

РОБЕР МЕРЛ

ДОБРЕ ОХРАНЯВАНИ МЪЖЕ

Превод от френски: Райна Стефанова, 1983

chitanka.info

На Катрин или на Себастиан

ПЪРВА ГЛАВА

Стая без прозорци с климатична инсталация. Дъбова ламперия до средата на стените. Нагоре те са боядисани в бяло с една-единствена гравюра, представляваща антивариолната ваксинация в Куба през 1900 година. Дебел мокет, в който още при влизането си затынах до глезените. Голямо удобно кресло, в което по даден знак изчезвам наполовина.

И през цялото време — пълно мълчание. Тук съм, за да говоря, но сякаш не изгарят от желание да ме поканят да го сторя. Думата не е нещо, от което силните на деня се отказват лесно: те предпочитат да слушат себе си вместо другите. На всичкото отгоре, както предусещам, не съм *persona grata*. Нито аз, нито това, което ще кажа. Оставят ме да се пържа в собственото си масло. Да се проникна още от началото от собствената си нищожност.

И тримата са тук, безмълвни, от другата страна на огромна овална маса, която, предполагам, символизира цялото разстояние, отделящо властта от простосмъртния гражданин. Имам чувството, че се явявам на изпит, чувство, което ме подмладява, но никак не ми харесва. Между другото, въпреки че съм признат и известен невролог, а може би и заради туй започвам да се питам дали няма да ме скъсат. Най-смешното е, че кариерата ми не е поставена на карта и аз съм тук, за да защитавам обществените интереси пред хора, чието задължение се състои именно в това.

Насреща ми са трима мъже. В средата — внушителен и четвъртит, също като „федералната фашистка“ архитектура на ЗОСГ^[1] — държавният секретар Матюс. Отдясно — Скелтън, директор на Здравеопазването, макар и на добро здраве той по всяка вероятност да не се радва, като се има пред вид мършавата му фигура. От лявата страна на държавния секретар, когото гледа с умело прикрито презрение — Кресби, един от най-способните съветници на президента.

От тримата познавам само Кресби. Млад плешив мъж. Той е пъргав, дребен, нежен, с черни като смола очи. „Смятат го за гений“, казва втората ми съпруга Анита не без неприязън, защото е убедена, че ако обществото не плаща данък на мизогинията и тя също би трябвало да е съветничка на президента, а не негова секретарка.

И наистина има право. Понятието „компетентен“ звучи едва ли не обидно, свързано с името на Анита. Тя има огромни познания и зад хубавото ѝ чело, махагоновочервените ѝ коси и зелените ѝ очи се крие миниатюрна електронноизчислителна машина, която работи с висока ефективност.

Говоря съвсем обективно. Не виждам достатъчно често съпругата си Анита, за да бъда влюбен в нея. Кариерата задължава: ние не живеем заедно. Тя идва при мен вечер в дома ми в Уесли Хайтс два или три пъти седмично или съвсем не идва, когато Белият дом преживява поредната си криза. Трябва да призная, че винаги съм се изненадвал от отражението на държавните дела върху честотата на моите оргазми.

Именно чрез Анита предупредих президента за опасността от енцефалит 16 и той веднага натовари Кресби да ме назначи начело на една анкетна комисия — без да внася въпроса в ЗОСГ.

Поверителният ми доклад е тук, върху огромната маса, между едрите космати лапи на Матюс. Той го прелиства, с което иска да ми покаже, че не го е чел, а същевременно да ме накара да почувствувам, като ме държи като кон на празна ясла, цялата си враждебност. Мълчанието му все по-тежко ме притиска, но не мога много да го виня. Отначало президентът, бог знае защо, го пренебрегва, а сега, когато е дошъл моментът да се вземат конкретни мерки, отново прибъгва до неговата компетентност. Това е безцеремонно. Още по-лошо — унизително.

Досега съм виждал Матюс само веднъж по телевизията: имаше пълния с оптимизъм поглед на професионалния политик и една от онези квадратни издадени брадички, които по принцип трябва да вдъхват доверие в бъдещето на САЩ. Брадичката не се е променила, но в погледа, под гъстите черни вежди, няма нищо приветливо, поне когато се спира върху моя милост. Знам много добре как ме вижда — дребен метек^[2], изстрелян от президента — без знанието на ЗОСГ —

начело на някаква медицинска комисия, за да достави удоволствие на секретарката си.

А Кресби, младия плешив гений, Матюс го обича още по-малко. Участник във всички ходове, които президентът предприема зад гърба на държавните си секретари, Кресби е душата на това, което Матюс и равните нему с горчивина наричат „паралелната администрация“. Единствената надежда на Матюс — казва Анита — е Кресби да изпадне в немилост, какъвто е арогантен с всички, понякога дори и с президента. Анита храни същата надежда.

Що се отнася до директора на Здравеопазването, мършавия и прежълтял Скултън, той има вид на човек, разяждан от собствената си злоба. Съвсем очевидно мрази всички: Матюс, Кресби и мен.

В стаята има и пето лице и то заема твърде малко място. Лицето е жена. Когато влизах, чух, че ѝ казват мисис Уайт^[3]. Име, пълно с ирония: мисис Уайт е сива от главата до петите. Рокля, тен, коси, всичко е в един и същ нюанс на мишо сиво. Тя е на неопределена възраст и е лишена от всякакъв чар, сега се суети с поставени слушалки около един магнетофон. Като всички безлични хора и тя буди у мен усещането, че сама се е изтрила от живота.

— Доктор Мартинели, давам ви думата — казва най-после Матюс, но с такова изражение, сякаш не ми я дава, а ми я заема — и то за колкото се може по-кратко време.

Няма да позволя да ме сплашат. В края на краищата не е моя вината, че президентът има автократорско виждане за собствените си функции и управлява, без да прибегва до помощта на държавните си секретари. Не е моя и вината, че тия държавни секретари предпочитат да преглътнат и най-тежките обиди, отколкото да си дадат оставката. Всяко министерско величие се заплаща.

Поглеждам Матюс в очите и твърдо започвам:

— Комисията бе създадена от мен на 27 юли тази година по молба на президента. Тя имаше за цел да проучи известните вече факти, отнасящи се до енцефалит 16.

— А защо такова име? — рязко пита Матюс.

Иска ми се да му отговоря, че щеше да го знае, ако беше прочел доклада ми. Вместо това казвам без сянка от нетърпение, но и без да преливам от любезност:

— Първият случай, на който се натъкнах, се намираше в стая № 16 в Джорджтаун юнивърсити хоспитъл.

— Продължавайте — подканя ме той.

— Поради малкото време, с което разполагахме, досегашните ни изследвания са обхванали само големите градове в САЩ и в другите страни.

— Оставете другите страни — казва Матюс.

— Но именно тази част от доклада представлява известен интерес от политическа гледна точка.

— И в какво се изразява този интерес? — подхвърля високомерно той, сякаш съм прекалено голям невежа, за да навлизам в такава област.

— Доколкото ми е известно, всички големи епидемии са се разпространявали досега от изток на запад. Настоящата епидемия прави изключение: тя се разпространява от запад на изток. Затова в Западна Европа броят на болелите е по-малък, отколкото у нас; Съветският съюз, доколкото успяхме да проучим, е по-малко засегнат от Западна Европа; а Азия — почти никак. Установихме, освен това, че Япония и Китай вземат вече мерки за ограничаване на контактите на местното население с чужденците от западните страни.

Улучих право в целта. Матюс повдига заинтригувано гъстите си черни вежди и се готви да ми зададе други въпроси, но тъкмо тогава Кресби заявява в скоропоговорка, с любезен, ала страшно хаплив тон:

— Господин секретар, бихме могли да не се спираме подробно на въпроса. Аз си дадох труд да прочета доклада на доктор Мартинели (кратка и ехидна усмивка) и вече запознах президента с евентуалните политически последици по отношение на Азия.

Искрено съчувствувам на Матюс, макар да не ми засвидетелствува особено голяма нежност. Надали може да се направи по-груб намек, че за нищо не го бива и всичко важно се решава без него.

Матюс стисва зъби. След обидите и плесник. Преглъща.

— Продължавайте, доктор Мартинели — казва ми той и гневно ме поглежда.

С мен, естествено, няма защо да се церемони: не съм важна клечка.

И аз продължавам:

— Установихме, че 73% от невролозите, към които се обърнахме в големите градове на САЩ, са разтревожени от въпросното заболяване. Двама, доктор Пиърс от Лос Анжелес и доктор Смит от Бостън, са започнали като мен вирусологични изследвания. Безуспешни досега.

— Защо безуспешни? — възкликва Матюс с отсенка на възмутено учудване, което ми се струва малко наивно.

Той сигурно си мисли, че американската наука не познава неуспех.

— Аз лично взех биопсии от няколко болни и се опитах да ги обработя в култура.

Но тъй като Матюс, който не е много наясно с нещата, продължава да ме гледа под гъстите си черни вежди, без да продума, допълвам:

— Културата трябваше да изолира и да определи вируса. Посявките обаче не дадоха резултат, защото по всяка вероятност хранителната среда не е била подходяща за тях.

Замълчавам. Поглеждам го. Той разбира цялата сериозност на изложението ми и му се ще да ми зададе други въпроси. Но се страхува да не издаде невежеството си и затова избира най-мъдрото решение: наежва рамене, стисва челюсти с оня вид на голяма отговорност, който сигурно му е бил толкова полезен в политическата кариера. После целият се обръща към Скелтън, същински монолитен блок, сякаш вратът му е вкопан в торса и го попитва:

— Господин Скелтън, желаете ли да зададете въпроси на доктор Мартинели?

Не знам с какво се храни Скелтън, но сигурно не е закърмен с човешка топлина. Оглежда ме. Малкото жълта кожа по лицето му се сбръчква и зъбите му се показват. Мъртвешка глава, която се усмихва. Ледена усмивка. И аз на свой ред го гледам. Гръдният му кош е толкова малък, че да се чудиш как природата е успяла да вмести в него и бели дробове, и сърце. Една злоба само го крепи. И какви очи има този човек! Жълти като на котка! В пълно съцветие с лицето. В същност и той, независимо от вродената си злост ме ненавижда. И него са пренебрегнали. Според йерархията би трябвало той да ме натовари със задачата, а не Кресби. И тази обида, напълно съм уверен, тежи сега

повече от всичко, което бих могъл да кажа за здравеопазването в страната.

— Доктор Мартинели — обръща се той към мен със слаб, глух и доста съскащ глас, — бих искал да ви задам няколко въпроса. Така устният ви доклад ще стане може би по-кратък.

Колко любезно! Едва съм започнал и вече много съм говорел.

— Според това, което ни казахте — продължава той, — в САЩ не е могло да се създаде ваксина срещу енцефалит 16.

— Нито в САЩ, нито, доколкото ни е известно, в чужбина.

— Изпитаните методи на лечение нямат ли никакъв ефект върху енцефалит 16?

— Не. Доколкото изобщо е било възможно да се приложат.

— Защо е тази уговорка?

— Инкубационният период на болестта трае около седмица. През това време се появяват само смущения в уринирането и в дефекацията, в зрението, говора и двигателната система. Но смущенията са незначителни. Не са придружени с температура и не затрудняват нормалния начин на живот на болния. В повечето случаи той дори не се обръща към лекар. А когато болестта напълно се прояви, вече е твърде късно.

— Как се проявява тя?

— В много остра форма. Засегнатият губи съзнание и изпада в кома. Тази е между другото и причината, която ни наведе на мисълта, че става въпрос за ново, неизвестно заболяване. Нито едно от познатите ни мозъчни възпаления не протича така мълниеносно.

— В случаите, когато заболяването е третирано още с появяването на незначителните смущения, за които споменахте, успяват ли антибиотиците или кортизонът да спрат по-нататъшното влошаване?

— Доколкото ни е известно, не.

— След като болният изпадне в кома, можете ли с нещо да му помогнете?

— Не.

— Възможно ли е организмът сам да се справи със заболяването?

— Ако е имало такова нещо, то е станало преди изпадането в кома и остава извън обсега на нашите изследвания.

— Ако разбирам добре, при всички наблюдавани от вас случаи или при тези, за които са ви съобщили, изходът от болестта е бил фатален?

— Да.

Скелтън навлажнява устни и продължава:

— Как се предава енцефалит 16?

— Болният е носител на зараза още от първия ден на инкубационния период. — И допълвам: — Тъй като той не разбира, че е болен, а и инкубационният период трае цяла седмица, може да зарази много хора край себе си.

Знам добре защо казвам това. Пресата все още не се е заела с енцефалит 16. Тя дори не знае името на заболяването. За мен такова мълчание е пагубно. Бих искал администрацията да публикува доклада ми и да вземе спешно съответните профилактични мерки. Очевидно трябва да се ограничат, доколкото е възможно, пътуванията на хората — каквито и да са икономическите щети, произтичащи от подобно решение — ако не искаме епидемията да обхване цялата страна.

— Бих искал да съобщя един важен факт — продължавам аз. — На пръв поглед броят на заболяванията не е голям. 1 275 случая за два месеца в град като Ню Йорк наистина не е много. Тъкмо от този оптимизъм искам да ви предпазя. Тревожното е не броят на заболяванията, а разпространението им във всички проучени градове. И ако разпространението продължава по същия начин, би трябвало да очакваме избухването на епидемия.

Не предъвах думата. Напротив, стоварих я върху масата с желаната сила и мисля, че този път успях да пробия дебелата кожа на секретаря Матюс. Прочитам в очите му, макар и да го крие под гъстите си вежди, известно външение. След миг разтваря ръце с отворени длани и пита невярващ, но и доста стреснат:

— Нима е възможно все още да избухнат епидемии?

Щом трябва, ще им го набивам в главите, докато разберат.

— Господин секретар, ако позволите да бъда откровен, самият ви въпрос предполага вече известен оптимизъм. Вие смятате, че на настоящия етап от развитието на медицината подобна епидемия ще бъде веднага предотвратена.

— Нима греша?

— Не е изключено и да грешите. Да предположим, че имаме работа с вирус, който не може нито да бъде изолиран, нито определен.

— Пример? — чува се слабият тенекиен глас на Скелтън.

— Азиатският грип от 1918 година.

— Доктор Мартинели — заявява той, сякаш ме уличава в незнание, — бих искал да ви припомня, че от 1918 година насам вирусологичните изследвания са направили огромна крачка напред.

— Вярно е — отвърщам аз живо. — Но съвсем не означава, че ваксината срещу енцефалит 16 ще бъде открита за един ден. А само няколко месеца са били достатъчни азиатският грип да вземе двадесет и два милиона жертви.

— Колко казвате? — възкликва Матюс.

— Двадесет и два милиона.

— Много повече, отколкото общо за всички воюващи страни през Първата световна война — уточнява Кресби.

Това, което казва Кресби, е вярно, но ако се съди по победоносния му тон, всички тях жертви никак не го тревожат: те са удобен претекст да уязви Матюс.

— Моля, продължавайте, доктор Мартинели — казва ми Матюс, махвайки с ръка, сякаш пропъжда муха.

— Има и нещо друго, на което искам да спра вниманието ви: възрастта на заболялите. От събраните статистически данни става ясно, че...

— Извинете, докторе, за момент — прекъсва ме мисис Уайт. — Нещо не е в ред с магнетофона. Не записва.

Погледите и на тримата ми събеседници едновременно се обръщат към нея. Нито млада, нито хубава, тя досега не бе привлякла вниманието им. За тях е само жена на средна възраст, изпълняваща подчинена длъжност и която не струва повече от една маса. С тази разлика, че масата не прави засечки, а мисис Уайт засича! Защото, естествено, е жена! Защото не знае как да си служи с техниката! Най-после и тримата да са единомисленици; прочитам го в погледите им, както и високомерното снизхождение, с което приемат женската некадърност да наруши хода на големите дела. И ако не беше чувството им за собствено достойнство, досега да бяха станали да оправят на бърза ръка този проклет магнетофон.

Мисис Уайт моментално долавя какво си мислят господата, сигурен съм в това. Тя не може да не знае, че не е вярно, но отношението им я смущава толкова много, че наистина започва да засича; виждам го от мястото си. Изчервявайки се и със сълзи в очите, прави огромно усилие да се овладее и да открие грешката си след многократно опипване на всички копчета и за двойно повече време, отколкото е необходимо.

— Готова съм — казва, като се изправя, пламнала и с пълни със сълзи очи.

Кратко мълчание. Събеседниците ми отново обръщат поглед към мен. След като всичко отново е в ред, мисис Уайт може да се върне в небитието.

И така аз продължавам:

— Говорех за възрастта на болелите. Искam да отбележа нещо по този въпрос. В двадесетте и девет града, които проучихме, тя се движи от дванадесет до седемдесет и пет години.

Това обаче нищо не говори на слушателите с изключение, разбира се, на Кресби, който е чел доклада.

— Бих искал да поясня какво е изненадващото в дадения факт. От анкетата ни става ясно, че сред регистрираните в САЩ и в другите държави случаи няма нито едно момче в предпубертетна възраст. От друга страна, много малко са болелите над седемдесетгодишна възраст и те са яки старци, които все още водят пълноценен полов живот.

По продълговатото кльощаво лице на Скелтън пробягва сянка на насмешка и той заявява със слаб, но преливащ от злоба глас:

— Както изглежда, доктор Мартинели, вие установявате някаква връзка между енцефалит 16 и сексуалността. Не плащате ли данък на модните течения?

Тонът му е толкова нападателен, че езикът просто ме засърбява да изтърся в отговор нещо страшно безочливо. Например: ако сексуалността е мода, вие не й плащате голям данък. Вместо това поставям длани върху масата и казвам с равен глас:

— Не може да се отрече връзката между сперматогенезата и някои на пръв поглед чужди на гениталната система заболявания. Известно ви е, че според едно проучване на научни работници от медицинския център в Сиракуза, мъже, които са се подложили на

вазектомия, за да станат стерилни, са особено предразположени към заболяване от артрит, ставен ревматизъм и разсеяна склероза.

— Известно ми е проучването в Сиракуза — отвърща Скелтън. — Научният колектив не счита изводите си за окончателни, тъй като наблюдаваните случаи са били малобройни.

— Аз също — отговарям сухо.

— В края на краищата — намесва се тогава благоразумно Матюс, за което мога само да му бъда благодарен — няма никакво значение каква е връзката между двете явления: фактите са си факти. Доктор Мартинели, вие казахте преди малко, че според статистическите данни сред заразените от енцефалит 16 няма нито едно момче в предпубертетна възраст. Отнася ли се същото и за момичетата?

В същия миг Кресби се обръща към него и с арогантност, която ме стъписва, се изсмива подигравателно. Той, естествено, не би поставил такъв въпрос: чел е доклада ми. Поглеждам го. Ликува. Истински империалист е този момък. Не му е достатъчно да знае, иска да побеждава и да презира.

Реакция, която има твърде малко общо със сериозността на проблема. Не сме се събрали тук да поставяме в шах Матюс, а да го убедим да вземе необходимите мерки. Поглеждам го и казвам с вежливост, до която той прибягва твърде малко спрямо мен:

— Радвам се, че повдигате този въпрос. Той е много важен. Както в САЩ, така и в чужбина няма нито един индивид от женски пол сред жертвите на енцефалит 16.

Скелтън и Матюс са смаяни и по-смаян от двамата очевидно е Матюс. Непоклатим и монолитен, той стисва една в друга едрите си космати лапи и подпрял лакти на масата, издава напред хищната си челюст, поглежда ме под гъстите си вежди и войнствено възкликва:

— Енцефалит 16 да не засяга жените! Нима е възможно?

Въпреки че изразът ми прозвучава твърде ненаучно, търпеливо пояснявам:

— Това не е единственият известен случай за имунитет на жената към заболяване, което се наблюдава у мъжа. Например хемофилията.

— Какво? Какво? — съвсем се обърква той. — Че каква връзка има между хемофилията и енцефалит 16?

— Няма никаква — казва Кресби с убийствен тон. — Доктор Мартинели прави просто сравнение между два вида имунитет. Жените имат пълен имунитет спрямо хемофилията и енцефалит 16.

— И как ще обясните този имунитет? — попитва Матюс с онази нотка на възмутена наивност, която вече забелязах у него.

— Но аз не го обяснявам. Той е даденост, установена от опита.

Настъпва мълчание, дълго и тежко. Нека! За да се осмисли подобен факт, трябва време. Но не мълчанието ме изненадва, а мисис Уайт и по-точно начинът, по който я гледаме. Тя е поразена от всички тези мъжки погледи, насочили се изведнъж към нея. Е, не си прави никакви илюзии: вече на около петдесет, сива от главата до петите и без ни най-малка следа от минала хубост! Но не е свикнала да я гледат, нито толкова настойчиво, нито толкова много господа наведнъж. Изчервява се, изпитва смътно чувство за вина заради своя имунитет и отправя смутена усмивка на извинение към държавния секретар. Ала този път Матюс не отговаря на усмивката със своята широка и ослепителна усмивка на професионален политик. Той гледа мисис Уайт втренчено, продължително и с неприязън.

Всичко това не трае в действителност повече от две-три секунди — съвсем сигурен съм, — но по-късно колкото пъти си спомням за срещата, все този момент изплува в съзнанието ми.

Нищо не излезе от разговора ми с Матюс. Минаха три седмици, а той все още не е предупредил обществеността и не е взета нито една от предложените от мен профилактични мерки. Най-много ме учудва, че пресата изобщо не се развълнува. Както обикновено често става, събитията навън я поглъщат много повече от събитията вътре в страната. За момента средствата за масова информация се интересуват единствено от Тайланд и от подетите там от президента инициативи, които могат да се окажат с тежки последици. Що се отнася до енцефалит 16 — това дори не е мълчание, а пълна незаинтересованост. Наистина, прочитам тук-там по някоя статийка, но нищо, което да подсказва истинската сериозност на положението.

Затова пък то не се изплъзва от вниманието на невролозите. Показват го писмата, които получавам, и телефонните обаждания. Но тези лекари, както и аз самият до преди три седмици, са изпълнени с

уважение към администрацията, имат доверие в нея и разчитат на оглавяваната от мен комисия, за да се направи необходимото. Колкото до общественото мнение, стигам до отчайващо заключение: броят на смъртните случаи не е толкова голям, че то да откликне на проблема. Нещо повече, хората смятат, че епидемията е „такова нещо“, което все още може да се случи в Африка, в Азия, в краен случай в Латинска Америка, но не и в САЩ. Когато се опитах да споделя опасенията си с един редактор от „Вашингтон пост“, натъкнах се на вежлив скептицизъм. У него, както и у толкова други откривам две взаимно допълващи се непоклатими убеждения — сляпа вяра в американската медицина и друга, не по-малко сляпа вяра в способността на администрацията да се справи с едно национално бедствие.

Трябва да призная, че съм поразен и изплашен от отговорността, с която съм се нагърбил и за която никак не съм подготвен. Толкова се тревожа, че губя съня си и по цели нощи се питам какво трябва да направя.

С безпокойство отбелязвам, че Анита не ми е никаква подкрепа. Откакто е започнала кампанията за президентските избори, виждам я все по-рядко, а когато я виждам, тя ми говори само за изборите и за Тайланд. Успея ли все пак да насоча разговора към енцефалит 16 и спешната необходимост от профилактика, отговаря ми уклончиво: ЗОСГ, казва тя, ще приложи в най-скоро време предлаганите от мен мерки. Малко търпение, Ралф. Не е само „твоята“ епидемия.

Започвам вече да си мисля, че моята комисия и аз самият служим за алиби на една администрация, която, по неизвестни за мен причини, не може или не иска нищо да направи. На двадесет и осми септември вземам решение, за което не казвам на Анита — тя ще се противопостави със зъби и нокти. Споделям го със сътрудниците си и моля да бъде приет от Кресби, за да му го съобщя.

Не е така жизнерадостен както обикновено младият плешивец. Вярно, малките му извънредно черни очи гледат все така живо. Но умората се е изписала по лицето му, провесил е угрижено нос, стиснал е устни в горчива гънка. Заявявам му направо, че не желая повече да бъде съучастник в мълчанието и бездействието на ЗОСГ — давам си оставката като ръководител на комисията.

Изненада: Кресби не се и опитва да ме разубеди. Тъкмо обратното, споделя напълно моето мнение. Нещо повече — подсилва

нещата. С невероятно хладнокръвие ми съобщава факти, които звучат учудващо в неговите уста. Пасивността на ЗОСГ не произтича от Матюс, както мислех аз, а от президента. Президентът се е хванал в клопката на собствените си маневри. Той първо се е възползвал от незаинтересоваността на пресата към енцефалит 16: не е дал гласност на събраните статистически данни и е „замразил“ доклада ми. Защо? Защото разкрие ли съществуването му, трябва да вземе мерки, които биха го направили непопулярен. А той вече е предостатъчно непопулярен, заради Тайланд, където води една от ония подмолни войни, които никого не заблуждават. И на второ място: ако сега събщи за доклада ми, ще предизвика вълна от негодувание. Няма да му простят съзнателното премълчаване, ще стоварят върху него отговорността за всички смъртни случаи и ще изгуби изборите срещу сенатора Шърман.

Слушам. Изумен съм. Не проумявам, че за президента е по-важно да бъде преизбран, отколкото да спаси хиляди човешки живота, ако беше взел по-рано необходимите мерки. Кресби се разсмява: Докторе! Грешите по отношение на президента! Да не мислите, че в преизбирането си той влага някакъв личен интерес! Съвсем не. Вие не знаете, че президентът се смята за натоварен от бога с голяма мисия: да запази американското влияние в Югоизточна Азия. Много просто е, ако изпуснем Тайланд, пробивът е готов и всичко се проваля. А само президентът може да спаси Тайланд. Поне той така мисли. При това положение на нещата разбирате какво представлява една малка епидемия, която тук, в САЩ е взела едва четиридесет хиляди жертви — по-малко, отколкото в пътните произшествия за една година...

Странна политическа философия. Важно е не за какво се тревожим тук, а какво става на другия край на света. А и никак не ми харесва циничният тон, с който този енергичен млад мъж говори за началника си. Към всичко и всички Кресби се отнася с високомерие, включително и към енцефалит 16. И греши. Той може да е роден в златни постели, но болестта не е като бедността — прихваща се.

Казвам му го. Подчертавам, че важното е не броят на болелите, а бързината, с която той нараства.

Тогава Кресби ми подсказва със заобикалки нещо, което ме изумява. Тъй като се готвя да си дам оставката, защо да не публикувам доклада си, той е мой, нали аз съм го писал.

Отговарям студено на изненадващото предложение. Докладът ми не е лично творение, а колективно дело на цяла комисия, задължена да го пази в тайна. Да издам тази тайна би представлявало за мен сериозен етичен проблем.

След което, без да навлизам в повече подробности, излизам настръхнал от кабинета му. Започвам да подозирам, че младият гений се е скарал с президента и се опитва да ме подработи. Целта е ясна: стреми се да използва моралните ми скрупули, за да подлее вода на бившия си шеф. И тъй както му подлива вода, мен да натопи, а той да остане на сухо.

Обаждам се по телефона на Анита и я помолвам да дойде у дома. Отначало казва не — имала много работа. С две думи ѝ разказвам за срещата си с Кресби и тогава веднага ми отвърща: о'кей, Ралф, ще бъда у вас в десет часа.

Вечерта, разбира се. Дотогава имам доста време. Слагам да си легне или по-точно дискретно проверявам как се готви да си легне десетгодишният ми син Дейв. Той не дължи живота си на Анита — плановите за кариерата ѝ изключват деца — а на първата ми жена Айлийн, която почина от сепсис на тридесет и две години, когато момчето бе едва на четири.

Вземам един душ и аз също обличам пижама: тези мои пижами, които така разсмиват Анита, защото си ги шия по поръчка. Напразно съм ѝ обяснявал, че когато човек е като мен по-дребен на ръст, не може да си позволи дъното на панталоните да му виси до коленете.

В девет и половина влизам в стаята на Дейв, за да го склоня да угаси лампата. Мила картинка. Кучето Бъз — временно на пансион у нас, то е на една съседка — се е изтегнало пред леглото, с муцуна върху лапите. Вече е позадрявало и ме посреща доста вяло: отваря едно око и леко потупва с опашка по килима. Дейв не помръдва. Облегнал се е върху превита на две възглавница и чете. Черните му мигли хвърлят гъста сянка върху бузите. Сядам в долния край на леглото и го гледам. Той е по-скоро дребен за годините си, но добре сложен, с овално лице, матова кожа и къдрави кестеняви коси. Ръстът, формата на лицето, тена, клепките е наследил от мен. Очите му са очите на Айлийн. Всяка вечер, вече шест години, се връщам към този поглед.

Не беше лесно да организирам живота си. Имам чудесна съседка, която е поела грижата да води сутрин Дейв на училище и да го прибира вечер, и една друга, без деца, която с удоволствие го наглежда, докато се върна от болницата.

Тъй като заговорих за съседите, спомням си не без усмивка как отначало, когато дойдохме да живеем в Уесли Хайтс^[4], се чудеха дали „трябва да поканят и семейство Мартинели“ заедно с другите си гости.

Колебанието им не трая дълго. Доста бързо ме приеха. Благодарение на Айлийн. Благодарение също — цитирам — на „латинския ми чар“. Което означава, че бяха поставили знака „плюс“, на това, което, преди да ме познават, бележеха с „минус“. Пак си е расизъм, но в обратен смисъл. Добре. Щом като е продиктувано от приятелски чувства, няма толкова да придирям. Дори ми се случва, когато съм сред тях, да правя и малко театър и да се показвам по-голям италианец, отколкото цяла Италия. Те са очаровани. Особено жените.

— Загасям, Ралф — казва Дейв, отплащайки ми се за тактичността, с която чаках, без да продумам, неговото благоволение.

Изправям се, прокарвам ръка по косите му и устоявайки на желанието да го целуна (той не одобрява това), минавам във всекидневната, за да чакам другата си половинка, която виждам толкова рядко.

За приятелите ми и по-специално за тия, които познаваха Айлийн, втората ми женитба, при такъв начин на живот, не изглежда оправдана. Прави са. Единственото ми извинение е, че няхах друг избор. Ожених се за Анита, защото тъщата ми, която иска да вземе Дейв, ме обвини в неморалност, когато научи за връзката ни. Сега между това обвинение и мен плътно се възправя брачното свидетелство.

Но не чак толкова плътно. Съвместният ни живот далеч не е всекидневен. аз, който съм, както казва Анита, „истинска квачка“ и съм наследил от италианските си прадеди привързаността към семейството, се сърдя и бунтувам срещу тази съпруга вечно в разход. Но положението напълно удовлетворява Анита. А и как няма да я удовлетворява, когато тя го е наложила!

Десет часът: ето я, пристига, тридесетгодишна, сочна и привлекателна, с махагоново червени коси, със зелени очи, с „изящно изваян нос“. Поне тя така го окачествява в миговете на тщеславие.

Нахлува като вихрушка и изгаряща от любопитство, от вратата се нахвърля върху мен. Едва ме оставя да говоря, толкова бърза да научи всичко.

Ужасена е по две причини, но в различна степен. За оставката ми, както и да е. Но да предоставя доклада си на пресата! Няма да направя такова нещо! Би било ужасно! Само няколко седмици преди президентските избори! А и от етична гледна точка нямам това право! Докладът не е моя собственост!

Оставям да отмине бурята — малко изненадан все пак, че прибягва до етиката в името на една администрация, която не си мръдва малкия пръст, за да опази здравето на хората. Когато най-после изчерпва всичките си обвинения, аз ѝ обръщам внимание, че в случая става въпрос не за един, а за два дълга: недвусмисления дълг, който тя така ясно формулира и заради който се противопоставих на предложението на Кресби; и другия, действен дълг към гражданите на тази страна да бъдат на всяка цена предупредени за грозящата ги опасност.

Сега трябва да разсея страховете ѝ. Наистина съм направил фотокопие от доклада, предаден на комисията, но той ще си остане заключен в касата ми в банката. Няма в никакъв случай да го публикувам: премного се боя да не предизвикам паника сред обществеността. Затова пък, ако ЗОСГ продължава да упорствува с пасивността си, ще се свържа с пресата, но като лекар и частно лице, а не като бивш председател на комисията.

Анита ме гледа. Ето, това вече я успокоява, разведрява. Присяда на дивана до мен и погледът на зелените ѝ очи се променя по начин, който ми е добре познат. Трябва да ѝ отдам дължимото: и най-големите тревоги, политически или лични, не пресичат за дълго нито желанието ѝ да се люби, нито апетита. Едва съвзела се от тях, гонена от единия и от другия глад, които взаимно се изострят, тя опустошава леглото ми и изпразва хладилника.

Така че никак не се изненадвам, когато я заварвам след малко в кухнята да се тъпче с пържени яйца и шунка. Използвам, че устата ѝ е пълна и ще не ще, трябва да ме слуша, за да повторя отново сериозно, настойчиво колко спешни са предлаганите от мен мерки. Продължавам да я убеждавам и след като се нахранва, последвайки я в спалнята.

— Ралф, миличък — започва тя, изтегнала се напърно на леглото и отдала се на приятните усещания на храносмилането, — известни са ти, не по-зле, отколкото и на мен, последните новини от Тайланд: на прага сме на втора война в Югоизточна Азия. В резултат на което само няколко седмици преди изборите квотата на популярност на Татко (така нарича президента, защото се страхува да не я подслушват, дори у дома) много е спаднала. Естествено, ще докладвам на Татко. Необходимо е да знае каква роля играе Кресби. Ако питаш мен, Татко не биваше да го изгони преди изборите. Твърде много знае тази малка пепелянка. Ралф, моля те, не прави такава физиономия! Трябва да разбереш! В политиката винаги си принуден да направиш определен избор: кое е първостепенно и кое не е. Първо трябва да се спаси Тайланд, а за да се спаси Тайланд, трябва да се спечелят изборите. Затова точно в този момент не може да се даде гласност на твоя енцефалит, прекалено дълго сме отлагали, ще бъде груба грешка, ще кажат: сега ли се сетихте да предупредите обществеността? Всички ще се нахвърлят срещу нас и Шърман ще бъде избран.

Продължавам да я убеждавам, но съвсем напразно. От любезност или просто за да смени темата, тя ме пита как е Дейв. Не е много добре. Малко е анемичен. Сега, след като съм си подал оставката и съм без работа, ще отделя може би осем дни, за да го заведа някъде. Усмивка се и тъй като усмивката ѝ ме дразни (знам какво си мисли за отношението ми към Дейв), подхвърлям ѝ, и то доста нападателно, дали смята за нормално една жена да няма деца.

— Нормално ли? — възкликва тя с презрение. — Не знам какво е това нормално. Не виждам защо яйчниците ми трябва да определят начина ми на живот. При мен командуват главата.

И едва изрекла последните думи, заспива. Заспива мигновено, като чешма, която затваряш. Анита е не само много способна, тя е и здрава натура. Но може би не притежава особено силно развита чувствителност. Когато ѝ разказвах за бързото разпространение на енцефалит 16, споменах за смъртта на доктор Морли, завеждащ реанимационното отделение в болницата, където работех и аз, но тя не се трогна особено. А го познава, толкова пъти сме били заедно на вечеря у него.

Ясно е, че по този въпрос не сме, не можем да бъдем на една вълна. Смъртта на Морли сама по себе си дълбоко ме разстрои, но тя

ме разстрои и затова, защо да не го призная, че същото можеше да сполети и мен, ако вместо да оглавя комисията, бях останал в болницата.

Гледам Анита. Хубавите ѝ махагоновочервени коси са се разпилели като ореол около главата ѝ и тя спи, там където легна, направо на леглото. Не искам да я будя, затова ще трябва да се задоволя с дивана във всекидневната. Спи в свършена безметежност, лицето ѝ остава твърдо дори в съня. Тя очевидно няма да умре от енцефалит 16. Подобна мисъл не смущава нито бденията, нито сънищата ѝ. Анита не е човек, който да се разтревожи. Нито за себе си, нито, боя се, за мен.

На следващия ден изпращам писмото с оставката си и на обяд Анита ми се обаждат по телефона. Много съдържано обаждане (нейният вечен страх от подслушване!). Ралф, съобщих на Татко и дума да не става да се публикува докладът, но възможно е Матюс да излезе по телевизията, за да предупреди хората и да им даде някои препоръки.

Затварям телефона. Това е полуобещание, което обещава полумярка. Добре! Ще замина, както мислех, за осем дни и когато се върна, ако все още нищо не е сторено, смятам да действам.

Наемам в Ямайка, в един затънт край на Сините планини, на средно надморско равнище малка селска къща без удобства, без радио, без телевизия, в същност и без електричество, но с разкошен изглед към югоизточната част на острова.

След краткото бягство от цивилизования свят, от което се връщаме с Дейв доста живнали, кацам във Вашингтон и там, получил багажа и минал през митницата, купувам „Ню Йорк таймс“. С изумление чета на втора страница дълги откъси от моя доклад.

Трескаво купувам всички ежедневници. Преглеждам ги. Каква невероятна промяна! Преди осем дни се пишеше само за Тайланд и за президентските избори. А днес една-единствена тема: енцефалит 16. Навсякъде дълги цитати от поверителния ми доклад и обвинения — открити или прикрити — към Белия дом за преднамереното му мълчание, за пасивността му, за некомпетентността му.

Защото, естествено, данните са получени по нелегален път и за пресата, нали не е могла да се свърже с мен, няма никакво съмнение — аз съм източникът и аз самият съм минал в нелегалност. Никой,

разбира се, не се изразява точно така. Достатъчно е да се каже, че съм си дал оставката и съм „изчезнал“.

Веднага щом се прибирам у дома — часът е девет вечерта — телефонирам на адвоката си, Луиджи Фабрело. Пронизителни викове в слушалката: Къде беше? Не успявам дори да отворя уста. Луиджи гръмогласно изревава: Мълчи. Идвам.

Ето го след час, застанал на прага, с мрачен поглед, с настръхнали коси, вещаещи беда, с трагичната маска на римлянин и с вечно наболата си черна и гъста брада, заради която никога не изглежда добре избръснат. Очаквай всеки момент да те арестуват, казва ми той.

След този малък театър най-после се успокоява, изслушва ме и заедно написваме, като претегляме всяка дума, декларация до „Ню Йорк таймс“, в която възстановяваме фактите. После си тръгва, величествен, с памфлета в ръка, предупреждавайки ме да не се свързвам с Анита, докато на следващия ден не излезе опровержението.

Ала на следващия ден — събота — тъй и не успявам да се обадя на Анита, че съм се върнал. В осем часа пристигат двама полицаи, за щастие Дейв още спи, и по-възрастният (който много повече прилича на университетски преподавател, отколкото на ченге) вежливо се обръща към мен:

— Доктор Мартинели, искам да ви задам един-единствен въпрос. Вярно ли е, че след като сте си дал оставката, сте направил фотокопие на доклада си?

— Вярно е.

— Бихте ли ми показал фотокопието?

— Днес не е възможно. То е в касата ми в банката. А банката е затворена.

— Кога оставихте фотокопието в касата?

— В деня на оставката ми — на двадесет и осми септември.

— Ходил ли сте оттогава в банката?

— Не. Заминах за Ямайка на двадесет и девети и се върнах едва снощи.

Той кима любезно: „Да, да...“ Странно ченге. Около петдесетгодишен, със замислен поглед зад очилата с дебели рамки, високо чело, добродушно лице и невероятно изискани маниери.

— В такъв случай, ако нямате нищо против, ще дойдем да ви вземем в понеделник сутринта, за да отворим касата ви в банката. А дотогава ще си позволя да ви помоля, доктор Мартинели, да не напускате Вашингтон и да затворите вратата си за журналистите.

Тръгват си. Вбесен съм. Фактът, че съм направил фотокопие от доклада след оставката си, очевидно ме поставя под подозрение. А за това съм казал само на Анита. Значи, тя ме е издала.

Вдигам слушалката и набирам номера ѝ.

— Анита?

— Ти ли си, Ралф?

Сърцето ми се свива, като чувам веселите нотки в гласа ѝ.

Овладеявам се и изричам много сухо, без да повишавам тон:

— Анита, само едно нещо искам да ти кажа. След малкото упражнение по доносничество, което си направила, не искам нито да те видя, нито гласа ти да чуя, нито да ти проговоря.

Затварям телефона. Краката ми треперят, пот се стича по страните ми.

Прекарвам много лоша събота и неделя. Оня преливащ от любезност полицаи никак не ми харесва. Очаквам да ме арестуват в понеделник и ако не беше съветът на Луиджи, да бях избягал начаса и да се скрия някъде с Дейв. Крещяща несправедливост е, че аз, единственият, който се опита да изпълни дълга си, съм и единственият, над когото заплашително се вдига ръката на закона.

Не по-малко съм разстроен от поведението на Анита, а също и от собствената си постъпка: прекалено бързо и грубо скъсах с нея, без да ѝ дам възможност да се защити. Не мога да повярвам, че ме е издала, а толкова мъчително е да убеждавам сам себе си в обратното.

Освен това, в събота следобед, като минавах с такси през центъра, видях как един мъж, който вървеше по тротоара, се строполи на земята. Можеше да бъде и друго нещо, не енцефалит 16. Но не казах на шофьора да спре. Инстинктът ми за самосъхранение се оказа по-силен от професионалния ми дълг. Тази моментна слабост не ми излиза от ума и не мога да си я простя.

Най-после идва понеделник и още в девет часа възрастното ченге пристига само. Любезно ми припомня името си — В. С. Мур, но мълчи през цялото време, докато стигнем с таксито до банката. Отварям касата и му подавам фотокопието от доклада.

Прелиства го, но съвсем не напосоки. На малко листче е записал номерата на отделни страници и точно тия страници преглежда внимателно. Проверката трае пет минути, не повече. Затваря папката и ми я връща с приветлива усмивка.

— Доктор Мартинели, вие сте извън всякакво подозрение. Много се радвам, че е така. Аз в същност нито за миг не повярвах във вашата виновност. Според психологическия ви профил, беше твърде малко вероятно. Довиждане, доктор Мартинели.

И начаса изчезва. Малко е да се каже, че изчезва, той просто се изпарява и аз оставам сам пред отворената каса, невярващ, че съм свободен. Мур не ми каза, а и тъй бързо изчезна, че не успях да го попитам защо фотокопието ме оневинява.

Изненадите обаче не свършват. Когато се прибирам в къщи, по телефона ми се обаждат една секретарка от Белия дом: мисис Мартинели ме чака в 13 часа в китайския ресторант. Нямам време да отговоря да или не — затваря.

Колкото и безцеремонен да е начинът, по който ми се определя среща, аз ще отида, защото започвам да съжалявам за съботното си избухване по телефона.

Преди често ходехме с Анита в Йенчинг Палас, но откакто китайските дипломати започнаха редовно да се хранят там, страдаща от вечната си шпиономания, тя ме накара да се преместим при мистър Туенг. Освен добрата си кухня, той има и заслугата, че винаги ни запазва закътана стаичка на първия етаж. В тази именно стаичка я намирам, изящно облечена, разположила се на тапицираната с червен плюш скамейка, под светлината на малък цветен фенер със златисти ресни. Извинявам се за закъснението си, сядам до нея и изразявам възхищението си от тоалета ѝ. Напразно. Не си спомням вече кой бе казал, че с комплимент можеш да обезоръжиш мъж, но жена — никога. Анита ме гледа със зелените си очи, без да пророни дума.

Принудителна пауза. Мисис Туенг идва да вземе поръчката. Облечена е в черна копринена рокля с малка цепка, която оголва десния ѝ крак до прасеца, а на устните ѝ е замръзнала старовремска усмивка. И тя не слиза от лицето ѝ, докато не изпише цялото листче. После я изтрива, кимва и се оттегля. Следя с поглед малката цепка на роклята ѝ.

— Все още ли си заслепен от този дебел прасец? — попита Анита.

Атаката е рязка, а зелените очи — безмилостни. Замълчавам. Няма да кръстосвам шпага заради прасеца на мисис Туенг.

— Каква изненада! — подхваща отново тя. — Съвсем не очаквах да те видя. Вече се готвех да умра в самота.

— Слушай, Анита!

— Какво? Ти ми говориш? А аз си мислех, че не искаш повече нито да ме видиш, нито да ми проговориш, нито гласа ми да чуеш. Правилно ли повтарям думите ти?

— Анита, моля те.

— Ти ме молиш? Каква чест! Значи отново съм видима, слушаема, надарена със слово!

— И още как!

— Мога, разбира се, и да млъкна, ако ти е неприятно, че отварям уста.

— Не. Напротив, смятам за напълно необходимо едно обяснение.

— Обяснение! С доносничка!

— Аз поне искам нещо да ти кажа.

— Да не си открил още някое малко упражнение по доносничество?

— Престани, Анита, моля те, важно е.

— Важно за кого?

— Анита, има нещо друго.

— Другото го знам. То е начинът, по който се отнасяш с мен.

— Другото теб не те засяга.

— О, боже мой! Имам съперничка!

— Анита, престани!

— Без фалократщина^[5], докторе! Може да съм и последният парий, но имам право да говоря.

— Ти ли си казала на Мур, че съм направил фотокопие от доклада?

— Да, ваша светлост. И така ви оневиних.

— Значи, знаеш?

— Разбира се. Мур ми телефонира още на излизане от банката.

— А как и защо фотокопието е достатъчно оправдание за мен?

— По-полека, по-полека. Първо вашите извинения!

— Извинения, преди каквото и да е обяснение?

— Естествено. Какъв смисъл има да се извиняваш после.

— Моля да ме извиниш.

Зелените очи ме сграбчат. Не гледат никак благо. Анита избухва:

— Ралф, ти беше отвратителен по телефона, наистина отвратителен!

— Вече ти се извиних.

— А, много е лесно! Казваш: моля да ме извиниш и всичко е наред. Всичко е забравено!

— А, не! — виквам вбесен аз. — Със или без извинения, често ще си спомням за този разговор по телефона!

Появява се мисис Туенг с усмивка и с поднос, отрупан с купички и малки чинийки, които подрежда на масата. Движенията ѝ са също като усмивката. Точни, бързи, леки, със своеобразна вежлива непринуденост, която е израз на почит към гостите.

Излиза. Това, което моите извинения не успяха да постигнат, постигат го скаридените мекички. Анита лакомо се тъпче и войнствеността ѝ намалява.

— Аз, естествено — казва тя с пълна уста, — нито за миг не повярвах, че ти може да си на дъното на цялата история.

— Защо?

Дъвче, преглъща и отвърща с едва доловимо презрение:

— Дейв.

— Какво — Дейв?

— Как ще рискуваш да попаднеш в затвора и тъща ти да вземе Дейв!

— Не съм мислил за това.

— Не си го помислил *съзнателно*.

Взема с клечиците втора мекичка и я лапва. А аз още не съм започнал да се храня. Гледам я. Изумява ме колкото с апетита си, толкова и с доброто познаване на реакциите ми.

— Друго нещо: във фотокопието на „Ню Йорк таймс“ печатните грешки са поправени на ръка.

— Е, и какво?

— Ти си небрежен!

— Аз — небрежен?

— Да. Когато даваш да ти напечатат доклад или статия в три екземпляра, никога не поправяш печатните грешки в екземпляра, който остава за теб. И понеже бях сигурна, че изпратеното във вестника фотокопие не е от твоя екземпляр, помолих Мур да провери.

Чувствувам се леко засрамен. Нищо не й убягва. Помни всичко и настъпи ли подходящият момент — действуй. А аз съм я хулил, докато тя е спасявала положението.

— Анита, сега, когато знам — казвам аз, — какво трябва да направя? Да падна на колене ли? Или да си посипя главата с пепел?

Тя поставя ръка върху моята и ми отвръща с нежност, граничеща със снисхождение:

— Очарователен си, Ралф. Това е единственото ти извинение.

След което поглъща още една мекичка. Замълчавам не особено доволен. Склонен съм да мисля, че великодушието й ме унижава. И продължавам с въпросите си:

— Кой е изпратил фотокопието в „Ню Йорк таймс“? Кресби ли?

— А кой друг?

— Мур има ли доказателства?

— Не. Но какво от това? Татко така или иначе е загубен.

Но странно „така или иначе“ тя не изглежда особено разтревожена. Напротив, излъчва такава устремност, такава ведрост... Гледам я. Все още не се решавам да започна да се храня. А крайно време е. След като е излапала своята порция, тя се е заела и с моята. Кое то съвсем не й пречи едновременно и да говори.

— Нямаше те толкова дни, Ралф, и не знаеш, както и пресата не знае, какви са последните данни за заболяванията от енцефалит 16. Ужасяващи са (но тя не изглежда ужасена). И още нещо, по-лошо, Ралф, много по-лошо. Научихме, че големите застрахователни компании мислят вече за анулиране на сключените застраховки за живот.

— Че имат ли право?

— Ще го получат. На Татко му е спукана работата. При последното проучване на общественото мнение квотата му за популярност е спаднала на 38%.

— Но и сенаторът Шърман си има сериозни затруднения. В събота четох във вестниците, че партньорът му е получил инфаркт.

Трябва в най-скоро време да си намери друг кандидат за вицепрезидент. Не е чак толкова лесно.

— Вече е сторено — казва Анита. — Намерил го е.

— Откъде знаеш?

— Тя ми се обади по телефона.

Поглеждам я.

— Тя? Жена ли е? Жена — вицепрезидент?

— Смятам — поглежда ме сериозно Анита с пръчици в двете ръце, — че приемайки жена за вицепрезидент при *сегашните обстоятелства* (набляга на тези думи), Шърман се показва не само като голям реалист, но и като ловък политик.

Прихваща с пръчиците мекичка и я лапва.

— Коя е тя?

— Сара Бедфорд.

Правя гримаса. Съществуват няколко течения на Движението за освобождение на жената (ДОЖ) и Сара Бедфорд принадлежи към най-крайното.

— И какво ти каза по телефона?

— Разбирала, че в такъв труден момент не мога да изоставя Татко, но след изборите разчитала на мен.

— За секретарка?

— За съветничка.

Кратко мълчание.

— Това е повишение — забелязвам аз по-сухо, отколкото бих искал.

Но Анита не долавя сдържаността ми. Тя не ме и слуша. Не знам дали изобщо ме забелязва. Зелените ѝ очи искрят с необикновен блясък, тя отмята тържествуващо назад махагоновочервените си коси и пламенно възкликва:

— Това е прекрасно повишение, Ралф! Но не само за Сара и за мен! За жената изобщо! Размисли малко! Ако случайно Шърман умре, Сара ще стане първата президентка на САЩ.

Нали ме карат да размисля, размислям. Не храня особена симпатия към Шърман. Виждал съм го два или три пъти на малкия екран — около четиридесет и пет годишен мъж с атлетическо телосложение и младеец за възрастта си. Ако не бяха, както тактично се изрази Анита, сегашните обстоятелства, никой за секунда не би си

помислил, че може да го заплашва скоропостижна смърт. Именно тази смърт не само Анита, готов съм да се закълна, вече си е представила, предвидила, ако не и пожелала. Значи бедата може да е и за добро, щом от нея зависи — как беше точно? — „прекрасното повишение“.

— Остави ми все пак една-две мекички — подхвърлям аз след малко.

Анита спира да дъвче, свежда поглед към чинията, поглежда ме и се размива. С малко закъснение се размивам и аз, невесело. Пожеланието е удовлетворено. Предсказанието се е сбъднало. Месец след избирането му президентът Шърман е покосен от епидемията и Сара Бедфорд поема в своите малки, твърди ръце съдбините на САЩ.

По това време аз не съм вече във Вашингтон. Така че не присъствам на възхода на Сара Бедфорд и на произтичащия от него възход на Анита. Постъпих на работа във фирмата „Хелсингфорт“ и сега ръководя в Блувил (щата Върмонт) научна лаборатория по вирусологични изследвания на енцефалит 16. Дейв е с мен.

[1] Министерство на здравеопазването, образованието и социалните грижи във Вашингтон. Б.а. ↑

[2] Презрително прозвище за гражданин от латински произход. Б. пр. ↑

[3] White (англ.) — бяло. Б. р. ↑

[4] Един от изисканите квартали във Вашингтон. Б. пр. ↑

[5] Фалократщина (фалократство, фалократ) — сексуално и социално господство на мъжа над жената; от „фалос“ (гр. и лат.) — изображение на мъжки полов орган, обоготворяван от старите гърци като символ на производителната сила на природата. Б. пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Блувил (Върмонт)

Оцелях и това е нещо. Което съвсем не означава, че съм сигурен и за бъдещето си. До нова заповед принадлежа към онази шепа американци, които вестниците наричат ОМ (охранявани мъже). Под това име се водят мъжете, които от икономическа или научна гледна точка имат известно значение и около тях е създадена ОЗ (охранявана зона), за да ги изолира от епидемията.

Както бях посочил в доклада си, енцефалит 16 не се предава чрез заразноносител — като комара или кърлежа — а чрез контакти, и то единствено между болен в инкубационен период и здрав човек. Следователно притежаващите биологически имунитет срещу заболяването, жените и момчетата в предпубертетна възраст, могат да бъдат в близост с ОМ, без да ги заразят. Затова пък възрастни от мъжки пол се считат за здрави и се допускат в ОЗ, само след като се подложат на карантина за времето, през което трае инкубационният период. Така постъпиха и с мен, когато пристигнах в Блувил.

Щата Върмонт, който дължи така точно избраното си име на французина Шамплен^[1] (Канада не е далеч), има това общо със съседа си, щата Мейн, че и в него известен брой селища и местности завършват на „вил“. Ще ми се да мисля, че в случая с Блувил, който не е и селце, а ранчо, английският колонизатор, дошъл след французите, е англиканизирал „блъ“ в „блу“ и е спрял дотам, твърде уморен от усилията си, за да преведе и „вил“ в „сити“ или „таун“. Климатът в Блувил е доста хладен, особено за човек, живял десет години във Вашингтон. Но поне, когато не са покрити със сняг, стъпаловидно разположените поля се зеленят. Хълмовете, и те зелени, ала в потъмно, са покрити с разкошни иглолистни гори.

Блувил представлява смесица от различни стилове. Централната сграда по нищо не напомня на онова, което е прието да се счита за ранчо. Тя е в псевдоготически стил, в който са построени доста от местните университетски заведения. И има недостатъка на подобен

род градежи — неавтентичността. Съмнявам се дали и след триста години ще я сметнат за красива. Заради огромните ѝ размери и претенциозната ѝ архитектура ние подигравателно я наричаме „замъка“. Но е поне достатъчно просторна, та да се вместят в нея столовата, библиотеката с богата научна литература, заседателната зала, други по-малки зали и в приземието — плувен басейн с топла вода.

Много малко хора живеят в замъка. Управителят, мистър Бароу и жена му; лекарят, доктор Рилке; частната секретарка на мисис Хелсингфорт, Ема Стивънсън. А готвачът Майк, двамата му помощници, трите чистачки са настанени в приземния етаж. Те всички са бели. Никъде из ранчото не се виждат чернокожи. Казват, че мисис Хелсингфорт, единствената върховна владетелка тук, не можела да ги понася. Кое то е твърде изненадващо, защото нея самата никой никога не вижда.

Лабораториите и жилищата на научните работници са дървени бараки, разположени около замъка, в онова, което някога трябва да е било парк. Но за да отворят място за дървените постройки, са унищожили много дървета и са опасали целия комплекс с ограда от бодлива тел, която напълно разваля пейзажа.

Единственият вход през тази ограда се пази от въоръжени милиционерки. Тяхната барака се различава от нашите по две неща: по-дълга е и завършва в единия си край с дървена кула, от която се вижда всичко наоколо. На върха ѝ, върху специална площадка с покрив от метални летви има наблюдателница с тежка картечница, която описва пълен кръг около оста си. Зиме често съм съжалявал милиционерката на пост, която увита в дебел кожух, с нахлупен до очите кожен калпак и с повесен през врата бинокъл трябва да стърчи там два-три часа в сибирски студ. През нощта силен прожектор, свързан с не знам какво устройство с картечницата, се върти заедно с нея.

Самото ранчо, уверява ме Стинмайер, е обградено с бодлива тел по протежение на десетки мили. Аз нищо не съм видял, защото пристигнах нощем с кола и спях заедно с Дейв, облегал глава на рамото ми. А и изобщо никога не съм виждал оградата на ранчото, макар и да преброждаме с Джеспърсън и Стинмайер, яхнали конете, десетки километри по поля и хълмове.

Джеспърсън ръководи различен от моя „проект“. Стинмайер — също. Не знам с какво се занимават. От нас се иска да не говорим помежду си за работата. Не ми е известна причината, поради която мисис Хелсингфорт ни наложи да пазим тайна, но досега, въпреки че я намираме за абсурдна, ние я съблюдавахме. Джеспърсън, който е химик, е едва прехвърлил тридесетте: висок е, с по скандинавски руси коси, прозрачна кожа, ледено сини очи, но в противовес на външността си е весел и безгрижен.

Стинмайер наричае „Стин“, защото мрази името си Ото, а жена му „Мъч“, защото той ѝ вика така. Джеспърсън казва за Стин, че е „натежал от години, бели коси и пърхут“, но в същност сигурно не е на повече от шестдесет. Лицето му е прорязано от дълбоки бръчки и има няколко реда торбички под очите. А те, сивосини, притиснати отдолу от тези торбички, отгоре — от безбройните бръчици на клепачите, сякаш с огромно усилие си пробиват път до нас. Погледът обаче е жив, младежки, войнствен. Извън тясната си специалност Стин притежава огромна култура. Но физически не изглежда особено блестящо. По-дребен е може би и от мен, прегърбен, с тесни рамене и хлътнали гърди. При все това излиза на езда с Джеспърсън и мен всяка неделя следобед и покатери ли се веднъж върху малката кобила, която са намерили специално за него, не му липсва добра стойка. Има подчертано предпочитание към галоп, може би защото не обича да върви пеша. А походката му е много странна. Прави малки крачки, само от коленете надолу, без останалата част от тялото му да взема участие. Смешно изхвърля ходилата си — те са невероятно малки — на двете страни, като същевременно стъпва леко навътре.

И Стин е с добро сърце като жена си, но достъпът до него е труден. Винаги настръхнал, с войнствено сбърчени вежди, с презрително свити устни, той ругае, вика, проклина, мърмори, и то на няколко езика. А когато е съвсем побеснял, минава на идиш. По лицето му пробягват безброй тикове и има цял куп дребни мании, най-неприятната от които е непрекъснато да ви напомня, че е евреин, или което се свежда пак до същото, че вие не сте. И го прави, вперил във вас пронизващ поглед, едновременно предизвикателен и подозрителен, сякаш се опитва да открие и най-малкия атом антисемитизъм, който дотогава му е убягнал.

Стин е известен биолог и има много публикации, но признавам, че не съм чел неговите работи, докато той прояви достатъчно любопитство, за да се порови в книгите и брошурите, които купих чрез библиотеката на „замъка“. Така че е много добре осведомен за „проекта“, който ръководя, макар и да се преструва, че нищо не знае, за да не наруши изискваната от нас тайна. Говоря за Джеспърсън и за Стин, защото станавме приятели, но има и други научни работници, които се трудят по един от трите „проекта“. Живеят заедно с жените и децата си — всяка семейна клетка в отделна барака. Но се храним заедно в „замъка“. А вечер организираме там малки събирания, които се опитваме да пораздвижим. Пеем, танцуваме, дори правим театър. Ала всички тези забавления, както предполагам е при затворниците, стават сякаш насила и изглеждат малко нереални.

Аз очевидно не съм затворник. Аз съм охраняван мъж, ОМ. Но ясно долавям, че в Блувил всички, с изключение на потърпевшите и съпругите им, произнасят инициалите „ОМ“ с насмешка. Не е по липса на добро възпитание. Ако наистина такова липсваше, лесно бихме се оправили. Не, то е много по-трудно уловимо. Създават у нас впечатлението, че ни търпят само заради работата ни, но че не ни дължат никакво уважение, още по-малко дружеско отношение.

Охраната, която са ни осигурили, може да бъде и отменена. Според крайно несправедливия договор, който трябваше да подпишем с мисис Хелсингфорт — без да я видим, никой никога не я е зървал — тя си запазва правото да прекрати, когато намери за добре охраняването ни и да ни изхвърли по свое усмотрение в мрака на външния свят.

Лично аз чувствавам да тегне върху мен още по-голяма несигурност, отколкото върху колегите ми. А би трябвало, като се има пред вид колко са важни изследванията ми, да не се боя от евентуално уволнение. Само че не е така. Съвсем не се чувствавам предпазен от подобно решение. Казвам „чувствавам“, защото интуицията ми се опира единствено на почти неосезаеми симптоми. А тя се засилва с всеки изминат ден. Оцелях, но живея със страх за бъдещето.

Въпреки че Дейв е с мен, чувствавам се малко самотен или поточно казано изоставен. Анита, която сега властвува по върховете, от дясната страна на президентката Бедфорд, идва да ме види веднъж месечно. Всеки път изпитвам усещането, което има затворникът:

времето между посещенията е много дълго, а самото посещение — твърде кратко. Затова посрещам Анита с известна тъга — и едва ли не с неохота. Още щом пристигне и вече ми се струва, че си е заминала.

В Блувил живеем малко по военному, не само защото ни пазят въоръжени милиционерки: дневното разписание на времето строго се спазва, наложени са и много възбрани.

Събуждат ни в седем часа със сирена. В осем часа всеки е длъжен да бъде в лабораторията си. Обяд — точно в 13 часа. Вечеря — в 19. И от 22 часа нататък — комендантски час.

Това означава, че в 22 часа трябва да сте си легнали. Кое то между другото е във ваш интерес, защото пет минути преди 22 часа две изсвирвания на сирената предизвестяват спирането на електрическия ток в индивидуалните бараки. Остават само светлините в парка и мощният прожектор на наблюдателната кула, който, въртейки се, осветява алеите между бараките. Ако той ви засече след определения час и във от жилището ви, по високоговорителя ви помолват да останете на място, докато дойдат две милиционерки на кон да запишат името ви и да ви съпроводят до дома ви. Милиционерките са вежливи, но изпълнени с презрение. Безполезен е всякакъв опит да се влезе в разговор с тях. Когато ви отвеждат, застават от двете ви страни и вие крачите по снега, обграден от конете. Главата ви се оказва на равнището на ботушите им и изведнъж ви обхваща чувството, че сте чернокож, арестуван от конната полиция в някой южен щат.

На следващия ден намирате на бюрото си писмо от управителя, мистър Бароу. Той изразява съжаление, че е задължен да удържи десет долара от заплатата ви като глоба за нарушение на правилника в Блувил.

Ако повторите нарушението, получавате друго писмо от мистър Бароу и друга глоба от двадесет долара, но този път придружена със следните няколко реда:

Доктор Мартинели,

Безпокои ме едно нещо у вас: неспособността ви да се съобразявате с дисциплината в Блувил. Ще бъдете ли

така добър да направите за в бъдеще необходимите усилия,
за да преодолеете нехайството си?

ХИЛДА ХЕЛСИНГФОРТ

Когато получите подобно любовно писъмце от лице, което никога не сте виждали, но което всеки миг може да се произнесе за живота или за смъртта ви, оставам на вас да прецените какво ще бъде въздействието му.

Разбирам добре, че милиционерките — това е официалната версия в Блувил — са тук, за да ни охраняват от шайки, които в настъпилата анархия може и да се опитат да проникнат със сила в ранчото и да разграбят хранителните припаси. Затова и те са складирани в една барака непосредствено до наблюдателната кула. Приемам също, че трябва да пестим електричеството. Блувил го получава от малка централа до един водопад, намиращ се на негова територия. Така че комендантският час е напълно основателен, както в известна степен и забраната да се движим нощем между бараките. Администрацията иска да бъде сигурна, че след 22 часа нито един научен работник не рискува да бъде взет за мародер от милиционерките.

Но трудно проумявам строгостта, с която се прилага правилникът и малкото уважение, което ни се засвидетелствува. В края на краищата ние не сме паразити. Работим по проблеми, които изискват много висока научна подготовка. От какво живее голямата фирма, която ни е наела, на какво крепи силата и състоянието си, ако не на научни работници като нас. Успeya ли да създам ваксина срещу енцефалит 16, тя ще донесе огромно богатство на мисис Хелсингфорт, когато мине в масово производство. А при най-малкото „провинение“ ме мъмрят като ученик, който се държи лошо и ме заплашват едва ли не открито да ме изхвърлят, ако не се поправа.

Подложени сме и на дребнави, непонятни унижения. Забранено ни е да притежаваме транзистори, а в замъка не се вижда ни радио, ни телевизор, поне в помещенията, до които имаме достъп. Всеки път обаче, когато минаваме покрай бараката на милиционерките, забелязваме през отворения прозорец как се нижат образите на малкия екран. Джони, осемгодишният син на мисис Пиърс, се спрял един ден

прехласнат пред прозореца и мисис Пиърс, не виждайки нищо лошо в това, го оставила да гледа. Една милиционерка станала веднага и без дори да погледне Джони, затворила прозореца под носа му и дръпнала завесите.

Получаваме все пак вестници, но с три или четири дни закъснение и с доста намален обем. Липсват, неизвестно защо и отделни броеве, така че започваме да си мислим, че ги спират нарочно. Да се чудиш защо — губи ли вестникът от броя на страниците си, губи и от качеството си. Човек недоумява как могат да бъдат така отчайващо списвани. Новините са схематични, а толкова силната някога критика срещу администрацията е отстъпила място на дежурните хвалебствия.

Забелязвам, че в получаваните издание все по-рядко се пише за енцефалит 16 и изобщо не се посочват статистически данни. В това отношение президентката Бедфорд е съумяла много по-добре от предшествениците си да наложи пълно мълчание. И все пак прави впечатление незаинтересоваността на средствата за масова информация от епидемията. Боя се, а и Стин е на моето мнение, че хората просто са започнали да свикват с положението. Свиква се, естествено с всичко — да се изсипват в продължение на години тонове нечистотии в реките и моретата на планетата и да гледаш как край теб себеподобните ти умират като мухи. Но нали всички тия мъже, които загиват, си имат годеници, майки, съпруги! Как става така, че общественото мнение сякаш изобщо не се вълнува от подобна хекатомба?

Защото наистина е хекатомба, не можем повече да се заблуждаваме. Вярно, лишени сме от сериозни източници на информация. Но ако се мине през централата на Блувил и се приеме подслушването (чува се дори лекото щракване при включването на магнетофона), телефонът е на разположение. Отначало прибягвах до него, но един по един приятелите ми престанаха да отговарят. Не смея вече да потърся и ония, които ми остават. Предпочитам неизвестността.

Според Анита, дори тук, в САЩ има милиони смъртни случаи. Но и тя, която сигурно е много добре запозната с данните, не посочва никакви цифри. Това ме кара да мисля, че те непрекъснато растат. Прикован съм следователно към Блувил с две тежки вериги: спешната задача, която, ако се справя с нея може да спре епидемията; и мисълта,

че ако ме изхвърлят от тук, ще трябва отново да се върна към медицинската практика и да намеря в нея смъртта си като Морли и като толкова други мои колеги. Да си призная, толкова съм отвратен от психологическия климат, който ни обгражда в Блувил, че съм готов да приема страшния риск. Само че съществува Дейв. Почти съм сигурен, че ако умра, Анита няма да се погрижи за него, въпреки изтръгнатото от нея обещание. И да иска, няма да може. И Дейв ще се озове в ръцете на бившата ми тъща, Милдред Милър.

Не знаех колко много държа на човешкото си достойнство, преди да дойда да живея в Блувил. Естествено, невинаги са ми се нравили реакциите, които външният ми вид предизвиква у мъжете. Но си имах и компенсация — известно ми бе, че именно заради него се харесвах толкова много на жените. И най-вече в болницата, в моя професионален кръг бях обграден с всеобщо уважение. В Блувил материалните ми условия на живот са добри, но по хиляди дребни неща долавям, че като човешко същество съм поставен на по-ниско стъпало.

Ако аз се чувствавам така снижен в общественото си битие, то какво да кажем тогава за победоносното самочувствие на Анита? Когато идва да ме види, тя е сияеща, самоуверена, горда с високия си пост и с усилията на своя пол да поеме най-послед в ръцете си всички мъжки дейности.

Обяснява ми, че от икономическа гледна точка положението е тежко, но не чак толкова катастрофално, колкото би могло да се очаква. В големите фирми кончината на значителна част от ръководните кадри нямала сериозни последствия. Напротив, дори опростила бюрокрацията. Затова пък чувствителните загуби сред работническите среди разстроили отначало производството. Спасявали положението, както можели; с назначаването, естествено на жени, но и със значителен внос на мъжка работна ръка, „която се подновява периодично съобразно измирането ѝ“ (точно така казано!).

Въпреки всичко производството спаднало, но поради смъртта на големия брой мъже, които оставяли вдовиците си без никакви доходи, и консумацията на свой ред рязко се понижила, така че в общото затруднение все пак се постигнало известно равновесие.

Попитах Анита какъв е резултатът от масовото навлизане на жената в икономическия живот на страната. Тя се опита да разграничи

нещата. Първо подчерта, че и преди епидемията в САЩ е имало много повече работещи жени, отколкото е предполагала. И че много от тях са се занимавали с дейности, далеч под действителните им възможности. Така че професионалното им издигане не ги е заварило съвсем неподготвени. И общо взето, те всички много бързо се ориентирали на новите си длъжности.

Анита обаче честно посочва и някои неблагоприятия. В изпълнителската работа жените били много по-бързи от мъжете, но по-малко инициативни. А на високите постове невинаги извеждали нещата докрай. Също невинаги били точни и имали склонност по-често да отсъствуват.

Но според нея тези слабости се дължат — цитирам дословно — „на вековното онеправдание на жената поради робското ѝ положение в семейството“. Когато бъде напълно разкрепостена, ще изчезнат вероятно и недостатъците. Затова пък, допълва тя, когато жените поемат директорски пост или наследят големи предприятия, много по-трудно от мъжете се поддават на чувства или на отчаяние. Големите парични загуби, които в началото на епидемията предизвикаха толкова самоубийства сред мъжете, далеч нямат същото пагубно въздействие върху тях. По-малко горди от съпрузите си, те са и по-малко чувствителни към неуспеха, по-специално към финансовия неуспех и не така бързо губят вкус към живота.

Хекатомбата сред мъжете, най-тежко се отразила в областта на научното знание. Тогава се обърнали за помощ, и не съвсем безуспешно, към застаряващите светили, които поетата отговорност не само изтръгнала от меланхолията на пенсионерството, но им възвърнала и много от самочувствието и жизнеността им. И най-вече така се създавала нова прослойка, която с всеки изминат ден добивала все по-голямо значение в икономическия живот.

Връщайки се малко назад, Анита ми поднесе тогава кратка, но вълнуваща хроника за изминалите събития.

Приблизително по времето, когато откъснат напълно от света, съм бил под карантина в Блувил, пътуващ светски проповедник си спечелил завидна популярност в САЩ. Казвал се Джонатан Бладърстър. Темата на проповедите му, почти винаги една и съща, но

блестящо подкрепена от внушителна физика и актьорски заложи, имала голямото достойнство да бъде пределно проста: понеже се оказало, че съществува връзка, макар и неясна, между сперматогенезата и енцефалит 16, очевидната истина се разкривала с целия си блясък пред всеки християнин. Бог покосявал мъжете, за да ги накаже за злоупотребата с мъжката им сила. Тя трябвало да бъде използвана в най-добрия случай само за продължение на рода. Уви, съвсем не било така. Увлечени в егоистично търсене на удоволствието, мъжете подлагали съпругите си на твърде чести, ако не и за съжаление всекидневни интимности.

Бладърстър бил доста хубав мъж на около четиридесет години и когато описвал тези увлечения — а той ги описвал с най-големи подробности, за да отврати хората от тях, прекрасните му черни очи и топлият му глас наелектризирали слушателите. Така че, заключвал той, наказвайки мъжете за плътския им грях, енцефалит 16 им показвал същевременно и пътя към опрощението. Лично той си извлякъл ясна поука и приканвал христовите си братя и те да сторят същото... Със съгласието на съпругата си, която въпреки всичко нежно обичал (при тези думи мисис Бладърстър, закръглена и сексапилна блондинка, излизала на сцената и с чаровна усмивка улавяла мъжа си за ръка), решил да се въздържа за в бъдеще от каквато и да е плътска близост и да живее с нея като братче и сестриче в най-чиста обич (бурни ръкопляскания, последвани от религиозни песни).

Бладърстър горещо проповядвал, че половото въздържание, освен духовните си добродетели, се оказвало в крайна сметка и най-добрата профилактика срещу енцефалит 16. Макар в подобно виждане на нещата да няма нищо научно, понеже сперматогенезата не спира, ако не е оползотворявана по предназначение (дори не е доказано, че у целомъдрените свещеници тя се забавя с годините, даже и съпътстващото я желание да закънее), в предлагания аскезис се долавяли някои страни от учението на Сейнт-Пол, които неизбежно щели да покорят една християнска аудитория. И наистина, бладърстъризмът много скоро бил приет като догма от безброй хора, които пренебрегвайки нарастващата опасност от зараза, се събирали на огромни тълпи да слушат проповедника.

Настъпилите междувременно две събития би трябвало да разтърсят, ако не и да унищожат напълно бладърстъризма. Мисис

Бладърстър завела дело за развод срещу мъжа си. Уличавала го, че представлял под нейно име и с нейното семейно положение някаква самозвана мисис Бладърстър, която случайно срещнал при многобройните си пътувания. Обвинявала го още в извънбрачни връзки с тази персона. И за да докаже поне незаконното присвояване на самоличност, тя отпечатала във вестниците своя снимка. Аз не съм я виждал, защото бях, както вече казах, под карантина в Блувил, но Анита ме увери, че Бладърстър щял да загуби много от героичността на въздържанието си в очите на безбройните си привърженици, ако показвал по подиумите истинската си съпруга.

Бладърстър енергично протестираше срещу тези „клевети“, но не му останало много време да протестира. Станало нещо, което никой не предвидил, най-малко самият Бладърстър, макар и да бил толкова близо до бога: покосил го енцефалит 16.

Откъдето и да се погледнели фактите, тази смърт би трябвало да означава и края на бладърстъризма. Както го обвинявала съпругата му, Бладърстър или е поддържал с блондинката, която представлял вместо нея, извънбрачни връзки и в такъв случай се оказал обикновен шарлатанин; или наистина е живеел целомъдрено, както препоръчвал и на другите, и тогава излизало, че въздържанието не е имало приписвания му профилактичен ефект.

Логиката и истината обаче нямат нищо общо с благоразположението на масите. В САЩ — установявано е толкова често и не без горчивина — колкото един политик е по-голям лъжец, лицемер, интригант, колкото по-малко е изпълнявал дадените по време на предизборната кампания обещания, толкова по-големи са шансовете му да бъде победоносно преизбран вместо най-честния си съперник.

Същото станало и с новия пророк. Смъртта на Бладърстър вдъхнала нов живот на бладърстъризма.

Но определянето на приемственик на Учителя не минало без вълнения. Последователите му си оспорвали както духовното му наследство, така и огромните печалби, които натрупал от проповедите си. В крайна сметка бладърстъризмът се разделил на два ясно разграничени лагера: лагера на въздържателите и лагера на аблационистите.

Първите, верни на предполагаемия начин на живот на Бладърстър, проповядвали целомъдрието едновременно като профилактична мярка и като аскезис, възнаграждаван в отвъдното от бога. Аблационистите, много по-радикално настроени и твърде малобройни в началото, се подлагали на аблация^[2] на тестикулите, като я препоръчвали и на своите привърженици.

От религиозна гледна точка въпросната теза съвсем не можела да се облекне на традицията. По принцип църквата е против кастрацията. Тя предпочита да запази инструмента, но да ограничи използването му, или както е при католиците, напълно да го забрани на свещениците си. Някога само младите певци от църковния хор са били лишавани от мъжествеността си, за да възпяват — о, каква ирония на съдбата! — чудото на сътворението.

От научна гледна точка обаче аблационизмът, макар и травматизиращ, унизителен и необратим, и по тази причина категорично отхвърлян от лекарите, имал поне способността да прекъсне окончателно сперматогенезата и да създаде у кастрираните имунитет към енцефалит 16, какъвто имали временно момчетата в предпубертетна възраст и завинаги старците.

В едно материалистическо общество нищо не се радва на по-голямо уважение от успеха. В борбата вътре в бладърстъристкото движение аблационистите, малцинство в началото, непрекъснато се увеличавали по простата причина, че не умирали. Напразно въздържателите се позовавали на хекатомбата, обезлюдяваща редиците им, за да докажат, че бог прибира при себе си достойните, за да ги възнагради за целомъдрието им. Аблационистите възразявали, че той прибира и сладострастниците, и развратниците. Самите те, без, разбира се, да презират въздържателите, били се издигнали несъмнено на едно стъпало по-високо в саможертвеността си към бога. Както някога Аврам и в известен смисъл в по-голяма степен от него, те принесли в жертва богу нещо повече от плътта от плътта си: възможността си за бащинство.

Аблационистите биха минали и без подобни сравнения: с всеки изминат ден навсякъде из САЩ се увеличавал броят на новопостъпилите, но не могли да удовлетворят искането им поради липса на хирурзи. Смъртта не пожалила и лекарското съсловие и при малобройния операторски състав таксите непрекъснато се

повишавали. На края вече искали невероятни суми за аблация и едва ли не същите за едно просто прекъсване на семенните канали. „Абла“, седмичникът на аблационистите протестираше срещу подобна експлоатация в един от поредните си броеве гневно поставил въпроса, дали кастрирането няма да стане лукс, достъпен само за богатите. В отделни щати взели мерки да се замразят таксите. Единственият резултат бил създаването, от една страна, на черна борса за тузове, а от друга — на долнопробни, пак нелегални заведения, където операцията, извършвана от шарлатани без никаква професионална подготовка, водела твърде често до смърт.

Тук трябва да отбележа, че поне в началото аблационистите отхвърляли кастрирането по химически път, тъй като религиозната им нагласа не го възприемала като достатъчно жертвоприносително. Но непрекъснатото намаляване на броя на лекарите наложило в крайна сметка да се прибегне до стерилизиращи лекарства. „Послушниците“ използвали първо антиандрогенен препарат, произвеждан на хапчета от по 50 мг, които вземали сутрин и вечер в продължение на месец, ала търсенето било толкова голямо, че той изчезнал от пазара. Тогава открили или по-точно преоткрили лекарство, което приемано също през устата, действувало като антиандроген, но с много по-бърз ефект.

Анита не ми казваше нищо ново. Лекарството ми бе известно, макар и тогава още да не бе пуснато в продажба в САЩ. Доста обширно бях писал за него в книгата си за нацистките лекари в концентрационните лагери през Втората световна война. Тези лекари, ако може да се нарекат така подобни чудовища, решили да го внасят и масово да го прилагат за безплодие върху мъжете от еврейската раса, които Хитлер събрал от цяла Европа, беше натикал в каторгите си. Те обаче се отказали от проекта си, защото суровината трябвало да се внася в големи количества от Латинска Америка, а по онова време (1941 година) корабите им трудно биха прекосявали Атлантическия океан.

Суровината — каладиум сегинум — е тревно растение с корен на луковица от семейството на едносеменните. То расте в Бразилия по влажните, блатисти места или в гъстите гори. Но за да се прилага в предвижданията от нацистите мащаби, било необходимо да се превърне в интензивна култура, защото не се използват нито корените, нито плодовете му, а специален извлек от сока му.

Свойствата на този екстракт, добиван първоначално сигурно по примитивен начин, са били познати от древни времена на туземното население в американския континент. Според устните предания сред индианците от Екваториална Америка, още прадедите им са го използвали, за да обезвреждат заловените врагове и да ги превръщат в покорни роби. Приемането на каладиум сегинум от нещастните потърпевши не е ставало по всяка вероятност доброволно, защото извлекът, поне такъв, какъвто бе пуснат в продажба в САЩ от аблационистите, е лепкава зеленикава течност с неприятна миризма и неприятен вкус. Но действието му е сигурно и бързо, без никаква видима промяна в съответните органи. Каладиум сегинум ги разрушава отвътре. Некрозира се тестикулите, епидидимитът и простатната жлеза, което първо завинаги спира сперматогенезата, а после довежда до необратимо разрушаване на сперматогеничната тъкан.

ЮНАЙТЕД КАЛАДИУМ СЕГИНУМ КЪМПАНИ (ЮКАСЕК), създадена в Бостън за закупуването в Бразилия на съответните обработваеми площи, за отглеждането, прибирането и преработването на място на културата, била основана от аблациониста Ф. М. Хемърсмит, който надживял само с три месеца огромния успех на начинанието си. Умрял на петдесет години в кабинета си от инфаркт в резултат на прекомерна работа и всепоглъщащата мания да върши няколко неща наведнъж. Установено било, че в момента на смъртта си той пиел уиски, пушел пура и галейки младата си секретарка от кубински произход по гърдите, ѝ диктувал писма. Самата секретарка потвърдила своето едновременно пасивно и активно участие в скоропостижната му кончина. Обсипвана с въпроси от журналистите, които искали да узнаят защо позволявала на шефа си подобни волности, тя отвърнала, че били съвсем невинни, тъй като Хемърсмит бил аблационист и освен това изпитвала към него, въпреки голямата разлика в годините, почти майчински чувства. „Защо да не оставя горкичкия да си поиграе?“, казала тя и сълзите ѝ се стичали по бузите ѝ и падали една по една върху пищната ѝ гръд.

Ала едва погребан покойникът и вдовицата му Дора Магнъс Хемърсмит се озовала в положение, което заплашвало да унищожи цялата му империя. Правительство на левите сили, възползвайки се от моментната слабост на армия и полиция, взело властта в Бразилия и

поискало от ЮКАСЕК преотстъпването на 51% от акциите, а още по-крайна фракция в него — национализирането на компанията. За Дора обстоятелствата се усложнявали още повече от факта, че ЦРУ, с намален до една пета от епидемията състав, не било в състояние да въздействува с обичайната си дискретност върху вътрешните работи на латиноамериканските страни.

Дора проявила изключителна енергичност. Отишла при президентката Сара Бедфорд, изложила ѝ с пределна яснота колко тежки ще бъдат за здравеопазването и външната търговия на САЩ последиците от конфискуването на имуществото на компанията в Бразилия и успяла да получи от нея обещанието за енергична намеса. В столицата на Бразилия бил упражнен огромен натиск, натиск, който стигнал, както потвърди Анита, до заплахата от употреба на атомно оръжие.

Бразилия отстъпила. Малко по-късно станало известно, че екстремистката фракция в бразилското правителство, чиито закани за национализация накарали президентката да се намеси, била в действителност подкупена и ловко използвана от бразилските агенти на ЮКАСЕК. Президентката не само не се разсърдила на Дора Хемърсмит за тактическата ѝ ловкост, а се отнесла с още по-голямо уважение към нея и когато държавният секретар по външните работи починал, тя я назначила на негово място. Дора веднага напуснала ЮКАСЕК и компанията оглавил аблациониста П. Ж. Бари, на когото всекидневно предавала заповедите си по телефона.

В устата на Анита тази история звучеше като success story^[3], предъвкана до втръсване в толкова романи и филми. Мисля, че тя ми я разказа, за да ми докаже, че заемат ли се жените с големи дела, те по нищо не отстъпват на мъжете. Не бе необходимо да си прави такъв труд: аз вече бях напълно убеден.

Ако обаче в напредналите европейски страни ЮКАСЕК успяла да проникне и постепенно да увеличи вноса си, то в Латинска Америка и по принцип във всички недоразвити страни на планетата, в Африка и в Азия, тя срещнала сериозни затруднения да наложи стоката си на пазара. Колкото повече се отивало към слънцето, икономическата изостаналост и бедността, толкова повече мъжете държали на своята мъжественост и предпочитали по-скоро да умрат, отколкото да се простят с нея. Знаех от Анита — и те будеха у мен най-дълбоко

отвращение — за невероятните, стигащи до пародия, усилия на Дора Магнъс Хемърсмит в двойствената ѝ роля на официално и неофициално лице да наложи на тези нещастници с всички средства, включително и с недопустимия натиск на правителствено равнище, лекарството, което те считали за опозоряващо.

Опозоряващо е може би силно казано, но лично аз, ако ме изхвърлят от Блувил, ще откажа да го вземам. Не става въпрос за онази гордост на фалократа, за която така често обвиняват нашия пол. Не отричам, че фалосът все още се издига в култ, но само от невротизирани индивиди с подозрителна свръхмъжественост, именно защото е израз на болезнена самовлюбеност. От друга страна, нищо не може да извини доброволното премахване у мъжа на една функция, която извън биологическата си необходимост, е така органично потребна на жизнелюбието му, на творческия му заряд.

Аз казвам само една очевидна истина, но макар и очевидна, непризната от тези, които се стичали с хиляди, а в близко бъдеще — и с десетки хиляди в редовете на аблационистите, и които след церемония, напомняща кръщение, бивали допускани да пият заедно със събратята си каладиум сегинум. Те спокойно биха могли да си спестят тези ритуали, тъй като каладиум сегинум се продавал вече свободно в дрогериите. Оказва се обаче, че твърде малко мъже го изпивали сами. Новите привърженици намирали някакво оправдание в подсиления религиозен оттенък на посвещаването в аблационизма, а също така черпели и самочувствие от принадлежността си към толкова силна групировка, която играела все по-важна роля в икономиката на страната.

Направеното проучване от група психолози от Колумбийския университет под ръководството на проф. Хариет Стайнфелд показало, че подбудите на новите привърженици на аблационизма — набирани всички от средните социални прослойки — се основават повече на материалното обезпечаване и на издигането им в обществото, отколкото на страха от смъртта. И действително, твърде скоро на борсата на труда търсенето на тия, които съкратено наричали „А“-та (и които шегобийци сред пълноценните мъже кръстили „А“-та без) станало твърде голямо. За работодателя „А“-тата имали това голямо преимущество, че осигурявали стабилност в работната заетост и покорство в изпълнителската дейност. Нещо повече — с техническите

си познания, които жените общо взето все още не притежавали, те се оказали особено ценни, за да запълнят празнините, причинени от епидемията. Така че изведнъж получили длъжности и заплати, за които доскоро изобщо не смеели да мечтаят.

От многобройните интервюта, включени от проф. Хариет Стайнфелд в проучването ѝ най-показателното е може би това с мистър С. Б. Милс, инженер в Кливланд, щата Охайо. Милс посрещнал Хариет Стайнфелд в явно съвсем отскоро преобзаведена гостна. Разположил се в ново-новеничко кресло, преуспяващ и закръглен, той изглеждал самоуверен и в отлично разположение на духа.

— Повярвайте ми — засмял се леко, — не съжалявам за нищо. Първо, защото „А“-тата са нещо повече от един „Ротари клуб“^[4]. Те никога не се изоставят един друг. Пълна солидарност! По-голяма дори, отколкото при евреите! И най-вече, като си помисля какъв бе животът ми преди, не мога да не се поздравя за решението си.

— Та толкова лоши ли са били, мистър Милс, условията ви на живот?

— Не. Бяха дори доста добри. Но за да ги постигна, животът ми се бе превърнал в ад. Бях затънал до гуша, непрекъснато изплащах вноски и фактури. Къщата на изплащане, трите коли — моята, на жена ми, и на голямата ми дъщеря, невероятно високите вноски за осигуровката ми за живот, двата цветни телевизора, и те купени на изплащане, новият дълбокозамразяващ хладилник, не знаех нищо друго, освен да плащам и да плащам. И естествено, за да изплащам всичко това, трябваше да работя! Работех буквално като луд! И на четиридесет и пет години — инфаркт. А за да се лекувам, пръснах цяло състояние и се оказах в още по-лошо положение.

— Значи сега се чувствувате по-щастлив?

— Изобщо не може да се прави сравнение. За мен това бе фантастичен скок напред. Заплатен съм несравнимо по-добре, а работя по-малко. Както виждате, поднових целия си дом и смятам скоро да купя четвърта кола и трети телевизор.

— И нищо ли не засенчва щастието ви?

— Не, нищо.

— Мистър Милс, бих искала да повдигна един малко деликатен въпрос. Вие сте на четиридесет и осем години, не сте стар и сте женен за много привлекателна жена...

— А, това ли — засмя се той пак леко, — това изобщо не ме тревожи.

— Ако не ви е неприятно, бих искала да ми обясните защо.

— Знаете ли, ще ви доверя нещо: преди да стана „А“, бях толкова преуморен, имах толкова много парични затруднения, а след инфаркта почти винаги се чувствавах зле, та не знам от колко време не се бях докосвал до жена си — може би две години. Така че, както виждате, няма голяма разлика.

В изследването си проф. Хариет Стайнфелд правеше известен коментар на интервюто, който в първия момент ми се стори далеч недоброжелателен. Тя отбелязваше, че още преди посвещаван ето си в аблационизма Милс, както и не малко други негови съотечественици, е разменил мъжествеността си срещу коли, телевизори и хладилници, тъй като допълнителната работа, налагана от подобни разходи, го е принуждавала да се труди до изтощение и да не бъде повече способен за любов. Така че, пишеше тя в заключение, ако Милс се е подложил без никакво колебание на кастрация, то е, защото вече е бил кастриран.

Казаното ми се стори доста силно, но когато видях в приложението, че преди да бъдат публикувани, и интервюто, и коментарът са били прочетени и одобрени от самия Милс и от другите интервюирани, и че на всичкото отгоре са предоставили на водещите анкетата свои снимки, без да държат на анонимност, разбрах, че те не се срамуват от положението си, напротив, считат го за повратен момент в преуспяването си.

Забелязах, че и в Блувил „А“-тата, които са много повече от ОМ, са закичили, всички без изключение, ревера си с кръгла зелена плочка, видна отдалеч, върху която се откроява позлатено „А“, изписано с готически шрифт. Първия път, когато видях значката, си помислих, правейки съответната аналогия, за невярната жена от „Алената буква“^[5], осъдена да избродира в затвора върху роклята си „А“-то^[6] на своето прелюбодеяние и която нарочно вмъкнала в бродерията толкова орнаменти и допълнителни мотиви, че я превърнала от знак на безчестие в почетен герб. С тази разлика, разбира се, че значката на аблационистите се посреща навсякъде добре, отваря всички врати на амбициозните и дори е станала вече емблема на известно морално благородство.

[1] Самюел дьо Шамплен (1567–1635) — френски колонизатор. Основател на Квебек. Б. пр. ↑

[2] Премахване по хирургически път на даден орган. Б. пр. ↑

[3] (Англ.) историята на едно социално и обществено преуспяване, под формата на разказ, роман, филм и т.н. особено много разпространена в САЩ. Б. пр. ↑

[4] Международна организация на преуспяващи интелектуалци и технократи. Б. пр. ↑

[5] Роман от Натаниел Хоторн (1804–1864), американски писател-романтик. Б. пр. ↑

[6] „А“, първата буква от „adultery“ (англ.) — прелюбодеяние. Б. пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

В Блувил неделя е почивен ден. Сутрин в замъка се изнася служба от мисионерката, която никога не е една и съща, а принадлежи към различни протестантски църкви, защото, както изглежда, католическата църква, жертва на вековната си мизогиния, все още не се е решила да ръкоположи жена.

Присъствието на службата не е задължително и никога не сме виждали Хилда Хелсингфорт. Затова пък ние всички присъствуваме, дори и аз редовно съм там, въпреки скептицизма си, защото на края обикновено се води свободен разговор с мисионерката и тъй като тя идва отвън, надяваме се да научим от нея интересни неща. Лишени от радио и телевизия, с вестници, които са станали това, което са сега, ние сме жадни за новини от света, истинския свят, този, който се простира отвъд нашите телени огради.

Спомням си по-специално мисионерката, изнесла службата в неделя, пети май. Беше толкова слаба, че всички форми, които е трябвало някога да притежава, бяха безвъзвратно изчезнали, за да отстъпят място на телосложение, което окачествих като безполово. Освен това преподобната Рут Джетисън беше с къси коси и облечена в антрацитно сив костюм с бяла свещеническа якичка, от което още по-трудно можеше да се определи пола ѝ. Но с орловия си нос, издадената брадичка и големите си втречени черни очи, излъчващи фанатичен блясък, лицето ѝ не бе лишено от вътрешна сила.

Службата и проповедта се изнасяха в заседателната зала на замъка, зала, която побираше около стотина души, но ние никога не запълвахме всички места. Казвам „ние“, но трябва да уточня, защото присъстващите заемаха местата си по точно определен ред и старшинство, които окончателно бяха вече утвърдени при пристигането ми в Блувил и не се промениха, докато бях там.

На първия ред се настаняват ръководните лица, които живеят в замъка. Управителят мистър Бароу и жена му, доктор Рилке, секретарката на шефката Ема Стивънсън и още трима или четирима

души, на които не знам нито имената, нито длъжностите. Точно в средата се мъдри кресло, което от уважение стои винаги празно, но което, ако смея така да се изразя, е изпълнено от вечното отсъствие на мисис Хелсингфорт. Не мога да кажа, че хората от замъка поздравяват креслото, както швейцарците — шапката на Геслер, но забелязвам, че го заобикалят с раболепни физиономии, сякаш наистина е заето.

На втория ред сядат „самотните жени“, различни по възраст и по външен вид, но еднакви в поведението си: никога не хвърлят и най-бегъл поглед към ОМ.

На третия, четвъртия и петия ред са „А“-тата, всички със закаченото на ревера зелено кръгче със златната буква на своята секта. Компактна, самодоволна група, която също държи да покаже на публични места, че не ни забелязва, макар по-голямата част от членовете ѝ да са ни подчинени в лабораториите. Искам тук да подчертая, че много от „А“-тата са женени, но за разлика от ОМ, семействата им живеят навън и те, защитени от имунитета си, ги посещават от време на време, без опасност за самите себе си, но предполагам и без особено удоволствие за съпругите им.

И на края, на последните редове в залата, а също така и на последното стъпало на обществената стълбица в Блувил, не само помалобройни, но и по-нисшестоящи от всички седнали пред тях — ОМ с жените и децата си.

В проповедта си преподобната Рут Джетисън развиваше тема, близка до бладърстъризма по своите предпоставки, но различна с изводите си. Енцефалит 16 не бил очевидно нищо друго, освен божие наказание. Господ стоварвал десницата си върху грешниците, за да ги накаже за прегрешенията им (оттогава насам колко пъти съм слушал все същата песен!). Под „прегрешение“ обаче не трябвало да се разбира онова, което счита бладърстъризмът. Големият грях на мъжа от незапомнени времена до днес се състоял в това, че превръщал жената в робиня.

И Рут Джетисън описваше картина, която въпреки някои преувеличения и известна липса на нюансировка и историческа перспектива, съдържаеше голяма доза истина. Но след това общо взето напълно основателно разобличение на мъжката мизогиния през вековете, проповедта се превръщаше в безумно бълнуване. С

мълниеносен поглед, задъхано слово и заканително вдигнати ръце, Рут Джетисън се зае да покаже в каква степен мъжете „мразели“ жените.

Позовавайки се на отделни дребни, но ловко съшити факти, на чуто и казано, без, разбира се, да се уточняват имена, място и време и най-вече прибъгвайки до различни истории, в които невротичното и садистично отношение на хулиганчета към девойките бе представено за норма на мъжко поведение, Рут Джетисън уж доказваше, че мъжът изпитва дълбоко отвращение от женското тяло, отвращение, което намирало висш израз в онова, което тя доста цинично нарече „омраза към вагината“.

Циничността на определението ѝ, парадоксалността на тезата ѝ и особено слабата аргументираност, с която мисионерката искаше да я защити, предизвикаха у ОМ усмивки, смехове, раздвижване. Защото беше съвсем очевидно за присъстващите научни работници, че Рут Джетисън не е извършила никакво сериозно проучване, не е събирала многобройни и изчерпателни интервюта, а е прибъгнала до най-безсрамно и недопустимо сравняване на несравними неща. Като обърната пирамида, тезата ѝ се облягаше само на няколко отделни факта и заместила скромния, но сигурен метод на анкетата с догматичното твърдение, тя бе направила от мухата слон.

Религиозното или парарелигиозно мислене е много удобно. То замества всичко. И с мълниеносно святкащи очи, с потръпващ от свещен гняв глас и с унищожителни слова Рут Джетисън стигна най-после до заключението: мъжът, заяви тя, гледа на жената като на гнусен съд, в който хвърля спермата си, или още по-точно казано, като на плювалник, от който отвратено се отвръща, след като го е използвал.

Реакциите в залата бяха бурни, но с различни отсенки. Администрацията от първия ред и „самотните жени“ от втория заръкопляскаха неудържимо, дори, както ми се стори, предизвикателно. „А“-тата пък се умълчаха с израз на разкаяние, сякаш съкрушени от спомена за миналите си грехове, от които за щастие вече се бяха освободили. Но сред ОМ, включително и съпругите, се надигна глух ропот. Рут Джетисън свъси гъстите си вежди и като впи пламтящ и втрънен поглед в малката ни групичка, запита едва ли не заплашително:

— Има ли въпроси?

Настъпи доста дълго мълчание, съвсем непривично според мен за американци, сякаш вече се готвехме да се откажем от свободата на словото. Бях толкова отвратен от фанатизма на мисионерката и от предизвикателството, което ни бе хвърлила в лицето, че реших да се изкажа. Но не успях дори да се надигна. Съседката ми, мисис Пиърс ме дръпна за ръкава на сакото и възбудено ми прошепна в ухото:

— За бога, Ралф, не се намесвайте. Това е провокация.

По-нататък ще разкажа за мисис Пиърс, съпругата на най-близкия ми сътрудник. Тя няма за какво да се гордее с плътта си, но аз дълбоко я уважавам за прозорливостта ѝ. Кипящ от сдържана ярост, замълчах.

Чу се шум в редицата зад нас, обърнах се — там ставаше същото, но ролите бяха разменени. Стин, вкопчил се в ръката на жена си, се мъчеше да я накара да замълчи.

Все едно да се опитваш да спреш булдозер. Мъч се дръпна, изправи се и рече с ясен глас:

— Въпроси нямам, но имам известни забележки.

— Да ги чуем — отвърна ѝ с презрение Рут Джетисън.

Вярно е, че Мъч, макар и завършила психология, няма особено представителен вид. Дребничка е, закръглена и под белите, гладко прибрани в нисък кок коси се вижда мило, но невзрачно лице. Ала ние знаехме много добре колко струва Мъч. Тя се бе заела доброволно и с неукротима енергия с възпитанието на децата на ОМ в Блувил, задача героична, защото те бяха дванадесет, на възраст от пет до четиринадесет години.

— Съгласна съм — каза Мъч на отличен английски, но с много силен немски акцент (който, за нещастие, започваше да се предава и на учениците ѝ, включително и на Дейв) — за ограниченията, които мъжът е наложил на жената в икономическата и социална област. Но те не се дължат на омразата, която изпитва към тялото ѝ. Тъкмо обратното, той го надценява и то за сметка на останалите ѝ качества. Достатъчно е да се огледаме, за да го видим. То е навсякъде — в модата, в рекламата, в изкуството, в литературата. Смятам, че примерите, които дадохте, са преднамерени. Бандите от младежи, за които споменахте и които изнасилват, ругаят и бият момичетата, имат по всяка вероятност доста силно предразположение към хомосексуализъм — те го потискат, но то се проявява в това им

поведение. Да каже, че жената е „плювалник“, е присъщо само на невротик или садист. Не е типично мъжко поведение. В никакъв случай. И не виждам как изобщо е възможно да се заблуждаваме. Жените, които говорят за „омразата към вагината“ като типична за всички мъже, ме карат да подозирам, че те самите изпитват омраза към пениса (смях сред ОМ). Така или иначе те не вършат особено добра работа, като се опитват да убедят жените, че мъжете ги мразят. Ще се стигне дотам и жените да намразят мъжете, а това, позволете ми да ви го кажа, това е недостойно сега, когато мъжете мрат като мухи. Поразена съм, че именно една християнка подклажда омраза между двата пола. От друга страна, може би аз съм малко старомодна, но трябва да призная, че съм шокирана да чуя духовно лице да вмъква в проповедта си думата „п...“ (Мъч произнесе думата с типична немска енергичност). Освен туй, Преподобна, мисля, че вие изобщо не знаете какво представлява семейната двойка. Мога да ви уверя, че не съм плювалник за мъжа си. Сигурна съм, че ме обича изцяло, включително и с „п...“ (Смях сред ОМ. „Съкровище мое!“, тихичко възкликна Стин, вдигайки умолително ръце.)

— Ето какво имах да кажа — добави Мъч, като се изчерви и рязко седна. (Ропот в първите редици, бурни ръкопляскания сред ОМ.)

Докато Мъч държеше своята реч, в държането на Рут Джетисън нямаше нищо евангелско. Настръхнала, стиснала юмруци, тя хвърляше такива погледи към ОМ, че в други времена би ни пратила на кладата. След като Мъч седна, няколко секунди мисионерката не бе в състояние да отговори, но когато най-после си възвърна дар словото, то с мъка се промъкваше през стиснатите й зъби.

— Това изказване — просъска тя — е забележително със своето невежество, арогантност и абсолютна безполезност. Лицето, което се изказа, принадлежи към ония, които бих нарекла доволните робини. Да не разчита, че ще ѝ отговоря. Аз се обръщам само към свободните жени. Разговорът ни е приключен. (Протести и викове: „Отговорете! Отговорете!“ сред ОМ)

Наказанията — стигнахме и дотам! — ни сполетяха още на следващия ден. Мъч бе строго смърнена за „неучтивостта си“ в остро писмо от Хилда Хелсингфорт. Стин като съпруг, отговорен за

постъпките на жена си, бе санкциониран с двеста долара удържа от заплатата, а колкото до ОМ, те също съучастници на Мъч с невъзпитаното си поведение, на тях им бе забранено за цяла седмица да се събират след вечеря в замъка. Мистър Бароу дори намекна, че при втори подобен случай кратките ни срещи, на които толкова държахме, може окончателно да бъдат отменени.

Всички бяхме дълбоко покрусени. Ако бе възможно да се излезе от Блувил, без да се самоосъдим на смърт, бихме го сторили веднага, изоставяйки работа, която за всеки един от нас бе смисъл на живота му. Като виждахме така открито да се потъпква свободата на мисълта и словото, питахме се дали все още сме в САЩ или зъл дух не ни е пренесъл, без да знаем, в някоя от ония латиноамерикански държави с диктаторски режими, които американската демокрация открай време е поддържала.

Когато след една седмица отново започват семейните ни събирания в замъка, решавам да се откажа от тях. Не че се отегчавам, а съм разтревожен за Дейв. Живеем в малка барака с две стаи, разделени с кухня и баня. Нощем оставям вратите отворени, за да го чувам. Защото отскоро той се събужда всяка нощ след първия си сън и изплашен започва да вика. Изтичвам веднага и сгушил се в прегръдките ми, той ми разказва на пресекулки кошмарния си сън, който с малки отклонения е все един и същ.

Дейв върви сам сред голяма тълпа. Сърцето му безпричинно се свива. Хората, които крачат по тротоара в същата посока, са много бледи. Изведнъж някой полита и се строполява в несвяст. После втори, трети. И ето че падат на дузини, на гроздове. Никой не смее да им се притече на помощ, дори да се приближи до тях. Вървящите само леко се отклоняват встрани, за да избегнат телата. Макар да знае, че нищо не го застрашава, Дейв е силно разтревожен, страхува се, започва да плаче, никой не му обръща внимание. Приближава се до жена с червени коси. Улавя я за ръка, но тя я измъква и го отблъсква. Дейв плаче. И най-неочаквано ме зърва в гръб сред хората, които вървят пред него, аз съм на двадесетина метра разстояние, изпитва огромно облекчение, извиква ми весело, аз се обръщам, усмихвам му се, той се затичва към мен, аз също се втурвам назад. Но само на два метра от него падам на земята. Той се спуска към мен, застава на колене: аз съм

блед, със затворени очи. Вика, моли, но хората ни заобикалят, без да спират, без дори да ни забележат.

Притичвам още при първия му вик. Нощната му лампичка е запалена и аз го заварвам седнал в леглото, потънал в пот и в сълзи. Прегръщам го, той хълца неудържимо и минава доста време, докато го успокоя.

Докато живеехме в Уесли Хайтс, Дейв никога не бе присъствувал на сцената, която описва. Но макар и много да я разкрасява, тя е вярна. Малко преди идването ми в Блувил видях как падат мъже по улиците и хората не само че ги заобикаляха, а направо бягаха от тях. Но аз никога нищо не съм му споменавал и не мога да разбера откъде идва кошмарът му. Учудва ме и друго. Дейв не знае, че всеки момент мога да бъда изхвърлен вън от охраняващата ни ограда на Блувил и следователно живея с постоянния страх не толкова и аз на свой ред да загина, колкото да не го оставя сам. И при все това сънят му покъртително изразява именно ужаса да не бъде изоставен.

Тази вечер пиша писмо на Анита, но непрекъснато се ослушвам. Защото съм забелязал, че силният вик за помощ в края на съня е предшествуван от едва доловимо хлипане и ако точно тогава се намеся, осуетявам най-страшната част от кошмара на Дейв: моята смърт и неговата самотност. Поне той така ми го обяснява сега, когато се събуди. След малко го оставям и сядам пак пред ниската масичка. Въпреки че дървените стени на бараката са двойни и добре изолирани, тук е студено, а и парното е слабо. В Блувил нощем правят икономия на гориво. Обличам един пуловер и върху него плътно пристягам дебел халат. Но току посягам към писалката, влиза Дейв и той доста навлечен.

— Преча ли ти, Ралф?

— Съвсем не.

Сяда на леглото, аз се обръщам и го поглеждам. Пораснал е, отслабнал е, малко е блед. На източеното му заострено лице черните очи, оградени с дълги, гъсти и завити мигли, изглеждат огромни.

— Работиш ли, Ралф?

— Не, пиша писмо.

И понеже замълчава, с присъщата си деликатност, добавям:

— На Анита.

Кратко мълчание, след което ме попитва със смешно изтънелия си глас, който започва да мутира:

— Не ти ли липсват, Ралф, вечерните събирания в замъка?

Това вече е зрелият, внимателен, изпълнен с грижа за другите Дейв.

Отвърщам му нехайно:

— О, да не мислиш, че е много забавно.

И отново ме пита, без всякакъв преход, но той е напълно очевиден за мен:

— А Анита ще дойде ли скоро?

Този път разбирам по-бързо. Контекстът ми е ясен: за мен се тревожи Дейв, не за себе си. Както го потвърждава и сънят му, в който жена с червени коси го отблъсква, той е разочарован от Анита. Когато идва, тя се занимава колкото се може по-малко с него, държи го на разстояние. Сякаш се бои да не се привърже към него. И при все това му носи, или по-точно му носеше, защото при сегашния недоимък вече нищо не се намира, разкошни подаръци, но уви, съвсем неподходящи — или прекалено детски, или такива, които все още не са за него — и които и в двата случая го оскърбяваха. Но Дейв е проникателен, добре разбира, че го отрупват с подаръци по липса на чувства.

— Не знам — отговарям аз пак нехайно. — Не ми се е обадила по телефона. Сигурно е много заета.

Мълчание. Не ми е ясно дали се хваща на въдицата, защото внимателно ме оглежда. После примигва, прозява се, протяга се и казва:

— Ще си лягам.

Кимвам и тогава най-неочаквано изрича със съвсем друг тон — тихичко, умолително, по детски:

— Ще ме занесеш ли, Ралф?

Неприятно ми е такова вдетиняване, след като току-що се показва като зрял човек. Много ми се ще да му откажа. Но не смея. Не знам какво би било въздействието на един отказ върху него. Може и да не съм много добър възпитател, но си имам едно правило: не поправам часовник с чук.

Скланям. Но може би колебанието, което неволно показах, е достатъчно, за да разбере, че не съм съгласен. Хващам го под мишниците, повдигам го и го притискам до гърдите си. Той веднага

обвива врата ми с ръце и допира лице до моето. Развълнуван съм, както винаги. Този кратък миг ми вдъхва сили в моя нелек живот. Не искам да представям нещата само в черни краски. Въпреки че в Блувил истинският ми занаят е вече постоянната дълбока тревога, защото тя ме е обсебила много повече, отколкото научната ми работа, макар и толкова да държа на нея, човек свиква с всичко, дори със страха. Та и за осъдения на смърт има моменти, в които мисълта се изплъзва от неумолимите клещи на бъдещето. Иначе не би могъл да живее. А що се отнася до нашето съществуване в Блувил, мога поне да кажа, че осъждането ни не е сигурно.

Междувременно най-много ни измъчва абсолютната непонятност на положението ни.

Често си говорим за това с Джеспърсън и Стин, като вземаме известни предохранителни мерки, защото сме сигурни, че навсякъде са поставени подслушватели. Нито един от нас тримата, а и никой от ОМ, не е виждал някога Хилда Хелсингфорт. Знаем, че е тук, съвсем наблизо, защото мистър Бароу в наше присъствие се свърза с нея по вътрешен телефон. Но тя си остава невидима като бога. И като него всезнаеща, всемогъща, но не и всеблага.

От нея получаваме само укори и порицания в писъмца, лишени и от най-елементарната учтивост и които са толкова кратки, че сами по себе си са вече обидни. Скоро след пристигането си в Блувил ѝ писах писмо, за да я попитам дали е възможно да получа едно пони за Дейв: щях да го изплащам с удържки от заплатата си. В наивността си стигнах дотам, да споделя за душевната празнота, която изпитваше Дейв след раздялата със своето конче.

След осем дни получих следния отговор:

Доктор Мартинели,

Благоволете да имате пред вид, че ОМ не могат да ми пишат, да ми телефонират или да молят да бъдат приети от мен.

Колкото до искането ви в писмото, благоволете да имате пред вид също така, че вашите семейни проблеми не

ме засягат.

ХИЛДА ХЕЛСИНГФОРТ

Прочетох тези редове на Стин, той се задоволи само да промълви: „Съвсем типично!“

Що се отнася до „самотните жени“ (наричаме ги така, защото живеят без другар в Блувил, но и без да правим, разбира се, никакви изводи за миналия им живот), поведението им към нас е същото, каквото е на „А“-тата. В работата ни в лабораторията и с едните, и с другите сме в отношения, за които ще спомена по-късно. Но вън от лабораторията жените и „А“-тата напълно ни пренебрегват. Всеки наш опит за сближаване е начаса отблъснат, устата млъкват, погледите се отклоняват, гърбовете се обръщат. Не само ОМ, но и съпругите им — с изключение на мисис Пиърс — попадат под ударите на небитието. Не може да се каже, че живеем в гето, защото в замъка има една обща столова за всички, но ако след като вземете храната си на подноса, седнете случайно на масата на „А“-тата или на самотни жени, разговорът пресеква и настъпва ледено мълчание.

Когато ме налегне безсънието, особено на разсъмване, задавам си все едни и същи въпроси: Защо се отнасят така към нас? Какво сме сторили? За какво сме виновни? Каква опасност представляваме? Споделям със Стин, но тази сутрин той е в отвратително настроение и ме праща по дяволите. „Ти си истински гой, мекушав си, непрекъснато се оплакваш. И от какво се оплакваш? Хранят те добре, не те бият. Не те заплюват в лицето, занимаваш се с интересна работа, затова прави като мен, кажи майната му на останалото.“ И добавя с мрачен вид: „Виждал съм и по-лошо.“

Че е видял по-лошо, преди да напусне Германия през 1936, вярвам. Но че казва майната му, не вярвам да е така, защото просто е побеснял. Той все по-често ругае на идиш и Мъч едва успява да го успокои. Очевидно и той като мен няма търпението, което ми препоръчва.

„Самотните жени“ — забелязвам го с горчивина, защото не всички са грозни — приемат общуването с „А“-тата по време на хранене и след това. Седнал на масата в столовата или в креслото в салона, побеснявам, като ги гледам как се усмихват, дори кокетничат с

тия скопци. Все пак отбелязвам, че всичко е много съдържано и доста формално. Сякаш в техните очи „А“-тата, макар и пречистени от първородния си грях, са все още недостойни за пълно доверие.

„А“-тата са всички на около петдесет години. И ако са оставили потомци, то те са пораснали и са се пръснали из широкия свят. Във всеки случай и те, като „самотните жени“, не изпитват нежни чувства към нашите. Защото дискриминацията, която тежи върху нас, се разпростира и върху децата ни, и странно, без да се прави никаква разлика между момчета и момичета. Сякаш фактът, че са заченати по начина, по който са били заченати, ги прави по-малко достойни за внимание. Но нали и „самотните жени“, и „А“-тата не са дошли другояче на белия свят! Да не мислят да променят метод, който от два милиона години насам е доказал жизнеността си? Наистина започвам да се съмнявам, защото вчера прочетох в „Ню Йорк таймс“ една статия от Дебора Грим. И там пишеше следното изумително нещо:

„Половият акт трябва да престане да бъде използваното от обществото средство за възпроизводство на населението.“

В първия момент човек е готов да вдигне рамене. Но не и аз. Знам от Анита, че Дебора Грим е сред най-приближените на президентката Бедфорд и влиянието ѝ над президентката може да се окаже по-силно от нейното.

Анита смята и аз съм напълно съгласен с нея, че не държавата трябва да решава дали една жена да има дете, или не, още по-малко чрез закони или санкции. Неотменимо е правото на жената да разполага с тялото си. Истинското уважение към живота е уважението към жената, приемана като свободно действащ фактор, а не като вещ, през която минават, независимо дали тя го желае, или не, бъдещите граждани, от които се нуждае държавата. Жената не е машина за произвеждане на войници, работници или вярващи. Решението взема тя и само тя.

Това, което ме тревожи в заетата от Дебора Грим позиция, е, че отивайки привидно по-далеч от Анита, тя в същност се връща по стария утъпкан път. Не е трудно да се забележи, че изречението е

заповедно и отхвърля всякаква алтернатива: „Половият акт трябва да престане да бъде използваното от обществото средство за възпроизводство на населението.“

Но с каква ужасяваща власт облича Дебора Грим обществото! Обществото — създадено, ако не се лъжа, за да служи на хората, а не да ги потиска — ще има тогава правото да наруши природните закони и да лиши индивидите от възможността да се съвкупяват, за да се възпроизвеждат! Струва ми се, че сънувам: какво ще стане в такъв случай със свободата на жената? Осъдена от реакционната държава да бъде майка против волята си, тя сега ще е осъдена да не бъде майка, когато пожелае!

Какъв безотраден свят ще се получи, ако предлаганото от Дебора Грим случайно се приложи на практика. Премахнати винаги всякакви отношения между мъже и жени, отхвърлено понятието „майка“, произвеждани по изкуствен път бебета и предавани още с раждането си в ясли, където денонощно ще живеят в пълна анонимност... Каква отчайваща пустиня, какво обезчовечено човечество! Къде ще остане тогава стимулът за живот? Каква полза от „възпроизводство на населението“, както казва Дебора Грим? Защо да се продължава човешкият род? Каква е тази животинска нужда да имаш потомство, след като хората ще бъдат фабрични артикули? И какъв смисъл би имало възпроизводството на тия артикули? Ако разбирам добре, ще произвеждат хора, за да произвеждат те вещи — и за да ги консумират! Какъв чудовищен абсурд! Ще фабрикуват деца-заместители, за да пият мляко ерзац...

Вечерта в замъка разказвам на Стин за статията на Дебора Грим и привличам вниманието му върху изречението, което съм подчертал с молив, прочитам му го на висок глас. Той повдига вежди и казва кисело:

— Не знам колко е желателно от човешка гледна точка, но от научна — е възможно.

Ще ми се да го разпитам по-подробно, но Мъч ни поглежда изплашено и аз замълчавам. Очевидно смята, че сме се показали непредпазливи: Стин е казал твърде много, а аз изобщо не би трябвало да говоря така открито за статията.

Не знам дали не е резултат от нашата невъздържаност, но от този ден нататък „Ню Йорк таймс“ все по-рядко стига до нас.

Вече споменах за схематичността, премълчаванията и отчайващата глупост на вестниците. Когато четеш днес „Ню Йорк таймс“ или „Вашингтон пост“, ще речеш, че някой зъл дух ги е скопил и двата. А само като си помисля как преди време пресата правеше доста труден живота на който ѝ да е стопанин на Белия дом. Няма ги вече онези времена. В няколкото броя, които идват все по-нередовно, срещам само отблъскващо блудкави славословия за Сара Бедфорд, подкрепени понякога и от житиеописания, представящи я за образец на благотелност, достоен за неделното училище.

Просто да не повярваш. Защото не толкова отдавна, може би преди пет или шест години, Сара Бедфорд привлече вниманието на средствата за масова информация, като се развяваше по Четиринадесета улица на Вашингтон начело на двадесетина момичета, всяка с високо вдигнат плакат, включително и тя, на който пишеше:

НИЕ СМЕ ХОМОСЕКСУАЛИСТКИ, ДА ИМАТЕ НЕЩО ПРОТИВ?

Не че подобни лозунги могат да ме смутят. Не ми харесва лицемерно благочестивия тон, с който сега говорят за Сара, сякаш изведнъж е станала Дева Мария — без Младенеца, разбира се.

И не от вестниците — сигурно са спрели въпросните броеве в Блувил, — а от Анита научавам сега как са стигнали нещата дотам.

Когато епидемията започнала да покосява политическия персонал на Конгреса, Сара Бедфорд прокара така наречения закон за заместничките, задължаващ всеки представител или сенатор да има избран заместник от женски пол, който в случай на смърт автоматично да заеме мястото му в Камарата или в Сената. За нещастие самите заинтересовани променили закона, внасяйки поправка, която лишавала от демократичност изборите за дамските кандидати: присвоили си правото сами да подбират заместничките си и да ги представят на изборите. Направено било с цел да се запази количественото съотношение между двете големи партии: така че демократите представяли жени-демократки, а републиканците — жени-републиканки.

Отишли още по-далеч. Повечето от членовете на Конгреса избирали за свои заместнички съпругите си, сякаш мандатът, даден им

от избирателите, бил феодално владение, което не бивало да излиза от ръцете на семейството. Може би са мислили, че така ще надживеят себе си дори и в смъртта. Само че това се оказало груба грешка, защото вдовиците, които все повече обсебвали Конгреса, били много слабо подготвени политически, идвали нередовно на заседанията и най-вече възприемали новата си длъжност като източник на своеобразна пенсия, изплащана им от федералните власти. Но поне в началото осигурили на президентката едно изключително покорно мнозинство.

По този именно начин вдовиците, представляващи тогава повече от половината от законодателното тяло, гласували със затворени очи закон за средствата за масова информация, който бил посрещнат с отчаяни протести от останалите им живи колеги от мъжки пол. Но напразни били усилията на тия опитни политици. А те съвсем не грешали, разобличавайки „закона за сигурност“ — така го нарекла Сара Бедфорд — като престъпно посегателство спрямо конституцията на САЩ и свободата на пресата. Вдовиците обаче сметнали негодуванието им за шовинистка реакция, насочена срещу пола на президентката и го пренебрегнали.

А законът постановявал, че всеки орган за информация публикувал новина или коментар, който би могъл да предизвика паника, да смути обществения ред или да обезвери читателите — толкова неточно и общо определение, че практически каквато и да е статия можеше да попадне под ударите на закона — ще бъде временно или за постоянно спряна и обложен с глоба от 10,000 до 50,000 долара.

Този закон — приложен веднага с най-голяма строгост — щял за кратко време напълно да задуши свободата на словото. Защото и без това вече, лишени от реклама, поради икономическия упадък, средствата за масова информация едва кретали. Особено всекидневниците виждали как с всеки изминат ден се стопяват читателите им, в по-голямата си част, мъже и не били в състояние, без да се окажат в смъртна опасност, да понесат двойния удар на забраната и на огромната глоба: едни престанали да излизат, други се предали.

От този момент нататък Сара Бедфорд придобила могъщество, с което не разполагал нито един от предшествениците ѝ в Белия дом: защото едва ли не диктаторските права, които конституцията дава на президента срещаха дотогава мощното противодействие на средствата

за масова информация, на общественото мнение и на Конгреса. Конгресът обаче се превърнал в асамблея от папагали, готови винаги да кажат „да“. Общественото мнение, угнетено от косящата смърт, не реагирало, а на пресата сложили намордник. Оказало се, че са достатъчни само два закона, *Законът за заместничките* и *Законът за сигурността*, за да се задуши демокрацията.

Струва ми се, че ставащото сега в Блувил е по всяка вероятност само по-сурово отражение на тиранията, която завладява външния свят. Ако наистина е така, положението е отчайващо. Защото, ако един ден епидемията бъде спряна или отзвучи сама по себе си, това означава, че освободените ОМ няма да се окажат на свобода.

В неделя следобед, докато Дейв упорито тренира в плувния басейн на замъка, ние с Джеспърсън и Стин се възползваме от разрешението да појздим отвъд първата ограда, в границите на ранчото. Макар конете да са собственост на ранчото, ездата не е безплатна, напротив — струва доста скъпо. И все пак тя е привилегия, която доста ме учудва. Предполагам, че Хилда Хелсингфорт е решила, че ще има по-голяма полза да бъдем в добра физическа форма, та научната ни работа да не страда.

Единственото неудобство на разходките ни е, че навсякъде ни следват две, все едни и същи, добре въоръжени конни милиционерки. С настъпването на пролетта униформата им се смени: като изключим черните ботуши, те са облечени от главата до петите в петролно синьо, с праметната през рамо пушка и с револвер на кръста. Само лицата не се променят: все същите ледени очи, стиснати устни. Успяхме да научим малките им имена или по-точно прякорите, с които се обръщат една към друга. И двете са руси и по-високата (но те и двете са високи) се казва Джеки, а „по-ниската“ — Пуси, и тя наистина има нещо котешко в дръпнатите си очи. На Джеспърсън, млад и неженен, и на мен, дето все по-рядко виждам Анита, те ни се струват много хубави. Не ни отблъсква дори униформата им. Но най-вече не можем да свикнем с мисълта, че е възможно тези млади и добре сложени жени да бъдат наши истински врагове, макар и погледите ни да отскачат от неумолимите им очи и да тупват на земята.

Когато излизаме от първата телена ограда на Блувил, Джеки и Пуси минават пред нас, съобщават имената ни и предават личните ни карти на дежурната милиционерка пред наблюдателната кула. Тя на свой ред — почти винаги са различни жени — ни оглежда внимателно един след друг, сякаш иска да запечата в паметта си омразните ни черти. После ни пропуска да минем, като ни назовава по име и със съответните ни номера: доктор Джеспърсън — 235, проф. Стинмайер — 226, доктор Мартинели — 472.

Както виждате, не забравя нито титлите ни, нито тънката разлика в тях. На връщане всеки поред съобщава името и номера си и получава обратно картата си. Забелязвам, че всеки път лостовата прави така, че да не докосне ръцете ни.

Отвън наблюдателната кула Джеки и Пуси вече не ни предвождат, а се движат дискретно на двадесет или тридесет метра зад нас и ни оставят сами да определяме маршрута на разходката. Сериозно обсъждаме предната вечер правото на този избор, защото той се оказва в същност единствената свобода, на която все още се радваме. Но с нищо не променяме обичайния ни път: ще караме в тръст и в галоп по равното, а после ще се запътим на север към планинските пътеки.

Това са горски пътища, които се вият сред красиви борове и са достатъчно широки, та спокойно да минават по тях камиони. Така че можем да се движим и тримата успоредно, един до друг, а колкото до конете, няма опасност да се хапят и да се ритат, стига моята кобилка да е в средата.

Тя се казва Шушка. Нито едно животно в Блувил не би си позволило да ѝ покаже неуважение и не знам с какво друго да си обясня нейното превъзходство, ако не със смелия ѝ характер, защото е дребна — не повече от метър и петдесет и пет — и положително много по-лека от големите коне, които тероризира.

Щом пътят стане стръмен, минаваме на обикновен ход. Тогава можем да си побъбрим с Джеспърсън и Стин. Или по-точно Стин слуша, защото Джеспърсън, млад, буен, а и малко чуждак (въпреки че е отличен химик) непрекъснато говори за Джеки и Пуси, а аз му връщам достойно репликата. Смешно отпуснат върху кобилата си Мирта, след като с такъв труд я е яхнал, Стин въси вежди, мърмори, вдига рамене, цупи се и все намества сърдито тиролската си шапка.

По едно време се обръщам към него и се опитвам да го включа в разговора:

— Стин, а ти, какво ще кажеш?

— Аз нямам подобни проблеми — намръщено ми отвръща той.
— Аз съм женен.

Джеспърсън избухва в неудържим смях. А да видиш при нашето положение такава безгрижна веселост е истинско удоволствие. Има един израз, който много ми харесва, макар и да звучи абсурдно: „Смея се с цяло гърло“ — та нали човек не може да се смее с половин гърло! Но именно тази абсурдност изразява най-добре безразсъдната радост у едно младо, пълно със сила и жизненост същество като Джеспърсън с небесносините си очи, прозрачната си кожа и русите си до бяло коси. Превива се от смях върху седлото, изправя се — широк в раменете, тесен в ханша, с плоския и мускулист корем, какъвто имат само младите — по детски прехласнат в ликуването си. Знам какво го разсмива така. Спомнил си е лютата реч на Мъч срещу Рут Джетисън миналата неделя и по-специално — последното ѝ изречение. Непрекъснато го повтаря, когато сме сами, звучи му безкрайно комично. В наивността си не си представя, че хора на годините на Стин и Мъч могат все още да се любят.

— Аз също съм женен — казвам на Стин, — но ако продължават постоянните отсъствия на съпругата ми и аз ще имам проблеми.

— В такъв случай — обажда се смеейки се Джеспърсън, — предупреждавам те — Джеки е за мен!

Точно това, струва ми се, е типично за приказното мислене у децата: да разполагат с човек или вещ, без да имат съответната власт. Но аз съм добър другар и ще вляза в играта, а и да си призная, макар и хлапашка, тя ми е приятна.

— Аз предпочитам Пуси — отвръщам. — Има очарователно лице, гальовна е като котка. Значи Пуси ще бъде за мен, благодаря. Със или без униформа.

— Вие сте бавно развиващи се — сприхаво казва Стин. — Джеспърсън е на дванадесет години, а ти — на дванадесет и половина.

— О, Стин! Даже и на шестдесет години човек може да се интересува от момичета — възразявам аз.

— Но не от такива.

— Не са ли хубави според теб?

— Да знаеш колко ми пука от тяхната хубост!

Джеспърсън се навежда напред и се опира с две ръце на врата на коня, за да види по-добре Стин, когото закривам от погледа му.

— Какво не им харесваш, Стин?

Кратка пауза, след която той процежда през зъби:

— Прекалено много „гой“ са.

Джеспърсън учудено ококорва сините си очи.

— И какво разбираш ти под това?

— Ами, високи са, руси, арогантни...

Джеспърсън се разсмива.

— Как така, Стин, какъв е този расизъм! И аз съм висок, рус и т.н.

— Не е същото — отвръща Стин с погребален тон и с вторачени напред очи. — Тия момичета будят у мен спомени. Виждал съм вече такива физиономии и такива погледи.

Добре. Разбирам. Съчувствувам му. Но това не е причина да помрачи радостта на Джес. Още повече че си противоречи: вчера ме укоряваше, че драматизирам нещата, а днес той ги драматизира повече от мен. И още в нещо си противоречи, но него го казвам, защото е смешно.

— За тебе, Стин, всичко и всички са гой. Оня ден аз бях „гой“, защото съм бил „мекушав“. Сега гой е жестокият гадняр. Дай да се разберем, гой мекушавост ли е, или коравосърдечие?

— И двете — отвръща Стин, без да трепне.

Джеспърсън пак се разсмива. После всички се умълчаваме и в настъпилата тишина се заслушвам в ритмичното чаткане на копитата по каменистия път. Спомням си за този миг: неделен майски ден; минаващото през боровите слънце с нарязани от клоните лъчи, блестящото зелено на тревата от двете страни на пътя, лекият сух студ въпреки напредналата пролет. Стин се е сгушил в полушубката си с нахлупена над очите тиролска шапка. Аз преливам от благодарност към пуловера си с обърната яка и се възхищавам от Джес, облякъл само дебела риза на карета, вярно — вълнена, но широко отворена около мускулестия му врат. Да не забравяме и двете милиционерки на тридесетина метра по-назад, с щръкнали над гърбовете дула на карабините: „гвардейската ни охрана“, както казва Джес.

Спомням си този миг, защото последвалото стана много бързо и съвсем неочаквано.

На стотина метра пред нас пътят се разделя на две. Вдясно продължава право на север, а вляво — завива на запад и по-нататък — на югозапад. Тръгваме винаги по него. Отвежда ни в Блувил.

— Ралф — пита ме Джеспърсън, — спомняш ли си стихотворението на Фрост „Пътя, по който не тръгнах“?

— Да. Едно време го знаех наизуст.

— И аз — и веднага се обръща към Стин: — Защо никога не минаваме по десния път?

— Защото е забранен — промърморва оня и думата „забранен“ прозвучава в устата му с безапелационността на немското „verboten“.

— Кой го е забранил? — възкликва Джеспърсън. — Не виждам никаква табелка.

— Гвардейската охрана — отвръща му Стин.

— Не ми го е казала.

— А на мен ми го е казала. Още преди шест месеца. И аз съм натоварен да ви го кажа или по-точно да ви го повторя.

— Колко е тъжно — забелязва Джеспърсън, — път, по който никога няма да тръгнеш.

И наистина изглежда натъжен. После добавя:

— А ако в края на пътя стои момиче? Истинско момиче, което се усмихва?

Стин вдига рамене. Аз не проронвам дума. Мисля си, наистина е жалко да си на тридесет години като Джес и да те затворят зад бодливата тел заедно с жени, които бог знае защо те мразят. Тръгваме по лявото разклонение на пътя и изведнъж Джеспърсън рязко обръща коня си, връща се малко назад и поема по дясната пътека.

— Ти си луд! — възкликва Стин, задържайки на място кобилката си. — Забранено е.

— Тръгвам по пътя, по който не съм тръгвал! — виква Джеспърсън и подкарва в галоп с ярко открояващата се на слънцето риза на едри червени и сини карета.

Аз изкрещявам:

— Джес! Върни се! Глупаво е!

Пронизително изсвирване раздира въздуха. Това е Пуси. Пристига в галоп с побеляло от гняв лице, изпреварила доста Джеки.

Второ изсвирване. Джес продължава да препуска. И ненадейно, просто не мога да повярвам на очите си, Пуси заковава на място коня си, пуца юздите, сваля през глава ремъка на карабината и се прицелва.

Изревавам:

— Да не сте посмяла да стреляте по него!

Но нямам време за колебание. Краката ми, по-чевръсти от мисълта, пришпорват Шушка към скопеца на Пуси. А той, силно изплашен, рязко се обръща назад, изстрелът отеква, чувам как куршумът изсвистява и виждам как Пуси се смъква от седлото, пада бавно, като в забавен каданс, и изпуска карабината.

Скопецът хуква, хвърля два-три къча вън от обсега на Шушка, за да прикрие страхливостта си и на двадесетина метра по-надолу се спира да пасе край пътя. Аз с голяма мъка успявам да удържа Шушка и докато се боря с нея, викам нещо. Стин също крещи, а Джес, връщайки се най-послед при нас, връхлита в галоп върху Джеки и изкрещява: „Стреляхте по мен!“ Тя се изплашва, измъква с трепереща ръка револвера и го насочва срещу него. Аз викам: „Не, не е тя! Пуси беше!“ Мисля си, че Джес го спасява само това, че в момента конете ни, силно възбудени, се блъскат един в друг на тясната пътека, а Шушка рита и хапе всичко, до което се докопа. Последва невероятно объркване, в което се въртим сред викове и ругатни. Чудо бе, че нито едно копито не засяга Пуси, свила се на земята, силно пребледняла и хванала с лявата си ръка десния си лакът с изкривено лице.

Именно изкривеното ѝ лице и свитата ѝ поза възвръщат хладнокръвието ми. Стар рефлекс: аз съм преди всичко лекар. Скачам от Шушка, завързвам я за един клон, в резултат на което тя престава да хапе и конете най-послед ще се успокоят. Приближавам се до Пуси. Тя също има бърз рефлекс. За мой късмет обаче не стига револвера си с лявата ръка, но все пак опитва, мръдва и дясната, изпищява и се превива одве с побеляло лице и прехапала устни. Но не изгубва съзнание и ми вика с безизразен глас:

— Не ме докосвайте!

— Не говорете глупости! — отвърщам ѝ, като приклякам до нея.
— Аз съм лекар. Дайте да видя лакътя ви.

Чувам как зад мен Стин разгорещено се кара на Джеки (тя е прибрала револвера си), а после по същия или почти по същия начин — и на Джес. Отмахвам стисналата лакътя ръка и много внимателно

опипвам ставата през ръкава на униформата. Смятам, че е обикновено изкълчване, но все пак ще трябва да се направи снимка, за да се провери. Предполагам, че си е навехнала и крака, защото дори не се опитва да се изправи. В този миг вдигам очи към пациентката си. Пуси ме гледа. Странен поглед: боязън, отвращение, ужас, всичко има в него. Отчайващо е. Куче да е, пак ще е благодарно.

Изправлям се и се запътвам към Джеки. Разменените реплики със Стин са поуталожили гнева ѝ. Или това са сторили годините и белите му коси? Или пък мълчание то на Джес? Или фактът, че нито съм удушил, нито изнасилил Пуси, както би могло да се очаква?

Тъкмо когато се приближавам до нея, тя се обръща към Джес със сдържана ярост:

— И не ми казвайте, че не знаехте, че пътят е забранен. Професор Стинмайер ви каза! Чух го!

Споглеждаме се със Стин. „Чула“ е на тридесет метра зад нас? С ушите си или с ония проклети машинки за подслушване от разстояние? Ето значи за какво между другото служела „гвардейската охрана“! Разтревожен ровя из спомените си от миналите разходки, но нищо не откривам, нищо осъдително, освен не особено благопристойните шеги по адрес на Пуси. И тя сигурно ги е приемала дословно, толкова много ни мрази.

Джеки улавя погледа ми, разбира, че е направила гаф^[1] и се изчервява, което ни най-малко не я загрозява. Тя е висока, хубава девойка, с бяло лице и правилни черти, от типа на Ингрид Бергман и далеч не е толкова безчовечна, както на пръв поглед създават впечатление студените ѝ очи и леденото ѝ мълчание. Позволила е на врага да я изненада в неизгодна позиция и ето че говори с него, гледа го. Стин я оплете в спор от рода на: ние научни работници ли сме, или военни затворници? Вие сте тук, за да ни охранявате или за да стреляте по нас? Тя се опитва да се оправдае, обърква се и изпуска положението от ръцете си.

Отбелязвам, че когато се приближавам до нея да ѝ кажа за Пуси, погледът ѝ съвсем не е суров. Главата ми е на височината на коляното ѝ и макар подобна мисъл да е нелепа в подобен момент, минава ми през ум, че бих погалил девойката безкористно, ако изобщо има безкористие в това отношение, в което дълбоко се съмнявам.

Особената омраза, за която говори в проповедта си Рут Джетисън не ще да е в стихията ми.

— Трябва да се прибираме — казвам аз. — Пуси си е изкълчила лакътя и е наложително веднага да се намести. Заедно с Джес ще я качим на коня. Надявам се, че ще може да се държи. Предлагам ви да застанете със Стин от двете ѝ страни, за да не падне. А Джес и аз ще минем отзад.

— О'кей — отвърща Джеки.

Не беше лесна работа да се хване скопеца на Пуси, а още по-малко — да качим Пуси върху него. Когато това е сторено, Стин ме вика и ми казва:

— Ралф, моля ви, намерете ми шапката, знаете колко трудно се покатервам върху тази кранта.

Започвам да търся тиролската шапка и както я търся, намирам в тревата карабината на Пуси, която „гвардейската охрана“ щеше да забрави в голямото си объркване. Вземам я и с лека усмивка я подавам откъм приклада на Джеки, която смутено я грабва. Би трябвало да кажа на Пуси, че я отървавам от военен съд, но сърце не ми дава да го направя. Дясното ѝ ходило е извън стремето и свила лакът върху корема си, тя е вкопчила дясната си ръка в униформата. Много е преbledняла, а клатушкането на коня в продължение на пет или шест километра ще я измъчи още повече.

— Шапката ми — обажда се Стин.

— Ето я.

Подавам му я разсеяно, а той най-неочаквано изревава. Всички, с изключение на Пуси, на която сега не ѝ е до жонгльорство върху седлото, се обръщат към него. Протегнал ръка, той размахва шапката. Виждат се две симетрично разположени дупки отляво и отдясно: заблуденият куршум на Пуси.

Приближава се с коня си до Пуси и без дума да промълви, с няма ярост ѝ показва какво е направила. Тя не отвърща нищо, прекалено погълната от усилието да не припадне. Но колкото бързо е кипнал Стин, толкова бързо се успокоява. Дръпвайки поводите на Мирта, той се обръща и отива до Джеки, като ѝ казва троснато:

— Освен падането на Пуси, което остави следи, и случайният изстрел (набляга на „случаен“), смятам да замълчим за инцидента. Аз лично рапорт няма да подавам. Вие решете какво да правите.

Поглеждам го. Между отпуснатите му набръчкани клепачи в очите му проблясва огънче. „Гвардейската охрана“ очевидно е отишла по-далеч от дадените заповеди. А Джес от наша страна, явно е виновен. Старият Стин прави в момента компромис с врага. Мълчание за мълчание. Опитва се да спаси бъдещето на нашите разходки и да впримчи милиционерките в безмълвно съучастничество.

Девоите мълчат. Едната, защото има силни болки. Другата, защото е съвсем объркана, поне аз така мисля. Няколко седмици по-късно обаче трябваше да променя мнението си за Джеки.

[1] Или това, което аз приех за гаф. По-късно разбрах, че е било прикрито предупреждение. *Д-р Мартинели*. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В лазарета в замъка — голяма суматоха. Доктор Рилке, когото ОМ наричат доктор Хайд заради маймунската му грозота, отсъства, медицинският помощник — също. Те и двамата са „А“-та и в момента са някъде из страната на гости на семействата си. Появяването на Пуси, носена от Джеспърсън и от мен, хвърля управителя мистър Бароу в недоумение, дори бих казал, в страх.

Той е едър, широкоплещест мъж, но нито високият му ръст, нито внушителните му рамене излъчват сила. Отпуснат е, с голям корем. Лицето му е мазно, очите — изпъкнали, ръцете — меки. Коленете му, не знам защо, се превиват на всяка крачка и той сякаш отскача от пода. Черепът му, лишен и от най-малката следа от окосмяване, лъщи от пот. Най-лошото обаче е, че външността си той съвсем не дължи, сигурен съм в това, на аблационисткото си приобщаване, защото съм виждал в кабинета му снимка на младия мистър Бароу, притиснал до гърдите си навит на руло диплом от университета: още тогава е бил това, което е сега.

Но не бива да се заблуждаваме: мистър Бароу пращи от отблъскващи добродетели. Той е добър управител, ревностен бюрократ. Раболепието му спрямо Хилда Хелсингфорт ме смайва. Винаги имам чувството, че ще се простре в краката ѝ като килимче, когато ѝ говори по телефона. Ала зад лепкавото угодничество се крие нечовешка или по-скоро античовешка твърдост. Мек робот. Но с вътрешности на метал.

За мен, едва прекрачил прага на лазарета, положението е ясно. Тъй като доктор Рилке го няма, тъй като най-близкият град е на двеста километра, а лакътят трябва да бъде наместен, ще го сторя аз с помощта на мисис Бароу, която ще направи предварително няколко снимки. Известно ми е, че в същност тя е рентгеновата лаборантка на доктор Рилке.

Но какви ги разправям! И дума не може да става да се положи Пуси на операционната маса! Ще трябва да се задоволи с обикновен

стол! Без да ѝ се окаже и най-малката помощ! А през това време мистър и мисис Бароу са се дръпнали настрани и спорят тихо и разгорещено, спор, който мистър Бароу прекъсва, за да каже без никакви заобикалки на Джеспърсън, че присъствието му повече не е необходимо. Той пребледнява от гняв и веднага излиза, без да отрони дума, като затръшва вратата.

Аз също се ядосвам и казвам сухо:

— И аз мога да си отида и да оставя болната с изкълчен лакът: положение, за което вие ще носите цялата отговорност.

— Доктор Мартинели — отвърща мистър Бароу, като обръща към мен мекия си търбух и ме оглежда с изпъкналите си очи, — би трябвало да разберете, че вашата намеса ни изправя пред деликатен административен проблем, имайки пред вид особеността на статута в Блувил.

И гласът му е особен, мазен, но с лека заплаха: сачми, търкалящи се в маслена баня.

— Искате да кажете, че като съм ОМ, не мога да лекувам хората?

— Точно така! — възкликва той. — Точно това искам да кажа!

— Трябва да призная, че не ви разбирам.

— Но то е толкова просто — заявява той. — Според склучения с нас договор вие сте научен работник, а не лекар.

— Но това е спешен случай! А моят дълг като лекар е да окажа помощ на всеки болен. Договор или не, за мен е напълно недопустимо да се остави девойката на някакъв стол, без никой да се погрижи за нея.

— Доктор Мартинели, не е само договорът. А както току-що ви казах и особеността на статута... Ако обичате, имайте няколко минути търпение и ми дайте възможност да реша въпрос, който засяга само мен.

Всичко това е изречено високомерно, със смазваща любезност. Мистър Бароу повтори „особеността на статута“ с презрителна гримаса, сякаш е порок за един мъж да е запазил нормалното функциониране на половите си органи. Обръща ми гръб и продължава спора си с мисис Бароу.

Няма какво да се заблуждавам: обект съм на най-дълбоко презрение. И то от кого! Поглеждам Пуси, много е бледа, лицето ѝ се сгърчва от болка и в момента, в който погледът ми се спира върху нея,

тя затваря очи. Благодаря. Благодаря и на мисис Бароу, която, откакто съм влязъл с Пуси, не ме е погледнала нито веднъж, макар и да се пререкавах с мъжа ѝ. Отдръпвам се от това трио от луди, усамотявам се, отивам до прозореца. Разтърсен съм от пристъп на безмълвна ярост, чието безсилие напълно отчитам.

В същото време надавам уху. Полугласният спор на семейство Бароу продължава. Доколкото разбирам, мистър Бароу е на мнение да пренесе Пуси в града, а мисис Бароу е за непосредствена намеса, била и тя чрез недостойни ръце. Струва ми се, че ще се наложи тя. Доказателство, че влиянието на съпругата си остава голямо, дори и върху един „А“. Мистър Бароу вдига телефонната слушалка и само по коленопреклонния му тон разбирам, че говори с Хилда Хелсингфорт. Ясно си го представям прострял се ничком, подпрян от мекия си търбух, да ближе пръстите на краката на господарката си.

— Можете да действувате, доктор Мартинели — заявява ми важно той, като поставя слушалката на мястото ѝ.

Този плужек непрекъснато ще ме изумява. Чудя се как минава така бързо от сервилното лигавене към арогантността.

Обръщам се и сухо подхвърлям:

— При условие да ми помага мисис Бароу.

— Разбира се, докторе — обажда се тя, изпреварвайки решението на мъжа си, и пак без да ме погледне.

Казвам ѝ да съблече Пуси. А през това време аз ѝ изувам ботушите. Когато посягам към десния крак, тя извиква. Оглеждам го внимателно: леко навяхване. Оставям я за малко да си измия ръцете, а мисис Бароу разпаря десния ръкав на униформата ѝ. За което ѝ са необходими няколко минути. Докато си изтривам ръцете и се връщам към операционната маса, забелязвам как опитно пипа мисис Бароу. Тя изобщо много ми харесва. Една жена, която благополучно се приближава към зрелостта на четиридесетте си години. По-скоро дребна, но добре закръглена, тя е яка, твърдо стъпила на земята и със здраво поставена на силните ѝ рамене кръгла главица. Късо подстригани черни коси, силни челюсти, за да дъвче добре, и живи искрящи очи. От нея се излъчват здраве, уравновесеност и чувство за реалност, които вдъхват доверие. Още от пръв поглед съм убеден, че има сърце на столетничка, добро храносмилане, че редовно излиза на езда, че не взема лекарства за сън и че няма проблеми с яйчниците си.

Готов съм да се обзаложа, че комплексите, неврозите и страховете са й нещо непознато и че крачи в живота, вършейки своето дело, весела, действена, алтруистична, край това мазно бюрократично чудовище, което, кой знае, може би и обича.

Под униформата си Пуси носи вълнена фланелка, изрязана около врата, чиито ръкави не могат да се запретнат. Помагам на мисис Бароу да я свали. Показват се гърди, които не се нуждаят от сутиен, и докато мисис Бароу бута към нас рентгеновия апарат, аз се наслаждавам с безизразно лице и строго сведен поглед.

Усещам, че някой стои зад мен. Обръщам се — мистър Бароу и тогава изпитвам нещо абсурдно: ревност.

— Мистър Бароу, ще си позволя да отбележа, че нищо не ви упълномощава да присъствувате на медицински преглед.

— Аз съм тук въз основа на нарежданията, които ми са дадени — отговаря той, приел думите ми само от гледна точка на правилника и оспорвайки ги от същата позиция.

Вдигам рамене и грубо подмятам:

— В същност това няма особено значение.

Изречено е, за да бъде злъчно, но злъчността не достига до мистър Бароу:

— Напротив, има много голямо значение — отговаря той тъпо, докато, както ми се стори, по устните на мисис Бароу пробягва бегла усмивка.

Рентгеновите снимки напълно ме успокояват. Няма нито счупени, нито изтръгнати кости. Обикновено задно изкълчване: раменната кост дори не е напълно излязла от ставната ямка. Намествам я. И тогава в бърза последователност стават три неща: Пуси изпищява и едва не припада. Мистър Бароу излиза от лазарета, защото го търсят по външния телефон. А мисис Бароу, застанала насреща ми, вдига глава, поглежда ме право в очите и ми се усмихва.

Не бих искал погрешно да се изтълкуват и този поглед, и тази усмивка. Те не са предизвикателни, макар и да съдържат оня съвсем не незначителен еротичен заряд, който почти невинно се предава между жената и мъжа в обществените им контакти, но без задна мисъл — или по-точно без мисълта, останала на заден план, да прояви желание да мине напред и да се избистри в оформено намерение. И така, мисис Бароу ме гледа и ми се усмихва, да речем, дружески, спонтанно и

съучастнически. И аз, преливащ от признателност пред такъв неочакван подарък, веднага отвързвам с бликащи от нежност поглед и усмивка, за които тя ми благодари, като припърхва с мигли и отвърща глава.

Всичко това трае не повече от половин секунда. Когато Пуси отваря очи, вече е свършено. Мисис Бароу отново се е превърнала в камък, а Пуси — в дърво, защото няма да получа от нея нито отговор, нито благодарност, нито поглед, пожелавайки ѝ на тръгване, след като масажирах и превързах глезена ѝ, скорошно оздравяване. Вярно, Пуси може би все пак си е дала сметка, че аз съм причината да падне.

Когато слизам по стъпалата на замъка и си мисля за усмивката на мисис Бароу, имам желание, като Крисчън^[1] в „Пътешествието на поклонника“ „да подскоча лекичко три пъти, за да дам воля на радостта си“.

В затворения кръг на ОМ в Блувил аз естествено съм поддържал досега нормални взаимоотношения със съпругите на колегите ми. Ала това не ми попречи да почувствувам в каква степен моето иначе високо професионално положение се оказва ниско от обществена гледна точка. Днес се измъкнах от гетото. Само че нищо няма да се промени, то бе мимолетен светлик. Нямам ни най-малкото намерение, а нямам и ни най-малкия шанс да хвърля мост между нас двамата с мисис Бароу. Но нейното нелегално послание е за мен неоценимо съкровище и аз винаги ще си спомням за него с много обич. В един само поглед преоткрих старото съпричастие между двата пола, което беше за мен една от всекидневните радости на живота.

И преди всичко сега по-добре разбирам положението в Блувил. По отношение на ОМ съществува една „граница“. Тя е тиранично наложена отвън, но не е вътрешно приета. Лъжа е, и то каква, че всички жени ни мразят!

Радостта ми е краткотрайна. Няколко минути по-късно Дейв сериозно ме разтревожва.

Прибирам се доста късно и намирам бараката ни потънала в мрак, включително и стаята на Дейв. Запалвам лампата, но не виждам върху малката му работна маса бележката, с която обикновено ми съобщава къде е отишъл. Безпокоя се, макар и да знам, че е глупаво. В

това оградено с бодлива тел място с един-единствен вход, контролиран чрез наблюдателната кула, бягствата са изключени. Обаждам се по телефона в плувния басейн в замъка. Отговарят ми, че е излязъл преди час. Нямам телефонна връзка с бараките на другите ОМ и решавам да тръгна да го търся от врата на врата.

На края го намирам: в кухнята на Мъч, и то в нейно отсъствие, защото току-що я видях у Пиърсови. Седнал на червен пластмасов стол, чете и дори не вдига глава, когато влизам.

— Какво правиш тук? — питам го аз. — Навсякъде те търся.

Не ме и поглежда. Нежното му триъгълно личице е надвесено над книгата и дългите черни и извити мигли на сведенията му очи хвърлят сянка върху страните му.

— Добре съм си тук — отвръща той студено, безизразно.

— Но ти си тук у Мъч, а нея я няма.

— Какво от това! — възразява ми. — На Мъч не й пука. И на мен също.

Не ми харесва този тон. Сякаш говори не Дейв, а някой друг, чужд човек. Сядам срещу него.

— Сигурно си се притеснил да чакаш толкова дълго. Но една от милиционерките падна от коня, изкълчи си лакътя и нали доктор Рилке отсъства, трябваше аз да го наместя.

Не трепва. Преди малко не ме забелязваше. Сега не ме и чува.

— Слушаш ли ме, Дейв?

— Слушам — заявява той с ледена безочливост и прилежно обръща страницата.

Веднага ми става ясно, че не е прочел нито ред.

— Обяснявам ти, че съм закъснял не по своя воля.

— Разбрах — отвръща ми със същия тон.

Решавам, че ще е добре да обясня обяснението си.

— Не можеше да се чака, изкълчен лакът веднага трябва да се намести. На връщане от разходката отидохме с Джеспърсън направо в лазарета.

— Знам — изрича той. — Стин мина край басейна да ми каже.

— Е, в такъв случай, щом знаеш, престани да ми се сърдиш.

— Не се сърдя — отговаря той с ледено достойнство.

— Сърдиш се. Даже не ме поглеждаш. Да не мислиш, че е приятно да говориш все едно на дърво.

— Аз съм дърво — казва той, без да вдигне очи.

Набляга нападателно на „съм“ и рязко обръща с пръст друга страница. Мълчание. Не знам какво да правя. И друг път е имал такива пристъпи на враждебност към мен, но никога не са били нито толкова силни, нито толкова дълготрайни. С приближаването на пубертета сякаш всичките му реакции се изострят. На всичкото отгоре много ми е трудно да запазя самообладание. В гърлото ми е заседнала буца и сто пъти прехвърлям наум вечните, неразрешими въпроси на възпитанието: не съм ли прекалено добър баща? Не би ли трябвало да изградя у Дейв един по-авторитарен и от там вдъхващ по-голяма сигурност „образ на бащата“? Не знам. Не вярвам много на такива категорични психологии.

Изправям се, като се насилвам да изглеждам спокоен.

— Хайде, Дейв, да се прибираме.

— Много съм си добре тук — отвърща той, без да мръдне, с вперени в книгата очи.

Какво трябва да направя? Да повиша тон? Да го плесна? Да го метна на рамо като чувал? Изхитрявам се:

— Какво четеш?

Той отбелязва страницата и пак без да ме погледне, затваря книгата и ми я подава.

— А, да — казвам аз, — „Хъкълбери Фин“. Стар познайник.

Възхищавам му се как умее да подбира четивата си. Но и се разтревожвам, защото книгата в същност е историята на едно пренебрегнато момче, което избягва от дома си.

От Блувил, вярно, не се бяга.

Връщам му книгата и питам:

— Докъде си стигнал?

Но той не се хваща на уловката на един уж литературен разговор. Отвърща с половин уста:

— Още съм в началото.

И веднага забива нос в страницата, преструвайки се, че чете, пребледнял, студен и решителен.

— Хайде, Дейв, не ме карай да чакам.

Мълчание.

— Дейв?

Повиших тон. Той повдига вежди и хладно отвърща:

— Казах вече, много добре съм си тук.

Мълчание. Изричам с равен глас:

— Ще те чакам в столовата.

Никакъв отговор. Затварям вратата след себе си, но преди да си тръгна, тихо се промъквам в банята, отварям малката аптечка и като преглеждам съдържанието ѝ — прощавай, Мъч, — отмъквам за всеки случай една опаковка приспивателно.

Отивам право у Пиърсови, защото знам, че ще намеря Мъч у тях. Пиърс е в моята лаборатория. Той е добър научен работник, нищо повече, затова пък мисис Пиърс е удивителна личност. Макар и без образование, тя има остър като бръснач ум. Външно е висока, слаба, със заострен нос, със заострена брадичка, току да се допрат, от там и ястребовият ѝ профил. Лъжлива физика: тя е добър човек и нейни жертви не са хората, а събитията. Вечно дебнеща, все да рови и да чопли с човка по всички ъгли, тя вижда, чува и научава за един ден десет пъти повече неща от един обикновен човек. Отначало бяхме склонни да оспорваме умозаклученията или интуицията на Джоан Пиърс, но всеки изминат ден потвърждаваше правотата им и на края скептицизмът ни отстъпи.

Мисис Пиърс мъкне навсякъде със себе си обемиста черна кожена чанта, пълна, странна работа, със собственоръчно направени куклички и сред кукличките — голям бинокъл. Неведнъж, тъкмо в разгара на разговора, тя се промъква на пръсти до прозореца и вдигнала далекогледа, внимателно оглежда наоколо.

Мисис Пиърс няма нужда от оптически стъкла, за да прозре в бъдещето или да вижда през стените. Дарбата ѝ на пророчица се допълва от дарбата ѝ на ясновидка. Тъй като тя ме предупреди още от началото, че Анита все по-рядко ще идва да ме вижда в Блувил и предсказанието ѝ, уви, се оказа вярно, склонен съм да ѝ вярвам, когато описва Хилда Хелсингфорт, която никой не е виждал досега, като, цитирам, много висока и много хубава. Чертите на лицето ѝ били класически, приличала на каменна статуя. „И все пак у нея има нещо сбъркано, но и аз не знам какво.“

Джеспърсън ѝ измисли прякора „вещицата“. Много по-скромна, тя говори за интуиция. Но „магьосничество“ или „интуиция“ са все думи. Аз бих казал, че при мисис Пиърс става по-скоро въпрос за толкова тънка наблюдателност — и въз основа на нея — за толкова

бързо и точно мислене, че дори тя осъзнава само крайния резултат. А огромната работа по събирането, анализирането и синтезирането на фактите отчасти ѝ се изплъзва, защото по всяка вероятност тя е единствената ѝ истинска наслада в живота.

Когато идва да ми отвори, заостреното ѝ като птича човка лице надниква в очите ми и тя ми казва през смях:

— Горкият ми Ралф, виждам, че все още сте разтревожен заради Дейв. А не е чак толкова сериозно. Търсите Мъч, нали? — додава тя и сграбчвайки ме за ръката като граблива птица, пръстите на ръцете ѝ също са много заострени — ме завлича в стаята, в която спи синът ѝ Джони и която през деня ѝ служи за всекидневна, тъй като подвижното легло се прибира в стената.

Мъч седи на масата с разтворен учебник. Под гъстите ѝ бели коси, прибрани в нисък кок, кръглото ѝ и набръчкано лице буди приятното усещане за омиротвореност. И наистина, Мъч е толкова спокойна в поведение и в думи, колкото Стин е невъздържан. Сядам срещу нея и ѝ предавам разговора си с Дейв. Разказът ми, изглежда, не интересува Джоан Пиърс, защото след няколко минути тя става, отива до един от прозорците, който гледа към бараката на милиционерките, и дълго наблюдава през бинокъла какво става там.

Мъч има едно рядко качество: умее да слуша. Тя напредва крачка по крачка в това, което ѝ доверявате. А когато не разбира, пита. След като ѝ разказах всичко, тя ми се усмихва и ми казва със своя си немски акцент, който, не знам защо, някак ме окуражава:

— Първо, Ралф, престанете да се самообвинявате. Не сте вие виновен, че жена ви е умряла. (Отбелязвам, за кой ли път, че нито Джоан, нито Мъч считат Анита действително за моя жена.) С Дейв вие правите всичко, което е по силите ви.

— Ралф е прекалено нежен, там е работата — обажда се мисис Пиърс полуиронично, полусъчувствено. И го казва, без да се обръща и без да престава да наблюдава бараката на милиционерките. Доказателство, че ушите ѝ могат да вършат едно, а очите ѝ — друго.

— Не, Джоан — възкликва Мъч, — не казвайте такова нещо! Човек никога не е достатъчно нежен! Едно дете има направо неограничени възможности за емоционални възприятия. То поглъща обичта! И все е ненаситно!

— Как си обяснявате, че Дейв ме отблъсква, както например тази вечер?

— Това е нормално, Ралф.

— Нормално ли?

— Да. Достатъчно е само да вникнете в детското мислене; Дейв е загубил майка си. Той ужасно се бои да не загуби и вас. Затова е така привързан към вас. Когато отивате на езда, да не мислите, че се забавлява на басейна? Ни най-малко: той ви чака. И закъснеете ли, обезумява от страх. Затова и като разбрах, че сте отишъл в замъка заради Пуси, пратих Стин да го предупреди (и тя казва „Стин“ като другите).

— Благодаря, Мъч. Дейв ми каза.

— Уви, оказа се безполезно. Положението беше вече неудържимо.

— Какво искате да кажете?

— Че Дейв не можеше да надмогне състоянието на панически страх, в което бе изпаднал заради отсъствието ви.

— В такъв случай би трябвало да изпита облекчение, като ме видя.

— Според вашата логика на възрастен — поклаща тя глава. — У детето страхът продължава със същата сила. Рефлексът на задръжка е много слаб. И тогава става следното: Дейв се отвърща от вас. Отвърща се толкова по-рязко, колкото повече е привързан към вас. Скъсва връзката.

Поглеждам я.

— Другояче казано, той скъсва с мен, за да не трябва да ме загуби.

— Именно. Това е поведение на отчаянието.

— Потресаващо е — промълвявам аз.

— Съвсем не — обажда се мисис Пиърс, без да се обръща, с все още вдигнат пред очите бинокъл. — Прекалено много се тревожите, Ралф. Не е чак толкова сериозно. А и във всичко туй има малко игра. Дейв знае добре, че скъсването не е окончателно. Той се стреми преди всичко да ви накаже.

— И да постави обичта ви на изпитание — добавя Мъч.

Замислям се и колкото повече мисля, толкова повече се убеждавам, че те са прави. Поглеждам ги. Или по-точно поглеждам

лицето на Мъч и гърба на мисис Пиърс. Изпълнен съм с благодарност, но същевременно и съм малко зашеметен от прекалено голямата доза женска мъдрост, която трябва да погълна.

— Е, и сега? — питам все пак леко напрегнат.

— Сега — казва Мъч — ще отида да взема Дейв, ще го доведа в столовата и заредим ли подносите, ще седнем на вашата маса.

Ставам от стола.

— Благодаря за всичко, Мъч. И моля да ме извините, че взех това от вашата аптечка.

Но нали не казвам какво е то, мисис Пиърс, подтиквана от ненаситното си любопитство, сваля бинокъла от ястребовите си очи, изоставя наблюдателния си пост и заподскача към нас. Но се разсмива, щом зърва опаковката.

— Не само Дейв нервничи!

— Смятате, че страховете ми са прекалени.

— Ами, разбира се! — отвръща тя.

Намесва се и Мъч:

— Вие страдате от болестта на Блувил, Ралф. Живеете в постоянен страх. Дейв — също. Какво би си помислило едно дете като него, когато вижда, че нито „А“-та-та, нито „самотните жени“ благоволяват да го погледнат? Но чак да се убие, не. На Дейв, разбира се, не е чужда мисълта за смъртта — неговата, вашата — но няма да се убие. Категорично не. Успокойте се. Пропъдете подобни мисли!

— Мислете си за приятни неща — додава мисис Пиърс. — За милиционерките например. Сред тях има хубави момичета.

Тя закачливо се разсмива. Мъч — също. Двете се споглеждат, после поглеждат мен, насмешливо и с обич. И пред техния смях, и под техните погледи изведнъж си помислям, че сигурно приличам на Шарло от „Треска за злато“, комичен и затрогващ.

Но нали съм неблагодарник, сбогувам се малко троснато. Станал съм свръхчувствителен, може би заради ниския си ръст, но така или иначе мразя да ми се подиграват, дори и да е съвсем по приятелски. Уважавам много и двете, ала понякога ме дразнят. Винаги така самоуверени. Едната със своята мълниеносна интуиция, никога нищо не обяснява, а другата пък прекалено много обяснява. И най-вече знам за какво или по-точно за кого ще говорят сега, какво ще кажат и как ще ме окайват, че съм изоставен. Знам какво да мисля за продължителните

отсъствия на Анита, за редките ѝ писма, но не обичам да я укоряват, нито мен да съжаляват.

Джеки и Пуси са приели по всяка вероятност подсказаната им от Стин сделка и са премълчали или най-малкото са омаловажили произшествието, защото нито един от нас, дори Джеспърсън не получи от мистър Бароу съобщение за глоба под формата на удръжка от заплатата. И в неделя следобед разходката протича както обикновено, с това изключение, че Пуси е заместена от висока брюнетка, непохватна и ъгловата и не по-малко леденостудена. Странно обаче, че Пуси ми липсва, тя, която не ми е отправяла ни един поглед, ни най-леката усмивка. Но каквото и да правеше, доставяше ми поне едно нещо: удоволствието да я гледам.

Когато навлизаме в планината, аз се обръщам, задържам Шушка на място, за да дочакам гвардейската охрана, и щом Джеки се приближава достатъчно, питам я съвсем непринудено как е Пуси. Тя е така изумена от дързостта ми, чувствава се така неудобно от мълчаливото споразумение, сключено помежду ни, и е така смутена от изненадващия факт, че съм се погрижил за другарката ѝ, че ми отговаря:

— Пуси ще бъде на работа другата седмица.

Догонвам Джес и Стин и тогава Джес започва да пее. Измислихме го, за да заглушаваме подслушвателя на гвардейската охрана. Предавам разговора си с Джеки на Стин, но той вдига рамене, разтърсва белите си коси и промърморва: Какво по дяволите ви засяга това момиче? На което аз възразявам: В края на краищата тя е моя пациентка. Хвърля ми накриво доста язвителен поглед. Но все пак е доволен. Сега, казва той, ще бъдат принудени да приемат диалога.

И действително, следващата неделя, още щом се озоваваме в гората, забавяме ход, за да ни настигне гвардейската охрана, Стин застава пред Пуси, поглежда я в очите и я запитва с обвинителен тон:

— Когато се прицелихте в доктор Джеспърсън, наистина ли смятахте да стреляте?

Тя силно се изчервява и виква с разтреперан глас:

— Не се целех в него! Щях да стрелям във въздуха! За това, което стана, е виновен доктор Мартинели, той накара Шушка да се втурне върху моя кон.

— Как можех да отгатна — заявявам аз сухо, — че нямаше да застреляте Джеспърсън? Вие винаги се отнасяте с толкова голяма омраза към нас.

В погледа ѝ се изписва смущение, но тя не го отвърща от моя.

— Омраза у нас няма — опитва се тя да се защити. — Подчиняваме се на нарежданията.

— Стига приказки! — виква Джеки.

— Защото нарежданията ви забраняват и да ни говорите ли? — смервам я аз гневно. — Тогава какво представляваме ние във вашите очи? Чудовища? Парии? Престъпници?

Тя е обезоръжена от неочакваната атака и аз се възползвам, за да се обърна към Пуси:

— Имате нахалството да казвате, че у вас няма омраза, а дори не ми благодарихте за грижите, които положих за вас.

— Няма все пак да ви благодаря, че ме съборихте от коня, я!

— Нямах такива намерения, знаете го много добре. И забравяте, че ако не бях настоял да се погрижа за вас, мистър Бароу щеше да ви изпрати в града! Двеста километра с кола! Три часа път! Длъжки щяха да ви се сторят тия часове!

— Добре де, благодаря — ядно казва Пуси, но без да отвърща очи и тъй като ме дарява с погледа си, аз го задържам цяла секунда с моя.

— Ще престанете ли най-после! — кресва Джеки. — Моля ви да прекратите този разговор!

Обръщаме конете и скоро установяваме необходимото разстояние между нас. Изпитвам окрилящото чувство, че съм спечелил победа, но чувството, задушено в зародиш от Стин, не трае дълго. Той прави знак на Джес да запее и върху мен се изсипва порой от упреци, изсъскани шепнешком, на един английски с все по-отчайващ немски акцент.

— Ралф, да ти кажа направо. Ти си толкова смахнат, лекомислен и безотговорен, колкото и Джес. И туй не са празни приказки. Какво в същност става между теб и това момиче? Уж я ругаеш, а пък се лигавиш с нея. И тя, глупачката, ти отвърща със същото. Диалог, да, всеки път, когато е възможно. Но не такава каша! Докъде ще стигнеш така? До най-големите неприятности, а и ние заедно с теб. Помисли за Дейв, ако не мислиш за нас! Във всеки случай да ти е ясно, направиш

ли го втори път, уловя ли отново само един поглед от ония, дето хвърляш на момичето, край, зарязвам разходките, излизайте сами!

Отговарям разярен:

— Стин, злоупотребяваш с авторитета си на по-възрастен. Това не ти дава никакво право над мен. Нямам нужда от татенце да ми казва какво да правя.

Той замълчава, Джес престава да пее. А аз съм изненадан от неочакваното си гневно избухване. И разтревожен. Според мен има нещо ненормално в подобна реакция. Признак за невроза или за начало на невроза. О, знам — неприятностите с Дейв, обезценяването ми като личност в обществото, принудителното ми целомъдрие, продължителното мълчание на Анита. Добре. Но не вярвам, поне що се отнася до мен, в добродетелите на психоанализата. Затова пък вярвам в терапията на поведението. Смятам, че като поправам постъпките си, ще мога в известна степен да смекча несправедливите лишения, които ме измъчват.

Правя с ръка знак на Джес, това означава, че трябва отново да заглуши думите ми. Този път не пее, а декламира „Пътя, по който не тръгнах“ от Робърт Лий Фрост, нещо, което в очите или по-скоро в ушите на „гвардейската охрана“ може да прозвучи като вероломна ирония.

Обръщам се към Стин и му казвам със съвършено спокоен глас:

— Преди малко не си дадох сметка, че се лигавя с момичето. Но ти си прав. Глупаво е. Ще престана.

Той повдига вежди и ми хвърля пронизателен поглед през набръчканите си клепачи. Нищо не продумва, ни думичка дори, но знам точно какво си мисли: мило момче, изоставено от жена си и т.н. Овладеявам раздразнението си, навеждам се, потупвам Шушка по плешката, после дръпвам юздите и подвиквам: „Хайде, Шушка, в галоп!“ Докосвам хълбоците ѝ с ботушите, тя се откъсва от земята, аз се откъсвам заедно с нея и двамата заедно се втурваме към най-ограничения възможен хоризонт. Но поне, докато се движи под мен и вятърът свири в ушите ми, аз се чувствавам свободен.

На следващия ден получавам кратко писъмце от Анита, щяла непременно да дойде следващата събота, този път било сигурно. Не вярвам. Смачквам ядосано писмото и го пъхвам в джоба си. Спомням си обаче за моята терапия и веднага внимателно го изваждам,

оглеждам го, стъвам го и спокойно го слагам в портфейла си. Но нещо никак не върви. В гърлото ми е заседнала буца, дланите ми са потни, краката ми треперят: Анита няма да дойде, знам го. А пред мен е една безкрайна седмица, през която трябва да чакам съобщението ѝ, че няма да дойде.

От шест месеца насам изследванията ми тъпчат на едно място. Бих искал да се върна назад и да обясня защо. Суровина имаме в изобилие, носят ни мозъци колкото искаме, не ни липсват опитни животни, оборудването е разкошно. Бедата идва от персонала. Не че хората са неспособни, нито несъзнателни или са малко на брой. Разграничени са от мен и помежду си са разделени от кастови въпроси. В лабораторията работим трима ОМ: Пиърс, Смит и аз. Около дванадесет „А“-та и пет жени. От технологична гледна точка жените са на най-ниското стъпало. Но от обществена — в Блувил, те са на върха, по-високо от „А“-тата, по-високо от мен.

Несправедливо е и в двата случая. Поне две от тях заслужават нещо повече от ограничените знания, с които ги е принудила да се задоволят мизогинията на нашата култура. Но не мога, от друга страна, да приема антимъжкия расизъм, на който съм обект. В крайна сметка положението се оказва непоносимо. Приличам на чернокож лейтенант, който командува взвод от бели войници. Подчиняват ми се и ме презират.

Една научна лаборатория е преди всичко колектив и за да върви работата в колектива, нещо трябва да свързва членовете му, да има поне малко човешка топлина между тях. А при нас не е така. При тези условия аз самият не съм добър ръководител и не мога да бъда. Лесно е да се разбере причината.

Най-блестящият, най-богатият на идеи и с най-голям творчески заряд от сътрудниците ми е Грейбъл. Здрав мъж, който с лекота преваля петдесетте. Той е висок, слаб, привидно скован, но с гъвкаво тяло, с олисяла глава и с продълговатия череп на математик, с черни, малки и вечно дебнещи проникателни очи, с дълъг източен прав нос, с тънки устни и заострена брадичка. С една дума, дълго и заострено като нож лице.

При нормални условия със своя опит, ум и способности доктор Грейбъл би трябвало да бъде първият ми помощник и да стои далеч над Пиърс, далеч над Смит, добри работници, вярно, но най-малкото,

което може да се каже за тях, е, че не преливат от идеи. В същност аз още с идването си в Блувил имах намерение веднага да повиша Грейбъл, но не се реших и добре съм сторил.

Грейбъл е „А“. Отбелязвам мимоходом, че твърдението, според което един скопец трябва задължително да затлъстее, е невярно както за мъжете, така и за конете. Искам да оспоря и друго твърдение: пасивността на скопеца. Макар и сперматогенезата да е прекъсната завинаги у Грейбъл, той си остава агресивна личност. Освен това, като „А“ той е дълбоко пропит от кастовите си привилегии, демонстративно носи, дори и върху бялата си престилка, зеленото кръгче със златната буква и ми напомня по хиляди дребни поводи нискостоящото ми положение. Стигнах също до убеждението, че ме шпионира. Затова го изолирах в ограничена и второстепенна дейност, стремейки се да издигна непроницаема преграда между него и истинското състояние на изследванията. Наложих и на Пиърс, и на Смит да пазят пълня тайна. Не излизам никога от кабинета си, без да заключа и да взема ключа със себе си. А от известно време вечер отнасям у дома и малкия бележник, в който редовно записвам с мой условен шифър постигнатото — ако сме постигнали нещо — в работата ни.

Подобно недоверие, напрежение, преструвки сред хората в една лаборатория е очевидно много лошо. Жалко, че не мога да впрегна такъв блестящ ум като Грейбъл в по-творческа задача. Още по-печалното е, че не мога открито да обсъдя с всичките си сътрудници проблемите, които се поставят пред нас. Така че разделението на персонала на три касти и скандалното ми нискостоящо положение направиха от мен лош ръководител: груб, несправедлив, потаен. Тъкмо обратното на това, което съм, и на това, което бяха поверяваните ми досега отделения.

На пръв поглед всичко в лабораторията изглежда нормално. Говорим помежду си вежливо, дадените от мен нареждания се изпълняват, работата върви или поне привидно върви. Но и от едната, и от другата страна прикрита злонамереност разяжда като червей възложената ни задача.

Грейбъл, който като талантлива и силна личност има голям авторитет сред „А“-тата, дори и сред жените и то до такава степен, че те забравят за привилегиите си и му говорят като на равен, този същият Грейбъл ме мрази. Така и двамата попаднахме в убийствената

мелница на враждата. Първо: той ме презира и ме дебне. Второ: аз му нямам доверие и го държа на второстепенна длъжност. Трето: стигам до убеждението, че пише рапорти срещу мен. Четвърто: едва понасям присъствието му и когато имам нещо да му казвам, предавам му го чрез Пиърс. Пето: Грейбъл започва подмолно да действа за моето уволнение сред „А“-тата, жените и пред управителя.

Пиърс и Смит вече се оплакват, че редовно им развалят мозъчните срези. Смятам, че се лъжат. Но подозренията им са симптоматични за общото състояние на духа, което цари в лабораторията. Аз от своя страна дебна всички пропуски или грешки, които допускат „А“-тата и жените и си вода най-точно счетоводство.

Не ми е в характера да постъпвам по този начин. Принуден съм, така да се каже.

Три месеца след пристигането ми в Блувил и за да бъда точен, на 26 януари, кризата вече е назряла: получавам от замъка следното писмо:

Доктор Мартинели,

Отношението ви към женските сътрудници и „А“-тата в лабораторията ви не ме удовлетворява. Моля да го промените.

ХИЛДА ХЕЛСИНГФОРТ

Тези редове, които ме хвърлят в ужас, ме лишават от всякаква възможност за оправдание. Както ми е известно от първото писмо, което ми изпрати Хилда Хелсингфорт, забранено ни е да ѝ пишем или да молим да бъдем приети. Така че отивам при мистър Бароу. Посреща ме с презрителна вежливост. Да, представили са му писмено оплакване срещу мен. Прочел го и го предал. Отказва да ми каже от кого е оплакването, а за самото оплакване отказва да каже каквото и да е. Обръщам му внимание, че като не мога да говоря нито с мисис Хелсингфорт, нито с него, аз се оказвам в невъзможност да се защита, та дори и да разбера в какво ме обвиняват. Той вдига безпомощно ръце. Не можел нищо да направи, вътрешните въпроси на лабораториите не го засягали. По време на разговора мистър Бароу е мек, лепкав и неумолим като октопод.

От този ден нататък ставам двойно по-предпазлив в лабораторията, отнасям се към жените и „А“-тата с безупречна учтивост и обезвредявам Грейбъл, без да се zlepоставя. Между другото тогава започвам да водя и счетоводството, за което споменах по-горе.

На 15 март, когато смятам, че почти съм неутрализирал Грейбъл, получавам втора бележка от замъка:

Доктор Мартинели,

Вие не сте взел пред вид препоръките ми от 26 януари и поведението ви спрямо женските сътрудници и „А“-тата във вашата лаборатория остава същото или само повърхностно е променено. Моля ви за втори път да поправите държанието си.

ХИЛДА ХЕЛСИНГФОРТ

Поразен съм, но преодолял първото смайване, разбирам, че повече не мога да остана пасивен. Написвам до мистър Бароу рапорт срещу работещите в лабораторията ми. Срамувам се да го призная: този рапорт е върхът на несправедливостта. Аз, разбира се, не лъжа: всички факти, с които се обосновавам, са верни. Но така, както ги представям, във всякаква реална перспектива и лишени от съответния контекст, те водят до изводи, които са явно беззаконие. Уличават Грейбъл — най-добрия ми научен работник. Аз мога да го упрекна само в едно, но тъкмо това не бива да посочвам: Грейбъл иска моето място. Той е напълно способен да се справи и с помощта на „А“-тата и жените всячески се опитва да ме отстрани.

Предавам лично рапорта си на управителя. Когато мазният мистър Бароу разбира за какво става дума, рязко трепва и ме оглежда с отвращение, примесено и с известен ужас. Не знаел, казва той, дали има право да приеме от мен съобщение от подобен род, а още по-малко дали трябва да го предаде. Отвърщам му, че дилемата засяга само него и си тръгвам, оставяйки го сразен от моята „арогантност“. Така по-късно ще окачества поведението ми.

Хилда Хелсингфорт все пак е получила рапорта ми, защото след осем дни мистър Бароу ми предава следното писмо:

Доктор Мартинели,

Вие се оплаквате от вашите сътрудници и вашите сътрудници се оплакват от вас. Създадо се е явно много лошо положение, което несъмнено обяснява малкия напредък в досегашната ви научна работа.

ХИЛДА ХЕЛСИНГФОРТ

Писмото ми бе предадено в столовата, на вечеря и аз го отворих едва след като Дейв си легна. Почувствувах как кръвта се отдръпва от главата ми. Трябваше да седна. Краката ми неспирно трепереха и аз засрамен ги гледах как треперят.

Успях след известно време да се изправа, отидох в кухнята и обърнах пълна чаша уиски. Но понеже откакто съм в Блувил, пия само по няколко глътки, всичият този алкохол, вместо да ме ободри, ме зашемети. Седях неподвижен в някакво мъртвешко вцепенение и напразно се опитвах да събера мислите си. Тогава отново изпитах онова специфично за Блувил усещане за абсолютна непонятност и неумолима жестокост. Но този път ме бе обзела не неясна тревога, а истинска паника. Току-що прочетеното писмо можеше да се тълкува само по един начин: то ме подготвяше да получа в близките седмици заповедта си за уволнение. Значи, бях осъден на смърт. Дейв също, макар и с малка отсрочка.

Изведнъж усетих как ми се повдига и почувствувах в устата си далечния привкус на агонията. Едва успях да изтичам до тоалетната. Повърнах всичко, и уискито, и вечерята. Когато се изправих, видях лицето си в огледалото. Каква ти бледост! Кожата ми беше синкавозелена. В същия миг разбрах смисъла на израза: „Да те е страх до посиняване“ и колкото и да е странно, започнах да се смея.

От този момент нататък се почувствувах по-добре.

Преди да си легна, взех силна доза приспивателно и заспах като труп, а на сутринта, когато се събудих, разбрах, че не мога да продължа да живея все с ужаса, който изпитах предната вечер. Имаше нещо налудничаво в това положение и приех ли го, щях да загубя равновесието си. За няколко секунди всичко бе решено. Щях да си подам оставката.

Предавах се несъмнено сам в ръцете на смъртта, но предпочитам по своя воля да тръгна към нея, отколкото неусетно да ме тикат натам. И щом взех решението си, и щом се простих с последната си надежда — не по-рано — смелостта ми се възвърна.

Веднага написах заявлението за оставки и го предадох на мистър Бароу след закуска. За нещастие, той не го прочете пред мен. Искаше ми се да видя как ще реагира.

За следващата стъпка, която си бях наумил, просто изгарях от нетърпение. Отидох в лабораторията, повиках доктор Грейбъл, затворих се с него в кабинета си и без да му спестявам нищо, излях целия си гняв, най-сладкия гняв в живота ми. В продължение на половин час го обсипвах с упреци, ако не и с обиди. Той се опита да възрази, дори намекна, че тази сцена ще ми струва службата. Но аз веднага го прекъснах, тържествуващо му съобщих за оставката си и отново го удавих в обвинения, без да му дам възможност и дума да каже. Той ме гледаше пребледнял, безмълвен. Това, което обаче най-много ме изненада, защото беше напълно неочаквано, е, че прочетох в очите му известна дружелюбност, дори уважение.

[1] Един от главните герои от мистичната алегория „Пътешествието на поклонника“ от Джон Бъниан (1628–1688). Б. пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Реакцията на Хилда Хелсингфорт достигна до мен на 3 април:

Доктор Мартинели,

Подписаният от вас договор ви обвързва за две години с фирмата Хелсингфорт и ако дава право на фирмата да ви уволни всеки момент, съвсем не признава на вас правото да подавате оставка — освен ако желаете да предоставите в полза на фирмата сумата от месечните възнаграждения, предвидени на ваше име в счетоводството.

Хилда Хелсингфорт

Едва не извиках от радост, когато прочетох тия редове: оставката ми бе отхвърлена и Хилда Хелсингфорт бе слязла от пиедестала си. Пред мен не стоеше вече садистичен и всемогъщ бог, а алчен собственик, който говори за договори и за пари.

Дадох си сметка за голямото си преимущество и веднага го използвах. На 4 април написах на мистър Бароу следното писмо:

Драги мистър Бароу,

Мисис Хелсингфорт има право. Незадоволителните резултати, постигнати досега в поверената ми лаборатория, се дължат на обтегнатите отношения, създали се между мен и „А“-тата.

Аз лично поддържам оставката си и съм готов, за да се сдобия със свободата си, да се откажа от сумите, които ми дължи фирмата Хелсингфорт.

Искрено ваш:

Доктор Мартинели

Видно е, че писмото не прекъсваше всички мостове. Засягах „А“-тата, но не отварях дума за жените, макар и те да ми създаваха не по-малко неприятности в лабораторията. Мълчанието ми по този въпрос беше тактически ход: не исках да се бия с повече от един враг наведнъж.

Хилда Хелсингфорт ми отговори на 15 април:

Доктор Мартинели,

Установявам, че вече два пъти подавате писмено оставката си: това ми дава пълно право, когато реша да се разделя с вас, да не ви изплатя обезщетението за преждевременно уволнение, предвидено в договора.

Дотогава бъдете така добър да продължите да работите по задачата, за която сте назначен.

Хилда Хелзингфорт

Както и миналия път, чаках да остана сам у дома, за да отворя писмото. Страхувах се да не съм насилил късмета си. Въздъхнах и се изсмях. Да, изсмях се. Просташки, несъстоятелно и съвсем неубедително ми звучаха думите, с които авторката на писмото се опитваше да спаси ефекта от своите заплахи („когато реша да се разделя с вас“) — и напълно нелепа мисълта, че мога да се тревожа за някакво обезщетение, когато ме изхвърлят от охраняваната зона.

Реших, че съм излязъл победител в тази размяна на писма с Хилда Хелсингфорт. И изпитах силно удоволствие, но то бе краткотрайно. Радостта не е от цветята, които виреят в Блувил. Оказа се в същност, че епистоларният двубой нищо не е променил. В лабораторията нещата вървяха все така зле. И изследванията тъпчеха на едно място.

Храня много малка надежда: не казах на никого, че Анита ме е предизвестила за идването си тази събота. Мисис Пиърс обаче се досети. Нима съм толкова прозрачен? Възможно ли е да е прочела писмото на Анита (смачкано, после пригладено) през плата на костюма и през кожата на портфейла ми?

Естествено, щом мисис Пиърс е осведомена за гостуването на Анита, то всички в Блувил, включително самотните жени и „А“-тата ще го научат. Защото тя е единствената съпруга на ОМ, която успя да установи обществени взаимоотношения с по-високостоящите касти. Обладана от ненаситното си любопитство, тя не признаваше нито мълчание, нито ледени погледи, нито груб прием. Тя просто ги удави с любезностите си, стъписа ги с предчувствията си, обърка ги с предсказанията си.

Ловният ѝ терен е столовата. След като вземе храната си, тя никога не сяда на маса на ОМ, още по-малко заедно с мъжа си. Не, сигурна е, че може да ни види, когато пожелае, и затова ни оставя последни — за вечерта. Въртейки наляво и надясно птичата си глава и ястребовите си очи, тя избира бъдещите си жертви и забелязала свободно място, неочаквано връхлита на някоя маса на „А“-та или на самотни жени. Настанява се там, обсебва съседите си и бърбори непресекващо. И тъй като знае всичко за всички, интригува, забавлява, тревожи.

Мисис Пиърс буди възхищение и със заложите си. Разбира от графология и физиогномика, гледа на карти. Познава всички по име и презиме, известни ѝ са възрастта, грижите, вкусовете и слабостите на всеки поотделно. В състояние е да говори с доктор Грейбъл за колекционерската му страст, за която е научила всичко, бог знае как, защото той не е бърлив. Захвана се с мисис Бароу и за по-малко от седмица се справи с нея. Мистър Бароу устоя цял месец, изплъзваше се от ръцете ѝ. „Не мога да го хвана, Ралф, много е хлъзгав.“ И все пак на края му намери слабото място: тщеславието. У него то е огромно, хипертрофирано, патологично. Видях как действа мисис Пиърс: незабравимо зрелище. Подскачайки на щъркеловите си крака, тя се запътва към него с израз на дълбоко възхищение и щом се приближи достатъчно, го залива с комплименти. Той поглъща всичко, разтапя се и не му присядат и най-едрите хапки. Дръпвам я настрани и ѝ казвам: „Джоан, никак не сте от свидливите, карате направо с дълбоката лъжица!“ Тя се разсмива със своя кратък, остър смях, напомнящ кръсък на чайка. „Не, Ралф! Не с дълбоката лъжица. Направо с черпака. С мистър Бароу — само с черпака!“

В сряда вечер тъкмо минавам под прозорците на Пиърсови, някой чуква по стъклото отвътре. Вдигам глава, не виждам нищо, но

познавам навиците на Джоан Пиърс и влизам.

Тя е сама, изправена до прозореца, поставя пръст върху устните си и ми прави знак да седна, което и сторвам. Долепила е бинокъла до очите си, но тъй като завесата е изтеглена докрай, чудя се какво ли може да види през нея и тъкмо тогава различавам две кръгчета, изрязани в плата с капачета, така че да наблюдава всичко, без да бъде забелязана. Предполагам, че когато не е на пост, ги притваря със скоч-лепенка.

Чакам цели пет минути, но не се отегчавам. Обичам Джоан Пиърс толкова, колкото е възможно да обичаш жена, без да я пожелаваш. В това отношение съм спокоен, жената у нея не съществува. Лишена е от всякакъв чар, от форми, чувственост, та дори и от пол. Но като изключим физиката ѝ, изпитвам към нея дълбока привързаност, оценявам и нейната привързаност към мен, начина, по който ме подхваща, и най-вече обстоятелството, че всеки път, когато ме повика, ми съобщава нещо ново. А при затворения ни живот в Блувил, където нищо не се случва — освен работа в настоящето и страх за бъдещето, — една новина е безценна.

И така, чакам и тя ме кара да чакам като голяма актриса, сигурна във властта си над публиката, която нарочно забавя появянето си на сцената.

Ето, вече достатъчно съм обработен. От своя страна и тя е готова. Сваля далекогледа от очите си, слага пак пръст върху устните си, запътва се към един от ъглите в стаята, застава на колене и започва нещо да прави по дървения перваз на пода, но не мога да видя точно какво, защото ми е обърнала гръб. Когато най-после заподскача към мен, прилича на усмихващ се ястреб и надава неколkokратно своя остър смях. Сяда насреща ми в люлеещ се стол и весело се заклаща напред-назад, а от това най-много се боя, защото, като я гледам малко по-дълго, ще ми се завие свят.

— Можете спокойно да говорите, Ралф! Прекъснах подслушвателя. Нали Анита ще идва в събота, добре ще е и вие да откриете къде са вашите подслушватели, особено този, който е в стаята ви. Не е необходимо мистър Бароу да подслажда душата си с любовните ви ласки!

Последва отново смях-крясък на чайка и неудържимо люшкане върху стола. Свеждам очи и смутено се усмихвам.

— Престанете, Ралф! — виква ми тя, като продължава да се смее.
— Престанете да се правите на девица!
— А вие престанете да се люлеете. Изпитвам ужас от това.
— О, извинявайте, Ралф, забравих!
Задържа стола на място. Поглеждам я.
— Как разбрахте, че Анита ще дойде?
— Като получихте писмото в понеделник.
— Разпознахте почерка ѝ върху плика ли?
— Не. Забравяте, че получавате пощата си в лабораторията.
Видях каква физиономия правите по време на обета.
Отвърщам малко засегнат:
— Не знаех, че всичко се изписва по лицето ми.
— Съвсем не, Ралф, успокойте се. Но за мен е изписано, защото ми е ясен контекстът.
— Какъв контекст?
Тя се разсмява.
— Непременно ли трябва да го опиша? Добре тогава, да речем... нарастващ глад за женско присъствие (колко добре е казано!) и дълбока тревога за бъдещите ви отношения с Анита.
— И какво се е променило в контекста?
— От понеделник насам гладът е станал трескав (смях) и вие последователно преминахте през стадията на надежда и обезсърчение. И още нещо — говорите по-малко и почти не се тревожите за Дейв.
— Може да мисля за друга жена.
Каскада от смях-крясък на чайка.
— Ами, Ралф! Не се опитвайте да ме метнете, лицемер такъв! Само че другите жени считате за недостъпни и сте ги причислили към мечтите си...
Замълчавам. Значи, се е досетила за Пуси, бог знае как, защото и за секунда не допускам, че Стин... не, не, той не е такъв.
Смаян съм от прозренията ѝ и преди още да осмисля какво се готвя да сторя, а то е толкова разумно, колкото и дивакът да дири съвет от магьосника, попитвам:
— Според вас, Джоан, ще дойде ли Анита?
Тя не се смее вече. Пронизващият ѝ поглед е изпълнен с доброта.
— Твърде вероятно. И не бива да ѝ се сърдите, ако два или три пъти ви е подвела. Нито ако ѝ се наложи да ви вижда все по-рядко. Не,

Ралф, не правете такава физиономия. Анита не върши каквото иска. И преди всичко е тръгнала по път, по който вие не можете да я следвате. Тя много е работила, положила е огромен труд и сега прави голяма кариера. Няма да я зареже заради вас.

— Тогава, значи, мен ще зареже — казвам с безизразен глас.

— Не съвсем. Вие оставате в Блувил, вързан за Блувил, както жената за дома. А тя, тя е мъжът, способният мъж, вечно в движение, погълнат от водовъртежа на големите дела. Тя мисли за вас. Но не е тук.

— Не смятате ли, че би идвала по-често, ако ме обичаше повече? Смях-крясък на чайка.

— Така, Ралф, би мислила според мен една жена! А Анита е организирала живота си по другояче. Като мъж. На първо място — кариерата, после — вие.

— Чудесно!

— Но и вие самият, Ралф, бъдете поне малко искрен! Не сте чак толкова луд по Анита. В главата ви се въртят какви ли не мисли по съвсем други особи...

Отново изпитвам силата на смесените си чувства към Джоан. Възхищавам ѝ се и се дразня от нея. Тя вижда всичко, знае всичко и, бог ми е свидетел, нито за минутка не ви позволява да го забравите! Няма значение кого ще засегне, в чии тайни ще надникне, чий свят ще погази. Замълчавам високомерно, но високомерието ми не я впечатлява. Само я забавлява. Силна е с обичта си към мен, която и аз споделям. И сигурна в тази сила, настъпва. Истинска експанзия е тази жена! Вбесява ме и ако продължава така, няма да ми остане и късче съзнание, в което да се чувствавам у дома си.

— Анита, смея да ви припомня — разсвива се тя, — изпитва голямо влечение към вашата особа.

При тия думи — кратко и пронизително изсмиване: излита цяло ято чайки.

— И добре я разбирам — додава тя, забивайки в мен и човка, и поглед. — Вие сте хубаво момче, Ралф, в умален формат! Моля ви, не се стряскайте така! Не ви ухажвам! А и какво бихте правили с един жив скелет като мен! Вие обичате по-закръгленичките! (Откъде знае?) Пък и аз не блестя с особена чувственост. Не, не. (Разсвива се!) Горкият

Реджиналд! (Реджиналд е мъжът й.) Аз, Ралф, получавам сексуалната си наслада преди всичко чрез очите.

Смаян съм от непринудеността, с която говори за най-запретените неща. И разбирам невероятния й успех сред блувилското общество. Тя върви напред, казва всичко, няма комплекси. И това, че няма, предразполага и другите да се освободят от своите. Аз например много се измъчвах, особено когато бях по-млад, заради ниския си ръст. И се възхищавам от Джоан, че може да намеква за ръста ми, без да ме засегне, да се пошегува дори („умаления ми формат“) и шегата й да мине — обвита в комплимент. Тя минава впрочем малко насила. Една стреличка, забила се в кожата ви, винаги оставя белег, даже и да не я усетите в момента. Ще й се сърдя на Джоан, знам си го.

На всичкото отгоре се притесних и за да скрия смущението си, запитвам:

— Какво гледахте, Джоан, когато дойдох?

— Изумителни неща — отвръща тя през птичия си смях. — Известно ли ви е, Ралф, че хомосексуализмът при нашите милиционерки представлява цяла институция?

— Подозирах го.

— Аз пък вече съм напълно сигурна. Горките! Тъй че не това ме интересува. А фактът, че сред тях има отцепничка.

— Отцепничка ли?

— Да. Изглежда, подборът не е бил достатъчно строг. Това момиче използва една играчка, твърде показателна за носталгията й по мъжката анатомия.

— Да нямате пред вид вибратор?

Каскада от смях — крясък на чайка.

— Не, не е вибратор! По-голямо е, много по-голямо, по-завършено, по-усъвършенствувано. Но няма да ви го описвам. Надявам се, че ще мога да ви го покажа един ден. Нещо наистина удивително!

Смее се до прималняване. Прекъсвам я.

— Коя е въпросната милиционерка? Познавам ли я?

— Уви, не, бедни ми Ралф, не е Пуси. Не възразявайте. Знам, че имате слабост към тази въртиопашка, откакто й наместихте лакътя. Онази вечер, когато дойдохте да търсите Дейв у дома, изглеждахте буквално опиянен. Да се чуди човек какво чак толкова привлекателно има в един лакът!

Очите ѝ на доброжелателен ястреб се впиват в моите и аз на свой ред се разсмивам. Защото в добавка на другите ѝ прекрасни качества мисис Пиърс е весел човек. Тя премахва на всички проблеми потенциалната им сериозност. В Блувил това е безкрайно ценно.

Казвам ѝ го и лицето ѝ помръква.

— Не, Ралф, заблуждавате се. Моята веселост е самозащита. Аз съм толкова разтревожена, колкото и вие. Даже повече, защото ми се струва, че предусещам повече неща. А вие нехаете.

— Аз да нехая!

— О, знам, много се безпокоите за Дейв, също и заради Анита. Но повярвайте ми, Ралф, трябва малко да надмогнете личните си проблеми и повече да помислите за бъдещето на ОМ в Блувил. Има неща, които не ми харесват. Има и неща, които ме плашат.

— Например?

— Например: вие се зарадвахте, когато Хилда Хелсингфорт отказа да приеме оставката ви. Добре. Разбирам ви. Но какво означава това в същност? Че сте затворник. Че са твърдо решени да ви попречат да се измъкнете оттук. Ако вие с Дейв си пригответе куфарите и се явите утре на пропуската, смятате ли наистина, че ще ви пуснат да излезете?

Гледам я и в същия този миг, вперил очи в нейните, виждам с пределна яснота сцената, виждам я през нейните прозорливи очи и съм абсолютно сигурен, че милиционерките няма да ни разрешат да прекрачим навън. Разбирам също, че винаги съм го знаел. Но когато човек дълго е живял свободен, трябва му време, за да свикне с робството.

Джоан е проследила всичките ми мисли, една по една. Отново подхваща:

— Знаете ли как Стин нарича Блувил? Луксозен концентрационен лагер. И в действителност е точно така: добра храна, плувен басейн, зали, разходки на кон. Но и ограда от бодлива тел, картеница на наблюдателна кула, комендантски час, навсякъде подслушватели, подслушвани телефонни разговори, проверявани писма. Забравих: нито радио, нито телевизия. Само от време на време по някой и друг вестник. Да не мислите, Ралф, че единствено за собствено удоволствие си пъхам носа навсякъде? Просто искам да

бъда информирана. Жизненоважно е да бъдеш информиран, когато те държат затворен.

Изрече го пламенно, страстно. Откривам една Джоан, която не съм познавал: изпълнена с чувство за отговорност, разумна. Досега се бях възхищавал от способностите ѝ, но привидната ѝ шутовщина и клюкарството ѝ ме бяха заблудили. В действителност тази жена е непоклатима като скала. Уважението ми към нея главозамайващо нараства.

— Благодаря ви, Джоан, че ми се доверихте — обаждам се след малко аз. — Но щом ми казвате всичко това, значи, има някаква причина. Говорете!

Добра артистка е Джоан. Когато очакваш да заговори, тя мълчи. Или по-точно замълчава многозначително. Сякаш изведнъж светва червена лампичка и започва да мига: внимание, млъквам, след малко ще кажа нещо важно.

— Завършете работата си, Ралф — проговаря най-после тя. — Открийте ваксината. И колкото се може по-скоро! Не знаете колко е важно.

— Предполагам — отвърщам леко докачен.

Нищо не я спира. Минава през докачението ми, втурва се, събаря всички прегради и нахлува в моя територия.

— Не би казал човек! Работата в лабораторията върви ужасно зле. Истинска война между кастите! Вие повече се биете, отколкото се трудите.

Обиден съм, ядосан. Тя наистина минава всички граници. Личният ми живот, както и да е! Но поне да остави на мира работата ми! Моята лаборатория не я засяга! Да не си вре там човката!

Слагам ръце в джобовете, смръщвам вежди и леко повишавам тон:

— Реджиналд ли ви осведомява за лабораторията?

По-добре да бях си мълчал: дадох ѝ „казус бели“^[1] да продължи настъплението.

— Ни най-малко — надава тя победоносно пронизителен крясък. — Реджиналд не ми казва нищо! Реджиналд е безусловно предан на доктор Мартинели. Реджиналд е от тия, които по-скоро биха умрели, отколкото да проговорят!

Поема си дъх.

— Но аз знам. Няма значение как, но знам, че ви мразят („р“-то силно се претъркулва в устата ѝ) и жените, и „А“-тата от вашата лаборатория. И напълно основателно! И че вие също ги мразите! Браво! Чудесна работа сте свършили! Отлични условия за научни изследвания!

Бит по всички фронтове, на мен не ми остава нищо друго, освен да контраатакувам, вярно, доста слабо.

— Защото вие сигурно щяхте да подложите като Христос и другата си буза и да превърнете лабораторията в един малък рай.

— Разбира се, Ралф — отговаря ми тя със съкрушително спокойствие. — Точно това трябва да се направи сега. Поне ако искате да завършите работата си. Неприетата ви оставка ви поставя в изгодно положение. Тръгнете от него! Но внимателно! Като опит за сдобряване, за по-голяма справедливост...

Права е. Не бях се сетил да използвам изгодното си положение, а още по-малко, нека си призная, в тази насока. Гениална е! Сразен съм от прозорливостта ѝ и единственото, което ми идва наум да направя — толкова ми е празна главата и гласът ми — пресекнал, е да събера разбитите части на честолубието си и да мина в отстъпление.

Отправлям ѝ полукисела, полуприятелска усмивка, заставам мирно и я питам:

— Имате ли други нареждания да ми дадете, генерале?

— Да — отвръща тя с равен глас. — Казаното дотук е нищо. Сега ще ви покажа нещо сензационно.

Това вече е гвоздеят на целия театър, който ми разиграва още от началото. Пристъпва на дългите си кокили, грабва голямата си черна чанта от масата и стиснала я в грабливите си пръсти, се връща към мен. Да не би да измъкне някоя от своите кукли? Или заек — като фокусник? Или цяло ято гълъби?

Не, просто едно списание, което размахва с тънката си ръка.

— Това, Ралф, няма цена! Това е един от броевете на „Ню ера“, който са пропуснали да ни дадат. И има защо! Измъкнах го вчера, и то с каква мъка, от кошчето за отпадъци на мистър Бароу. Добре, че имам набито око. Но никак не беше лесно — да отворя чантата си, да се приближа, да се наведа и всичко туй, докато размахвам черпака за възхвала на великия човек, който като глупав пуяк се перчеше из

стаята и ми разказваше кариерата си. Ето, прочетете го, Ралф. Не казвайте на никого и ми го върнете.

— Но броят е от четвъртък!

— Да, както виждате, от скоро е. От миналата седмица. И най-вече в него има една голяма статия, озаглавена Law and Order^[2]. Прочетете я, ще видите, от нея ще се осветлите за много нови неща от външния свят.

— Благодаря, Джоан — казвам аз, като сгъвам списанието и го скривам под самото си.

Кимвам й, вече прекривам прага, тя ме виква обратно, вперва острия си поглед в моя:

— И още нещо, Ралф. Не гледайте толкова много мисис Бароу в столовата. Най на края ще направи впечатление.

Списанието „Ню ера“, което откъвам в пазвата си като крадец, бе основано малко след идването на власт на президентката Бедфорд и се смята, че отразява настроенията на Белия дом. Чакам Дейв да си легне, заключвам външната врата, дръпвам завесите в стаята си и не без известна трескавост и приятното усещане, че върша нещо забранено, започвам да чета „Законност и ред“.

Доста е дълъжко писанието, но крайно интересно, още повече че е от Дебора Грим, чиято прословута фраза за половия акт вече цитирах. Не може да се отрече, че една тлъста статия, излязла изпод такова перо, има с какво да съблазни читателя. И действително, аз не съм разочарован, очакванията ми са възнаградени.

Отначало Дебора Грим разказва за смъртната тревога, обхванала администрацията на Бедфорд, когато в резултат на опустошенията на епидемията сред полицията — още по-уязвима от другите, поради всекидневния си контакт с населението — се поставил въпросът за поддържането на обществения ред. Естествено, веднага били сформирани женски отряди, но те били малобройни, неопитни. Очаквало се, следователно, рязко увеличение на престъпността и по-специално на грабежите, от които улиците на големите американски градове били вече толкова несигурни, колкото и определени лондонски квартали през Средновековието.

Съвсем не станало така. По невероятна ирония на съдбата статистическите данни показвали, че грабежите, изнасилванията и убийствата намаляват толкова по-скоро, колкото по-бързо се топят силите на полицията. „В предвижданията си — цитирам Дебора Грим — администрацията бе пропуснала един важен фактор. Пороците, с които живееше изметта на обществото: хазартни игри, наркотици, проституция, бяха почти изключително мъжки пороци.“

Така че епидемията, нанесла смъртоносен удар на незаконната търговия, породена от тях, защото в същото време, в което водела до постепенното изчезване на постоянните потребители, тя опустошавала и средите на сутеньорите, на търговците на опиати и на съдържателите на игрални домове. Трафикът на организирания порок гаснел и от двете страни. Хилядите проститутки в Ню Йорк, които преуспявали както в града, така и на пристанището, изведнъж се оказали „без сводници и без клиенти“.

Но все пак нещо хвърляло „сянка върху тази картина“. Част от проститутките, които били не жертви, а съучастнички на мъжкия порок, се опитали да възобновят незаконната търговия и в известна степен успели. Сред жените, „заразени от другарите си“, търсенето на опиати било все още голямо и предприемачките се заели да преустроят мрежата от тайни канали, по които се пренасят наркотиците от Далечния изток в Съединените щати.

Женските отряди веднага започнали борба с доставчиците на отрова. Макар и с недостатъчна полицейска подготовка, те извоювали големи успехи срещу един също така слабо обигран престъпен женски свят. В тези постижения трябва да се отдаде дължимото на „едно качество, което невинаги притежаваха предишните полицаи: неподкупността“^[3]. Не били само наркотиците. Порокът, достатъчно изобретателен, намирал и другаде поле за изява.

Както е известно, администрацията на Бедфорд затвори всички порнографски магазини под заплахата от затвор, забрани производството и продажбата на предмети с еротично предназначение и по-специално на ония, ползвани от жените. Този закон оказал несъмнено благотворно въздействие върху обществения морал, но довел и до голямо търсене най-вече на фалосни заместители, „въпреки научно установения вече факт“^[4], че удоволствието у жената идва от

дразненето на клитора, а не от проникването на члена във влагалището“ (точно така казано!).

Трябва все пак да се имат предвид — цитирам — „вкоренените навици и многовековните суеверия у пола, който в крайна сметка е приписал магическа сила на символа на своето потисничество“.

Така или иначе, престъпният женски свят много скоро открил какъв източник на огромни печалби може да бъде нелегалното производство на фалосни заместители, някои от които доста усъвършенствувани, бързо достигнали високи цени на черната борса.

Като направили неотдавна обиск — разказваше по-нататък Дебора Грим — в приземието на една малка фабрика за гумени изделия, женските отряди открили някакъв артикул, леко надут и сгънат в кутия. Етикетът носел невинното название „супердол“^[5]. Но след като я напомпали с ония крачни жабки, които се продават заедно с гумените лодки, „супердол“ приела външния вид и едва ли не плътността на доста едър гол мъж с полов орган в състояние на минимална ерекция. На гърба на този мъж, между плешките му, т.е. на удобно за потребителката място, която се предполагало, че ще го прегърне, било монтирано устройство с бутони, регулиращо твърдостта и обема на фалоса, задействуването му като вибратор с две скорости и изхвърлянето на определени интервали на струя топла и лепкава течност.

„Супердол“ струвала на фабрична цена 800 долара, продавала се чрез поръчки по каталог, а понякога и на изплащане. Съдебното дирене установило, че цяла мрежа за незаконно препродаване се присадила като паразит към нормалното търговско разпространение и стоката се предлагала по домовете по 1000 долара парчето. Амбулантните търговки натрупали, изглежда, внушителни запаси чрез крупни покупки по каталог, защото едва било решено затварянето на фабриката и гумените кукли веднага достигнали в продажба по домовете по 2000 долара в брой, без гаранция за резервни части.

Но ако производителката и разпространителките на „тази отвратителна машинка“ (точно така казано) били преследвани от закона, съвсем не така постъпили с потребителките, макар и да знаели имената и адресите им поне на тия, които правели поръчките си по каталог. Министърът на правосъдието сметнал, че в случая не става въпрос за престъпление, а за неморално деяние, тъй като било

изключено „това деяние да доведе до неприятни последици в обществено отношение“.^[6]

Затова пък той проявил много по-голяма строгост към деянията, предполагащи „присъствието и участието на пълноценен мъж“. От тази категория е редно да се изключат ОМ, които заради голямото си значение от научна или икономическа гледна точка са отделени в „охраняваните зони“ и могат да се смятат за безопасни, бидейки под постоянно наблюдение. СОМ (самоохраняващите се мъже) също не будели тревога. В повечето случаи те били милионери, които още при първите пристъпи на епидемията се укрили в именията си и организирали самоохраната си, като уволнявали мъжкия персонал или го принуждавали да приеме аблационисткото посвещение.

Оставала още една прослойка, която не закъсняла да създаде сериозни трудности на женските отряди: самотниците или както скоро започнали да ги наричат на полицейски жаргон единаците.

Тази вечер не можах да прочета повече: осветлението изгасна. Странно, в момента се почувствувах като хлапе в пубертета, хванато да чете скришом забранена книга. Трябваше да минат една-две секунди, за да разбера, че не съм наказан, а че часът е 22,00 и е настъпил комендантският час. Съблякох се пипнешком в мрака, разкъсван на равни интервали въпреки плътните завеси, от прожектора на наблюдателната кула. След като облякох пижамата си, мушнах списанието под възглавницата и запалих за малко електрическото си фенерче (бях заредил последната си батерия и я пестях), за да навия будилника да звъни в 5,30 часа.

Спах лошо. Прочетох статията на Дебора Грим, изпълнен с дълбок смут. Бях ужасен от фанатизма и потисническия характер на обществото, което тя описваше. Намерих не само потвърждение на факта, че ОМ са в същност затворници и то „безопасни“ поради строгия надзор. А бях принуден да установя и нещо друго: във външния свят мъжът бе вече напълно отрицателен образ и на връзките между двата пола се гледаше с толкова лошо око, че дори уподобяването им се считаше за престъпно деяние.

Въпреки тягостното впечатление, което ми направи статията, аз все пак си зададох някои и други въпросчета за самоличността на милиционерката, която Джоан Пиърс окачестви като „отцепничка“ и която, предполагам, използваше машинка, не много по-различна от

„супердол“. Джоан твърдеше, че не е Пуси, но аз се питах дали трябва да ѝ вярвам и дали твърдението ѝ не целеше да ме обезсърчи в мечтите ми. Във всеки случай не успя, поне що се отнася до мечтите ми насън. А този път сънищата ми ме измъчваха цяла нощ и в тях се редуваха ужасяващи сцени (преподобната Рут Джетисън ме караше насила да изпия каладиум сегинум) и еротични преживявания, в които се виждах ту с Анита, ту с друга жена, която намираще начин да прилича едновременно и на Пуси, и на Джеки, и на мисис Бароу.

Стреснах се силно, когато будилникът иззвъня и се изправих в леглото, потънал в пот. Взех един душ, облякох дебелия си халат и след като разтворих завесите, седнах на масата. До ставането на Дейв разполагах с цял час, за да дочета тлъстата статия на Дебора Грим.

Изглежда, все пак бях успял да си почина през тази изпълнена с толкова вълнения нощ, защото се чувствавах много по-оптимистично настроен. Сега виждах, че изследването на Дебора Грим се оказва в същност официално признание за провал и че съблюдаването на новите табу трудно се налага на практика. Обнадежден от констатацията си, продължих да чета с по-леко сърце и дори се разсмях на някои пасажки. Не че Дебора Грим имаше и най-малкото чувство за хумор, но контрастът между високопарния ѝ и поучителен тон и невероятните глупости, които представяше като нещо съвсем естествено, имаха понякога, пряко волята ѝ, комичен ефект. Но този ефект не беше чист. У мен той се примесваше с възмущение и отвращение.

Както и по-горе, преразказвам само същественото от статията на Дебора Грим, като цитирам изцяло, в кавички най-паметните ѝ слова.

Единаците, пишеше Дебора Грим, са млади мъже, които са изоставили поради епидемията и работата си, и градовете и се скитат на свобода, като живеят от плякосване. В началото се събирали на банди, но тъй като към тези банди безразборно се присъединявали всякакви хора, и те скоро били засегнати от енцефалит 16 и се разпаднали. Оцелелите си взели поука и сега живеят поотделно, доближавайки се само до жени; и до носителите на зеленото кръгче, „в повечето случаи, за да ги ограбят“.^[7]

Именно сред единаците, които, безмилостно преследвани от женските отряди, водят несигурно съществуване в селските райони, престъпният женски свят набирал мъжки проститутки за задоволяване

апетитите на богатите си клиентки. Прилагането на наказателните мерки се оказало още от началото много трудно, тъй като единаците били пръснати по селата в много частни къщи, в които се дават под наем една или две стаи за по една нощ или пък на туристи. За тези винаги луксозно обзаведени стаи се искало такава висока цена, че случаен човек не би и помислил да отседне там.

Привидното е колкото съвършено, толкова и лъжливо. Единакът с бяло сако със зеленото кръгче на ревера работи като барман или като камериер и отказва да приеме бакшиш, независимо от услугата, която му искат. Така че никой не може да бъде уличен в проституиране, още повече че единакът, безупречен в поведението си, не се държи ни най-малко предизвикателно. Той се ограничава да не оказва съпротива на инициативите на клиентките.

За да се възбуди съдебно следствие срещу този вид домове и съдържателките им, трябвало клиентките да дадат показания, че са имали сношения с единаците. Затова било решено да им се осигури известна безнаказаност. Впрочем в повечето случаи те били богати вдовици на средна възраст.

Придобили „след доста дълъг опит хетеросексуални навици“, които поради възрастта си не могат вече нормално да задоволяват, те са опиянени от новата си свобода и от властта си над мъжете, която им дават парите. Сексуално експлоатирани на младини, по-късно пренебрегнати заради възрастта си, те сега на свой ред имат възможност да експлоатират господстващия някога пол и са обхванати от „истинска полова токсикомания“. Някои обхождали за един месец всички свърталища в щата, като всяка вечер прекарвали в различни домове. Следователно, като ги следят, без да ги арестуват, лесно щели да открият въпросните домове. И ако при задържането им се покажели готови да сътрудничат и да направят признания, необходими за подвеждането под отговорност на сутеньорките и единаците, възможно било да се прояви към тях снизходителност. Обикновено, след като заплатели доста висока глоба, тези нещастнички постъпвали на свои разноски в клиника, „където свежи и приветливи сестри успяват със съответните упражнения да превъзпитат за кратко време инстинктите им“ (точно така казано).

Затова пък сводничките, изкарали на пазара единаците, се осъждали на затвор от две до пет години, а самите единаци, за разлика

от някогашните женски проститутки в обществата, белязани от господството на мъжа, били обект на безпощадна строгост. Смятало се, че експлоатирането им, неоспоримо в икономическо отношение, „не може да заличи господството, каквото имат или поне каквото изпитват по време на половия акт“. По тази причина се осъждали средно на десет години затвор. Присъдата им можела все пак да бъде намалена на една година, ако приемат посвещението в аблационизма. Но те били толкова закоравели и „толкова неизлично е сексуалното им честолюбие“, че досега никой не приел да бъде освободен при такова условие.

Вдовиците или самотните жени на средна възраст, за които говорихме вече, са имали съпрузи, любовници. Така че те „имат извинение за навиците, придобити в съвместния живот“. Но какво да се каже за най-младите момичета и за извращенията, които се наблюдавали сред тях? В гимназиите, колежа и университетите били въведени всекидневни лекции по полово възпитание, на които се изтъквали потисничеството на жената от мъжа през вековете, взаимоотношенията на господар с роб, до които неизменно водел всякакъв контакт с него, садистичния и травмиращ характер на неговата ласка, опасността от забременяване и венерически болести, почти пълната безполезност на тази ласка за насладата у жената, тъй като истинското ѝ огнище бил клиторът. Въпреки това, независимо от строгия надзор, упражняван върху младите, въпреки факта, че те никога не виждали момчета на своя възраст, защото били преследвани и се криели по селата, много от тях търсели и предизвиквали при нужда и чрез насилие контактите, от които ги отклонявали.

Тук не става въпрос за единаци, нито за дискретни домове — продължаваше по-нататък Дебора Грим, — а и техните цени биха били недостъпни за девойките. Тези престъпления се вършат в градовете, всекидневно „и, бих казала, пред очите ни“.

Ето един случай, който за нещастие не е изолиран, но аз ще го изложа по-подробно, пишеше авторката, защото е показателен от социологична гледна точка. Става въпрос за някой си мистър Б., седемдесет и пет годишен пастор пенсионер, живеещ в Далас. Колата му се повредила и той се прибирал пеша, когато го нападнали две девойки, сестри. С револвер в ръка те го заставили да се качи в една кола и го отвели в уединена къща в предградията, собственост на тяхна

леля, която заминала за някъде. Какво е станало после, Б. ще го разкаже на процеса, отговаряйки на въпросите на адвокатките и на съдийката.

ЗАЩИТАТА НА Б. — Кажете, ако обичате, какво се случи, когато Маги и Бетси ви заведоха в онази къща.

Б. — Необходимо ли е да отговоря на този въпрос?

СЪДИЙКАТА: — Длъжен сте. Не забравяйте, че тук сте като съучастник, а не като свидетел. Във ваш интерес е да помогнете на правосъдието да установи истината за тази плачевна история.

Б: — Ще се опитам, ваша светлост (Пауза.) Маги и Бетси ме заведоха в стаята и заплашвайки ме с оръжие, ми заповядаха да се съблека.

СЪДИЙКАТА: — Подчинихте ли се?

Б: — Нямах избор.

СЪДИЙКАТА: — Отговорете „да“ или „не“.

Б. — Да.

ЗАЩИТАТА НА Б. — Какво направиха после?

Б: — Вързаха ме върху леглото.

ЗАЩИТАТА НА Б. — По корем или по гръб?

Б: — По гръб.

ЗАЩИТАТА: — Краката и ръцете ви бяха ли завързани?

Б: — Да.

ЗАЩИТАТА: — Какво стана после?

Б: — Злоупотребиха с мен.

СЪДИЙКАТА: — Говорете по-високо.

Б: — Злоупотребиха с мен.

ЗАЩИТАТА: — Как?

Б: — Маги предизвика чрез ръкоблудие ерекция и седна отгоре ми с лице към мен.

ЗАЩИТАТА: — После?

Б: — Бетси ме удари по лицето и ме наруга.

ЗАЩИТАТА: — Защо?

Б: — Не можеше да разбере, че ми е невъзможно веднага да се възбужда повторно.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Вие какво направихте?

Б: — Опитах се да ѝ обясня, че при моята възраст е невъзможно.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Прие ли тя вашето обяснение?

Б: — Не. Беше много наивна.

СЪДИЙКАТА: — Какво разбирате под това?

Б: — Бетси мислеше, че ерекцията у мъжа е по желание.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Какво стана после?

Б: — Бетси излезе да купи нещо за ядене. А Маги се погрижи за мен, защото ми течеше кръв от носа, поуспокои ме. Разхлаби и въжетата. Тогава се върна Бетси с провизиите и с кучешкия нашийник.

СЪДИЙКАТА: — Искате да кажете бяла свещеническа якичка?^[8]

Б: — Не. Истински кучешки нашийник с доста дълъг кожен повод.

ЗАЩИТАТА: — Какво стана тогава?

Б: — Прекара нашийника на врата ми, развърза въжетата и като държеше поводата с едната ръка и револвера с другата, ме заведе в кухнята. Там ме накара да застана на четири крака под масата.

ЗАЩИТАТА НА Б: — После?

Б: — Те се нахраниха.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Бяха ли облечени?

Б: — Не. И едната, и другата бяха голи.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Нахраниха ли ви?

Б: — Бетси се противопостави. По едно време ме ритна под масата и заплашително ме попита дали вече съм в състояние да се възбудя. Отново ѝ обясних, че не ми е възможно, тъй както ме бият, унижават и на всичкото отгоре ме държат гладен.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Какво стана после?

Б: — Двете момичета се скараха. Бетси искаше „да ме пребие от бой, та най-после да разбере“. Но Маги се противопостави. Твърдеше, че ще постигнат много повече с добро. За щастие, тя надделя.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Какво стана после?

Б: — Двете момичета ме накараха да седна на масата, но без да ми свалят нашийника и ми дадоха да ям и да пия.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Какъв вид питие?

Б: — Уиски.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Много ли пихте?

Б: — Боя се, че повече, отколкото е разумно. Нервите ми бяха много изопнати.

СЪДИЙКАТА: — Какво количество?

Б: — Половин бутилка.

ЗАЩИТАТА: — Какво стана после?

Б: — След като изпих уискито, Бетси ме накара да я галя.

СЪДИЙКАТА: — Къде ставаше това?

Б: — казах вече, в кухнята. Бетси ме задържа за повода, докато се озова в краката ѝ. Размахваше револвера.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Какво направихте вие?

Б: — Подчиних се.

ЗАЩИТАТА: — После?

Б: — След известно време Бетси забеляза, че съм се възбудил. Накара ме да седна и седна върху мен.

СЪДИЙКАТА: — Беше ли девствена?

Б: — Не бих могъл да кажа. Бях леко пиян.

ЗАЩИТАТА НА БЕТСИ: — Бих искала да отбележа, че този път ерекцията е била напълно спонтанна.

ЗАЩИТАТА НА Б: — Възраждам, ваша светлост. Б. е бил завързан, заплашван с револвер, бил е бит, руган и са го накарали да пие.

СЪДИЙКАТА: — Възражението се отхвърля.

ЗАЩИТАТА НА БЕТСИ: — Бих искала да обърна внимание на съдебните заседатели, че по признанието на обвиняемия не е имало от страна на Бетси ръкоблудие и ерекцията на Б. е последвала от срамните ласки, които той е упражнил върху непълнолетно лице.

ЗАЩИТАТА НА Б. — По заповед и под заплахата на оръжие.

ЗАЩИТАТА НА БЕТСИ: — Б. осъзнавал ли е тази заплахата, когато се е възбудил? Аз казвам „не“.

ЗАЩИТАТА НА Б. — Аз казвам „да“. Общият контекст е контекст на терор и заплахата, последвал отвлечение. Извършено е било изнасилване с технически средства.

ЗАЩИТАТА НА БЕТСИ: — Оспорвам, че е имало изнасилване с технически средства спрямо един пълноценен мъж. Ерекцията сама по себе си е агресивен акт.

ЗАЩИТАТА НА Б. — Не забравяйте, че пълноценният мъж е бил с нашийник на врата и заплашван с револвер.

ЗАЩИТАТА НА БЕТСИ: — Всичко това е било, естествено, за да се създаде еротична обстановка. Тя не може да не се е харесала на

Б. и не е попречила на локалната агресия на фалоса. Освен това Б. е останал петнадесет дни в тази къща, уж затворен от двете сестри. Кой би повярвал, че такъв як мъж като Б. не би намерил възможност да избяга?

ЗАЩИТАТА НА Б: — Бил е постоянно вързан.

ЗАЩИТАТА НА БЕТСИ: — Хайде де! Ако не е можел повече да се възбужда, Бетси и Маги веднага са щели да го пуснат.

Спирам дотук, пише Дебора Грим, с извадките от този скандален процес. Затова пък аз ще отбележа, че съдебните заседатели отхвърлили обвиненията срещу двете момичета за отвличане, изнасилване и принудително задържане. Осъдили ги все пак за неморално държане на една година лишаване от свобода в затвор за малолетни. А мистър Б. получил присъда от пет години затвор.

Не храня никакво съмнение, продължаваше Дебора Грим, спрямо справедливостта на присъдата, произнесена срещу този нещастен господин. Но не считам за равностойно наложеното на момичетата наказание. То е много строго. В джунглата на големите градове непрекъснато се увеличават отвличанията и изнасилванията на старци, „последвани най-често от физическо осакатяване на жертвите“. От обществена гледна точка тези насилия са очевидно осъдителни. Те изразяват обаче и едно недвусмислено връщане към онова, на което сме учили младите. „Чрез една реакция, правилна по принцип, но свирепа по своята изява“ те прехвърлят своята виновност върху партньорите си и засвидетелствуват разкаянието си, като унищожават изкушението, на което са се поддали. Така че тези девойки не са изцяло покварени и подлежат по-скоро на превъзпитание, отколкото на лишаване от свобода. Именно в такъв смисъл се предвижда да се наказват техните грешки.

Сексуално пълноценните старци, които са обект на непрекъснато умножаващи се нападения, поставят друг проблем. Без да се съгласяват на посвещаването им в аблационизъм, те пожелали, пред вид собствената си сигурност, да им се разреши да носят на обществени места зеленото кръгче с позлатената буква на „А“-та. Но „А“-тата решително се противопоставили. Генералният секретар на федералната асоциация на „А“-тата (ФАА) възразил, че ако старците,

със забавянето на сперматогенезата си, са по-устойчиви на епидемията, нямат все пак пълния имунитет на „А“-та и следователно представляват опасност от зараза за другите пълноценни мъже. Разрешението, заявил генералният секретар на ФАА, е съвсем просто: федерацията е отворена за всеки, независимо от възрастта му, който желае да приеме аблационисткото посвещение и да се възползва от социалните, морални и профилактични облага, което го предлага.

Откликът на този призив бил много слаб. Изчислено било, че само 10% от сексуално пълноценните американци над 75 години приемат да се присъединят към аблационистите. Според проучването на един психолог от Харвардския университет мъжкото честолубие било дълбоко вкоренено у старите фалократи и те дори се гордеели, че притежават, макар и само като възможна, сила, от която голям брой помлади индивиди се отказали по собствена воля. „Като ще се мре, да се мре, заявил 89-годишен чернокож в едно интервю, но аз предпочитам да умира като нормален мъж!“ — Не може да не знаете, отвърнала му интервюиращата, че и такъв голям град, в какъвто живеете, без зелената значка на „А“-та рискувате да бъдете отвлечен, изнасилен и убит. — „По-добре да се мре така, отколкото другояче“, заявил с цинична усмивка старият негр.

В случая явно било, че става въпрос за много примитивен мъжки индивид, но водещите проучването установили, че скритите подбуди били същите и при старците от бялата раса с по-голямо образование: и при едните, и при другите нещата опирали до „сексуална гордост и скрита воля за агресивност и господство над индивидите от нашия пол“.

В заключение Дебора Грим отбелязваше, че старците представляват много по-голяма опасност от единаците, които водят несигурно съществуване в най-отдалечените кътчета на страната и са достъпни само на шепа привилегирани от съдбата. Следователно, поставя се въпросът дали „в името на остарялото понятие за лична свобода“ ще се оставят пълноценните мъже в старческа възраст да вършат своите галантни набези сред подрастващото градско население, или ще се реши, за всеобщо благо, да се упражни спрямо тях принуда и да се заставят с декрет да влязат в редовете на аблационистите.

След като завърших статията, видях, че разполагам с още доста време, преди да стане Дейв. Прочетох я отново от началото до края. Но и това не ме задоволи: върнах се за трети път на някои пасаж и по-специално на разпита на Б. и произнасянето на „справедливата“ присъда, според която го осъждаха на пет години затвор. После потърсих пасажа, в който Дебора Грим описваше обучението на девойките в учебните заведения. Препрочетох и последните редове и претеглях всяка дума, особено тия, с които се оспорваше „остарялото понятие за лична свобода“.

Джоан Пиърс имаше право. Аз наистина нехаех, щом се занимавах единствено с моите дребни лични грижи. Бях живял в Блувил в състояние на егоистично късогледство и не виждах по-далеч от телената ограда. Джоан Пиърс ми бе предрекла, че ще се „осветля“ със статията на Дебора Грим. Какво ти осветляване! То бе направо ослепяване! И това, което сега откривах, беше още по-страшно от онова, за което само се досещах.

Като си помисля, че само преди седмица неприетата ми оставка ме бе почти успокоила! С какво лековерие се бях отдал на надеждата! Как лесно се бях примирил да ме лишават от вестници и информация, да ме държат в незнание, като дете, да не мога повече да направлявам собствения си живот, да го огранича с Дейв, Анита, малкото ми приятели в Блувил, мечтите ми и ограбените ми желания!

Пробуждах се и пробуждането беше доста страшничко. В сравнение с външния хаос Блувил беше едва ли не оазис. В него човек се задушаваше, но все пак живееше. Шпионираха ни по двадесет и четири часа на денонощие, но не рискувахме, когато излезем от дома си, да бъдем нападнати. И не ни хвърляха в затвора за наказание, че са ни отвлекли. Названието „охраняван мъж“ започваше да звучи по-малко иронично, когато вече знаеш какво става отвъд защитната ограда. Адът за охраняваните мъже не беше, както мислех и както самият Стин мислеше, отсам бодливата тел; той беше отвъд нея.

[1] Причина за война т.е. повод за започване на военни действия (лат.). Б. пр. ↑

[2] Законност и ред (англ.). Б. а. ↑

[3] Според Анита, с която по-късно разговарях за статията, тази забележка била прекалено оптимистична. В постоянно

съприкосновение с организираната престъпност женските отряди, натрупвайки опит, започнали да губят много от моралните си добродетели. (Д-р Мартинели) ↑

[4] Не смятам този „факт“ за „научно установен“. (Д-р Мартинели) ↑

[5] Много голяма кукла (англ.) Б. пр. ↑

[6] Предполагам, че под това Дебора Грим разбира бременност. (Д-р Мартинели) ↑

[7] Това обобщение било преднамерена клевета, научих го по-късно. ↑

[8] Dog's collar означава на англ. и едното, и другото. Б.а. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

С Джоан Пиърс разговарях в сряда вечер. На следващия ден, четвъртък, реших да се заема с женския персонал в лабораторията ми. Явно, налагаше се едно голямо обяснение, за да пукна най-последно, но не исках то да бъде едновременно с всички: щеше да ме изправи пред прекалено много проблеми. Затова степенувах трудността: първо жените, после доктор Грейбъл и на края — останалите „А“-та. Поставях си три изпитания и справех ли се с първото, другите трябваше да минат по-леко. Смятах, че ако мога да спечеля жените за моята кауза, щях да лиша доктор Грейбъл от най-влиятелните му поддръжници.

Не използвах малката зала на лабораторията, където обикновено прожектираме филми и провеждаме събранията си. Исках разговорът ни да протече по-непринудено. Накарах да донесат шест стола в моя кабинет и вместо да ги наредя пред мен, разположих ги в кръг, с намерението да не заставам зад бюрото, подчертавайки висшестоящото си положение, а да седна сред сътрудничките си като техен равен. После ги повиках по вътрешния телефон.

Дойдоха една по една, доста смутени, както ми се стори, разменяйки си въпросителни, дори тревожни погледи, макар в действителност да нямаше от какво да се боят от мен, тъй като тяхното обществено положение е по-високо от моето. Леката тръпка на боязън, която ги е обхванала, навежда на мисълта, че трябва да се отчетат остатъците от „дълбоко вкоренените навици“, които Дебора Грим разобличаваше в статията си. Независимо от това, на което непрекъснато ги учат, те пряко волята си виждат все пак в мен началник, и то началник-мъж, двойно господстваща личност.

Макар че крайната ми цел е да ги спечеля, не правя нищо на пръв поглед в тази насока. Напротив, посрещам ги с безизразно лице и с оная студена и педантична любезност, на която аз лично съвсем не обичам да съм обект, защото тя може да крие всичко. Още от първото писмо, в което Хилда Хелсингфорт ме критикуваше за отношението

ми към тях, аз все така съм се държал. И продължавам. Смятам първо да ги накарам да се поизпотят — така ще оценят много повече вниманието, което ще им засвидетелствувам.

Лаборантките сядат в кръга и аз се настанявам между тях. Изненада, която е последвана от известно притеснение и смущение. Не сме разделени от гладкия плот на бюрото ми. Аз съм в контакт. И то какъв контакт за тях! С половия враг № 1! Със сексуалиста! С фалократа! С нискостоящото и демонично създание! Но същевременно нелишено, предполагам аз, и от притегателна сила за жени, осъдени да се задоволяват само с компанията на „А“-та...

И така, поемам инициативата и атакувам. Изваждам от джоба си контрарапорта, който написах до мистър Бароу след оплакването по мой адрес, и им прочитам критичните бележки, отнасящи се за тях. Както вече казах, аз ги бях пощадил в това изложение, съсредоточавайки огъня си върху доктор Грейбъл. Но все пак ги бях уличил в известни професионални пропуски, в същност незначителни, но затова пък недвусмислено доказани, защото посочвах точно часове, дни, имена.

Когато свършвам — имам чувството, че не съм им казал нищо ново — правя многозначителна пауза и питам:

— Ще оспори ли някоя фактите, които изложих?

Мълчание, после Лиа Буридж спокойно заявява:

— Що се отнася до мен, аз не отричам фактите.

Но тонът ѝ ясно подсказва, че има други неща, които оспорва. Преди обаче да ѝ дам думата, искам да си осигуря тила.

— Друга да желае да вземе думата?

Оглеждам една по една жените, които ме обграждат. Те мълчаливо поклащат глава. Нарочно не бързам. Бих искал да разбера какво се крие зад тези безизразни лица.

Средната възраст на петте жени е между тридесет и четиридесет години. Нито една не е грозна, нито една не е глупава. Нито една не е мързелива. Двете с най-голям ум — несправедливо съчетание спрямо другите — са и с най-пищна външност: мисис Лиа Буридж и мисис Елизабет Крофорд. Нали съм си проклет фалократ, употребявам понякога старите определения. Те днес са изхвърлени от употреба и са забранени от неписан закон, според който „мистър“, „мис“ и „мисис“ се изпускат, бидейки съвсем неоснователно носители на полово

разграничение. Така че от началото на новата ера трябва да се казва: „Крофорд“, „Буридж“, „Мартинели“.

Аз невинаги се обръщам с „мис“ или „мисис“. Съобразявам се с някои по-тънки отлики. За Крофорд казвам „Крофорд“. Тя е вдовица и е свалила венчалната си халка. Но Лиа Буридж, която или не се придържа напълно към условностите, или много е обичала мъжа си, продължава да носи пръстена. Когато разговарям с нея, наричам я мисис Буридж, нарушавайки съзнателно неписания закон. Но тя никога не ми е правила забележка за това, което мистър Бароу ми посочи като „проява на лош вкус“ от моя страна. Тогава защо, дявол да го вземе, наричат Бароу „мистър Бароу“? Какво ще рече такова неуместно подчертаване на пол, който в случая е двойно премахнат?

— Мисис Буридж — обръщам се аз към нея, — струва ми се, че имате нещо да кажете.

— Да, докторе.

И погледът, и тонът са възпитани и студени. Чувствувам, че ще ми върне с лихва ледената ми учтивост. Чакам. Изпитвам известна скрита симпатия към Лиа Буридж, първо заради халката, която тя има смелостта да носи, и после заради махагоновочервените ѝ коси, които ми напомнят за Анита. Същата бяла кожа, същите неоспоримо женствени форми. Очите обаче не са зелени, а сини. И така открито сини, че нямат нужда да се преструват на кристалночисти или да се крият зад пърхащи мигли. Точно обратното. Те търсят погледа ви като шпага, кръстосват тази шпага и нанасят удар.

— Не оспорвам грешките — казва тя сухо, — а тяхната сериозност.

Добре. И за мен също е настъпил моментът да играя с открити карти. Снощи реших да не се поддавам повече на злонамереността, с която писах рапорта.

— Наистина — отвръщам с равен глас, — вие имате право. Те не са толкова сериозни. При други обстоятелства дори нямаше да се спирам на тях.

Очите широко се разтварят в кръга и най-широко — тия на Лиа Буридж. Готвеше се за безмилостен дуел, а ме вижда да пристъпям към нея със свален гард и открити гърди. Проявява рефлекс, който ѝ прави чест: поколебава се дали да ме намушка.

Щафетата поема Крофорд:

— В такъв случай — казва тя — не разбирам...

— Какво не разбирате? — питам спокойно.

— Че сте сметнал за необходимо да правите писмен рапорт за такива дреболии.

Елизабет Крофорд е дребна брюнетка, остроумна и жива, не така разсъдлива като Лиа Буридж. Но професионалните ѝ достойнства са несравними. Тя специално има пълното право да говори за дреболии. Няма да споря за думата.

Спокойно, ясно обяснявам, че съм получил едно след друго две писма от Хилда Хелсингфорт, в които ме критикува за отношението ми към жените и „А“-тата в лабораторията ми; че съм научил от мистър Бароу за подаденото до него писмено оплакване срещу мен; но че не съм могъл да разбера от него нито от кого е оплакването, нито в какво точно ме обвиняват.

В думите ми няма горчивина. Не упреквам. Констатирам. Фактите. Само фактите: в кабинета ми сигурно има подслушватели.

Най-после замълчавам и обхождам с поглед кръга. Мълчанието ми принуждава Лиа Буридж да заговори отново. Но не го прави на драго сърце, виждам го по сините ѝ очи.

— Значи, вие сте написали рапорта като един вид отмъщение.

— Струва ми се, че думата не отговаря точно на действителността. Нима не знаете, че тук аз съм извънредно уязвим? По-скоро бих казал, че съм написал рапорта като самозащита.

Мълчание.

— Докторе — подхваща пак мисис Буридж, — не беше ли по-просто да ни кажете в какво ни упрекувате, вместо да пишете на мистър Бароу?

— Права сте, мисис Буридж — беше по-просто, по-нормално, по-другарско и, смея да кажа, също така по-достойно. Затова и съм толкова изненадан, че авторът на рапорта, чийто обект съм аз, е изложил оплакванията си на мистър Бароу, а не ми ги е казал лично на мен.

Лиа Буридж силно се изчервява. С такава кожа и с такива очи трудно би могла да скрие вълнението си. В обръча на насочили се към мен погледи долавям известно объркване.

Тогави на помощ на обвинението идва Крофорд, но не грубо, а дори с известна сдържаност, не смея да кажа — с дружелюбност.

— Работата е там, докторе, че вие не създавахте впечатлението за достъпен човек.

„Вие не създавахте...“: това минало време ми доставя огромно удоволствие. Може би точно сега е моментът да използвам прословутото си латинско очарование. Не обичам много тия работи, според мен са малко курвенски, но „да си курва“ не е ли в края на краищата оръжието на слабия?

Отправлям към Крофорд най-пленителната си усмивка.

— Искате да кажете, че съм рязък, арогантен, властен?

— Има нещо такова — отвърща тя.

Разсмивам се и каквато си е непринудена, Крофорд също се разсмива. Усмивките цъфват в кръг, като изключим Лиа Буридж. Това разведрява атмосферата: статуята е повалена, идолът посечен... Метафорично, разбира се. Но какво по-подхранващо за душата от образното мислене.

Освен за Лиа Буридж. Синият ѝ поглед няма да ме пусне така бързо. И тя додава, без да трепне:

— Позволете ми да ви кажа, докторе, че вие проявявате и дълбока несправедливост.

Усмивките веднага изчезват и аз разбирам три неща: първо, че Лиа Буридж намеква за подчиненото положение, в което държа доктор Грейбъл. Второ, че Лиа Буридж е извънредно почитено и смело момиче. Третото е, че тъкмо заради тези си качества тя въплъщава сред жените в лабораторията силната личност. Ако я спечеля за своята кауза, тя ще прояви и към мен, в това съм напълно сигурен, същата почитеност и същата смелост.

— Искате да кажете, че не съм справедлив спрямо доктор Грейбъл?

— Смятам, че не желаете да признаете достойнствата му.

Кратка пауза.

— Не се заблуждавайте. Признавам ги. Доктор Грейбъл е много умен човек и много добър научен работник. Ако аз напусна, той ще бъде напълно достоен да ме замести.

Изумление. Мълчание. Напрегната размяна на погледи.

— В такъв случай... — започва Лиа Буридж, но не завършва изречението.

Но надали е имало някога изречение, което по-малко да се нуждае от завършек. Казвам с помирителни нотки в гласа:

— Поставете се на мое място, мисис Буридж. Аз не съм Христос. Как мога да повиша един работник, дори и да заслужава, щом пише рапорт срещу мен?

Тогава се чува репликата — това, което в театъра наричат на свой жаргон „възловата реплика“: изобличаващото изречение, изречено пламенно, на един дъх.

— Рапорта не е написал доктор Грейбъл! — виква Лиа Буридж. Раменете ѝ потръпват, гърдите се вълнуват, косите се отмятат назад. Великолепна сцена. Гледам я и си казвам, че трябва да я запомня, за да ѝ се наслаждавам после. Но в момента питам студено:

— Откъде знаете?

— Знам, защото аз го написах!

Не очаквах първата реплика, още по-малко — втората. Съвсем съм объркан. И изведнъж ми става пределно ясно невероятното ми заблуждение. Как съм могъл да си помисля, че един обикновен „А“ като доктор Грейбъл ще си позволи да напише до мистър Бароу рапорт, предназначен за Хилда Хелсингфорт! Само една жена, изпълнена с превъзходството на своята каста и обръщаща се към друга жена през главата на един скопец, можеше да прояви подобна дързост! Само тя е могла да разобличи пред по-висшестоящата власт упорито повтаряните грешки на ръководител, който независимо че е началник в пряката работа, си остава ОМ.

Замълчавам. И си задавам някои и други въпросчета. Видимото влияние на Лиа Буридж върху колежките ѝ, което си обясних с вътрешната ѝ сила и моралните ѝ добродетели, не се ли обяснява и с определен род неофициални функции, за които току-що споменах? Да не би тя да се окаже „очите и ушите“ на Хилда Хелсингфорт в моята лаборатория? Или най-малкото най-сигурната носителка на доверието и правоверността?

Поглеждам я и попитвам с неутрален тон:

— Ще ми позволите ли да ви задам един въпрос? Известен ли ви беше контрарапорта, който отправих до мистър Бароу?

— Разбира се — отговаря ми тя, сякаш се подразбира от само себе си.

— Само на вас или на всички?

— На всички.

— И на „А“-тата ли?

Наивният ми въпрос предизвиква развеселени усмивки в целия кръг.

— Разбира се, че не! — отвърща Буридж.

Добре. Вземам си бележка. Тайнствата на новата ера постепенно се разкриват пред мен. В йерархичната стълбица „А“-тата не стоят толкова близо до жените, колкото предполагах.

— Имали сте по-голям шанс от мен, мисис Буридж — заявявам сухо. — На мен не ми беше известен рапортът, който вие сте изпратили срещу мен до мистър Бароу.

— Напълно естествено е — забелязва тя и сините очи ме гледат настойчиво, но спокойно.

Едва не избухвам, ала си помислям за подслушвателите и се овладявам.

— Не е чак толкова естествено — възразявам все пак с известна рязкост. — Ако не знам в какво ме укорявате, как мога да се поправя?

— Трябва само да ни питате — казва тя.

— Питам ви — изричам смело.

Като си помисля, че в началото на разговора си въобразявах, че ще ги накарам да се поизпотят! А не са минали и десет минути и аз съм здраво завързан за стълба на мъченията, беззащитен под стрелите им. Аз, който в предишния свят никога не съм успявал да се наложа на жена, поне така бе с жените, които съм обичал! Очаквам най-лошото.

Кратка пауза. Бързо взаимно допитване с очи. И Лиа Буридж ми нанася първия удар с томахава.

— Ние смятаме, че не се държите прилично с нас.

— Прилично! — възмуствам се аз. — Та аз съм вежлив.

— Вашата вежливост е фалшива и повърхностна — обажда се Крофорд. — В действителност вие сте недружелюбно настроен, с изключение на днес.

— Изпълнен с презрение — добавя Морисън (бивша „мисис“).

— И най-вече — додава Джоунс (бивша „мис“) — вие сте почти винаги на границата на благоприличието.

— Аз, на границата на благоприличието!

— Дори не го осъзнавате! — възкликва Мейсън (бивша „мис“) — Вие се държите като закоравял фалократ. Просмукан сте до костите

от мъжкото си превъзходство. Навсякъде виждате само секс.

Нима и аз като Орфей ще бъда разкъсан от вакханките?

— Дайте ми пример — казвам аз сподавено.

— Ще ви дам не един, а много — отвърща Лиа Буридж, вперила сините си очи в моите. — Проявявате към нас дискриминация, за да ни противопоставите една на друга. Наричате Крофорд „Крофорд“, Морисън — „Морисън“. А мен наричате мисис Буридж. Защо?

Смятам, че имам отговор. Подхващам спокойно:

— Забелязах, че Крофорд и Морисън са свалили венчалните си халки, а вие продължавате да носите своята. Помислих си, че сте може би малко по-старомодна, както и аз съм старомоден и затова се обръщах към вас по стария начин.

Резултатът от обяснението ми е най-неочакван и доста унизителен за мен: те се развеселяват. С изключение на Лиа Буридж всички се смеят. Гледат ме полушеговито, полуснизходително. И Крофорд, все така импулсивна, казва с насмешка, но насмешка без злоба:

— Той нищо не е разбрал!

Подобно разведряване не се нрави на мисис Буридж, извинете „Буридж“. Тя цъква с език, поглеждайки Крофорд, и сериозно заявява:

— Фактът дали си свалил или не венчалната си халка няма значението, което вие му отдавате, докторе. Аз не съм я махнала, защото пръстът ми е надебелял.

Отново смехове, които тя веднага възпира. След като духовете се успокояват, аз се опитвам да се защита:

— Нима това е неприлично?

— Не — отговаря Буридж. — Проява е на лош вкус, мистър Бароу ви го каза, но вие не го взехте под внимание.

— Защо тогава мистър Бароу? Не е ли старомодно?

— Мистър Бароу е управител. А и няма особено значение — мистър Бароу е „А“.

Логика, която ме стъписва. Съвземам се и продължавам:

— Да минем на предполагаемото ми неприличие.

— То не е предполагаемо — възразява Буридж. — То е действително. На 5 януари вие уловихте Джоунс за ръката, за да й покажете как да направи един препарат.

При тези думи русата Джоунс (бивша „мис“) се изчервява и свежда смутено очи. Към нея се отправят съчувствени погледи.

— Не биваше ли да постъпя така? — възкликвам изумен.

— Не.

— Нали трябваше да й покажа.

— Да. С думи. Без да я докосвате.

— Но аз не съм вложил никаква умисъл!

Буридж ме поглежда с кристалночистите си очи, в които са събрани всички добродетели.

— Не сте вложили може би съзнателно никаква умисъл. Но Джоунс имаше основание да се оплаче. А мой дълг бе да предам оплакването й.

Като се опитвам да приема най-неутралното изражение и в което най-малко да се чувства мъжкото у мен, поглеждам девицата, на която моето докосване с ръка е оказало такова въздействие. Изведнъж ме обхваща усещането, че тази нова ера е своеобразно връщане към викторианството. Поне що се отнася до началната фаза на междуполовите отношения. Защото за последна фаза и дума да не става!

Казвам с израз на дълбоко разкаяние:

— Извинявайте, Джоунс.

— Моля — отвърща тя, станала аленочервена. — Вече всичко е забравено, докторе.

Смирението ми прави добро впечатление на всички, с изключение на Буридж. Изглежда разбра, че не съм толкова дълбоко разкаян.

И подхваща сурово, като съдник:

— Докторе, улавям ви и в друго, много по-трудно уловимо неприличие. Винаги, когато сметнете за възможно, прибягвате до глас, очи, усмивка на съблазнител.

— Мислех, че ме смятате за арогантен!

— Но вие сте! — ликува тя — Веднъж сте арогантен, агресивен, властен, което е грубото проявление на сексуализма. Друг път пускате в ход мъжкото си очарование, което пък е прикритата форма.

— Пример?

— Току-що с Крофорд. И по-точно, когато я попитахте дали ви счита за „рязък и властен“.

Остава ми открит само един път — простодушието.

— Крофорд, и вие ли по същия начин като Буридж изтъкувахте поведението ми?

— Разбира се, докторе — разсмива се тя. — Беше много забавно.

— И не само забавно — срязва я Буридж с унищожителен поглед.

Крофорд млъква засрамена и прехапва устни. Наистина нищо не се изплъзва от сините очи на Буридж.

— Вие се опитвате да кокетничите дори с мен — продължава тя да ме разобличава. — Преди малко, когато ви казах: рапорта не е написал доктор Грейбъл, вие безсрамно ме огледахте като най-обикновена сексуална вещ.

Търпението ми вече се изчерпва. Гневът ми прелива. Ще ми се да изтърся на Буридж някой цинизъм, някоя невероятна гадост и която пряко да се отнася за нея. Не, не губя от поглед крайната си цел. Да склуча мир, на всяка цена с тия неопуританки.

— Лъжете се, Буридж — изричам аз, като сподавам възмутените нотки в гласа си. — Вие говорехте разпалено и си помислих, че разпалеността ви отива.

— Не трябва да обръщате внимание на външния ми вид.

— Как да го направя? Нали ви виждам. Не сте призрак.

— Можете да ме гледате, без да ми хвърляте подобни погледи. Доктор Грейбъл не ме гледа никога така.

Изпитвам желание да скръцна със зъби, но запазвам спокойствие.

— Може би доктор Грейбъл няма като мен толкова силно развито естетическо чувство.

— Искате да кажете, че се възхищавате от мен? — възкликва разобличително тя, вперила сурово синия си инквизиторски поглед в мен.

Объркан съм от обрата, който взема спорът.

— Преди да ви отговоря, бих искал нещо да уточня — измънкавам аз. — Много съм чувствителен по принцип към красивите хора. Ето например аз се възхищавам от Джеспърсън, което съвсем не означава, че съм хомосексуалист.

— Бъдете откровен, докторе. Не гледате Джеспърсън, както преди малко погледнахте мен.

— Как съм ви погледнал? — продължавам аз уклончиво.

— Така, че да ми дадете да разбера, че ме харесвате.

— Ни най-малко — отричам аз. — Погледнах ви с възхищение, вярно, но то бе цялостно възхищение. Отнася се както за моралния ви облик, така и за физическата ви външност.

— А това — заявява с най-голямо презрение Буридж, обръщайки се към колежките си, сякаш за да завърши показния си урок, — това е от ония лицемерни и лъжливи комплименти, които някога мъжете отправяха към жените. Преструвах се, че се обръщат към тях като към личност, а в същност ги интересуваше само тялото им.

— Какви ги разправяте! — виквам аз. — Да не би жена ми Анита да е за мен обикновена сексуална вещ? Да не би да съм се оженил за глупачка заради хубавото ѝ тяло? За кукла — заради красивото ѝ лице? За манекенка — заради елегантността ѝ? Или съм се оженил за много умна и образована жена, която винаги се е самоосъществявала самостоятелно в голямата кариера, която ви е добре известна!

Буридж не очакваше подобен изблик от моя страна.

Но е прекалено честна, за да не се съобрази с него. Замълчава. Поглежда ме. Долавям в очите ѝ известна обърканост.

И продължавам:

— Бих искал все пак да обясня и като лекар, и като мъж, че ако не е възможно професионалните взаимоотношения между мъжете и жените да бъдат напълно лишени от сексуален заряд, то лично аз винаги съм го свеждал до минимума. Никога не съм ухажвал сестри или лаборантки. Не съм излизал с тях. Не съм ги канил на вечеря.

Буридж настръхва.

— Докторе, погледът, който ми хвърлихте преди малко, съвсем не съдържаеше минимум сексуален заряд. А между другото аз не знам какво означава „минимум“, щом става дума за сексуална агресивност.

— Не може ли да преустановите този спор? — намесва се Крофорд. — Приема твърде личен характер.

Това е малкото ѝ отмъщение. Но в същност тя е права. Аз се опитвам да убедя Буридж, че във възхищението ми към нея не е вложено никакво желание, а тя се мъчи да ми докаже обратното: става наистина двусмислено...

Буридж също го почувствува и млъква. Но тя замълчава със сила, с достойнство, ако смея така да се изразя, без да се отказва от казаното,

без да прави отстъпки.

Вземам отново думата и за да изляза с чест от положението, най-старателно създавам впечатлението за едно фалшиво равновесие.

— Така или иначе, благодаря, спорът беше много полезен. Казах ви какво в моите очи куца. Вие ми казахте какво във вашите очи не върви. И ние, и аз ще го имаме пред вид занапред.

— Остава въпросът за доктор Грейбъл — остро вметва Буридж.

Мога спокойно да разчитам на нея, за да не забравя нещо.

— Колкото до доктор Грейбъл — отвърщам аз ведро, — станала е неприятна грешка. Смятах го за автор на рапорта, който в същност Буридж е написала. Недоразумението е разсеяно. Няма повече за какво да му се сърдя.

А защо не трябва да се сърдя на Буридж, един бог само знае! Но всички тук, включително и аз, го приемаме като съвсем очевидно...

Тя приема с царствена безразсъдност пълната си безнаказаност, което не означава, че ме оставя на мира, напротив, продължава да ме преследва, опряла острието на сабята в гърба ми.

— Какво смятате да правите с доктор Грейбъл?

— Да му поверя работа, равностойна на тази, с която се занимава доктор Пиърс.

Тя свежда глава и ако добре разбирам, получавам от нея похвална грамота. А от Крофорд — последната стреличка.

— Докторе, бих искала да ви задам един въпрос — усмихва се тя лукаво. — Рапортът ви срещу нас е отпреди месец, защо едва днес говорихте с нас?

Аз също ѝ отправям усмивка. Колкото се може по-краткотрайна и лишена, надявам се, от доловим сексуализъм.

— Ето защо — обяснявам аз. — Преди известно време получих от Хилда Хелсингфорт писмо, в което се казва, че според нея незадоволителните резултати, които сме постигнали досега в лабораторията, се дължат на неразбирателството ми с жените и „А“-тата. Извлякох си съответната поука и си подадох оставката.

Поглеждам ги и по-специално Буридж. Очевидно е, не е знаела^[1]. Доверен човек може би, но на когото не всичко доверяват.

— В същност аз два пъти си подавах оставката и Хилда Хелсингфорт два пъти я отхвърли. Така стигнах до заключението, че тя

смята за възможно аз да подобря отношенията си с жените и с „А“-тата. Тъкмо това се опитах да сторя днес.

Правя кратка пауза и добавям:

— Бъдещето ще покаже дали съм успял.

Тази реч, която от гледна точка на подслушването е неуязвима, оказва определено въздействие. Долавям го. Същевременно, почти без да искам, съм постъпил и много ловко: позволих да ме поставят натясно и едва сега, в края на разговора, разкривайки силната си карта, омаловажавам донякъде победата на събеседничките си.

Подсъзнателна ловкост, но все пак я проумявам. И понеже смятам, че е крайно време да свършим, ставам. Размяна на задължителните любезности. Излиза бившият нежен пол. Сбогом, бивши обекти, станали субекти. Но защо вашето освобождение трябва да мине през моето унижение? Къде е истинското равенство?

Сядам на бюрото си. И отново изпитвам свързаното с Блувил чувство за нереалност. Не съм засегнат, че подчинените ми ме накараха да си направя самокритика. Не в това е въпросът. Познавам големи светила в медицината, които, ако вършеха същото, работата в поверените им отделения щеше да върви много по-добре.

Не, друго ме изпълва с дълбока тревога — в какво ме обвиняват: усмивка, поглед, докосване с ръка, сякаш са престъпления. Никога няма са свикна с тази фанатична контрасексуалност.

Но най-много се учудвам колко са податливи хората! Как лесно се оставят да ги обработват! Милиони германци повярваха, защото Хитлер вярваше в злодейството на евреите! Милиони американци одобряваха варварските бомбардировки над Ханой! А сега — жените... Просто да не повярваш! Само шест месеца бяха достатъчни, за да наложат на тези умни лаборантки сегашната фразеология и идеите, които тя прокарва.

Мислех, че ще бъде трудно да се помирят с доктор Грейбъл. Не беше така. Всичките лоши чувства, които е хранил към мен, се стопиха начаса пред радостта му от повишението. Помирих се едновременно и с останалите членове от неговата каста.

Сред „А“-тата съществува дълбока солидарност. Да обидиш един, значи да обидиш всички. Тия от моята лаборатория смятаха, че ги презирам. Изведнъж сякаш се възродиха и заработиха с неподозирано усърдие. Щом един „А“ е задоволен, той е истинско

впрегатно животно. Дайте му работа, която да му харесва, добра заплата и той ще тегли хомота като вол. Ни крачка извън браздата, с часове наред след повода, с огромна издръжливост и невероятна изпълнителност.

Разширих също така административните права на Лиа Буридж и то с много добри резултати. Научният ѝ багаж е твърде малък, но влиянието ѝ върху трите касти — огромно. Буридж, това е нашата спойка.

Но за разлика от новото положение на нещата с доктор Грейбъл личните ми отношения с Буридж далеч не са безметежни. Тъй като ми е отказано правото да я гледам, да ѝ се усмихвам и, естествено, да я докосвам, било то с върха на пръстите, аз компенсирам всички тези откази със сънища, които лесно можете да си представите какви са. Да, дотам съм стигнал! Истински пубертет! Нощем Лиа Буридж се присъединява в моите тайни градини към Пуси, Джеки и мисис Бароу. Денем обаче проявявам към нея безупречна неутралност, с изгаснал поглед под полупритворените клепачи, с приглушен глас, със сведено до минимум физическо присъствие и с оная скромна отпуснатост в жестовете, която заимствувам от „А“-тата. Това е върхът на лицемерието, защото докато правя всичко възможно да се превърна в безполово същество, поемам с трептящи ноздри неописуемо приятния ѝ мирис. Когато си отива, изправям се и съм готов да зацвиля.

А и самата Буридж постоянно поставя нервите ми на изпитание. С известен страх установявам, че в мое присъствие самоконтролът ѝ отслабва и не успява да се овладее. В един и същи ден тя променя настроението си три или четири пъти. Пред хора, естествено, е самата студенина; имам пред вид разговорите ни на четири очи в кабинета ми. Днес например видях четири различни Буридж. Сутринта (изопнати черти, уморено лице, тъмносини кръгове под светлосините очи) — една намръщена и неразговорлива Буридж. В единадесет часа — погълната от работата си Буридж, забързана, действена, а с мен — пряма и дори дружелюбна. В четири часа — бог знае защо — леден блок. А в края на работния ден, в кабинета ми — скандал. Сигурно подслушвателният апарат в моя кабинет е свързан само с нейния, иначе би била по-предпазлива.

Започва като служебен спор и завършва като семейна сцена. Извършил съм ново престъпление! В три часа съм срещнал Крофорд

по коридора и съм ѝ се усмихнал. Безполезно е да отричам, видяла ме е! Отговор: усмихвам се на доктор Грейбъл, защо не и на Крофорд? Сексуалистката сте вие, Буридж. Вие навсякъде виждате само умисъл.

И тук, все така безупречен в телесното си поведение, аз си позволявам една шега. Главозамайващо похвално слово за професионалните качества на Крофорд и наблягам, с не по-малко елейни слова на уравнилението ѝ нрав. Заключение: Крофорд има една голяма добродетел — отморява ме от „таралежите“.

Нападателността се удвоява и се превръща едва ли не в провокация. Сините очи искрят, гърдите бурно се повдигат, пламтящо червената грива се разтърсва (толкова ми напомня за Анита) — Буридж пристъпва към мен и ме обсипва с укори. Аз съм един проклет лицемер! Ако си въобразявам, че се хваща на моите номера, много се лъжа! Ясна ѝ е играта ми! Аз изобщо не съм се променил: все съм си така арогантен! Загоравял фалократ! Променил съм само тактиката: правя се на светец, за да съблазнявам по-лесно.

Кого да съблазня? (смях) вас? Крофорд? Или онази нещастна Джоунс? Не, наистина, прекалено глупаво е! Направете си доноса, ченге, хич не ме е грижа. Довиждане, таралежче. Не искам повече да споря. Затръшвам вратата след себе си.

Гневът ми, разбира се, е престорен гняв, но в нашите отношения няма нещо, което да не е престорено.

Получава се парадокс: поради господстващата контрасексуалност всичко между нас е със сексуален подтекст. Нищо вече не е невинно, нито държане, нито жест, нито поглед! Даже отбягващият поглед става подозрителен. И в крайна сметка, докато се караме с Буридж, ние говорим единствено за секс и преди всичко тя, която непрекъснато ми напомня за моя фалос, ако не за друго, то за да го разобличи. Но не е само това! Защо да ме свежда единствено до тази функция? Аз не се самоопределям просто с наличието на възпроизводителни органи, аз съм също така невролог, научен работник, любещ баща — и разочарован съпруг.

В събота полупророчеството на мисис Пиърс се опровергава. На обяд, когато само няколко часа ме делят от пристигането на Анита, тя се обажда по телефона. В гърлото ми веднага засяда буца. Много съжالياва, но ѝ е абсолютно невъзможно да дойде тази вечер, както ми беше писала. Затова пък абсолютно сигурно е (отбелязвам двете

наречия), че ще дойде в сряда вечер. Мълчание. В сряда ли? — питам аз невярващ. — По средата на седмицата? — Да, в сряда. Не мога да изтръгна никакво обяснение за такъв необичаен ден и оставям слушалката смъртно натъжен. Същата вечер, дирейки утеха, предавам разговора на Джоан Пиърс, но тя се въздържа от всякакъв коментар. Само възкликва: в сряда ли? Последват два погледа — първият, бърз като светкавица, вторият, сериозен и изпълнен със съчувствие.

Седмичната ми почивка минава ужасно. Докато сме на езда, не обръщам почти никакво внимание на Пуси и с нищо не помагам на Стин, който, нахлупил до очите пробитата си тиролска шапка, със стърчащи от нея бели кичури коса успява да накара двете милиционерки да поведат разговор с него. Яхнал Шушка, аз се държа настрана, помръкнал и смълчан. Не се оживявам дори и когато Джеки — да, именно Джеки — най-неочаквано ме дарява с поглед и лека усмивка. До гуша ми е дошло от този неразбираем пол.

На връщане заварвам Дейв, изпаднал във втора, не толкова остра криза на враждебност. Никак не му харесват моите неделни разходки на кон. Сигурно се бои, че ще разцепя с голямата си сабя черепа на едната милиционерка, ще преметна другата на седлото и ще препусна към Канада, изоставяйки сина си в Блувил. Но този път така съм отвортен от всичко, дори и от него, че посрещам сръдната с безразличие, което съвсем не е престорено и има отличен резултат: той веднага престава да се цупи. А още по-хубавото е, че тази нощ не се събуждам в два часа от отчаяни викове и кошмари за виновност. Добър урок. Няма да го забравя.

В понеделник, за щастие, нямам много време да мисля за себе си. В сутрешната поща има нещо ново, а когато в Блувил новото идва отвън, то винаги силно ни впечатлява.

Новото е писмо, в което пише следното:

Драги доктор Мартинели,

Като се имат пред вид големите загуби сред мъжкото население на САЩ, причинени от епидемията и нуждата на страната от възпроизводство на населението, Федералната

банка за сперма, основана на 2 май т.г. във Вашингтон, ни съобщава името и адреса ви, тъй като сте изтъкната личност, живееща в охранявана зона във Върмонт и сте в състояние да ни предоставите сперма.

Ако сте съгласен, на 3 юни, в 19 часа в Блувил ще дойде дежурен екип.

Писмото е подписано от доктор Ф. Б. Мълбъри, представител, както посочва той, на федералната банка за сперма в Монтпелие. Размножено е на циклостил: само името ми е написано на машина.

От това заключавам, че може би аз не съм единственият, който е получил в Блувил подобно любовно писъмце и много предпазливо подпитвам Стин и Джеспърсън. Получихте ли писмо от някой си Мълбъри? Със същите думи се обръщам и към Пиърс и Смит, но отговорите са отрицателни, докато Стин (много угрижен) и Джеспърсън потвърждават и се уговаряме да се съберем още вечерта у нас. Защо у нас ли? Защото намерих къде е поставен в стаята ми подслушвателят, нали чакам Анита да ми дойде на гости и мога като Джоан Пиърс да го изключа, когато пожелаая.

Стин сяда на леглото с шапка на глава (въпреки гъстите си бели коси и вече доста топлото време), а Джес избира един от двата ми стола. Дълго мълчание. Стин започва да мърмори, говори ту на идиш, ту на немски, ту на английски и като му казвам, че почти нищо не му се разбира, той ми хвърля изпод набръчканите си клепахи и войнствените си вежди един сивосин не особено приветлив поглед, сякаш аз съм виновен за писмото на Мълбъри.

— Туй то! — избухва най-после той в английска скоропоговорка, оцветена с германизми. — Ето че пак затънахме до гуша в старите лайна на евгенетиката! Като при нацистите! Трябваше да се досетя още когато пристигнах тук и ми дадох да попълня оня гаден въпросник за родствените ми връзки. Ралф, внимавай с хората, които се интересуват от дядовците ти! Те са расисти или евгенисти! И едните, и другите са от един дол дренки.

— Преувеличаваш — обажда се Джеспърсън. — Евгенетиката не е чак толкова лоша. Да се стерилизират например индивиди с неизлечими увреждания ми изглежда доста приемливо.

— Ти, химико, нищо не разбираш! — изръмжава Стин. — Първо, стерилизацията не е резултатна, защото доминантните пороци се проявяват по пътя на мутацията. А рецесивните пороци могат да бъдат предавани и от здрави хора. И най-вече, чуй ме добре, стерилизацията е отворена врата за всякакви извращения. Знаеш ли, че в щата Калифорния, където е разрешено кастрирането на осъдените за сексуални престъпления — много преди идването на Бедфорд на власт — двама съдии, само те, са наредили да бъдат осакатени 101 затворници. А те са били хомосексуалисти и ексхибиционисти.

— Но откъде го знаеш, Стин? — учудва се Джес, сякаш наистина е странно един биолог да познава законите на щата Калифорния.

Стин вдига рамене, смръщва вежди и заявява със сдържана ярост:

— Защото съм мръсен евреин с дълъг нос и дълги уши, та отдалече да откриват несправедливостите...

След което му обръща гръб, все едно че не иска да го види. Аз го поглеждам. Лицето му е мрежа от бръчки, очите му се крият под клепналите клепачи и две горчиви бръчки се спускат покрай стиснатите със смъкнати надолу ъгълчета устни към войнствено вирнатата брадичка.

— Почакайте, Стин — обаждам се аз. — Не бива да изпадаме в паника. В момента става въпрос не да ни кастрират, а да ни вземат сперма, тоест тъкмо обратното.

Какво изтърсих! Той ме поглежда и съсредоточава цялото си презрение върху мен.

— Ралф — казва глухо, — не е тъкмо обратното, а същото. Кастрацията и селекцията са лицето и opakото на евгенетиката. Какво прави един животновъд, ако иска да подобри расата? Скопява повечето от мъжките животни и запазва едно или две за разплод. Селекцията се основава на кастрацията.

— Ако позволиш — намесва се Джес, — селекцията не дава лоши резултати, особено при конете.

Стин вдига ръце и поддал се на чувствата си, скача от леглото:

— Aber, Mensch!^[2] Ние не сме коне! Ние сме човеци! Ние сме свободни хора! Никой няма право да се отнася към нас като към добитък! Никой няма право да каже: ето, този ще бъде вол. А от онзи ще вземаме сперма, за да осеменяваме кравите! Donner wetter, Mensch!

[3] Аз не съм бик! Аз съм човек! Няма да дам и сантилитър от семето си, че да оплодяват с него кой знае какви кретенки двадесет години след смъртта ми!

— Двадесет години след смъртта ти! — възкликва изумено Джес и тъй като Стин упорито отказва да го погледне, обръща се към мен.

— Може да не е двадесет години след смъртта му — пояснявам аз, — но във всеки случай десет или петнадесет след събирането на спермата, трудности няма, тя се съхранява добре.

— Значи, вече се е правило? — изненадва се той.

Поглеждам го. Приятен е за гледане Джес. Симфония от пастелни тонове, в която преобладава русото на косите, розовото на страните, лазурното на очите. Но специалист, ограничен донякъде от специалността си.

— Както изглежда, сега имаме федерална банка за сперма — отбелязвам аз. — Преди банките бяха частни. И в тях ти съхраняват спермата при температурата на течния азот, срещу двадесет долара годишна такса.

— Но за какво? — вдига учудено вежди Джеспърсън.

— Представи си, че си се подложил на вазектомия, но въпреки всичко искаш да си запазиш способността на родител.

— Защо тогава ще си правя вазектомия? — разсмива се той.

— От морални съображения, предполагам. Някои мъже считаха, че те трябва да се стерилизират, а не жените, с които имат сношения. И запазваха спермата си в банка, в случай че съпругите им пожелаят изкуствено осеменяване.

— Идиоти! — виква Стин. — Невероятни идиоти!

Изправя се, скърцайки със зъби, и като не знае какво да прави с гнева си, пак сяда и замърморва:

— Много хитро! От една страна — събраната им сперма, от друга — стерилното им чуканче!

Джес хвърля поглед към него, но разбира, че диалогът не е желан, и отново се обръща към мен.

— Лично аз смятам, че е много благородно от страна на мъжете. Защо трябва да задължават жените да вземат хапчета против забременяване? Защо да не зависи от мъжа сношението да е без последствия?

— Далеч не е същото — забелязвам аз. — Жената винаги може да престане да взема хапчета. А вазектомията е обратима само в 25% от случаите. Тя е осакатяване и съвсем не е, сигурно, че е безопасна.

— Лудост! Истинска лудост! — възкликва Стин. — Не ми говорете за тези американски глупости! Така или иначе сега вече не става дума за вазектомия! Скопяват човека за едното нищо! (От думите му заключих, че Джоан Пиърс му е дала да прочете статията на Дебора Грим и той добре е запомнил какво пише за пълноценните мъже в напреднала възраст!) Но въпросът не е в това, въпросът е в следното: ще приемем или не да бъдем сведени до мъжкарите за разплод!

Настъпва мълчание.

— Преди да отговоря — обръщам се към него аз, — искам малко да размисля ако не за друго, то поне за да не ме обвиняваш после в лекомислие.

Стин приема по съвсем неочакван начин думите ми. Усмива се одобрително, сякаш е оценил по достойнство остроумната ми реплика.

Ставам и се отправям към прозореца. Дръпвам леко двойните завеси. Стъмнило се е. Няма нищо за гледане, освен на двадесет метра отсреща слабо осветената барака на самотните жени. Там спи Буридж. Знам дори кой е нейният прозорец.

В същност няма какво да размислям. Всичко е добре премислено. Искането ми се само малко да отдъхна, да се откъсна от обстановката. От нас тримата Стин е безспорно най-добре осведомен, най-добре въоръжен с богат и разнообразен опит и най-мъдър. Но не искам да ме препира. Не го прави съзнателно, ала резултатът е същият: с него диалогът твърде скоро се превръща в монолог, а мисленето на глас се изражда в обвинителна реч. Той има манията да обвинява, възмутено да разобличава, неудържимо да презира. По принцип не е насочено срещу нас, но тъй като сме му под ръка, в крайна сметка пак се стоварва върху нашия гръб.

След тази кратка пауза сядам отново и казвам:

— Въпросът, който преди всичко се поставя пред мен, е дали наистина ни оставят избор. Свободни ли сме да откажем? Привидно да, защото Мълбъри пише в писмото „ако сте съгласен“. Но веднага ни определя среща с дежурен екип, сякаш е напълно сигурен, че ще се съгласим.

— Много правилно — забелязва Стин.

— Благодаря за одобрението ти, Стин — отвръщам му аз леко саркастично. — Имам само един начин да разбера дали ми оставят някаква алтернатива и той е да откажа. И тъй като отказът ми може да бъде окачествен като антипатриотична постъпка, аз ще го обясня със съображения от морален характер. Ще кажа, че категорично отхвърлям ръкоблудството и че от друга страна, отказвам да бъда обслужен от санитар. Ако не като намерение, то като факт считам това за хомосексуализъм.

— Не е лошо — обажда се Стин и набръчканото му лице на стар слон още повече се набръчква, той помръдва глава на едната, на другата страна и добавя с насмешлива усмивка:

— Не е лошо, но аз измислих още по-добро. Ще кажа, че искам да остана верен на еврейския закон и че уподобявам ръкоблудството с греха на Онан, Старият завет, глава XXXVIII.

Поглеждам го и поклащам глава.

— Не е чак толкова добро. Ще ти възразят, че семето ти няма да бъде изхвърлено на земята и поругано, а напротив, ще бъде най-грижливо запазено за изкуствено осеменяване.

— Нищо няма да ми възразят, Ралф, Религията е крепост и няма да посмеят да я нападнат.

Мълчание. Поглеждам Джес и Джес се изчервява. Казва не без известна смелост:

— Аз смятам да приема.

За мое голямо учудване Стин не изръмжава, дори не иска обяснение. Аз също, но затова пък очите ми питат. Джес втренчва в мен светлия си поглед.

— Не искам да прозвучи така, сякаш ви осъждам или укорявам, но, както каза Ралф, антипатриотично е да се откаже.

— Не е мое това мнение — живо се възпротивявам аз. — Смятам, че така ще мислят властите.

— Разбрах много добре, че не си съгласен с тях — отвръща ми той. — А аз съм.

Замълчавам, Стин също мълчи. Нямам желание да обяснявам на Джес, че по принцип е прав, но не и на практика. Защото администрацията, която ни управлява, не е достойна за доверие, още по-малко пък в отношението си към нас! Защото навсякъде господства тиранията и своеволието и след като вече гледат на нас

като на разплодители, утре спокойно могат да решат да ни превърнат в „А“-та. Не казвам, разбира се, нищо от това. Не знам дали Джоан Пиърс му е дала статията на Дебора Грим. Мисля, че не. Като мен и тя сигурно се бои от наивността му. Може би и от конформизма му.

— Време е да отдадем дължимото на шпионирането — обажда се Стин.

Така слага край на спора и то не без известна тактичност прямо Джес, когото само допреди няколко минути уж сравняваше със земята. „Да отдадем дължимото на шпионирането“, израз, който дължим на Стин, означава, че след поверителния ни разговор аз отново включвам подслушвателя и му предоставям половинчасово безобидно бърборене, придружено с консумация на уиски, поне що се отнася до двамата ми събеседници: да не би някой, забелязал идването им, да се изненада, че то не е оставило следи върху магнетофонната лента. Вярно, и в този случай при прослушването може да се установи известна разлика в часовете. Но възможно ли е да се живее без рискове?

След като Джес и Стин си отиват, аз си обличам пижамата и закрачвам из стаята. По едно време се спирам пред прозореца и за втори път тази вечер повдигам крайчеца на завесата. Насреща, затворена в стая като моята, спи или не спи Буридж. Делят ни едва двадесет метра и едно невероятно табу: нашето свързване би означавало, поне за мен, самоубийство.

И все пак, след като пренебрегнат отказа ми, сигурен съм в това, на 3 юни ще дойде дежурен екип, за да вземе от моето семе. След година или след десет това семе ще оплоди в Охайо или в Алабама подобрите с електронноизчислителна машина жени, защото техните качества ще се допълват с моите. И от това изкуствено осеменяване на разстояние, на двойно разстояние — в пространството и във времето — ще се родят деца. Тези деца ще бъдат отглеждани в държавни ясли, без да познават баща си, та дори и майка си, заета да изпълнява други задачи. Каква чудесна раса ще се получи! И при какви непорочни условия! Това ще е последната находка на нашата култура: пълно изменение на половия инстинкт.

Чувам, че Дейв се размърдва в стаята си. Спирам да крача, задържам дъха си и се ослушвам. Не, няма нищо. Горкият Дейв! Той е на дванадесет години. И не знае колко много вече е старомоден.

[1] Знаела е. Казал ѝ е Грейбъл. Но го разбрах много по-късно.
(Д-р Мартинели). ↑

[2] Слушай, човече! (нем.) Б. пр. ↑

[3] Гръм и мълнии, човече! (нем.) Б. пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

Анита пристига в сряда вечер, тъкмо когато се готвим с Дейв да отидем в столовата. Тя е бледа, уморена, напрегната. Целува ме вяло, махва с ръка на Дейв, заявява, че умира от глад, но първо иска да се изкъпе и преоблече. И се затваря заедно с куфара си в банята.

Посрещането не трае повече от три минути. Твърде кратко след месец и половина отсъствие. Обаждам се по телефона на мистър Бароу, за да го попитам дали мога да доведа Анита в столовата. С удоволствие, докторе — отвръща ми той с мазния си и жесток глас. — Кейт и аз ще бъдем щастливи да я поканим на нашата маса (пауза), както и вас, разбира се, (казано мимоходом и с пренебрежителен тон). А за Дейв, предполагам, ще се чувства по-добре заедно с другарчетата си. (И още как! — прошепва Дейв, грабнал другата слушалка.)

Затварям телефона и чакам, чака и Дейв, и двамата седнали, и двамата смълчани. От време на време погледите ни се срещат и той веднага отвръща очи. Знам съвсем точно какво става сега в него. Почувствувал е колко много са ме разочаровали тези първи минути, мъчно му е за мен, доволен е за себе си.

По подобие на Венера и Анита трябва да се е възродила от допира си с водата. Кратко спиране на прага на стаята, предназначено за всеобщо възхищение. Разкошни махагоновочервени коси се спускат на къдри върху изящната и силна шия, съвсем малко червило на устните, леки сенки около зелените очи, един-единствен, но изящен накит: златно колие около врата, което подчертава млечнобялата ѝ кожа; и всичко това подсилено още по-умело от строгостта на една черна, съвсем гладка рокля, която тя изпълва добре и сигурно струва цяло състояние. Стои изправена пред нас, самоуверена, отметнала глава по непознат за мен начин, сякаш съзнанието за собствената ѝ хубост вече се подсилва от значимостта на длъжността ѝ.

Отправлям ѝ не особено възторжен комплимент. Дейв мълчи. Тя не обръща внимание на доста равнодушния прием, гладна била,

съобщава гордо, сякаш нейният глад е нещо много по-ценно от нашия и величествено ни повежда към столовата, но върви толкова бързо, че Дейв и аз едва я догонваме.

В столовата, където пристига с „едни гърди“ преди нас, тя прави, естествено, силно впечатление във вече пълната зала. Тук няма човек, който да не знае коя е Мартинели, да не знае за високия ѝ пост, редките ѝ появявания, голямата почит, която ѝ засвидетелствува мистър Бароу. Ето го и него. Той се е изправил и се приближава към нас, тикайки шкембето си пред себе си, наклонил напред голия си череп, с лъщящо от уважение лице. И тъй като е висок, а тя — средна на ръст, той се навежда, тлъста елипса, която съвсем се закръгля над нея, обгражда я, обвива я с подмазващи любезности.

Анита скромно приема почестите. Тя демократично взема един поднос, който ще ѝ зареди на шубера сервитюрката, и се запътва, и аз подире ѝ, към запазената маса, като се усмихва наляво и надясно с непринудената изисканост на големите политици. Дейв ни оставя и аз се оказвам седнал между нея и Кейт Бароу. Не е необходимо да си давам труд да поддържам разговора. Мистър Бароу има очи и език само за съпругата ми. Мисис Бароу не смее нито да ме заговори, нито да ме погледне. Нали, така или иначе, Анита е големият човек. Аз съм от антуража, без особено значение.

Но ми се ще все пак, ако не за друго, то поне за да не се чувствам неловко, Анита да ми отправя от време на време дума или усмивка. Но не го прави, може би защото въпреки всичко се смущава от смущението, което буди моето присъствие край нея, а може би защото не е в състояние да се измъкне от официалния и празнословен разговор, в който я е впримчил мистър Бароу. Тогава се опитвам да демонстрирам безразличие, дори леко разсейване и хвърлям бегли погледи из залата, но те са ми достатъчни, за да видя, че Дейв никак не се забавлява с „другарчетата си“.

Мисис Пиърс, седнала на масата на „А“-та, не пропуска нищо, изпива и с човка, и с очи Анита и ме стрелва със съчувствена усмивка, без това ни най-малко да ѝ попречи да залива с поток от думи настанилия се от дясната ѝ страна доктор Грейбъл. Вляво от нас, на една близка маса се настаняват Крофорд и Буридж. И те, тъй както се преструват, че са погълнати от онова, за което говорят, и без ни веднъж погледите им да се задържат върху нас, не ни изпускат в същност от

очи. В един момент дори улавям бръснещ поглед от Буридж към Мартинели (имам, естествено, пред вид Анита), който съвсем не ми се струва благосклонен.

За моя голяма изненада по средата на вечерята — рязка промяна у Анита, неуловима за останалите, но не и за мен, познавам я много добре. Чертите на лицето ѝ се изострят и навремени горната ѝ устна потрепва в лек тик: признак за голямо вътрешно напрежение, независимо от забележителната ѝ самонадеяност и привидно дълбокото внимание, с което слуша празните брътвежи на Бароу.

Явно, ние представляваме скандална двойка. В много по-голяма степен от женените ОМ, защото с тях вече са посвикнали и неприличията на интимните им отношения е ограничено, така да се каже, от оградата на Блувил. А Анита идва отвън. И фактът, че е толкова приближена на президентката, фактът, че въпреки това, както излиза, е предприела дългото пътуване от Вашингтон до Блувил само за да се озове в прегръдките на един ОМ; прави още по-силна тръпката на неодобрение. Тази тръпка аз я долавям в погледите или в отсъствието на погледи на самотните жени и на „А“-тата.

Затова и мистър Бароу не се обръща към мен, дори не благоволява да ме забележи. От нас двамата с Анита като двойка аз съм по-силно изразеният сексуален обект, този, който предизвиква скандала: равностойното в миналия свят на call-girl^[1], показана на публично място от някой държавен секретар. Явно е, че присъствието ми до Анита на масата на мистър Бароу се приема от него, от „А“-тата, от самотните жени като проява на лош вкус, търпеливо понасяна, но отблъскваща. За Кейт Бароу това пък е истинско мъчение, още повече че и на нея, както и на мен, са ѝ пределно ясни скритите ѝ помисли. Седнала на тясната маса, на която аз не мога да мръдна, без да докосна лакътя ѝ и да протегна крака, без да се допра до нейните, тя просто изгаря. Изпитва същите чувства на влечение и отвращение като непорочния и чувствен пуритан, озовал се по необходимост в компанията на безпътна жена. Парализирана е от ужас да не би пред очите на всички и най-вече пред очите на мазния си другар да прояви към мен и най-нищожен интерес. И е решила горката да гледа само в чинията си, а вдигне ли глава, да впери поглед в мъжа си. Никога бъчва със сланина, никога говорилна машина на словесната бюрокрация не е била обграждана с толкова внимание!

Изпитвам огромно облекчение, когато се озовавам сам с Анита в стаята си, след като Дейв си е легнал. Не разменяме ни дума и тя започва да се съблича, стиснала зъби, а през това време ѝ написвам на машината бележка, в която обяснявам, че трябва да си говорим за безобидни неща и да си пожелаем „лека нощ“, докато изключва подслушвателя. Подавам ѝ листчето, тя го прочита със свъсени вежди и по вида ѝ — в ужасно настроение е — разбирам, че трудното в следващите минути ще бъде именно този най-обикновен разговор.

Справяме се все пак, но с явно нежелание от нейна страна. Тя непрекъснато се затваря в дълги мълчания, от които с усилие я измъквам. Отбягва погледа ми. Почти ми е обърнала гръб. Облича пижама тя, която винаги ляга гола при мен. Изключвам най-последно подслушвателя и намирам в леглото леден блок, който дори не успявам да съблека. Остава безчувствена към ласките ми и е толкова скована, напрегната и студена, че само след няколко минути се оказвам напълно импотентен. Ето как завършва месец и половина чакане: с плачевен провал.

Надигам се в пристъп на ярост. И тъй както съм гол, закрачвам напред-назад из стаята, неудовлетворен и ожесточен и казвам с глух, треперещ от гняв глас:

— Не си струваше да изключвам подслушвателя: щеше да бъде чудесно назидание за мистър Бароу. Браво, вече си съвсем в правия път. Приела си напълно табуто.

— Нищо не съм приела — отвърща безизразно Анита, сложила ръце под главата и вперила очи в тавана. — Понеже не можа да ме обладаеш, сега естествено ще стовариш всичко на мой гръб.

— Като мръсен фалократ!

— Не съм казала такова нещо — възразява тя с вбесяващо спокойствие, докато очите ѝ шарят из цялата стая, за да не срещнат моя поглед.

— Но си го помисли.

— Не съм си помисляла нищо подобно — отвърща тя със същата неумолима студенина. — И ще ти кажа още веднъж, не съм виновна аз, че не ме желаеш повече.

Приближавам се до леглото, вече извън себе си от яд и понижавайки все пак глас заради Дейв, ѝ заявявам:

— Как мога да пожелаая една жена, която не сваля дори горнището на пижамата си, за да се люби!

— Трябваше да ми го кажеш — изтърсва тя с такава безсрамна злонамереност, че аз съвсем се стъписвам. — Ето! — добавя тя, разкопчава пижамата и я съблича с войнишка изпълнителност. После отново ляга, неподвижна, опнала ръце край тялото, сякаш е застанала „мирно“. — Подчиних се. Доволен ли си? — казва ми тогава.

— Пука ми за твоето подчинение — отговарям ѝ аз, грабвам пижамата и я запращам в лицето ѝ.

— Благодаря за милия жест.

— Да, разбира се! Какво може да се очаква от един сексуалист! Тираничен! Арогантен! Груб!

— Не съм казала такова нещо! Престани да ми приписваш думи, които не съм изрекла.

— Но които си помислила, нали? Смейш ли да твърдиш обратното! Ето какво са успели да направят от теб за шест месеца с всекидневното обработване на пропагандата. Фригидна жена.

— Не съм фригидна — избухва тя. — Не съм виновна аз, че не можеш да се възбудиш.

— Да се възбудя! С дърво до мен!

— Не съм дърво! Ни най-малко! Имам съвсем основателни причини да ти го кажа.

— А, защото с други във Вашингтон се получава по-добре, нали? С пълноценните мъже на преклонна възраст? Или с другарки? Или пък със супердол!

— Наистина, Ралф — възвръща си тя изведнъж самообладанието си и ме смерва с леден поглед, — ти си невъзможен!

След предизвикателството и презрение!

— Искаш да кажеш, че vyplъщавам сексуалиста такъв, какъвто са те учили да го виждаш?

— Сцената, която ми правиш, е най-добрата поука.

— Чудесно! Най-после проглеждаш! Най-после виждаш Ралф Мартинели такъв, какъвто е! Той от десет години е край теб и ти не си разбрала какви лоши помисли има!

Не ми отговаря нищо и чувствавам как настъпва голямото категорично мълчание, толкова гъсто, та с нож да го режеш.

Обличам пижамата си, защото ми става студено. Върху нея слагам и халата. Опитвам се да размисля, но разумът ми, огнена топка, се мята в истински хаос. В този миг мразя Анита и омразата ме заслепява в първите няколко секунди.

Но у мен винаги е имало прибой за такива свиващи се вълни. Сядам на леглото, поглеждам я и вземам ръката ѝ в своята. Очаквам да я отдръпне, но тя няма да допусне подобна грешка. Остава ми я — безжизнена. Пръстите ми стисват мъртви, непринадлежащи никому пръсти. И това отново е предизвикателство. Налице е откритото насилие: запратената ѝ в лицето пижама. Но има и друго насилие — насилие чрез измама: ръката, която се подава, за да ви отблъсне. Тази ръка в същност е символ. Когато легнах в леглото при Анита, тя, преструвайки се, че се отдава, се отдръпна. Горнището на пижамата, пасивността, притаената неприязън — все малки, подли отблъсквания.

Добре. Аз пък няма да отблъсна грубо тази ръка, която не иска моята. Полека я поставям върху чаршафа. Сега или никога трябва да приложя моята терапия на поведението. Изправям се и закрачвам отново из стаята, но този път спокойно, без изблици на ярост, без стиснати в джобовете на халата юмруци. Не искам да мразя Анита. А още по-малко искам да стана женомразец. Ако съм извлякъл някаква поука от живота, то тя е никога да не се заблуждавам кой е истинският ми враг. Врагът не е Анита, нито нейният пол. В завъртялата ни сега вихрушка, във всеобщото объркване аз се вкопчвам в единственото непоклатимо нещо: обичта ми към Анита. И я утвърждавам: не е вярно, Анита не може да е станала друг човек. Преди малко ѝ го казах: не вярвам в появилите се изневиделица лоши помисли у обичните ни хора.

Прехвърлям отново в главата си като на филм, цялата вечер, от пристигането ѝ до мига, който сега преживявам. Откривам най-последната връзка. И всичко ми просветва.

Сядам отново до нея на леглото, но без да вземам ръката ѝ и полека я питам:

— Анита, ще ме напуснеш ли?

Дълго мълчание.

— Да.

— Затова ли дойде в сряда?

— Да.

— Не искаше да ми го съобщиш с писмо. Предпочитах лично да ми го кажеш, така ли?

— Да.

Не продължавам. Трябва ми все пак малко време да овладеем гласа си.

— В такъв случай много съм ти признателен, не си избрала най-лекия път.

— Искан да ти обясня...

Аз все още съм изпълнен с неверие. Не мога да повярвам, че ще се разделя с една част от живота си. И първо й задавам най-тревожния за мен въпрос:

— Окончателно ли ще ме напуснеш?

— Не знам.

Мълчание. Гласът ми прозвучава безизразно:

— Това твое решение ли е?

— Разбира се, че не.

И веднага продължава разпалено:

— Слушай, Ралф. През всичките шест седмици, през които не съм те виждала, се повтаряше все една и съща история: всеки понеделник отивам при Бедфорд и я питам дали има нещо против да прекарам съботата и неделята в Блувил. Отвърща ми с най-сладка усмивка: „Разбира се, че не, Анита!“ — и добавя ни в клин ни в ръкав: „Това, изглежда, е нещо като наркотик: не може без него.“

— Не е възможно.

— Напротив.

Идва петък вечер и по телефона ми се обаждат секретарката на Бедфорд. Спешно е, Мартинели, казва ми тя, президентката ви чака в Кемп Дейвид, налага се да пореботите в събота и в неделя.

— О, това е отвратително! Защо го прави? От ревност ли?

— Не, не й вдъхвам, слава богу, подобен род чувства. Бедфорд действа по убеждение.

— И ти споделяш ли нейното убеждение?

— По отношение на мъжа — съвсем не.

— Променила си се — казвам й и се насилвам да се усмихна.

— Не — отвръща тя разгорещено. — Не съм се променила. Освобождението на жената е едно. А омразата към мъжа — друго.

Омразата към мъжа е чисто и просто психопатия. Никога не съм се поддавала на такива налудничави идеи.

— Но сега да.

Изплъзна ми се неволно и вече съжалявам. Анита ме поглежда и ми казва:

— Извини ме, Ралф. Превърнала се бях в бучка лед. Не знаех как да подхвана, за да ти кажа, че те напускам.

Поставям ръка върху нейната ръка.

— Забрави тия глупави думи. Продължавай. Разправяше как са ти проваляли съботите и неделите. Три пъти се обади, че няма да дойдеш, значи, историята със спешната работа три пъти се е повторила.

Тя стисва устни.

— В различни варианти и с все по-малко прикривана неприязън от страна на Бедфорд. Както и с постоянно отслабване на влиянието ми за сметка на това на Дебора Грим. Явно, не бях вече в „правия път“. Имах усещането, че ставам „предател“.

— А последната седмица?

— Тя е седмицата на голямото решение. В петък Бедфорд ме вика в кабинета си. Разтапяща се от любезност ми съобщава, че ме е назначила посланик на САЩ във Франция.

— Но това е много голямо повишение, Анита.

— И да, и не. Задачата, която ме очаква там, е важна, но същевременно е и средство, с което ме отдалечават от тук.

— Туй ли е то, голямата беда?

— Бедите са две, едната произтича от другата. Цитирам ти Бедфорд: „Когато отидете в Париж, Анита, ще ви се налага само от време на време да прескачате до Вашингтон. И повече никакъв Блувил. Трябва да се сложи край на тази история.“

— И таз добра! Не я ли попита защо?

— Разбира се. Ето какво ми отговори: „Считам, че една омъжена дипломатка, привързана на всичкото отгоре към мъжа си, поема голям риск за сигурността си.“

— Същото разправяха до неотдавна за дипломатите хомосексуалисти.

— Не ѝ го припомних. Поисках двадесет и четири часа да размисля и в събота ѝ казах, че приемам. При условие аз лично да ти

го съобща. Направи невъзможното, за да ме накара да се откажа от последното си идване тук, но аз не отстъпих. И тя ми определи сряда. В другиден заминавам за Париж.

— Но това е изнудване, Анита — казвам аз с разтреперан глас, — трябваше да откажеш.

Тя ме поглежда, отвърща очи и промълвя уморено:

— Ралф, ти си тук, в Блувил, и изобщо не си даваш сметка под какъв режим живеем.

Произнасяйки тия думи, тя още повече понижава глас, сякаш не бях изключил подслушвателното устройство.

— Ако бях отказала — подхваща тя отново, — щях да вляза в черния списък и много трудно щях да си намеря работа.

— Ти!

Кимва утвърдително:

— Да, аз!

— Тогава — възкликвам аз — щеше да дойдеш да живееш при мен в Блувил. Тук има женени ОМ.

— Бедфорд е помислила и за тази вероятност; даде ми да разбере, че в такъв случай ти ще трябва да напуснеш Блувил.

Вдигам отчаяно ръце.

— Как би могла да направи такова нещо? Блувил принадлежи на частна фирма. И аз върша полезна работа тук.

— Твоята работа никак не интересува Бедфорд.

Поглеждам я, зинал от изумление.

— Откъде знаеш?

— Когато идвам тук, от Белия дом ме молят да вземам отчета за работата на Стинмайер и на Джеспърсън, който ми се предава в затворен плик от мистър Бароу. Но никога отчет за твоята работа. Слушай, Ралф, прояви малко логичност: защо ще се вълнува Бедфорд за оцеляването на мъжете?

Мълчание. Това изречение е извънредно важно: ще го премисля утре. Сега — най-неотложното:

— Не мога да повярвам, че поне Хелсингфорт не се интересува от моите изследвания. Подадох си оставката, тя я отхвърли.

— Знам, знам — въздъхва Анита. — Именно отхвърлянето на оставката ти беше част от пазарлъците през две последователни съботи и недели.

— Искаш да кажеш, че Бедфорд е внушила на Хелсингфорт да я отхвърли?

— Да, чрез моето посредничество и изразено по следния начин: „Анита, ако искате Хелсингфорт да не приеме оставката на доктор Мартинели, обадете ѝ се по телефона от мое име. Но не отивайте там.“ И това беше преди две седмици.

Настъпва дълго мълчание, дъхът ми секва, но най-последно подхващам:

— Не вярвам Хелсингфорт изобщо да няма думата! Ако открия ваксина срещу енцефалит 16, нали фирмата „Хелсингфорт“ ще натрупа колосално богатство, когато я пусне на пазара.

Анита вдига рамене.

— Не е сигурно, че ще може да я пусне на пазара. Преживяваме икономическа криза. Възможно е да стане и по-лошо, но още отсега всеки ден се закриват предприятия. Хелсингфорт е почти разорена и едва ли е останало нещо от могъщата фармацевтична империя, основана от мъжа ѝ. Ако не са дотациите, които ѝ осигурява Бедфорд, отдавна да е затворила Блувил.

— Искаш да кажеш, че Бедфорд държи в ръцете си Хелсингфорт чрез дотациите?

— В известен смисъл, да. Но не е толкова просто. Двете са тясно обвързани. Хелсингфорт финансира на широка нога предизборната кампания на Шърман. А може би знае и това-онова за Бедфорд и по-точно за връзките ѝ с Шърман.

Мълчание. Поглеждам я. Опитвам се да схвана трудно за схващане положение.

— Ако правилно разбирам, като заминаваш за Париж, ти ме предхождаваш срещу инициатива на Бедфорд, но не ме предхождаваш от инициатива на Хелсингфорт. Тя си запазва все пак известно право на самостоятелно решение.

— Да — отвърща Анита. — Горедолу е така.

Като размислям малко, се изумявам, че така естествено изрекох думите: „Ти ме предхождаваш“, обръщайки се към Анита. Преди две седмици, когато си подадох оставката, бях горд от смелостта си, горд, че съм „заставил“ Хелсингфорт да я отхвърли... Каква детинска самонадеяност! В действителност аз не съм нищо друго, освен едно нахално хлапе, което не са наплескали, защото е „предхождано“. И

в същата секунда си давам ясна сметка: само съм хранил илюзията, че имам право на свободен избор. Превърнали са ме в марионетка, чиито конци дърпат три жени: Бедфорд, Хелсингфорт, Анита. От тези три жени само една-единствена е благосклонна: която заминава, за да ме „предохрани“.

В момента почти не усещам болката от раздялата с Анита. Получавам друг, много по-жесток удар: унижението. Пот потича под мишниците ми, по гърба, в косите ми. В малката стая миризмата ѝ веднага ме подразня. Боя се да не я усети и Анита. Ставам, свалям халата и отивам в банята да взема един душ. После се разтривам с одеколон. Накланяйки неволно шишето, забелязвам, че ръцете ми треперят.

Когато се връщам от банята, Анита ме подсеща да включа подслушвателното устройство, за да разиграем обяснението, което току-що имахме. Споделям мнението ѝ. Разумно е, както казва Стин, „да се отдаде дължимото на шпионирането“.

Но в „сцената“, чийто сценарий уточняваме предварително, се получава все пак двусмисленост, която ме изненадва. В отделни моменти Анита ми се струва едва ли не по-искрена, отколкото преди малко, и особено когато ми казва:

— Няма да ти припомням коя съм аз, Ралф. Преди всичко *sageer woman*^[2], което по моите разбирания предполага следното: никакво семейство, никакъв съпруг, никакви деца.

— Как така никакъв съпруг! — възкликвам аз с желанието да вляза в нейния тон.

— Така — отвърща тя настръхнало, което, струва ми се, далеч не е престорено. — Никакъв съпруг в общоприетия смисъл на думата. Нима си забравил, Ралф, нашата уговорка? По взаимно съгласие ние унищожихме на практика съдържанието на брака, като запазихме външно законната си връзка.

После пък, когато заговаря за бъдещия си пост, тя е някак много по-разпалена, отколкото го изисква сценарият.

— Достигнах до един връх, Ралф. Изтощително е, но същевременно е и опияняващо да си сред тримата или четирима души, които се радват на доверието на президентката. Научих много, Ралф. Научих извънредно много. И заявявам без самохвалство: напълно отговарям на поверената ми задача...

Не си спомням какво точно отговарям; по всяка вероятност нещо от рода на: жертвуваш мъжа си заради кариерата. Та помисли си само, глупачке: колко много мъже са пожертвували съпругите си заради кариерата, но не като ги напускат, а като практически ги изключват от живота си! Но тъй като изпълнявам, доколкото мога, ролята си в това псевдообяснение, гледам Анита и си мисля: не е само диктатурата и изнудването на Бедфорд. Не е само необходимостта да ме предохранява. Има и нещо друго, което поставено в едното блюдо на везните, натежава много повече от блюдото, в което съм поставен аз: амбицията на един цял живот.

Най-после настъпва моментът да се спусне завесата в тази комедия. Предлагам, както сме се уговорили, развод на Анита. Тя отказва. В нейните очи той е „толкова старомоден, колкото и бракът“. Решаваме, че ще запазим един към друг братска обич. Но физическата връзка завинаги е прекъсната. Анита няма да идва повече да ме вижда в Блувил. Ще си пишем.

Изключвам подслушвателя и едва се мушвам в леглото, тя се хвърля в прегръдките ми, гореща и тръпнеща. За нея, струва ми се, това е реванш. Но не и за мен. Унижен съм от зависимостта си и от лъжите, към които ни принуждават да прибегваме. Реагирам обаче така, както тя го желае: тялото ми, изглежда, желае самостоятелно да взема собствените си решения.

Кипежът е уталожен, но аз не изпитвам никакво уталожване на духа. Лежа по гръб в тъмнината с широко отворени очи. Сърдя се двойно повече на Анита, първо, защото ме отблъсна, после, защото ме прие. Според мен тъжното ни сбогуване не предполагаше подобни ласки.

Появи ли се веднъж съмнението, то разяжда всичко. Сега се питам дали наистина от деликатност Анита е искала лично да ми каже за раздялата ни. Да чуя думите от нейните уста или чрез тялото ѝ?... Всичко стана така, сякаш не е искала напразно да прави това последно дълго пътешествие. А и се възхищавам от умениято ѝ да заповядва на плътта си: леден блок или огнена пещ. Но винаги господарка на себе си и на положението.

Впрочем край на напрежението, на нервността: до мен лежи една съвсем друга жена: омиротворен дух в удовлетворено тяло. И удовлетворено с моя помощ. Да не пропускаме край нас хубавите неща

в живота, без да вземем всичко от тях, дори и „помощникът“ завинаги да излезе от живота ни още същата сутрин...

Сигурно съм задрямал за малко. Когато се събуждам, оказвам се сам в леглото. Чувам шум в кухнята, ставам и заварвам там Анита, облечена само с горнището на пижамата, седнала пред малката бяла масичка, да унищожава лакомо една голяма консерва от риба тон, измъкната от хладилника.

— Седни, Ралф — кани ме тя на собствената ми маса. — Позволих си да я отворя. Искаш ли? — пита ме сякаш с неохота.

— Не, не съм гладен.

— Аз пък съм — отвърща тя доволна, че няма да дели с мен. — Откъде имаш тази риба?

— От лавката. Предполагам, че искат лека-полека да ни накарат да свикнем с мисълта, че и ние трябва с нещо да допринасяме за прехраната си, макар да ни удържат доста голяма сума за храната в стола.

Но какво става в Блувил, не засяга Анита. Интересува я само това, което предстои да става в Париж. И за да ми обясни каква важна роля ще играе там, тя започва с пълна уста да ми описва международното положение.

Всичко, което ми разказва, е от огромен интерес за мен. Във вестниците, които получаваме в Блувил, няма нищо, абсолютно нищо за онова, което става отвъд нашите граници. Ще речеш, че отговорните редактори на отделите за международна политика в големите вестници са умрели заедно със специалните си пратеници и големите агенции по печата са изчезнали. Пълно затъмнение.

И преднамерено затъмнение, уточнява Анита, защото никога досега положението в страната не е било толкова тежко. Още от началото на епидемията моряците, летците, войниците в стотиците бази, пръснати почти из целия свят, за които Пентагонът изразходва огромни средства, започнаха да измират в такива мащаби и с такава бързина, че се наложи да ги изтеглят веднага обратно, та въоръжението да не попадне в ръцете на местното население. И все пак се е наложило да изоставят самолети, оръдия, танкове, и за нещастие, много усъвършенствувани атомни бомби, разположени в Тайланд, и сега се питат дали бившите ни съюзници не са ги продали на китайците.

Политическите последици от това изтегляне се оказаха неизмерими: всички чужди правителства, активно поддържани от държавния департамент, и по-специално тия в Югоизточна Азия и в Латинска Америка паднаха още през първите седмици. И веднага бяха заместени от национални режими. Те не са всичките комунистически, напротив. Но те всички имат една обща черта: неприязън и недоверие към Съединените щати.

Освен това управлението на Бедфорд буди в чужбина, като се започне от съседна Канада, тревога и неодобрение, а диктаторските й методи неведнъж са разобличавани. В канадската преса, запазила свободата си, антимъжкия сексуализъм на Бедфорд се сравнява с известни намеци с расизма на нацистите. Хиляди екземпляри от най-критично настроените към Бедфорд канадски вестници, макар и забранени, се прехвърлят от специални хора на различни места през границата и нелегално се разпространяват от ръка на ръка в Съединените щати.

Положението в Европа е още по-обезпокояващо за Белия дом. Епидемията там се появи по-късно, а борбата срещу нея започна по-рано. Европа много бързо се изолира от САЩ със санитарен кордон.

За Франция Анита изтъква един много важен момент: тя е единствената европейска страна все още с мъж-президент. Той се казва Еманюел Дьофромон. И ще навърши идния месец осемдесет и осем години. За нас, американците, това като възраст ни се струва, разбира се, много... Но в кризисни моменти Франция винаги е поставяла начело на страната старци. Когато през 1917 година Клемансо дошъл на власт, е бил на седемдесет и шест години. Петен е станал държавен глава на осемдесет и четири години, а Дьо Гол е подал оставка на седемдесет и девет години. Геронтофилията, подчертава Анита, е една от най-трайните политически традиции във Франция.

Избухването на епидемията във Франция съвпаднало с президентските избори и Дьофромон бил избран заради политическия си опит и напредналата си възраст. И още с встъпването си в длъжност той разпуснал Камарата на депутатите и провел нови избори. Но не позволил на депутатите сами да подбират заместничките си. Тази грижа предоставил на избирателите от съответните избирателни райони. Така че всеки район се оказал с двама, независещи един от друг депутати, единия — от мъжки пол, другия — от женски, като

последният представлявал по принцип по-консервативната тенденция. Хитрият Дьофромон очаквал точно такъв резултат. Знаел, че разполага в Камарата с нищожен брой гласове и се надявал с нарастването на смъртността сред мъжете привържениците му, все повече и повече жени, непрекъснато да се увеличават. Той не забравял колко дълбоко е вкоренен у французите култът към бащата, особено от управлението на Дьо Гол насам.

Всичко станало така, както го предвиждал. Застанал на президентския пост и опирайки се на безусловно предано мнозинство, той получил най на края толкова пълномощия, колкото и Бедфорд. Но не ги използвал по същия начин. Не посегнал на личните свободи и запазил по-специално свободата на печата. Макар и този същият печат непрекъснато да хвърлял кал по него и да критикувал с неизменна злонамереност всичко, което той предприемал, включително и драконовските мерки, оказали се в крайна сметка много ефикасни за ограничаване на епидемията във Франция.

Дьофромон е едър, широкоплещест, с величествена осанка, с побелели къдрави коси и снежнобяла брада. Прилича на дядо боже или поне така както обикновено си го представят хората. Но той е също и истински французин с подчертан вкус към добрата кухня, хубавите вина, жените, цитатите от класиците и речите. Всичко това обаче обича умерено и тази умереност е критерий за неговите оценки. Оттам и подчертаната му антипатия към Бедфорд.

За него американската президентка представлява върхът на липсата на чувство за мярка, връхната точка на ексцеса. В интимен кръг винаги припомнял оня момент от кариерата ѝ, когато се разхождала по Четиринадесета улица във Вашингтон с плакат, че е лесбийка. Не че Дьофромон, тънък познавач на гръцката античност, изпитва каквато и да е враждебност към хомосексуалистите: напротив, именно той е наложил отменянето на постановлението от 1945 година, по силата на което те са били преследвани във Франция. Но смята за проява на най-лош вкус да демонстрираш по улиците сексуалните си предпочитания.

Знаем тези подробности от камериерката на госпожа Дьофромон. Тази агентка се казва Анес. По онова време много ни помагаше, но после се привързва към стареца, призна му всичко, мина на негова страна и ни отрупа с фалшива информация.

Когато по статистически път бе установено, че още от избухването на енцефалит 16 Франция понася по-малко загуби сред мъжете от Съединените щати, по-малко дори и от останалите европейски страни, Дьофромон, без да дочака края на епидемията, започна да разправя, че той спасил Франция и не му стига, че прилича на дядо боже, а решил, че наистина е дядо боже, но без ни най-малко да загуби чувството си за хумор и историческия си нюх. И хитър на всичкото отгоре, додава Анита. „Пробута“ на съседите си точно определена представа за Франция и успя да ги убеди в пълното превъзходство на своята страна. Сега дори германците са убедени и твърдо го следват. С една дума всичко, което е добро за Франция, е добро и за Европа! И ако нещата продължават все така, Дьофромон — прилагайки последователно своя стил! — ще успее да създаде една европейска Европа под френска егида: далеч не радостна за нас перспектива.

Така между нас и Дьофромон назряваше конфликт.

Без съгласието и без знанието на президентката, на държавната секретарка по отбраната и на тримата началник-щабове на Пентагона един генерал от военновъздушните сили извърши с три самолета минивъздушно нападение над Хавана, по време на което френското посолство бе разрушено от лазерна бомба и посланикът — убит.

Дьофромон забълва от Франция огън и жупел. Той произнесе срещу САЩ първи диатриба, в която говори за „варварски атентат“, за „военно престъпление“, за „предумишлено убийство“. Но доста дипломатично все пак — а може би е бил добре осведомен — не стовари отговорността за бомбардировката върху Бедфорд и се ограничи да поиска извинения, репарации и наказание на виновниците.

Моето мнение бе, разказва Анита, да се удовлетворят исканията на опасния старец. И без това изпълнителите бяха вече мъртви — кубинската противовъздушна отбрана бе свалила и трите самолета, а колкото до истинските виновници, и те по всяка вероятност скоро щяха да се присъединят към тях в отвъдния свят, защото Пентагонът се обезлюждаваше с всеки изминат ден.

И този път Бедфорд не последва съвета ми. Нали е жена, боеше се да не стане смешна, признавайки, че един от нейните военни решил през главата ѝ да води лична война с Франция. Напразно ѝ напомнях,

че от управлението на Труман насам нито един американски президент не е успял да наложи пълно подчинение сред своите генерали и че на всички министерски канцеларии по света е известна тази малка слабост на изпълнителната ни власт. Бедфорд предпочете да прикрие Пентагона и се оплете в детински лъжи: бомбардировката била „защитна операция“, която трябвало да осуети евентуалното нападение на кубинската авиация срещу Маями. И френското посолство било по всяка вероятност разрушено от неточно попадение на ракета „Сам“. След което изрази с половин уста „дълбокото си съжаление“.

Дьофромон произнесе втора реч, в която с презрение разобличи несъстоятелността на твърденията на Белия дом, реч, която по своята злъчност надмина първата. Този път обаче той не се задоволи само с думи. Отзова посланика си, даде да разбере на американския посланик в Париж, че присъствието му не е повече желателно, наложи визов режим на идващите във Франция американци, затвори американските културни центрове на френска територия и национализира големите френски фирми, чийто капитал бе в американски ръце. Ако се съди по бързината, с която бяха приложени последните две мерки, Дьофромон сигурно ги е замислял отдавна, първата — от съображения за икономическа независимост, втората, защото нашите центрове пропагандираха съвсем открито, това трябва наистина да се признае, идеологията на Дебора Грим. А ние знаехме — от един докладна Анес, — че на стареца му се „повдигало“ от нейната философия.

Малко по-късно друга наша агентка, намираща се в Отава, успя да ни достави фотокопия от кореспонденцията между Дьофромон и министър-председателката на Канада. Тя ни хвърли в изумление.

Министър-председателката, която е от френско-канадско потекло, се казва Колет Лаграфьой. В първото писмо Дьофромон ѝ пишеше, че преди години познавал францужойка, която се казвала така, че за нещастие изгубил следите ѝ, че напразно се опитвал да я намери, че пазел най-нежни спомени за нея и че по тази причина и само с името си канадската министър-председателка му станала извънредно скъпа, — без да се забравят, разбира се, старите исторически връзки между Франция и провинция Квебек, откъдето тя е родом. Тези ласкави думи, отправени от толкова известен и уважаван държавник, изглежда, много трогнали министър-председателката и въпреки огромната разлика във възрастта, а може би тъкмо поради това

завързала се извънредно сърдечна кореспонденция, в която Дьофромон неусетно преминаваше от споделянето към комплимента, от комплимента към внушението и от внушението към съвета.

Това сърдечно приятелство даде своите плодове: когато бе бомбардирано френското посолство в Хавана, Лаграфьой застана без колебание на страната на протестиращите, подкрепи Дьофромон в последвалата кавга с Бедфорд и първото, което направи, бе да откаже да екстрадира американските единици, които все повече търсеха убежище на канадска територия. По този повод научих от Анита, че противно на тенденциозните твърдения на Дебора Грим, единиците не са покварени хора, а в повечето случаи младежи, които просто се крият на село от опустошенията на епидемията в градовете.

С една дума, заключава Анита, положението вън от страната е отчайващо. И в Латинска Америка, и в Азия загубихме базите си, поддържаните от нас правителства, суровините, пазарите си. А Европа, под влияние на Дьофромон, все повече се отделя от нас и вътрешно се обединява. И което е още по-лошо, съседна Канада, повече от всякога придиричива към своята независимост, ни засвидетелствува открита злонамереност.

В този именно контекст, подчертава Анита, се вплита моето посланичество в Париж при Дьофромон. Бедфорд прие най-послед препоръчвания от мен курс в политиката и тъй като счита, както и аз винаги съм го твърдяла, че Дьофромон е ключовата фигура в сегашното положение, натовари ме да склуча мир с него...

Изведнъж по средата на изречението Анита затваря очи и заспива. Задавам ѝ въпрос, тя не отговаря. Светлината, изглежда, не ѝ пречи. Под запалената лампа лицето ѝ е спокойно и дишането — кротко. Ето значи последните думи и последния спомен, които ще запазя от нея. Тя ме предупреди, заминава утре сутринта в шест часа, няма дори да закуси и не ще имаме никакво време пак да поговорим.

Изпитвам смесени чувства. И преди всичко — огромно облекчение. Разбирам защо новините от чужбина са изчезнали от нашите вестници. Колективната истерия, в която сме изпаднали тук, е локално явление, своеобразен лов на вещици, разпрострял се върху един цял пол, още едно проявление на елементарното ни маниейство. В нашата история ние винаги сме намирали превъплъщение на принципа на злото, правили сме от него изкупителна жертва и сме я

преследвали. Днес, при царуването на Бедфорд и нейната клика, дяволът това е мъжът. Тази лудост обаче не е преминала отвъд нашите граници: Бедфорд се оказва неспособна да я разпространи.

Същевременно правя доста угнетяваща равностетка за личната си съдба. Много бих искал да се разделим с Анита по-другояче, а не с кратка справка за висшите политически комбинации, в които е замесена. Бих предпочел по-простичко сбогуване, няколко думи, които повече да отговарят на моите мащаби. Аз може би не съм в точния смисъл на думата неин съпруг, но ѝ бях приятел. Шест години близост би трябвало да имат един малко по-човешки финал.

Вярно, сега я видях да потръпва, но не от вълнение, а от нетърпение при мисълта за голямата роля, която ѝ е отредена да играе при Дьофромон. Никак не ми е трудно да си я представя как изгаря от желание да омагьоса стария магьосник и на хитростта му да отговори с двойна хитрост. Тя спи до мен, но в същност вече не е тук. Изцяло се е пренесла в едно толкова вълнуващо бъдеще. А аз — няма смисъл да се заблуждавам, — аз вече съм изхвърлен в кофата за боклук на нейната биография.

Взех солидна доза успокоително, за да заспя. Оказа се доста солидна. На следващата сутрин, когато първата сирена ме събужда, нямаше и следа от Анита. Заминала е, без да се сбогува с мен. Признавам, че така, разбира се, е по-лесно. За сетен път се възхищавам от начина, по който си спестява усложненията в живота.

Главата ми тежи, горчи ми в устата, отвратен съм от живота и студеният душ с нищо не ми помага. Избръсвам се и се връщам в стаята да се облека, и тази стая, гледам я, сякаш никога не съм я виждал. Тя е толкова празна, колкото изобщо е възможно да бъде.

Готов съм много по-рано от обичайния час, но и Дейв, странна работа, също е вече готов. Запътваме се заедно към столовата. Вървим успоредно между бараките, но на метър разстояние един от друг и както обикновено, без да говорим. Времето е топло, небето е прихлупено и облачно, слънцето няма да се покаже.

На стотина метра от замъка — едва по-късно ще съобразя, че му е било необходимо всичкото това време, за да се реши — Дейв ме запитва:

— Замина ли?

— Да. Много рано сутринта.

Мълчание. Поглеждам изящното му лице и дългите черни мигли, сведени над бузите.

— Ще дойде ли пак? — пита отново със сипнещ от тревога глас.

Изумен съм от въпроса му и от интуицията, която му го е подсказала. Безпокойството в гласа му не отразява личните му чувства: той не обича Анита. Поглеждам го крадешком, но той не вдига глава. Върви със застинало лице на метър разстояние от мен, правейки големи крачки, за да не изостава.

— Не — отвърщам аз.

Никаква реакция. Никакъв поглед. Ни най-лекото потрепване. А аз, след като изрекох това „не“, всичко ми изглежда още по-противно, включително и душните облаци, надвиснали над нас.

Вече сме на двадесет метра от замъка. Не видях кога е съкратил разстоянието между нас. И изведнъж усещам как в дясната ми ръка, отпусната покрай хълбока, се мушва неговата топла ръчица. Стисвам я. Не го поглеждам. Безполезно е, няма да ми каже нищо. Изравнявам крачката си по неговата. Вървим заедно.

[1] Високо заплатена проститутка, която се отзовава на телефонните повиквания на клиентите, (англ.) Б. пр. ↑

[2] Жена на кариерата (англ.). Б.пр. ↑

ОСМА ГЛАВА

Анита ме напуска в четвъртък в шест часа сутринта, докато още спя. Два часа по-късно, при втората сирена, аз съм в лабораторията. И там се случва нещо, което предусещам, че е важно, но още не мога да преценя колко е сериозно. Намирам на бюрото си следната бележка:

Внимавайте: Тази сутрин между 7,25 и 7,30 часа са проверили или променили подслушвателя ви. Изгорете написаното.

Таралежа

Бележката е написана с главни печатни букви, ала от пръв поглед познавам кой е авторът. „Таралеж“, така наричам Буридж, когато се кара. А стаята на Буридж в бараката на самотните жени е точно срещу моята. Тази сутрин се приготвих по-рано от обикновено и излязох от къщи в 7,20. Бях изпреварил малко обичайното си разписание, затова запомних часа. Още при излизането ми някой веднага се е обадил на техника — или на техничката — от службата за подслушване. Буридж е проследила от прозореца как е дошъл техникът, как е влязъл в стаята ми и колко време е останал там — полезно наблюдение, за да се прецени какво е могъл да направи. Твърде малко по всяка вероятност, тъй като е било само за пет минути. Но трябва внимателно да проверя, нали тъкмо това ми подсказват да сторя. А колкото до ключа от жилището ми: при чистачките има втори ключ.

Ако бележката е наистина от Буридж, установявам нещо, което, като размислям малко, съвсем не ме учудва. Буридж има ключ от кабинета ми в лабораторията. След като дойде няколко минути по-късно от мен в столовата, сигурно е излязла по-рано, написала е писъмцето, оставила го е на бюрото ми и отново е заключила вратата.

Озадачава ме друго: защо ще ми пише, докато може да ми го каже. Заради подслушвателя в кабинета ми ли? Тя никога не е показвала, че се бои от него. Когато иска да се скараме, ни най-малко не прикрива личната нотка, която е наложила в отношенията ни. Ако Буридж — да предположим, че наистина е тя — е поела риска, за да ме предупреди, то рискът е малък. Във всеки случай само няколко минути делят идването ѝ в лабораторията от моето появяване и тя е могла да наблюдава от кабинета си моята врата, за да е сигурна, че трети човек няма трети ключ — една малко вероятна хипотеза.

Остава да разбере подбудите ѝ: защото Буридж, която се държи в лабораторията като доверено лице на властта в Блувил, предава началниците си, за да ме предупреди?

Най-лесният, най-романтичният и най-изтъкваният отговор е, че ме обича. Но не съм толкова самонадеян глупак, та да го допусна. Че Буридж изпитва по-особен интерес към мен, знам. Но този интерес да бъде толкова голям, че заради него да извърши предателство спрямо своя лагер, убеден съм, че не е възможно. Не е такъв човек. Съвсем не. Интуицията ми подсказва, макар и да не знам как да я обоснова, че Буридж е напълно предана на направения от нея избор.

Тогава да не е клопка предупреждението? Но защо ще ми прави клопка Буридж? След онова голямо обяснение и преди всичко благодарение на нея колективът се сплоти, работата в лабораторията върви, изследванията ни напредват. А между Буридж и мен има нещо повече от физическото съзвучие, за което вече споменах... Съществуват здравите връзки, родени в труда.

Първата ми мисъл е да я повикам, да ѝ покажа бележката и да ѝ поискам обяснения. Но се отказвам. Трябва да проверя две неща.

Когато на обяд излизам от лабораторията, отивам в къщи, заключвам се в стаята си, дръпвам завесите, заставам на колене до леглото и без да докосвам нищо, оглеждам съвсем отблизо тази част от дървения перваз на пода, която винаги отмествам, за да изключа подслушвателното устройство. Сега тя е запечатана с найлонов конец, прихванат от другата страна за неподвижната част на летвата. Бих могъл, разбира се, хитро да се измъкна от уловката и да залепя отново конца, след като изкарам подвижното трупче. Но може би под първата уловка се крие втора! А и вече съм почти напълно сигурен, че отсега нататък всички посещения в дома ми ще бъдат засичани по време и

съвсем не желая да превърна подозренията на мистър Бароу в сигурност.

Във всеки случай едно нещо е потвърдено: авторът на бележката е казал истината — човек от службата за подслушване действително е влизал в стаята ми.

Никога следобедът не ми се е виждал толкова дълъг, колкото този път, в очакване на срещата вечерта, за която помолих в столовата Джоан Пиърс. Ето ме и мен. Тя е очарована. Връхлита, сякаш съм ѝ плячка. Готви се да ме зачопли злъчно, с човка и с нокти и да изрови от главата ми всички сведения за Анита и целия оня свят, затворен вътре в мен, може би и без да го съзнавам! Но само с един жест я възпирам. И без да пророня дума, ѝ подавам полученото тази сутрин предупреждение. За нея то е напълно анонимно, никога не съм ѝ говорил за Таралежа. Прочита го и веднага след това, все тъй мълчаливо, аз ѝ давам една служебна бележка, подписана от Буридж, която взех от лабораторията. Наред с многобройните си заложби, насочени всички към жадно опознаване на ближните си, Джоан Пиърс владее и графологията. Тя се нахвърля върху двата листа и ги поглъща с очи.

— Разбира се, че е един и същи човек — заявява тя припряно. — Не се е дори опитал да подправи почерка си. Само е използвал главни печатни букви. Но и тук няма никакво подправяне, защото главните му букви и в ръкопис са печатни. Погледнете „В“-то във „Внимавайте“ в писмото и „В“-то в служебната бележка: „На вниманието на доктор Мартинели“. „В“-то е едно и също и е много типично. Издава енергичност и динамика. Но седнете, Ралф — додава тя. — И защо „Таралежа“?

Казвам ѝ. Тя се разсмива закачливо, заплашва ме с пръст, ала не последват никакви коментари. Обяснявам ѝ и за поставената ми клопка с подслушвателя и я питам дали мога да имам доверие в Буридж.

— Напълно и изцяло — отвръща ми тя. И добавя, пронизвайки ме с острия си поглед: — Имате напредък, Ралф. Започвате най-после да се измъквате от пашкула на собственото ви „аз“. И ставате предпазлив.

Оставям без ответ забележката и произтичащите от нея предположения.

— Защо трябва да имам такова доверие в Буридж? — подхващам отново аз: — Само от един почерк ли изхождате, за да ми го кажете?

— Не.

„Не“-то е изречено бързо и решително. Но Джоан Пиърс няма да каже нищо повече. Веднага започва да ме разпитва. Поставям в скоби личните ми отношения с нощната ми посетителка, ала извън тях ѝ казвам всичко за международното положение, както ми го е описала Анита. Тя ме слуша с трудно удържима възбуда: очите ѝ искрят, дишането ѝ се ускорява, ръцете ѝ в скута ту се сплитат, ту се отпускат. Щом спирам, тя веднага ми задава въпрос. Гласът ѝ е рязък, припрян, напрегнат. Докато говоря, тя непрекъснато и машинално свива пръсти, сякаш алчно трупам една по една информацията, които ѝ съобщавам.

След като свършвам разказа си, тя се изправя много развълнувана и разхождайки едрото си слабо тяло из стаята, възкликва със сдържан плам:

— Чудесно! Потвърждават се всички откъслечни сведения, които ние сме събрали.

Прави ми впечатление това „ние“. Пиърс ме поглежда с крайчеца на окото, като продължава да крачи из стаята, и изненадва изненадата ми. Продължава мисълта си: „Да, това потвърждава всичко, което сме предполагали двамата с Реджиналд“ — забележка, която среща пълното ми неверие, защото ми е добре известно, че Джоан държи „горкия Реджиналд“, както тя му казва, настрана от нещата, които дълбоко я вълнуват. Това „ние“ не се отнася за семейство Пиърс, сигурен съм. Тя спира да крачи и ме поглежда:

— Един въпрос, Ралф.

— Всички въпроси, които пожелаете, но моля ви, престанете да вървите напред-назад като махало и не, Джоан, не — никакъв люлеещ се стол!

Пиърс леко се засмива и сяда на обикновен стол.

— Все така ли ви се завива свят, Ралф? Е добре, тъкмо исках да ви попитам как се чувствувате след заминаването на Анита?

— По-скоро добре.

— Как така „по-скоро добре“?

— Не отричам, че тогава в момента силно се разстроих. Но после се почувствувах освободен. И защо да не ви го кажа? Тази вечер

изпитвам огромно облекчение само като си помисля, че повече няма да се налага да я чакам.

Мълчание. Малките ѝ очички, блестящи и дебнещи, се впиват в мен.

— Още един въпрос, Ралф. Завинаги ли ви напусна Анита?

— Що се отнася до мен, да.

— Искате да кажете, че дори ако се върне след година, две...

— Не. Няма да я приема. Знаете ли, Джоан, тази сутрин разбрах едно нещо: аз не уважавам Анита.

Отново мълчание. Пиърс вперва острия си поглед в очите ми:

— Сърдите ѝ се, защото ви жертвува заради кариерата си ли?

— А не! Това бих могъл да разбера. Друго осъждам у Анита — че продължава да служи на една тирания, чиято идеология дори не одобрява... Знам много добре как се оправдава пред себе си. Като остава при Бедфорд, тя се опитва да ограничи щетите. Но нали туй е вечното извинение на всички опортюнисти. В действителност Анита е дълбоко цинична по природа. Тя сега отрича цялата си жизнена философия. И защо? Заради един посланически пост.

Пиърс се изправя на стола, поставила ръце върху коленете си, и ме поглежда:

— Най-послед! — възкликва тя. — Най-послед!

Ръцете ѝ сега пърхат над раменете.

— Най-послед, Ралф, свалихте наочниците! Най-послед виждате нещата такива, каквито са!

— Но самата вие, Джоан — вдигам аз учудено вежди, — досега винаги сте защитавали в споровете ни Анита!

— А как иначе! Нямахте да се карам с вас! Трябваше сам да откриете истината. И ето, че стана! Преодоляхте себе си. Откъснахте се от Анита. Беше ужасно петно върху името ви, позволете ми да ви го кажа. Но вие го изчистихте. Винаги съм имала доверие във вас, Ралф! — продължава тя с тържествуващ глас. — Винаги съм казвала, че рано или късно ще прогледнете. Браво, Ралф! Ние ще можем най-послед да работим заедно с вас!

Мислено отново отбелязвам това „ние“. Отбелязвам и че този път Пиърс дори не си дава труд да го прикрие.

Навежда се към мен и припряно ми казва:

— Слушайте, Ралф, тук сте от двадесет минути. Което означава, че като включим подслушвателното устройство, ще трябва да говорим за това-онова още двадесет минути. Много са. А винаги съществува рискът някой да отбележи часа на идването ви и да го съобщи на службата за подслушване. Невъзможно е в такъв случай да не установят изключването на подслушвателя ми и да не го засекат.

И додава:

— Нямаме време, Ралф. Ще ви помоля за две неща: отсега нататък не предприемайте нищо, без да се съветвате с мен.

— Да не предприемам? Какво точно имате пред вид?

— Да изпратите например отказ до Федералната банка за сперма.

— Как! Вие знаете!

— Разбира се.

— Но аз нищо не съм ви казвал.

— Не е толкова чудно. Научих го от Мъч, а тя го разбрала от Стин.

Замълчаваме и двамата.

— Мъч принадлежи ли към хората, на които мога да се доверя?

Пиърс поклаща глава.

— Мъч лично е напълно достойна за доверие. За нещастие, Ралф, тя се zlepостави и сега непрекъснато я следят.

— Zлепоставила ли се е?

Пиърс се разсмява със своя кратък, остър смях, така наподобяващ крясък на чайка.

— Ралф, вие не сте създаден да живеете при диктатура! Спомняте ли си, когато ви попречих да влезете в спор с Рут Джетисън? А Мъч го стори.

— Да, спомням си. Мъч бе достойна за възхищение.

— Мъч бе достойна за възхищение, но попадна в клопка. Псевдопроповедта на Рут Джетисън беше чиста провокация. И целта, която преследваше, бе да предизвика противниците в Блувил да се разкрият.

Зяпвам от изумление. Направо съм стъписан. Досега разбрал ли съм изобщо нещо от живота в Блувил? Изглежда, съм правил само груби грешки: на преценка, на тълкуване, на поведение... Заявленията ми за оставка например — колко горд бях от тях! И смятах, че са смели постъпки!

— Защо съм постъпил лошо, като съм отговорил с отказ на Федералната банка за сперма? — питам най-после аз.

Пиърс ми отправя своята стремглава усмивка.

— Не сте постъпили лошо. Постъпили сте неразумно.

— Като ви слуша човек — отвърщам леко засегнат, — ще рече, че неразумността е основна черта на характера ми.

— Не е съвсем така. Вие сте даже доста разсъдлив.

Благодаря. Досега ме шибба, сега ме гали.

— Но...?

— Но сте много спонтанен.

— Това недостатък ли е?

— Тук е недостатък.

— И отказът ми е грешка, така ли?

— Не грешка сама по себе си, Ралф. А тактическа грешка. Не забравяйте, да се бориш значи да се разкриваш. Не бива да се борите за второстепенен въпрос, особено ако е по въпрос, който нямате никакъв шанс да спечелите.

Нали съм „доста разсъдлив“, разсъждавам. И виждам очевидната истина. Тя е права. В същност никога не съм вярвал, че Мълбъри ще приеме възраженията ми. И Стин не е вярвал, мога да се закълна. И двамата сме постъпили като деца. Изсилили сме се на темата „чест“. А това е безполезно! И глупаво!

Поглеждам я.

— Значи, от нас тримата единствен Джеспърсън е бил реалист?

Погледът на Пиърс се помрачава, устните се стисват, ръцете се свиват.

— О, Джеспърсън!

Повече не казва, но и така е казала предостатъчно. Приемам с изумление новото предупреждение.

— Извинете ме, Ралф — става тя от стола, — но времето напредва.

— Вие имахте две неща да ми кажете. А ми казахте само едното.

Тя ме поглежда с лека усмивка и аз си помислям: невероятно, сякаш чакам инструкции от нея. Да не би случайно и аз да принадлежа вече към „ние“?

— Когато искате да ми кажете нещо по-дълго, не идвайте тук, Ралф. Свържете се с Таралежа.

Възкликвам, невярващ на ушите си:

— С Буридж?

— Продължавайте да я наричате по прякор — само ние тримата го знаем.

— Но как таке, Джоан, нали и в моя кабинет е опасно, заради подслушването.

Тя ми се усмихва.

— Тази опасност, нека да ви кажа, никога не е съществувала.

В петък сутринта в 8 часа намирам на бюрото си отговора на доктор Мълбъри. Той е точно такъв, какъвто очаквах. Но в него има едно изненадващо уточнение, което би ме шокирало, ако все пак не бях успял да запазя и в Блувил поне мъничко от чувството си за хумор.

Драга доктор Мартинели,

Лесно ще разсея моралните скрупули, които изтъквате: екипът, определен за Блувил, е съставен от шофьор и от операторка. Вие ще се срещнете само с нея. Така че няма да има нито ръкоблудие, нито хомосексуализъм.

Надявам се, че няма да имате повече възражения срещу онова, което всеки гражданин би трябвало да счита за патриотичен дълг от първостепенна важност.

Очаквам с обратна поща няколко реда, потвърждаващи вашето съгласие.

Сърдечни поздрави и т.н.

Предполагам, че е по-добре да се приеме като шега, отколкото като унижение. На всичкото отгоре какво да си мисля за „операторката“, с която ще осъществя оная толкова интимна и толкова краткотрайна близост? Дали е медицинска сестра? Дали е обучена „на място“? Доброволка ли е за тази толкова деликатна задача? Или, тъкмо обратното, и нея са принудили да го върши в името на „патриотичен дълг от първостепенна важност“?

Повиквам в кабинета си Буридж, като знам предварително какво ще ме посъветва. Но искам да се възползвам от разговора, за да ѝ задам някои и други въпросчета.

Ето я, отзовавайки се веднага на обаждането ми по вътрешния телефон, тя, която стои по-високо от мен в йерархията и то по две направления: по силата на статута на жените в новата ера и по силата на новите ни взаимоотношения в рамките на „ние“.

Тя, разбира се, с нищо не го показва. Застанала е пред мен приятно дребничка, закръглена, скромна, след като безшумно затваря зад себе си вратата и чака „инструкциите“ ми, взела под мишница за по-голяма правдоподобност някаква преписка. Давам ѝ писмото на Мълбъри и докато го чете, с паднал над очите ѝ кичур коси, който така бих искал да докосна, виждам я с други очи. Отбелязвам удължените ѝ капковидни обици, които досега не бях забелязал. Въпреки махагоновочервените си коси, буйни като тия на Анита, Буридж не прилича на бившата ми съпруга. Погледът не е зелен, а син. Носът не е заострен, а заоблен. Заоблена е и брадичката ѝ, ала твърда. Боя се, че досега съм обръщал прекалено много внимание на хубавите ѝ черти, а не на изражението им. За първи път днес се опитвам да „видя“ Буридж в светлината на „ние“, без да се съобразявам с физическата ѝ привлекателност. И това, което ме впечатлява в лицето ѝ не е само интелигентността. В челото, в очертанията на костите под бузите, в линията на челюстта, в израза на очите, в извивката на устните — колкото и сочни и примамливи да са те — долавям неоспорима сила. Добре. Ще трябва най-после да превъзмогна предразсъдъците на нашата култура и занапред да свързвам представата за женственост с представата за сила.

— Фактът, че са предвидили операторка, доказва, че вече са се натъквали и при други ОМ на подобни възражения.

— Известно ли ви е възражението на Стин?

— Разбира се. Известен ми е и отговорът на Мълбъри. Стин го получи вчера. Ще ви го предам накратко: Драги доктор Стинмайер, според равините, с които се посъветвахме, вие се придържате буквално към глава XXXVIII на Стария завет, а пренебрегвате истинския ѝ смисъл. Грехът на Онан се изразява в желаната стерилност. Докато операцията, замислена от нашите служби, увеличава многократно вашата плодовитост и тъй като сте женен, манипулацията може да бъде

извършена от съпругата ви. Операторката само ще събере в епруветки семенната течност.

Мълчание. Струва ми се, че всичко това би могло да бъде казано с по-друг тон, та дори и, кой знае, с лека усмивка. В края на краищата абсурдността не е задължително кафкианска, тя може да бъде и комична. Защото, все пак да се съветваш с равините!... Но няма такова нещо, с преписката под мишница и със скръстени ръце Буридж ме гледа, без да ме вижда, и мускулче не мръдва по лицето ѝ. Нейната студенина постепенно се предава и на мен и с въпросително повдигнати вежди подхвърлям:

— И сега?

— Сега, отговаряте с обратна поща „да“ на призива на родината.

Изрича го, без да трепне, без дори, както изглежда, да долови иронията в думите си.

— А Стин?

— Рита ще го посъветва да приеме.

— Рита?

— Така наричаме нашата обща приятелка.

Поглеждам я: значи окончателно съм включен в „ние“. И тази ли е причината, поради която се озовавам пред такъв леден блок? За да ми даде да разбере веднъж завинаги, че тя ме командва ли?

— Буридж, бих искал да ви задам няколко въпроса — обръщам се към нея след кратка пауза.

Тя поглежда часовника си и сухо отвърща:

— Разполагам с пет минути. После наистина трябва да поговорим за тази преписка.

— Ще бъда кратък: къде е монтиран магнетофонът на подслушвателя в кабинета ми?

— В моя кабинет.

Следва кратко мълчание, необходимо, за да се съвзема.

— Значи, можете да изтриете лентата?

— Ако искам и където искам.

— Втори въпрос: как става така, че Бароу и сие ви имат пълно доверие?

— Отдавна членувам в ДОЖ.

— Вие сте в ДОЖ! — сепвам се аз.

— Не сте ли предполагали?

— В същност да.

Замълчаваме и двамата, после подхвърлям:

— Може би съм глупак, но нищо не разбирам.

— Много просто: аз съм член на ДОЖ, но категорично отхвърлям антимъжкия сексуализъм, войната между половете и възбраната срещу семейната двойка.

— Но това е становището и на Анита!

Буридж смръщва вежди, от сините очи заискриват светкавици и тя ми отвръща с огромно презрение:

— Има голяма разлика. Аз се боря срещу Бедфорд, а бившата ви съпруга ѝ служи.

— Да, знам. Разбрах го — обаждам се аз не веднага.

— Със закъснение.

Доста остра е Буридж!

— Така е. Както казва Рита, трудно се измъкнах от пашкула на собственото си „аз“.

Позволявам си леко да се изсмея, но не срещам ответ.

— За да бъде всичко ясно за вас, докторе — продължава тя, — бих искала да уточня още нещо: аз съм член на ДОЖ, но съм против ДОЖ, такова, каквото го вижда Бедфорд, и съм против Бедфорд като диктатор.

— И аз съм напълно съгласен, добре ви е известно.

— Много съм доволна — заявява тя студено. — Толкова по-лесно ще бъде занапред.

Замълчавам малко и я запитвам:

— Искате ли да ми разкажете за „ние“?

— Защо? Нашата цел ви е известна.

— Имах пред вид хората.

— В Блувил — отговаря тя рязко — ще работите само с Рита и с мен.

Поглеждам я внимателно. Това означава, че строго се спазва изолирането на отделните звена в нелегалното движение, за да не би унищожението на едно да доведе до унищожението на всички останали.

— От нас тримата вие ли сте ръководителят? — питам пак аз.

— Да. Но винаги вие имате право да изложите собственото си мнение.

Право само на теория, отсега го усещам.

— И още един въпрос. Буридж: да предположим, че Бедфорд бъде обезвредена. Каква е крайната цел на движението?

— Да възстановим предишното състояние на нещата, с изключение положението на жената.

— Защо такава скромна цел?

— За да се опираме на най-широкия възможен фронт.

— И той широк ли е?

— Разраства се с всеки изминат ден. Дори в Конгреса.

Ето какво би ми вдъхнало известна надежда. Значи, покорността на „вдовиците“ в Конгреса не е вече така безусловна! Но какво всъщност може да направи Конгресът? Да изправи президента на подсъдимата скамейка? Това, разбира се, вече е ставало в нашата история. Но от друга страна, щом президентът е диктатор, нима ще се остави да го съдят, без да използва сила срещу съдиите си?

— Имам още само минутка — подсеща ме Буридж.

Не ми дава дъх да си поема тази жена! И все с преписката под мишница, със студено, безизразно лице. Съвършената служителка, която ми диктува инструкциите си.

— Последен въпрос, Буридж: и занапред ли ще се държите така с мен?

— Да.

Прозирен поглед, неутрален тон, скромно държане.

— Значи повече никакви караници?

— Никакви.

Усмиввам се.

— Ще съжалявам за тях.

Никакъв отговор на усмивката ми.

— Значи никакви караници? — добавям малко неловко. — Защо?

Погледът ѝ се променя, но от чувства, които не успявам да доловя.

— Караниците повече не са нужни, докторе, защото сега имам доверие във вас и мога открито да изразявам чувствата си.

— Чувствата ви към мен ли? — учудено вдигам вежди.

— Моля ви — срязва ме тя. — Без лицемерие. Не се преструвайте, че нищо не знаете.

Оставам чак без глас.

— Трябва ли да ги изразя още по-ясно? — пита тя нападателно.

Нямам никакво желание да отговарям, а и да имам, тя не ми дава възможност.

— Аз ви желая, докторе — заявява тя с най-леден тон. Смаян съм. Не казвам, че се изчервявам, но кажи-речи точно това става. И честна дума, колкото и невероятно да ми изглежда на самия мен, аз свеждам очи!

Буриддж реагира по съвсем неочакван начин. Засмива се.

— Докторе — възкликва тя, — вие сте смешен! Може и да сте се измъкнал от пашкула на собственото си „аз“, но все още не сте се изтръгнал от пашкула на фалократството си! Признайте, че за вас е едва ли не шокиращо жената първа да се осмели да каже на мъжа, че го желае. Бихте искали да си запазите поне тази привилегия на мъжкия пол.

— Не, просто се стреснах. За пръв път ми е, разбирате ли! Но в края на краищата много е приятно да ти кажат такова нещо. Особено когато е взаимно.

От гняв сините очи на Буриддж стават още по-сини и тя възкликва с убийствена ирония:

— А, значи и вие също ме желаете!

— Знаете го добре.

Последва отново смях, но този път той е по-скоро присмех.

— При вас, докторе, е много по-различно. Вие сте като жребец в оградено пасище. Желаете всички кобили, които са затворени заедно с вас! Мисис Бароу! Крофорд! Пуси! Мен!

Не може да се каже, че днес много щадят достойнството ми. За доктор Мълбъри съм бик в осеменителна станция, за Буриддж — жребец в пасище. Ден на животинските сравнения, няма що!

А и аз няма да отричам фактите. Ясно е, че в Блувил всеки мой поглед е бил дебнат, улавян, претеглян; и „Рита“, и „Таралежа“ са ги обсъждали. Това е то цената на пуританските общества: в тях всички мислят само за секс.

— Когато си полигамен само в помислите си — подхвърлям аз, — можеш да си позволиш еkleктизъм. Но все пак бих искал да отбележа нещо.

Край на подигравателния смях. Лицето на Буриддж става сериозно и тя ме поглежда, поне привидно спокойно. Струва ми се

обаче, като имам пред вид лекото, съвсем леко потрепване на обичите й, че предчувствува какво ще й кажа.

— Ако жребецът, както казвате, Буридж, може да излезе от оградено пасище, знам какъв избор ще направи.

Тя ни най-малко не се сепва и студено ми отвръща:

— Празни приказки, измъкнати от арсенала на сексуалисткото прелъстяване!

— Съвсем не.

Мълчание. Оглежда ме с прозирните си очи, без да продума. После погледът й се променя. Чувствувам, че ми е повярвала, и че се вълнува. Но не за повече от секунда: лицето й замръзва отново и когато проговаря, изстрелва думите си една по една с изумяваща ме сила.

— Слушайте, докторе, и го запомнете веднъж завинаги. Докато сме тук заедно зад телената ограда на Блувил, между нас няма да има нищо. Чувате ли, нищо. Ни целувка, ни ръка, допряла се до ръка, ни докосване, ни поглед. За сега имаме работа да вършим, това е — завършва тя.

На трети юни сутринта Буридж избира няколко по-свободни минути, за да ми даде инструкциите си. Чула е двумесечния доклад за научната ни работа, които записах на магнетофонна лента и й я предадох. Счита, че е прекалено оптимистичен не сам по себе си, а от тактическа гледна точка. Би трябвало в предназначенията за мистър Бароу отчети да посочвам много по-скромни резултати от действително постигнатите. Възразявам, че не съм единственият, който може да ги обобщи. Доктор Грейбъл също би могъл...

— Няма такава опасност, — прекъсва ме Буридж. — Доктор Грейбъл ще мълчи.

Поглеждам я. Да не би доктор Грейбъл да се числи към „ние“? Един „А“! Просто не е за вярване.

— Ако трябва основно да преработя отчета си — забелязвам аз, — бих искал поне да узная тактическите ви съображения.

— Не ни е известно как ще постъпи Хелсингфорт, когато ваксината бъде готова. Тя ще я изпрати пред известни затруднения. Не може все пак да се каже, че ваксината отговаря напълно на линията,

следвана от Бедфорд. Бихме искали да запазим известна преднина пред нея, за да не ни изненада с начинанията си.

Тогава си спомням какво ми довери Анита: когато си заминавала от Блувил, тя винаги вземала от мистър Бароу запечатан плик за Бедфорд с отчет за изследванията на Стин и на Джеспърсън. Никога за моите.

Казвам го на Буридж. Тя е силно изненадана. Изненадва я не толкова незаинтересоваността на Белия дом от моите изследвания — защото това би могло да се предположи, — колкото живият интерес, проявяван към „проектите“ на колегите ми.

Буридж поема дълбоко въздух.

— Докторе, трябва на всяка цена да разберете върху какво работи Стин.

Намръщвам се.

— Засягате доста деликатен въпрос. И Стин, и аз сме обещали да пазим тайна.

— На кого?

— На Хелсингфорт.

— Задължава ли ви обещанието? — презрително пита тя.

— Не, откакто влязох във вашите редици. Но на Стин не са му известни преследваните от вас цели. Няма да разбере любопитството ми. Ще му се стори може би и подозрително.

— Способен ли е, ако откаже да ви съобщи каквото и да е, да направи донос срещу вас?

— О, не! Подобна мисъл би го ужасила!

— Тогава действайте, докторе, нямаме време за губене със скрупули.

Буридж, изглежда, наистина се старае да удържи думата си. През цялото време, докато ми говори, поддържа огромна дистанция между нас. В качеството си и на образцова служителка, и на политически ръководител. Имам усещането, че се обръщам към кукла-манекен във витрина зад дебело, много дебело стъкло. Само че един манекен не диша. А Буридж диша и то доста осезателно, ако се съди по закръглената ѝ гръд. И друг, много добре познат признак: лекото потрепване на обиците ѝ. Обиците ти, Буридж, минаха на моя страна. Предават те в ръцете ми. Е, „в ръцете ми“ е малко силно казано. Но все пак е приятно да усещаш как под пепелта на вулкана тлее скрит огън.

Стин, на когото още същия ден следобед определих среща у Пиърсови, веднага настръхва подозрително. Въпреки слънчевото време, вярно, с доста бледичко слънце, той не е свалил черното си старомодно пардесю (то е много дълго, съмнявам се дали не е още от Втората световна война), зеленикавата си продупчена тиролска шапка, от която стърчат дългите му бели коси, нито изплетения му от Мъч дебел червен вълнен шал и така го заварвам в стаята на Джони, където ни посреща Пиърс, седнал или по-скоро легнал в люлеещия се стол на Джоан, свирепо да се люшка и да ругае едновременно и грипа, който го мъчи, и безрезултатното ми лечение. Нахлупил ниско шапката, омотал се с шала чак до ушите, той прилича на голяма костенурка, подава едва-едва набръчканата си глава с малките си подозрителни очички и готова при най-малката тревога да се скрие в черупката си.

Аз, естествено, взимам всички възможни предпазни мерки. Преди да изложа молбата си, започвам с едно предразполагащо въведение по всички правила на изкуството. Не става въпрос за празно любопитство от моя страна. Още по-малко за любопитство от лични подбуди (Пиърс ми хвърля неспокоен поглед: смята, че казвам повече, отколкото трябва), но в края на краищата, когато живеем в условия като нашите („като в концентрационен лагер“ по собствените му думи) и ни е отнета свободата на информацията, всяко сведение, което е известно на един от нас и той може да го съобщи на другите, се превръща в нещо безкрайно ценно... и т.н.

Стин ме оставя да говоря, без да пророни дума, а малките му сини очи, дебнещи изпод набръчканите клепачи, хвърлят кратки и гневни погледи ту към Джоан Пиърс, ту към мен, ту отново се връщат към Джоан. Той бясно се люлее, от което се чувствам още по-зле, и той го знае: известна му е моята идиосинкразия. Колкото повече говоря, толкова повече се снишава той под шапката и шала, свил врат между раменете, стегнал всяко мускулче на тялото си. Живите му очи, надзъртащи сред бръчките на клепачите, ме следят без ни най-малката искрица на благосклонност. Колкото по-далеч отивам, толкова повече се убеждавам, че крача към провал.

— Свърши ли? — пита той, като задържа люлеещия се стол.

— Да.

— Тогава слушай.

Но в същия миг започва да киха, изважда носната си кърпа и яростно разобличава между две кихавици лекарите: каста от невежи с големи претенции, които си позволяват да присаждат сърца, а не могат да ви изцерят дори от един грип.

Изсеква се още веднъж преднамерено шумно и презрително, позакашля се, избърсва устата си и подхваща цяла реч, с която подлага на унищожителна критика всичко у мен: етиката ми, самата ми същност, поведението ми, безразсъдството ми, моето, цитирам, „просташко и ненаситно либидо“, органичната ми непредпазливост, неспособността ми, която за сетен път показвам, да удържа обещание или да запазя тайна, с една дума „цялата ми непоправима безотговорност“.

Макар и да съм свикнал с подобна реторика и винаги да отдавам дължимото на хроничната раздразнителност на Стин и на вечните му комедии, мисля, че този път прекалява, особено пък в присъствието на Джоан — занемяла, толкова е изумена — и търся най-остри думи да му отговоря, когато, изправяйки се най-неочаквано от стола-люлка, и то с пъргавина, която с нищо не подсказваше ленивата му поза, той виква:

— Така че отговорът е не! Не! И не!

И след този отказ в кресчендо на последното „не“ той изведнъж ми се усмихва и демонстративно ми намигва, бързо се приближава до малката пишеща машина, на която Джоан тъкмо печата бележките на мъжа си, сяда пред нея, чуква прилежно няколко букви, става и без да ни погледне, без да се извини на Джоан, че ѝ е похабил страницата, ни обръща гръб и излиза. Вратата се затръшва и го виждаме да минава под прозореца, ниско нахлупил шапката и увил червения шал чак до очите си.

Пиърс заподскача на дългите си кокили към машината, последвам я и аз.

— Джоан — казвам. — ако имате ножици, бихте ли... — и ѝ правя знак да изреже написания от Стин ред. Тя мълчаливо изпълнява молбата ми. Смисълът на този ред ѝ е съвсем непонятен — посочва се със съкращения един брей на месечно издание по биология — но аз няма нищо да ѝ обясня, ще се съобразя с предпазливостта на Стин, макар да ми се струва прекалена. Може би е разбрал, че го следят много по-внимателно от другите, както твърди и Джоан Пиърс, заради

спречкването между Мъч и Рут Джетисън. Очевидно няма вяра дори и на изключения подслушвател на Пиърсови.

Знам, че ще намеря въпросното месечно издание в научния отдел на библиотеката в замъка и за първи път днес следобед чакам с нетърпение края на работния ден, за да хукна натам.

За периодичните издания не се попълват фишове: преглеждат се в читалнята или се вземат за домашно ползване, като на мястото на съответния брой се оставя зелено картонче с името на читателя и датата на заемането. Аз, разбира се, предпочитам първата възможност, лесно намирам въпросния брой и прочитам посоченото изследване прав пред една от високите банки, без да си взимам никакви бележки. Така и предполагах: статията е написана от самия Стин преди две години. Съвсем кратка е: около десетина страници, но за мен, за нас — при сегашното положение в Блувил и в страната — тя е от огромна важност. След един първи бърз прочит я препрочитам по-бавно и много внимателно, за да не пропусна нещо, когато утре сутринта докладвам на Буридж.

След като излизам от библиотеката, ме докопва мистър Бароу. Думата „докопва“ впрочем не е най-подходящата. Тя предполага наличието на твърд и улавящ орган, нещо като ръка, нокти, щипка. А мистър Бароу изглежда лишен от подобни допълнения. С ръцете си не си служи — никога не ви докосва. Отпуснат и подпухнал, той ви всмуква като същинска вендуза. Обвива ви с умиления си поглед, с дебелиите си меки устни, с провисналия си като хобот нос. Гласът му, едновременно мазен и с металически нотки, лепне по кожата ви като меласа. Едрият му, напълно плешив череп лъщи, сякаш е намазан с восък. И тъй мистър Бароу застава пред мен в коридора за столовата, непреодолим и пихтиест. Бих могъл все пак да се опитам да премина през тази медуза, но как ли ще изглеждам, като изляза от другата страна? Задържам крачка като пред огромна локва прегоряло масло в гараж. Мистър Бароу иска явно нещо да ми каже. И действително, щом спирам, ми казва направо, в свенлив и едва доловим шепот:

— Сигурно не сте забравили, доктор Мартинели, че тази вечер пристига екипът на доктор Мълбъри. Сметнах за разумно да го помоля да дойде по-късно от първоначално предвидения час, за да се осигури най-голяма дискретност при движението му из ранчото. По същите съображения реших и манипулацията да се извършва по домовете и

вие да бъдете обслужен последен (ах, колко ми харесва този евфемизъм!) в девет часа. По това време, ако не ме лъже паметта (или по-точно подслушвателното устройство аз не съм му казал нищо такова), Дейв си е легнал. Старая се — добавя той смутено — всичко да се извърши колкото се може по-благоприлично. И разчитам на вас (вече с авторитетен тон) да посрещнете добре екипа на доктор Мълбъри, който (тук вече си отпуща гласа) изпълнява много деликатна задача в патриотичен дух и заслужава уважение.

— Разбира се, мистър Бароу — отвърщам аз в най-добрия блувилски тон.

Той не добавя нищо повече. Казал е всичко, с всичките възможни отсенки на бюрократичния език, наложени от обстоятелствата. А и не е и необходимо да се сбогува с мен, а да ми даде път, което и прави в тесния коридор, прибирайки дебелия си корем, та нито една частица от тялото ми да не го докосне. Като минавам, аз също се отдръпвам. Не държа да го пукна по невнимание и да изсипе лепкавите си вътрешности на пода. Готово. Разминахме се. Отминавам облекчен. Но странно: само дето съм го слушал, чувствавам как целият лепна.

ДЕВЕТА ГЛАВА

Девет часът. Дейв си е легнал. Ето ме, така да се каже, на работната площадка, но бездеен да крача из стаята, смутен и същевременно изпълнен с любопитство. Това, от което се боя в момента, не е актът сам по себе си — който в краен случай може да се приеме като медицинска намеса, — а предварителният контакт с операторката и самата тя като личност. Защото в края на краищата медицинска сестра, която приема да изпълнява подобно задължение от чувство за дълг и патриотизъм е точно оня тип жени, които напълно ме смразяват.

Неоснователни страхове. В 9,10 часа една камионетка спира пред бараката ми. Изтичвам да отворя да не би чуването по вратата да разбуди Дейв и се озовавам пред пълна, около тридесетгодишна жена, която запитва със сипкав глас:

— Доктор Мартинели? А, ти май много си се разбързал. Да не чакаше зад вратата?

Обръща се назад към някого, когото не мога да видя, и виква:

— Рикардо, донеси чантата. Клиентът бърза!

— По-тихо — моля аз. — Синът ми спи в съседната стая.

— Добре, добре — отвръща тя. — Знам да се държа прилично. На колко години е момчето ти?

— На единадесет — казвам и я повеждам за ръка към стаята си.

— Много е малък — разсмива се тя.

Минава пред мен и като минава, леко ме погалва по слабините, сякаш е най-естественото нещо на света, проява на чиста любезност от страна на една гостенка.

— Рикардо! — виква тя с дрезгавия си глас и се обръща назад към вратата.

— Ш-ш-ш! Синът ми спи!

— А, вярно! Ей, Рикардо — леко понижава тон, — к'во става с тая чанта? Не можеш да го накараш да се мръдне — разсмива се тя и ми намигва.

У посетителката ми няма нищо, което да напомня за медицинската професия. Наплескала се е, свят да ти се завие: с гъсти изкуствени мигли, щръкнали като гъсталак над черните очи, с охров фон дьо тен и с кърваво червени устни. Не може да се каже, че е хубава. Чертите ѝ са груби, носът — едър, скулите — широки и челото — тясно. Спасява я от безличието огромната уста, кажи-речи от едното до другото ухо, със сочни и завити в крайчеца устни, разкошните зъби и розовият език, който се вижда веднага щом проговори и изглежда ненормално гъвкав и обемист.

— Ей, Рикардо, носиш ли я? — виква тя сипкаво и се запътва обратно към вратата, кършейки кръст.

В същия миг се появява и Рикардо. Той е латиноамериканец, дребен, с фини черти, тънки черни мустаци и бяло кепе на главата; на гърдите му, върху къса бяла престилка — зеленото кръгче със златната буква на „А“-тата; на носа — тъмни очила, а на лицето му — израз на меланхолия. Остава чантата върху масата и отправя въпросителен поглед към жената.

— Това е Рикардо — казва тя, като се обръща към мен и ми намигва, но намигването не ме впечатлява, защото веднага последва широка усмивка. Тази уста е направо ослепителна и с невероятните си размери, и с красивите си устни, зъби и език. Нещо повече: за разлика от очите, които въпреки изкуствените мигли и боичката, която ги подчертава, си остават безлични, устата е много изразителна, непрекъснато в движение — езикът мърда ту напред, ту назад, устните се стисват, отпуцат се, зъбите се показват, скриват се.

— А аз — продължава тя, сочейки с десния си палец лявата си гърд — се казвам Бес.

— Здравсти, Бес. Здравсти, Рикардо.

— Buenas noches, señor!^[1] — поздравява Рикардо, поглеждайки ме с израз на неизличима тъга. Казва го на испански така, както някога чернокожите са говорили на развален английски: малко фолклор, за да се харесаш на гринго^[2].

— Здравсти, док! — включва се с малко закъснение в размяната на любезности и Бес.

Рикардо отново я поглежда смирено и въпросително и тя се обръща към мен:

— Искаш ли, скъпи, Рикардо да остане?

Гледам я недоумяващо, но нищо не може да се прочете в очите ѝ. За щастие тя се усмихва и аз разбирам.

— Не, не — отвърщам припряно.

— Всеки с вкусовете си — заявява безпристрастно тя. — Нищо не струва да попиташ. Рикардо, върви да ме почакаш в колата.

Рикардо превива рамене, лицето му посърва и без да помръдне, хвърля към Бес поглед на куче, което гонят навън, защото лапите му са мръсни.

— Чуваш ли, Рикардо? — пита тя сурово, но със сочна усмивка, която веднага ме убеждава, че все пак изпитва някакви добри чувства към него.

И Рикардо го знае добре, защото не мръдва и защото, лъжа или истина, е готов да се разплаче.

— Не е задължително Рикардо да скучае сам в колата. Може да почака в кухнята пред чаша уиски.

— Уиски ли? Имаш ли? — възкликва Бес, като силно поема въздух и премлясва с огромната си уста.

— Искаш ли?

— Никога преди работа! — свива добродетелно устни тя.

Приближавам се до Рикардо, хващам го за ръката и го отвеждам в кухнята. Той, изглежда, е приятно изненадан и от ниския ми ръст, и от любезността ми. Лицето му леко просветва, когато вижда да наливам уиски в чашата. Сваля тъмните очила, сякаш ще му пречат да пие. Зървам очите му. Те са с големи тъмни кръгове и дори уискито не разсейва напълно погребалния им израз.

Оставям го сам. В стаята ми Бес изважда нещата от чантата, като придружава всяко свое движение, в същност с медицинско предназначение, с ненужни кълчения на задник, ханш, гърди.

— Симпатията си ти, док — силно се размива тя, та зинва с цяло гърло, сякаш от благодарност ще ме лапне.

— Не е много весел Рикардо — забелязвам аз, като се запътвам към нея в доста силна степен заслепен от красотата на тази зинала паст.

— Има си причина — пояснява Бес. — Тия мръсни кучки му погодили кален номер. Рикардо е пуерториканец. Внасят ги с хиляди, както знайш (не, не знам), зарад бачкането. И тия кучки го излъгали, че туй, чудото каладиум не знам си к'во действувало само временно. И

той повярвал, глупакът му с глупак, изпил го. Сега, кат' разбра, че завинаги ще си остане кат' дърво, все хленчи за чурката си.

С жестове ѝ показвам, че в стаята има подслушвател.

— Пука ми! — отвърща тя. — Горкият Рикардо. Има жена и цял куп деца в родината си. Изпраща им всичките си мангизи. Аз му попълвам записите, той не знай да пише. Казва, че никога повече нямал да види жена си, защото щял да стане за резил, ако тя разбере, че не го бива вече. — И веднага додава — Скъпи, няма ли да си съблечеш пижамата. Ще се чувствуваш по-добре.

— Но нали ще те забавя — казвам аз.

Бес се размива и аз не откъсвам очи от устата ѝ. Никога не съм виждал толкова голяма и толкова красива уста. Последва отново смях.

— Внимателен си ти! *Que delicadeza!*, както ще каже Рикардо. Не се тревожи — размива се пак тя. — Имам колкото искаш време, нал' сега съм на служба на науката! (Смее се.) Трима за една вечер, к'во е туй за мен! К'ви ти трима — двама. Хич не мога да кажа, че съм се преуморила!

Започвам да се събличам. Бес излъчва вулгарност, но тя е толкова естествена у нея, че ми става дори приятно.

— „Преуморила“ — повтаря Бес, смръщвайки вежди, — не е май думата, дето трябваше да кажа. Друга беше! Чакай! Имаше нещо за секс в нея.

— Сексексплоатирана — подсказвам ѝ аз.

— А, и ти я знайш! — поглежда ме тя с уважение. — Социоложката, дето ме подготвяше, все туй повтаряше: „Вие, Бес, вие сте била сексексплоатирана от мъжа.“ Най-накрая я питам: „Да извинявате, ама к'во значи туй сексексплоатирана?“ — „Значи, че сте била сексуално експлоатирана от мъжа.“ Ах, док, просто да не повярваш! „Аз, казвам, аз да съм сексексплоатирана от мъжа!“ — „Разбира се, Бес, казва тя.“ — „А, да прощавате, казвам, имате грешка! Голяма грешка! Аз ги сексексплоатирах. През носа им ги вадох на типовете тия пет минутки, дето и работа не можеш да кажеш, че са!“

Разсмива се. И макар теоретически да давам право на социоложката, на практика смехът на тази голяма уста е толкова заразителен, че и двамата се размиваме като стари приятели.

Последват „пет минутки“, които, предполагам, предостатъчно са отдали дължимото на подслушвателя, после в кухнята поднасям на Бес

едно уиски, наливам малко и на себе си и допълвам втора чаша на Рикардо, който ме гледа с тъмните си жаловити очи.

— Слушай — казва Бес, закривайки с длан чашата му. — Веднага да отидеш да бутнеш в камерата тия епруветки и тогава ще пиеш!

Рикардо се подчинява, а тя виква:

— Пропускът! Къде ми е пропускът!

— Какъв пропуск?

— Ами пропуска, дето ония кранти ми дадоха на входа срещу личната ми карта! Предупредиха ме: няма ли го пропускът, няма да ме пуснат да изляза. Рикардо — виква тя, като го вижда да се връща, — в теб да ми е пропускът?

— Моят си е в мен — отвърща той, потопен в тъгата си.

— Ами моят! Нали ти го дадох!

— Не е вярно — възкликва Рикардо с тъжно провиснали мустаци, примирил се предварително с несправедливостта.

Наистина не е вярно, защото намираме пропуска. Паднал от джоба на Бес на леглото ми, когато се е надвесила над мен.

— До следващата седмица — казва ми тя, като изсипва наведнъж в голямото си гърло уискито.

— Пак ли ще дойдеш! — изумявам се аз.

— А че как! — отвърща ми. — ти не знайше ли? Още ще се виждаме! К'во ти виждане, ама тъй си е приказката!

На следващия ден се събуждам, както много често, в шест и половина: цели тридесет минути преди първата сирена. Излеждавам се и си мисля за най-различни неща. В такива моменти ми хрумват добри идеи за лабораторията. А понякога се поддавам на сладострастни приумици. Няма да описвам тия блянове, на всеки е известно каква е цената им — в тях всичко става толкова лесно!

Тази сутрин си мисля за Рикардо, за не особено съвестните начини за набиране на работна ръка на администрацията на Бедфорд и покрай Рикардо се сецам за Бес, за изумителното ѝ лице, за удоволствието, което изпитах при нашата среща. Имам пред вид удоволствието от срещата с човека. Блувил е толкова душен, че такава

спонтанна личност като Бес внася глътка чист въздух. Да, точно така, чист въздух.

После мислите ми минават към Анита, но много по-необвързващо, не като към част от моя личен живот, а като към отделен случай. Виждам пътя, който е изминала за десет години. Този път я е променил. Тя несъмнено е „финиширала“, но в състояние, което не е същото като при старта. И тогава изведнъж разбирам защо във филмите ни взаимоотношенията между мъжете са твърде често убедителни, а женските образи са толкова бледи и слаби. Причината е, че ги индивидуализират само чрез секса. Те са приковани към своята съвкупителска, майчинска или декоративна функция. Съществуват единствено като женски екземпляри на вида. Поради което са лишени от всякаква възможност да се развиват, да станат интересни. А, виж, Анита е претърпяла развитие. Тя се е преборила с реални положения, тя е взимала определени решения, които са променили същността ѝ и в известна степен са я покварили. Голяма е разликата между Анита, каквато я познавах отпреди десет години, и ловкия и циничен политик, какъвто е станала сега. Аз, естествено, не одобрявам това. Но констатирам: Анита е личност, нелишена нито от присъствие, нито от тежест.

Днес имам много неща да съобщавам на Буридж. И за да не привличаме вниманието с дълги разговори, споразумяваме се да не ѝ кажа всичко наведнъж, а на части: струва ѝ се, че нашите отношения са заинтригували Крофорд и може би ни следи.

Започвам по хронологичен ред и първо ѝ разказвам за Стин и за хитростта, до която прибегна, за да ни осведоми, но тя вече го знае от Рита и нетърпеливо ме прекъсва:

— С какво се занимава той?

— С клониране.

— Какво е то?

— Създаването на животни по технически път, а не чрез оплождане.

— Има ли такива?

— Да, при яйцераждащите животни. Вземате неоплодена яйцеклетка от жаба и изваждате ядрото с хромозомите. На негово място поставяте чревна клетка от попова лъжичка. Ако опитът не се

провали, ще получите втора попова лъжичка, която ще бъде точно копие на първата или другояче казано, неин двойник.

— Защо неин двойник?

— И вие, и аз, Буридж, представляваме смесица от хромозомите на татко и от хромозомите на мама. А втората попова лъжичка ще има същите мъжки и женски хромозоми като първата попова лъжичка, от която са взели чревната клетка и съответното ядро. И ще бъде очевидно от същия пол. Не забравяйте, че яйцеклетката на жабата е била енуклеирана и лишена от хромозоми.

— Какъв интерес представлява да получиш попова лъжичка, двойник на друга попова лъжичка?

— От практическа гледна точка ли?

— Да.

— Никакъв. Но ако минем от яйцераждащите към живораждащите, започва да става интересно. Например да вземем един вол, едър и с чудесно месо: може да се окаже много полезно да получите двойници на този вол, без да поемате рисковете при кръстосването с крава.

Буридж ме поглежда. Отмята назад махагоновочервените си коси; обикновените й (обикновено парченце метал във формата на удължена капка) потрепват и гърдите се вълнуват. Мисля, че тя просто изгаря. Предусеща каква е истината за изследванията на Стин.

— Втори вол, напълно еднакъв с първия, получен без съешаване, така ли?

— Да.

Смръщва вежди.

— Или пък втора крава, напълно еднаква с първата, без намесата на бик, дори и опосредствена, тоест чрез осеменяване.

— Да — отвърщам аз.

— Да не вземаме крава — продължава Буридж с потреперващ от съдържан сарказъм глас, — да вземем жена.

Влизам и аз в нейния тон:

— Да вземем Бедфорд.

— Да — възкликва тя с искрящи очи, — да вземем Бедфорд. Какво ще стане?

— Първо подбираме една от чистачките в Белия дом, чернокожа, разбира се. Подбираме я млада, здрава, силна. Вземаме от нея

яйцеклетка и я енуклеираме. В така енуклеираната яйцеклетка въвеждаме чревна клетка на Бедфорд и когато яйцеклетката започне да се дели, отново я внасяме в матката на чернокожата.

— А, та това е чудесно! — възкликва Буридж, стисвайки така силно юмруци, че кокалчетата ѝ побеляват. — Как не сме се досетили по-рано! Чернокожата, разбира се, не е майката. Чернокожата е просто носителка на плода. Тя е един вид предродова майка. Тя ще даде на фетуса топлината и кръвта си, ще го носи девет месеца и ще има „удоволствието“ да го роди! Но бебето няма да е от нея. От генетична гледна точка бебето ще бъде чистокръвна Бедфорд.

— Да, Буридж. Нещо повече. Бебето ще бъде двойник на Бедфорд, и то женски двойник, създаден единствено от нея, без бременност и без раждане.

— И без никакво мъжко участие! На вашия пол, докторе — гневно ми казва тя, — не му остава нищо друго, освен да изчезне! Ще имаме и без вас деца, по партеногенетичен начин и чернокожите ще ни ги износват!

Виждам, че е извън себе си: с пламнали страни, с треперещи устни и стиснати юмруци. Приближава се до мен с искрящи очи и ми казва рязко, с нетърпящ възражение тон:

— Докторе, дайте ми ръката си.

Изумен, аз протягам ръка. Тя я обгръща със своята, доближава я до устата си и захвапва втората става на показалеца ми.

— Е, поне това исках да направя — просъсква едва чуто.

После пуска ръката ми, пъргаво се завъртва на токетата си, подхвърля ми през рамо: „Ще дойда в дванадесет без четвърт“ и с развяващи се като конска грива коси изхвърква от кабинета ми.

Оставам сам. Поглеждам ръката си. Буридж в същност не ме ухапа. Заби зъбите си в кожата ми. За нещастие, следата няма да се задържи: слюнката вече е изсъхнала и отпечатъкът лека-полека изчезва, само в двата края кучешките зъби, като по-остри, са се врязали по-дълбоко. Две кръгли, леко зачервени дупчици, които ще се запазят по-дълго.

Когато отново идва в дванадесет без четвърт, тя се е превърнала от огън в лед. Първо уточнява един административен въпрос, който, изглежда, сериозно я занимава, после веднага ме обсипва с въпроси за посещението на екипа, изпратен от доктор Мълбъри. Отначало

отговорите ми сякаш не будят у нея особен интерес — докато не разбира, че манипулацията ще се повтаря всяка седмица. Тогава интервюто се превръща в разпит. Иска всичко да знае за Бес и Рикардо — произхода им, външния им вид, държането им, слабостта им към уискито. После ме кара да започна пак отначало, изследва всяка подробност, претегля всяка дума, упреква ме с разобличителен тон за пропуските ми (А, виждате ли, за пропуски не ми казахте!), връща се за трети път на диалога, сърди се, че е непълен, претупан набързо, лошо предаден, че я няма тръпката в него.

— Нали имате артистични заложи, докторе! Сега му е времето да ги покажете! — И аз, безмилостно притиснат, препиран, изстискван като лимон, подхващам наново. Не разказвам сцената, играя я, имитирам Рикардо, погребалния му вид, силния му испански акцент, имитирам Бес, добродушната ѝ жизненост, вулгарния ѝ говор и докато играя, си спомням и други подробности, които възпроизвеждам с вдъхновение, с удоволствие.

Свърших. Мълчание. Внезапна и пълна промяна. Буридж свъсва вежди, сините ѝ очи стават още по-сини, обичите потрепват, устните се стисват.

— С една дума — казва тя — добре сте се забавлявали.

— Какво? — стъписвам се аз. — Та нали вие...

— Браво! — продължава тя през стиснати зъби — Какви приятни мигове сте прекарвали! И ги описвате с такова задоволство...

— Нали вие искахте подробности!

— Не съм ви искала чак толкова много! Но във всеки случай мога да кажа, че получих повече, отколкото трябва. Когато става въпрос за курви, вие сте поет, докторе! Как описвате само! Тази огромна уста! Тези толкова „естествени“ маниери! Без да забравяме неизразимия чар на вулгарността!

— Но нали вие, Буридж, поискахте да посгъстя малко багрите!

— Не беше необходимо да ги посгъстявате! Те просто бликаха от главата, от сърцето ви! Да не говорим за останалите ви органи. Браво, докторе! Отсега нататък знаете как да прекарвате вечерите си в сряда!

— Бес не ми каза, че ще дойде следващата сряда.

— Чудесно тогава! Ще идва всяка седмица. Но в сряда ли ще дойде? Или в четвъртък? Несигурност в сигурността! Една приятна тревога и мъничко напрежение! Какво по-хубаво от това!

— Но нали в края на краищата вие...

— И я наричате Бес!

— Само това име ми каза.

— Лесна работа! Ще има достатъчно време да ви каже и другите си имена и да ви разкаже живота си! Бързо ще напреднете във вулгарността!

— Буридж, забравяте, че именно вие ме посъветвахте да...

— Да не би да съжалявате? Помислете си само, докторе, можеше и да не срещнете такъв исторически паметник: най-голямата уста в САЩ. Защото, ако добре съм разбрала, именно нейните размери са ви очаровали.

— Не съм казвал такова нещо! — възразявам аз, като неволно поглеждам нейната уста.

— А, не, докторе, казахте го! По реда на предпочитанията: първо — устата, после — вулгарността.

— Това е абсурдно, Буридж...

— Моля ви — виква тя и гневни сълзи бликват от очите ѝ, — не гледайте на всичкото отгоре и така глупаво!

Обръща ми гръб и излиза с развени коси, устоявайки в последната секунда на отчаяното желание да ми затръшне вратата.

Мисля, че съм постигнал напредък. Надмогвам фалократството си. И доказателството е, че не гледам на току-що разигралата се сцена с развеселено превъзходство, както бих го сторил преди. Давам си ясно сметка: това, което мъжете наричат женска нелогичност, е само една по-различна от тяхната логика. А логиката на Буридж е лесно да се проумее: обективният и неумолим разпит — това е „ние“. А онова, което последва, сме тя и аз. Но да бъдем откровени: ще ми бъде ли приятно, ако някой всяка седмица идва при нея за същата манипулация? По-добре да бях запазил за себе си възхвалата на вулгарността и лиризма на една уста. Единственият „женски елемент“, който може би присъствува в сцената, е внезапността, бързината и словесната виртуозност на атаката. Вихрушката ме завъртя още преди да разбере какво става с мен.

Тъкмо се готвя да отида в столовата, когато Буридж отново се появява. Лицето ѝ е гладко и спокойно. Сигурно се е наплискала с вода и е прересала косите си. Поглеждам я предпазливо. Ще захапе ли така

приятно втората става на показалеца ми, или пак ще върхлети отгоре ми с извадени нокти?

Нито едното, нито другото. Сега сме на обективен тон.

— Още няколко думи за клонирането, докторе. Преминали ли са вече опитите от яйцераждащите към живораждащите животни?

— Вероятно. Стин използва мишки.

— Откъде знаете?

Пак разпит.

— Нали ви е известно колко е разсеян. Оня ден пъкна ръка в джоба на пардесюто си сигурно за носна кърпа, а извади мишка. Аз, естествено, не твърдя, че мишката беше клониран екземпляр.

— Все пак, докторе, да отделиш яйцеклетка, да я енуклеираш, да внесеш в нея чревна клетка, да следиш делението ѝ и да я присадиш в подходящия момент в матка, това е деликатна, дълга и извънредно сложна работа.

Вдигам рамене: нямам намерение да разсейвам тревогата ѝ. Аз самият съм разтревожен.

— Експерименталният стадий винаги е сложен. Едва по-късно, когато започне масовото производство, тогава се откриват по-кратки пътища.

— Масовото производство ли?

Поглеждам я. Да не би пък, въпреки всичко, да са ме засегнали нейните стрелички? На свой ред и аз изпитвам желание да я скастрия.

— А какво друго, Буридж? Кой финансира изследванията на Стин? Да не мислите, че такъв род работа е безкористна?

— Партегенетично дете в масово производство! Какво говорите, докторе!

Замълчавам. Гледа ме със сините си очи, които така бързо променят израза си. Сега обаче те са замислени и съсредоточени.

— Джеспърсън! — промълвя тя най-после. — Трябва на всяка цена да научим какво прави Джеспърсън!

Не знам как да разбирам думите ѝ и понеже не добавя нищо повече, осмелявам се да подхвърля:

— Искате ли да се опитам да разбера от него?

— Не — отвърща тя. — Не вие, в никакъв случай вие! Твърде опасно е!

Тъкмо обядваме с Дейв в столовата, когато от високоговорителя се разнася гласът на телефонистката: „Доктор Мартинели... доктор Мартинели... доктор Мартинели.“ Разговорите спират и всички погледи, по-малко или повече открито, се насочват към мен.

Когато телефонистката ни вика за разговор, което сега почти не се случва, тя така безспир повтаря името ви с безличен и монотонен глас, че ви действа на нервите. Доктор Мартинели... доктор Мартинели... доктор Мартинели... Ставам от масата, срещам разтревожения поглед на Дейв, усмихвам му се насърчително, потупвам го по врата и оставяйки неизядена тъничката си пържола, се запътвам между масите към изхода. Доктор Мартинели... Доктор Мартинели... Доктор Мартинели... Гласът звучи много силно през високоговорителите и по дългия безлюден коридор, по който вървя, ехото ме предшествува от апарат до апарат: настойчива и доста зловеща литания, сякаш сам господ бог ме призовава пред своя съд да отговарям за грешките си. Доктор Мартинели... Доктор Мартинели... Доктор Мартинели... Мощният безпътен глас, стоварващ се от високото, отеква сигурно из целия замък и ще ме преследва навсякъде, където и да поискам да се скрия — в библиотеката, в залите, в плувния басейн, в гимнастическия салон на приземния етаж.

В Блувил стана извънредно трудно да се установи телефонна връзка с външния свят: още от предната вечер трябва да се поиска писмено разрешение от мистър Бароу и в повечето случаи на сутринта ви съобщават, че никой не отговаря на посочения номер. Вярно ли е или невярно — няма начин да го проверите. А колкото до това някой да се обади отвън, като изключим телефонните позвънявания на Анита, която ме предупреждаваше, че няма да дойде, не се е случвало от цели четири месеца насам.

Доктор Мартинели... Доктор Мартинели... Доктор Мартинели... Няма млъкване. Името ми ще продължава да бъде все така повтаряно, докато не се явя на повикването. Обхваща ме потискащото усещане, че съм преследван.

Двата телефонни автомата — почти ненужни вече — са поставени в преддверието на тоалетните. Не са кабинки, а две еднакви прозрачни раковини. Пъхвам главата си в първата и свалям слушалката.

— На телефона е доктор Мартинели.

— Доктор Мартинели — прозвучава гласът на телефонистката, — моля, явете се веднага в кабинета на мистър Бароу.

Защо веднага? И защо мистър Бароу ме вика по средата на обета? Какво толкова има да ми казва, та да не може да почака?

Няма да ми се наложи да почукам на вратата на кабинета му. Тя е отворена. И самият мистър Бароу, съвсем необичайно, ме чака прав на прага, той, който толкова обича да приема внушително седнал зад бюрото си, в целия си блясък и величие. Прав е, но стои малко по-навътре и първо забелязвам шкембето му, защото само то се подава в коридора. Ускорявам крачка. Показва се и лицето му. То е разкривено — доколкото е възможно да бъде разкривена една тлъста магма. Но аз ясно виждам: бузите му треперят. Без да продума, сякаш няма вяра на гласа си, той се отдръпва, за да мина. Ала не се отдръпва, както би било редно, навътре в кабинета, а излиза навън и аз, вече влязъл, се обръщам към него, като мисля, че идва след мен. Съвсем не.

— Доктор Мартинели — промълвя едва чуто той.

Поглеждам го. Изпъкналите му очи се въртят в орбитите си като подплашени зверчета, а по лыцяция му череп е избила пот.

— Доктор Мартинели, телефонът е отворен на бюрото ми — казва той задъхано, на пресекулки, едва разбираемо. — Поверително е. Оставям ви.

И затваря вратата. Сам съм! В кабинета на мистър Бароу! В светая светих! Откъдето той никога не излиза, без да превърти ключа в двете специални като на каса ключалки. Уви, аз не съм Джоан Пиърс: нямам толкова здрави нерви. Хвърлям бегъл поглед към кошчето за отпадъци. В същност едва по-късно ще си спомня за този поглед. В момента не го осъзнавам. Заразила ме е голямата уплаха на мистър Бароу. Сърцето ми лудо блъска под ребрата. Гледам като омагьосан слушалката, която наистина е поставена върху огромното махагоново бюро. Запътвам се към нея, вземам я, тя все още цялата лепне от потта на мистър Бароу и аз изпитвам толкова силно отвращение, че я избърсвам с носната си кърпа, преди да я доближа до ухото си.

— На телефона — доктор Мартинели.

— Един момент, докторе — чувам гласа на телефонистката. — Сега ще ви свържа.

И повече нищо. Никакъв звук. Безответен телефон. Безкрайно чакане. Краката ми омекват. Няма все пак да се намества в голямото, облечено с черна кожа кресло на мистър Бароу — сядам върху бюрото, което в известен смисъл е израз на много по-голямо неуважение, ще си дам сметка по-късно. В момента главата ми е празна, слепите ми очи туптят и забелязвам, че и моята ръка, хванала слушалката, се поти.

За тия няколко секунди изглежда съм свикнал с мълчанието, защото подскачам, когато най-после го нарушават: в слушалката прогърмява мощен, суров, заповеднически глас. В първия миг не разбирам дали е на мъж или на жена. Изумен съм преди всичко от силата му. Отеква в главата ми, сякаш я обсебва.

— Доктор Мартинели ли е?

— Да.

— В кабинета на мистър Бароу ли сте?

— Да.

— Сам ли сте?

— Да.

Кратка пауза.

— На телефона е Хилда Хелсингфорт. В четиринадесет часа Шушка ще бъде готова оседлана в конюшната. Ще се явите с нея на пропускателна. Постовата е предупредена, ще ви придружава една милиционерка. Край на разговора.

Затварям телефона. Нямах време дори да отвърна. А и надали бих могъл да отворя уста. Устните ми са залепени. Слюнката ми изведнъж пресъхна. Изправям се. Облягам се за миг с двете ръце на бюрото. Когато излизам, не виждам и следа от мистър Бароу.

Запътвам се към тоалетните. За мой късмет там няма никой. Отварям кранчето със студената вода и силно плесвам страните си с мокри ръце. Изтривам се и правя няколко дълбоки вдишвания, крачейки напред-назад. При всяко минаване пред огледалото хвърлям по един поглед: още съм много блед, за да се върна в столовата.

[1] Добър вечер, господине, (исп.) Б.пр. ↑

[2] Така латиноамериканците наричат презрително американците от северната част на континента. Б.а. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

Когато се явявам, яхнал Шушка, при наблюдателната кула, постовата ми подава с крайчеца на пръстите си пропуска под погледа на дежурната горе, на площадката, която буквално ме поглъща с очи. На десетина крачки — Джеки, и тя като другите две, в синьо-зелена униформа, с карабина през рамо и револвер на кръста. Възседнала е сивобял скопен кон, осакатено същество, което като всички себеподобни вдъхва отвращение у Шушка. Тя прибира уши назад, но аз веднага дръпвам поводите, за да осуемя всякаква проява на агресивност. Изненадва ме присъствието на Джеки. Вчера научих от „ние“, че Пуси е изгонена от Блувил. Очаквах, заради всички ония забранени приказки със Стин, Джес и мен и другарката ѝ да я последва. Но не е така, ето я пред мен, в твърда плът и топла кръв, натоварена със задача, чиято важност сигурно осъзнава, ако се съди по безизразното ѝ лице. И сигурен съм, че само тя знае къде ще ме води. Забелязах мимоходом, че на дежурната от кулата ѝ се стори странно, че излизам сам.

— Тръгвате по обичайния път, докторе — казва ми Джеки, след като прибирам пропуска в джоба си. — Аз ще вървя след вас.

Изрече го със силен, властен глас, без дори да ме удостои с поглед. Обичайният път, предполагам аз, е маршрутът на неделните ни разходки на кон. Поемам по него с мъчителното съзнание, че съм затворник, воден от въоръжена охрана. Не искам, разбира се, да драматизирам нещата: излизането ми от столовата бе забелязано от много хора и не смятам, че личната ми безопасност, поне в близко време, ще бъде поставена на карта. И все пак Джеки върви зад мен, въоръжена до зъби. А аз нямам дори джобно ножче, за да се браня, само двамата сме и навлизаме в гора, в която нито веднъж досега не сме срещали жива душа.

На всичкото отгоре и този юнски ден е зловещ. Валя непрекъснато два дни и две нощи и макар дъждът да спря най-после на обед, настъпилото проясняване съвсем не заслужава името си. Небето

е набъбнало чак до хоризонта от големи облаци, притъмнели и тумбести, които пълзят по върховете на борове, готови всеки миг да се изсипят. Черният път, слава богу, е от пясък и дребен чакъл и не поддава под стъпките на Шушка, но безброй придошли поточета го браздят и изравят надолу, а тук-там, спускайки се от високото, го пресичат и напъряко. Кобилката ми, която не обича водата, все се дърпа и напредва в неравен тръст. Решавам да мина на обикновен ход, Джеки зад мен не възразява: и без това пътят се изкачва стръмно нагоре по склона на гористия хълм.

Обикновеният ход има и друго преимущество: позволява ми да направя равностметка на отношенията ми с Джеки. Резултатът е твърде скромнен. При произшествието с Джеспърсън, когато слязох от коня и застанах до нея, с глава на височината на ботушите ѝ, мисля, че у нея се предаде мимолетното, неочаквано и силно желание, което ме обхвана. При следващото излизане тя грубо, яростно прекъсна двусмисленото ми „обяснение“ с Пуси. И на края, в неделята, след последното обаждане на Анита по телефона, че няма да дойде, тя ми отправи по време на разходката приятелски поглед и приятелска полуусмивка, но и двете ловко прикрити от очите на останалите.

Достатъчно ли е туй, за да ѝ се доверя? Ако на Пуси са ѝ духнали под опашката, защо да не се предположи, че Джеки, а не Пуси е разказала истината за произшествието с Джеспърсън на мистър Бароу? Донос, който несъмнено е цената на доверието, с което виждам сега, че е облечена. В такъв случай уловка ли ще се окажат усмивката и погледът от онай неделя? Не ми се вярва. Това момиче няма прозрачно чистия поглед на лъжките. Напротив, той е пълен с неизречени неща. А когато човек носи толкова много в себе си и в добавка е с такава енергична брадичка, няма доброволно да се оплете с лъжа. Поне аз така мисля. Или искам да го мисля, което е все едно и също.

Ето и завоят, отвъд който вече не се вижда Блувил. Време е, струва ми се, да опипам почвата при моята охрана. Дръпвам поводите на Шушка, обръщам се назад на седлото, като се опирам с дясната ръка на задницата на кобилката, и изчаквам Джеки да ме настигне. Не минават и две секунди, но те са ми предостатъчни да я обхвана с поглед и да я преценя, така както язди насреща ми. Хубаво здраво момиче със заоблени рамене, с висока гръд, със сочно лице, с късо подстригани руси коси и с очи, които мислех, че са сини, а те се

оказват сиви, нещо, което ме изненадва, но е може би от притъмнялото небе и буреносния светлик.

— Къде ме водите? — питам я аз с глас, който би трябвало да звучи естествено.

— Продължавайте, докторе — отвръща ми сухо. — Нямате право да ми задавате въпроси.

Поглеждам я. Лицето ѝ е маска. Нищо не може да се прочете по нея. В този момент Шушка, усетила отпуснатите поводи, рязко се завърта назад и със свити уши понечва да се спусне към скопеца, но аз навреме я удържам. Това обаче е достатъчно да подплаши коня, той хуква в галоп надолу по пътеката и Джеки с голяма мъка го спира.

Чакам. Когато се връща запъхтяна, с провиснал кичур руса коса над ухото, лицето ѝ е пламнало и очите ѝ святкат. Виква ми гневно:

— Ако Шушка ми направи още един такъв номер, стрелям в краката!

— В чии крака? — питам аз нахално. — В тия на Шушка или в моите?

— Докторе — избухва тя, — нямате право да ми задавате въпроси!

На свой ред и аз се развиквам:

— Но все пак ще ви задам един въпрос! Защо вземате скопен кон? Знаете, че Шушка ги ненавижда!

— Не съм го взела аз — отвръща тя малко по-спокойно. — Доведоха ми го готов оседлан.

И докато говори, прехвърля поводите в лявата ръка, а с пръстите на дясната прибира изскочилия рус кичур под шапчицата си, като навежда леко глава. Отначало машинално проследявам движението ѝ, но то най-неочаквано ме развълнува: изглежда толкова женствено при поведение, което съвсем не е такова.

Джеки улавя погледа ми, долавя, мисля, и вълнението ми, защото свежда очи и за цяла секунда наставя едно съвсем не враждебно мълчание.

— Продължавайте, докторе — казва тя с видимо усилие да влезе отново в милиционерския си тон. — Чака ни дълъг път.

Този „дълъг път“ е несдържаност, която сигурно нарушава получените заповеди, и то преднамерена несдържаност, както ми се струва, за да ме успокои. Дръпвам поводите, обръщам Шушка напред

и я подкарвам в правия път, ако смея да нарека „прав“ пътя, който не знам къде води. Може естествено да се предположи, че преднамереността е двойка, че Джеки ме успокоява с една привидна сигурност, за да стана малко по-кротък. И тъй като не съм наясно, допитвам се до инстинкта си, но той, както винаги, ми предлага само интуитивни решения, които си противоречат на всяка минута.

Дотук следваме наистина „обичайния път“ на колективните ни разходки, само че днес го браздят вадички и големите борове от двете му страни се изтръскват над главите ни при най-малкия повей на вятъра. Доволен съм, че съобразих да си облека шлифера и докато търся, ръкавиците си из джобовете, намирам сгънат, смачкан, забравен от месеци каскета си за голф. Слагам го на главата си. За да се опазя от дъждовните капки, но и заради удоволствието да се докосна чрез старата си шапка до частица от миналото. Краткотрайно удоволствие: отливът последва веднага и самочувствието ми спада.

Можех ли днес следобед да кажа „не“ на Хилда Хелсингфорт? В никакъв случай. Прекалено голяма бе опасността да загубя всичко. И ето ме сега, заложник или затворник, воден в неизвестна посока, с въоръжена милиционерка зад мен. Бъдещето, дори и най-непосредственото, не ми принадлежи.

Пътят вече не е толкова стръмен и аз подкарвам в галоп ако не за друго, то поне за да прогоня всички тия черни мисли. Юначага Шушка! Единственото несъмнено приятелско присъствие сред безлюдната природа. Извън песъчливата мокра пътека, проточила се додето стига поглед под борове, няма нищо друго, освен оловно небе и мъртвешка светлина, идеща кой знае откъде. А стихне ли за малко вятърът, чува се само жвакането от четирите копита на кобилката ми, повтаряни в приглушено ехо зад мен от копитата на скопеца, но, както забелязвам, винаги в такт. Върви в крачка кретенът, по военному.

Стигам до кръстопътя, прославил се с безразсъдното препускане на Джеспърсън, и поемам, разбира се, наляво. Зад мен изплющява заповед:

— Надясно, докторе!

Надясно! Забраненият път! „Бягството“ на Джеспърсън! Изстрелът на Пуси! Дръпвам поводите на Шушка и се обръщам:

— Наистина ли казахте „надясно“?

Джеки се приближава, хубава и строга и сякаш още по-едра, с подаващо се през рамото ѝ дуло на карабината. Спира скопеца си на почетно разстояние от Шушка и сухо отвърща:

— Чухте ме добре!

Смервам я с поглед.

— Този път е забранен за нас — казвам аз през стиснати зъби.

— Не и днес.

— Кой го е казал?

— Аз.

Кратък миг на размисъл и с облекчение вземам решение: отказвам да се подчиня.

— Благодаря. Няма да тръгна по него.

Джеки ме поглежда. Така е изумена от недисциплинираността ми, че забравя дори да се ядоса.

— Какво? — възкликва тя. — Какво казахте?

— Няма да тръгна по този път.

— Защо?

— Забранен е.

Сега тя на свой ред ме смерва с поглед.

— Нали ви казах, докторе, че днес по изключение... Не довършва изречението; но го изрече търпеливо, сякаш говори на вироглаво дете. Забелязвам, че в погледа ѝ се четат повече безпокойство, отколкото раздразнение. В небрано лозе се оказва моята войничка. Пратката се бунтува: отказва да бъде доставена на получателя. Какво ще прави Джеки? Ще ме заплашва ли? Не ѝ се удаде особено преди малко.

По мълчанието ѝ разбирам колко е объркана. И то окончателно ме успокоява. Сега всичко е напълно ясно: на Джеки е заповядано да предаде лично пакета. Не ѝ е възложено да го унищожи по пътя.

Ще се възползвам все пак — не много — от преимуществото си.

— Благодаря. Не ми се ще да стрелят по мен — заявявам аз.

— Аз да стрелям по вас! — възкликва тя невярваща.

— Как стреля Пуси по Джеспърсън!

— Пуси загуби ума и дума и случаят не е същият: Джеспърсън наруши възбраната. А вие се подчинявате на заповед.

— Но заповедта е може би клопка!

— Клопка ли?

— Ако тръгна по този път, можете да ме пречукате и после ще кажете, че съм направил опит за бягство — стрелвам я аз с разобличителен поглед.

Върша провокация, съзнавам го. Не вярвам на добронамереността ѝ, макар дълбоко в себе си вече изобщо да не я поставям под съмнение.

— Докторе! — възмутено виква тя.

Изчервява се. Но този път не от гняв, а от обида. И нали кожата ѝ е толкова прозрачна, че се вижда и най-малкото движение на кръвта, червенината се разлива като вълна от челото към скулите и от скулите към закръглената шия, която се подава от гимнастюрката.

— Докторе — избухва тя, — аз да не съм есесовец!

Виж, с това тя по-скоро ме изненадва. Не очаквах една млада милиционерка да има толкова богати познания по история.

— Добре — казвам ѝ, — щом искате да ме убедите, минете пред мен. Аз ще ви следвам.

— Не мога да направя такова нещо — отвърща веднага тя. — Ще бъде грешка.

И тъй като не казвам нищо и лицето ми остава каменно, добавя:

— Моля ви, докторе.

Вглеждам се в очите ѝ. Те са дълбоки, наситено сиви, обградени от гъсти черни мигли, макар да е руса. Нейното „моля ви“ е наистина молба, а не израз на вежливост. Казва го тихо.

— Гарантирате ли личната ми безопасност? — питам аз.

Не извърща очи и погледът, отправен в ответ на моя, е пряк:

— Да, докато сте заедно с мен.

Двусмислен отговор, но трябва да се задоволя с него. А и Шушка губи вече търпение. Впила леко изпъкналите си очи в скопеца, тя нервничеше непрекъснато, докато говорехме, и се наложи на два или три пъти да се завъртим на място, за да отклоня нападателните ѝ напъни.

— Добре — заявявам аз, — ще ви гласувам доверие.

„Забраненият път“ се проточва донякъде в хоризонтална права и затова подкарвам в галоп. Шушка изглежда е доволна от приятната промяна. Весело забива копита, изпод които хвърчи вода и пясък. Скопецът припка подире ѝ.

След пет минути минавам на обикновен ход: спускаме се по стръмен наклон и долу пред нас се възправя препятствие. Мътен поток, преливащ от една долчинка, залива пътеката. И дума да не става да се прескочи. Много е широка ивицата вода. Единствената възможност е да се потърси брод, ако все пак течението не е много силно и много дълбоко.

Джеки ме настига.

— Трябва да преминем — заявява решително тя.

Поклащам глава.

— Първо ще видя колко е дълбоко.

Скачам от седлото, връзвам Шушка за един бор, оглеждам се и намирам счупен клон, обрулвам го, за да стане по-лек, нагазвам във водата и забивам пръчката колкото се може по-далеч. Мисля, че е точно до горната допустима граница. Има силен водовъртеж, но следобедното проясняване се оказва в наша полза: водата не изтича така устремно и няма опасност да ни повлече течението.

Обръщам се: Джеки, отпуснала юздите на коня, е погълната от необичайно занимание пише нещо в малък бележник. Вдига очи в същия миг и без да проговори, ме повиква с пръст. Когато заставам до нея на височината на коленете ѝ, тя ми подава бележника, без да го изпуска от ръка, и аз прочитам:

Х.Х. знае всичко за произшествието с Джеспърсън.

Кимвам и аз мълчаливо; после се отдалечавам. Отвързвам Шушка и изумен се мятам на седлото. Джеки съвсем спонтанно ми съобщи три извънредно важни за мен неща: 1. Написа го, не го каза — значи смята, че може да ни следят от разстояние със специален електронен подслушвател. Запитвам се: така ли Х.Х. „е научила всичко“ за произшествието с Джеспърсън? 2. Потвърждава това, което подозирах, но не исках да повярвам: води ме при Х.Х. 3. Предупреждава ме да внимавам в случай, че Х.Х. ме разпитва за историята с Джеспърсън.

Не мога повече да се съмнявам: в лицето на Джеки имам съюзничка.

Както трябва да се очаква, Шушка ми създава безброй главоболия. Тя се дърпа, върти се и не иска да нагази във водата. Тогава Джеки се престрашава да мине първа със скопеца си. Маневрата е успешна. Шушка също тръгва. Докато прегазваме един зад друг и водата достига до корема на конете, виждам как Джеки хвърля в потока накъсаната на дребни парченца бележка. Заглеждам се в изправения ѝ гръб и якия ѝ рус тил. В мен се надига вълна от благодарност.

Излизаме на отвъдната страна и тя изчаква да я задмина, за да вървя отпред. Свела е очи и с цялото си поведение ми подсказва да мълча. Съобразявам се с безмълвната заповед. Но след стотина метра, когато Шушка бавно изкачва една стръмнина, аз се обръщам назад и я поглеждам. Решителните ѝ сиви очи срещат моите. Не, сексуалността няма нищо общо тук, освен ако я приемам като дифузно, остатъчно влияние. Предлага ми се истински договор за дружба. Смутен съм, развълнуван съм. Виждам Джеки с други очи. Дори оръжието, което носи, няма вече същото значение. За първи път, откакто съм в Блувил, инициалите, с които ме обозначават, са по ирония на съдбата наистина основателни: аз съм „охраняван мъж“.

Обръщам се отново назад и Джеки ми кимва: „Да“. Сред просторната поляна, спускаща се в лек наклон — бунгало от цели трупи. На петдесетина метра разстояние — дърварник. Малко по-нататък — конюшня, където разседяваме конете в отделни боксове.

— Елате — подканя ме Джеки.

Сега върви наравно с мен и аз ѝ хвърлям кос поглед. Отново невъзмутима, но неспокойна. Нещо я измъчва, виждам го по лицето ѝ. И нервността ѝ, именно защото е така сдържана, засилва и моята.

Бунгалото не е толкова скромно, колкото си мислех. Като излизам на поляната — Джеки върви след мен, — откривам друга, доста дълга постройка, издигната под тъгъл спрямо бунгалото: закрит плувен басейн, ако се съди по остъкляването. Всичко е направено от тропическо дърво. С една дума нещо малко, простичко, което сигурно е струвало цяло състояние.

Тясно антре, отрупано с ботуши и връхни дрехи, там оставям шлифера си. После Джеки бутва една остъклена врата, минаваме по протежение на късата страна на басейна и в дъното се озоваваме пред друга врата, която тя отваря пред мен.

— Почакайте тук — високо ми казва тя, сякаш трябва и някой друг да чуе. — Хелсингфорт скоро ще дойде.

След което се завъртва на токовете си и аз със съжаление виждам как се отдалечават русият ѝ тил, яките ѝ рамене, та дори и оръжието, превърнало се сега в приятел.

Влизам. Не се вижда нищо, въпреки големия, стигащ до земята прозорец, който обгражда като в рамка планинския пейзаж, замъглен от силния, косо падащ дъжд и от вълма млечно бяла мъгла. Неясно проблясва меден отдушник над камина, но в нея, точно срещу прозореца, няма огън — само няколко въглена в пепелта. Таванът и стените са облицовани с дървени плоскости, червеникави, доколкото мога да забележа. Различавам до камината в тънещ в сянка ъгъл и един огромен диван.

Затварям вратата и правя няколко колебливи крачки към прозореца. Едри черни облаци над гората, бяла мъгла в падините, здрачна светлина. Не изглежда много гостоприемна планината. Но и от отсамната страна на стъклото не е по-добре. Помещението не е студено, не, но атмосферата в него ме смразява. Имам усещането, че зад мен предметите зловещо ме гледат. Илюзия, разбира се. Но колкото и да си го повтарям, усещането остава. Обхождам с поглед стаята. С дървената си облицовка, с медния си отдушник (единственото нещо, което ясно различавам) тя изглежда по-скоро приветлива. Ала аз се чувствам не особено приветливо посрещнат. Странно, плашещо, парализиращо е усещането ми, че навсякъде ме следи враждебен поглед. Разкършвам рамене, изправям се, пъхам ръце в джобовете и закрачвам из стаята. Мрачнее. Но като си спомням тона и съдържанието на писмата на Хилда Хелсингфорт, не смея дори да потърся електрическия ключ и да го превъртя. Ще речеш, че цялата стая е осеяна от възбрани и табути за мен. Тук нямам никакви права — дори и правото да се намирам на това място.

Доста дълго трябва „да почакам“ — задължителната обработка, за да поомекна. Стар изтъркан номер, но който все още минава, установявам аз, пред обзелата ме трескавост. Е, добре, ще го надхитря тоя номер, няма да бездействувам. Захващам се да разпаля огъня. Поне ще виждам по-ясно. Доближавам двете почернели цепеници и клекнал, разгарям въглените с духалото.

Първият пламък подема, и нечий глас изплющява зад мен:

— Оставете огъня! Никой не ви е казал да го разпалвате!

Изправям се, светва заслепяваща лампа. Премигвам с очи. В най-отдалечения ъгъл на огромния диван зървам около двадесетгодишна девойка, облегнала се на стената и загърнала се в голям шал с цвят на мъртви листа, изпод който се подават босите ѝ крака. Ако може да се каже, че някога нечие лице е принадлежало на „нежния пол“, то точно това лице е. С дългата си грациозна шия, с изящните си черти, светли очи и ореола от руси пухкави коси, то сякаш цялото е изтъкано от крехка женственост. Но в израза на лицето няма нищо ангелско. Външният вид е успокояващ, не и погледът.

— Извинете ме, че нахълтах така — казвам аз. — Много е тъмно и не забелязах, че сте тук.

Лек оскърбителен смях.

— Разбрах. Много поучително бе да ви наблюдавам. Мислехте, че сте сам и кръстосвахте из стаята, сякаш е ваша. Приличахте на малко наежено петле, което се перчи. Арогантността, егоизмът и лошото възпитание на мъжкаря прозираха във всеки ваш жест. Беше смешно, но в същото време и отблъскващо.

Стъписан съм от грубостта на нападката. Успявам все пак да се съвзема и сухо забелязвам:

— Ако моето присъствие е отблъскващо, не виждам защо сте ме повикали.

— Аз не съм ви повикала.

— Не сте ли вие Хилда Хелсингфорт?

— Разбира се, че не — отвърща с най-дълбоко презрение. — Аз лично нямам никаква работа с един ОМ. Направих всичко, за да се противопоставя на идването ви, и вие сте тук пряко волята ми.

Изсъска го в лицето ми като котка, трепереща от ярост, извила гръб до дървената облицовка, с бликаща от очите ѝ омраза. Обръщам ѝ гръб и се запътвам към остъклената врата.

— Къде отивате? — злобно подхвърля тя зад мен.

— Ще чакам Хелсингфорт при басейна.

— По-добре ще направите изобщо да си отидете! — виква тя пронизително. — Давам ви полезен съвет. Вие не знаете какво ви чака!

Не отговарям, затварям вратата. Наистина не знам какво ме чака, но това, което знам, е, че не бива секунда повече да оставам заедно с тая луда. В действителност доста съм разстроен. Започвам да обикалям

басейна, за да се успокоя. Поемам няколко пъти дълбоко въздух, изваждам ръце от джобовете и си налагам не без усилие да разтворя пръсти.

Стигам, „перчейки се“, както каза момичето с шала, до големия прозорец на южната стена, когато в другия край се тръшва врата и като вихрушка, с широка, решителна стъпка нахлува жена, чийто ръст ме изумява. Стиснала е в ръка камшик, облечена е в брич и пуловер с обърната яка, обута е с ботуши. Щом ме вижда, рязко се спира и застава в странна поза. Херкулесовото ѝ тяло е срещу мен, но от лицето, обърнато наляво, се вижда само дясната му страна и тя ме поглежда отстрани, с едно око, като птица.

— Какво правите тук? — пита тя разобличаващо.

До гуша ми идва от този терор. Решавам да се разбунтувам:

— Трябва да го знаете. Нали вие сте ме повикали.

Хвърля ми убийствен поглед, но пак, отбелязвам аз, само с едното око.

— Не се преструвайте, че не разбирате въпроса ми. Какво правите тук, край моя басейн?

Тонът подсказва, че не съм достоен дори кракът ми да стъпи тук.

— На лицето, което е във всекидневната, не се хареса особено моето присъствие.

— Какво лице? — възкликва тя високомерно. — Тук има само едно лице, това съм аз.

Щом като и момичето с шала не принадлежи към човешкия род, към каква ли категория съм причислен аз?

— Елате — ми казва тя. — Сега ще разбера каква е работата.

И с едри крачки, поклащайки камшика в ръка, се насочва към всекидневната. Последвам я.

Неочаквана гледка. Момичето с пухкавите коси лежи голо по корем, заровило лице в кожата на дивана. Плаче.

— Какво има, Одри? — пита Хелсингфорт.

— Този тип — отвърща Одри, като се изправя и ме сочи обвиняващо с пръст — се опита да ме изнасили.

Виквам възмутено:

— Това е лъжа!

Както е лъжа и фалшивият тон на Одри. И очите, хълцането, позата ѝ, голотата ѝ. Същинска третостепенна актриса, с която

режисьорът се мъчи, за да я накара да влезе в ролята си. Никак не изглежда на „изнасилена“.

— Одри — изрича флегматично Хелсингфорт, — престанете да хленчите и ми разкажете ясно всичко.

Ала и Хелсингфорт играе лошо. Премного невъзмутима се показва.

— Това чудовище... — започва Одри.

Направо да заскърцаш със зъби. Всичко е неистинно — и думите, и интонацията.

— Това чудовище — повтаря тя — се нахвърли отгоре ми още с влизането си в стаята. (Колко е правдоподобно!) Но за щастие успях да се освободя, грабнах револвера и му повелих да си върви.

„Повелих“! На всичкото отгоре и изискан речник!

— Лъжа от началото до края — възразявам аз.

За зла воля казвам го, вместо да го изкрещя. Никак не звучи убедително. И аз също започвам да играя лошо. Може би се повлиявам от посредствената игра на партньорките си.

Хелсингфорт обръща към мен дясната страна на лицето си, размахва камшика и досуц като че сплашва непослушно куче, подхвърля, без да повишава тон:

— Хайде, стига!

— Вижте — продължава да хълца Одри, — разкъса гащетата и сутиена ми!

Показва с пръст разпилените по кожата веществени доказателства и сред тях револвера, който „ме е прогонил“. С облекчение виждам как Хелсингфорт взема оръжието, поставя го в чекмеджето на малкото шкафче до дивана, прибира ключа в джоба си и отново застава пред Одри. Но тъй като високата ѝ фигура и широкият ѝ гръб ми закриват „жертвата“, аз се отмествам встрани, но на по-голямо разстояние. Почти съм сигурен, че няма да се поколебае да ме удари, ако отново отворя уста.

— Според вас — започва с унищожително спокойствие тя — защо е скъсал Мартинели презрамката на сутиена ви?

— Предполагам, за да види гърдите ми — отвърща, свеждайки поглед, Одри.

Хелсингфорт се разсмива и посочва с огромния си пръст крехкия ѝ гръден кош.

— Вие се самоласкаете, скъпа: няма нищо за гледане.

Смее се — в това поне е естествена. Дребнавостта ѝ подхожда повече от флегматичността. И тогава прави нещо съвсем неочаквано: взема сутиена от дивана, доближава го до носа си и го помирихва.

— Лъжете, както предполагах — изрича тя заплашително.

— Хилда!

— Лъжете, малка мръснице. Този сутиен изобщо не мирише на пот. А жена, която изнасилват, представете си, се поти. Първо, защото я е страх. Второ, защото се съпротивлява. Лъжете и то лъжете мен! Имахте нахалството да се противопоставите на посещението на Мартинели и след като не се съобразих с това, се опитвате да го провалите. Добре. Ще ви науча аз как се оспорват решения. Понеже сте гола, ще се възползвам веднага.

— Не, не — виква Одри с разширени от страх очи и се свива на дивана.

Хелсингфорт се навежда, бързо и невероятно грубо я хваща за едното ходило, обръща я по корем, издърпва я надолу, докато краката ѝ се подадат извън дивана. Приклепва ги между ботушите си и три пъти, без да бърза, със свършено спокойствие и с ужасяваща ме сила стоварва камшика върху задника ѝ. Избиват три червени резки. Одри извиква, но само веднъж и странно, не хълца, а тихичко стене, сякаш се бои да не вдига много шум.

После я дръпва за ръката, смъква я от дивана и сяда на него с разкочени крака. Рязко казва:

— Ботушите!

Гола и подсмърчаща, Одри се надига, за да ги изуе. Не е толкова лесно. Не ѝ стигат сили и цялата трепери. А същевременно прелива от старание и послушание, ще речеш, че такова раболепничене ѝ харесва.

— Мартинели — обръща Хелсингфорт юпитеровския си профил към мен и втренчва черното си око, — оказвате се в небрано лозе.

— Аз ли?

— Чухте Одри. Тя ви обвинява в изнасилване.

— Знаете добре, че не е вярно — отвърщам, правейки усилие да запазя спокойствие.

— Не е вярно що се отнася до моите отношения с Одри. Но не е задължително невярно, що се отнася до отношенията ми с вас.

— Не ви разбирам.

— Пуловерът! — заповядва на Одри и додава заплашително: — Престанете да хленчите. Неприятно ми е.

Одри престава.

— Мартинели — подхваща тя, след като и пуловерът е издърпан през главата ѝ, — все още не сте схванали ясно положението. Истината тук е онова, което аз обявявам за истина. Размислете. Ако реша да потвърдя казаното от Одри, кой съдия ще ви оправдае?

— Ще бъде лъжесвидетелство!

— Е и какво? — повдига тя вежда.

Замълчавам. Това сериозна заплаха ли е? Или така, между другото, малка садистична шега?

В този миг, очарована по всяка вероятност при мисълта да ме осъдят, Одри надава лек писък на птичка и свеждайки глава, залепва нежна целувка върху ръката на Хелсингфорт, между лакътя и китката. Но тая веднага се отдръпва назад, поставя широкото си ходило върху голите гърди на девойката и само с едно натискане на крака я отхвърля назад. Одри се търкулва на пода, но тутакси се изправя и по лицето ѝ няма следа от гняв или обида.

— Вие сте луда — ѝ казва презрително Хелсингфорт. — Престанете да се лигавите и запазете нежността си за себе си. Аз не я ща. Вече ви казах.

И добавя рязко, сваляйки сутиена си:

— Брича!

При тези думи аз се обръщам и се заглеждам в огъня. Одри трябва да е проявила колебание, защото Хелсингфорт нетърпеливо повтаря заповедта си. След брича сигурно идва ред на гащетата, защото я чувам ядно да казва:

— Полека! Няма смисъл да ги късате. Никой не ще повярва, че са искали да ме изнасят!

Мълчание. Подът изскърцва. Предполагам, че Хелсингфорт се изправя.

— Отивам да плувам — заявява тя с известна тържественост, сякаш става дума за нещо важно, та целият свят да го знае. — Одри, дайте хронометъра на Мартинели. А вие се облечете и ми пригответе чай.

Одри не ми подава хронометъра. Поставя го на масата с отровен поглед.

Когато влизам в залата с басейна, Хелсингфорт, изправила се край бордюра, гола и монументална, ми прави знак да мина от дясната ѝ страна. Трябва да призная, че в същия миг си помислям дали не е наистина едноока, защото лявата ѝ буза е непрекъснато скрита под гъстите черни коси, които тя прибира изцяло от тази страна. Не, не е, защото тъкмо тогава зървам лявото око, черно и блестящо и не по-нежно от дясното.

Махвам с ръка, тя скача във водата, включвам хронометъра и я наблюдавам. Тази жена е превъзходна атлетка. Плува така бързо, че пред лицето ѝ се образува празнина и е излишно да обръща глава настрани. Но преди всичко съм изумен от размерите ѝ на античен герой (трябва да е висока не по-малко от метър и деветдесет), и от мускулатурата ѝ, която и под хармоничната обвивка на плътта издава голяма сила. Докато следя с поглед движенията ѝ, хрумва ми, че ако жената продължава да бъде господстващото същество в нашето общество, възможно е спортната подготовка, която ще иска да получи, да промени за няколко поколения телосложението ѝ и да я превърне — по ръст, по тегло, по мускулатура — във водещ елемент в семейната двойка, ако тя изобщо просъществува дотогава.

Хелсингфорт ме предупреди, че ще преплува осем пъти басейна. На осмия път, с докосването на пръстите ѝ до мозайката, спирам хронометъра. Не е доволна от времето си, обвинява ме, че не съм го засякъл точно, и излиза от басейна със смръщени вежди, грабва две хавлиени кърпи, хвърля ми едната и ми казва сухо, без да ме погледне:

— Подсушете ми гърба.

Подчинявам се след секунда колебание. Ако трябва да се карам с нея, по-добре да не е за дреболия. А тя явно смята, че всичко ѝ е позволено. Заради милионите ѝ ли? Или заради физиката ѝ, която докосвам в момента с пръст (погледът ми е горе-долу на височината на лопатките ѝ) и която ме ужасява, защото знам, че нито за миг не ще се поколебае да я използва срещу мен. Казвам си, че преди всичко трябва да скрия страха, който ми вдъхва. По-късно ще осъзная, че тази реакция у мен не е била обмислена. Напомня много за оня инстинкт у жените, който ги кара никога да не показват, че се боят от силата на мъжете, за да не пробудят у тях страшния звяр.

Кърпата се плъзга нагоре-надолу и с учудване забелязвам, че започва да ми харесва подсушаването на този гръб. Кожата е толкова

гладка, формите толкова красиви и въпреки могъществото им, така неоспоримо женствени, че аз се увличам повече, отколкото трябва. И странно, нито кръвожадността на Хелсингфорт, нито огромните ѝ размери са в състояние да ме сплашат.

— Стига — казва тя, без да се обръща, протяга ръка за кърпата и я премията през рамо. Гледам я как се навежда, за да избърше косите си с другата кърпа. Сега и аз ѝ обръщам гръб и се отдръпвам.

— Мартинели — обажда се тя, — как ме намирате?

Правя кръгом. Изправила се е пред мен в онази странна поза, която вече забелязах, тялото обърнато към мен, лицето — в профил, или по-точно завъртяно на три четвърти, гледайки ме отстрани.

— Искате да кажете физически ли?

— Да.

Нищо вече не ме учудва. Досега бях камериер, сега съм ѝ огледало. Оглеждам — от горе до долу, на дължина и на ширина — този гигантски Нарцис и казвам:

— Изключителна.

— Изключителна? В какво?

— По ръст, по красота, по съразмерност.

Поглежда ме подозрително.

— Че какво ми е на моята съразмерност?

— Нищо.

— И защо е изключителна?

— При вас лумбо-сакралния пояс е по-малък от скапуларния пояс.

— Какви са тия гатанки, докторе. Кажете го на разбран език.

— Раменете ви са по-широки от ханша.

— Че това изключително ли е?

— За жена, да.

Смръщва вежди. Не ѝ е трудно да ме погледне от високо и ми заявява с олимпийско спокойствие:

— Изоставате, докторе. Традиционните понятия за мъжественост и за женственост днес са съвсем остарели.

Ами да, разбира се! Не го ли знам! Откога ми го набиват в главата! Как така забравих „новото евангелие“! Та всичко е така очевидно! Няма вече хетерохромозоми ХХ! Няма яйчници и яйцеклетки, нито отделяне на естрогени! И разбира се, никакви тръби,

матка, влагалище! Край на вулварните устни и на клитора! Свършено е с менструалния цикъл! Изчезват гърди, кърмене, бременност! И никаква разлика, да, никаква — в сърдечния ритъм! Да предположим, че сега си позволя дори най-невинната забележка например, че пубисното окосмяване на хубавата атлетка, изправила се насреща ми, е в класическата форма на триъгълник, а не на ромб, като при мен, в каква ли злонамереност, в какво отклонение от принципите ще бъде веднага обвинен?

Прибягвам до оръжието на слабите: замълчавам. Оставям на Хелсингфорт „женската“ привилегия да има последната дума.

В живота на народите настъпват моменти, когато фразите придобиват способността да променят фактите; когато човек с изумление установява, че словесното бълнуване замества научната истина. Преживявам един от тези моменти и чувствавам цялата безполезност да вървя срещу течението. Грешката е много голяма. Трябва да се чака да се разсее магията на готовите формулировки. А докато чакам, трябва да приема, че супержената, застанала пред мен с огромните си цици, и аз сме напълно еднакви и се подчиняваме на едни и същи физиологични закони. Добре, да го приемем! Да приемем също, че тъй както съм нейно подобие, аз съм безкрайно по-низше създание именно защото съм от мъжки пол. Какво струва в края на краищата едно такова малко противоречие? Отдавна вече логиката не ме вълнува.

— Мартинели — казва Хелсингфорт, — чакайте ме във всекидневната. Сега ще дойда.

Най-после ще разбере какво иска от мен! Оставям я и докато се запътвам към другата стая, зървам с крайчеца на околото как отваря в противоположния край на залата вратата за банята.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Сега, когато премислям отново последвалата тогава сцена, изненадва ме изкуствения и неубедителен тон, наложен от Хелсингфорт.

Даже думите ѝ звучат фалшиво. Те са надути, превзети, сякаш прекалено дълго е подготвяла всяко изречение. Цялото ѝ държане изразява един особен безстрастен садизъм, който не ѝ доставя на практика, сигурен съм в това, и половината от очакваното удоволствие. Явно, обхваната е от параноя и от мания да преследва. Но жестокостта у нея не притежава спонтанността на силното чувство. Тя е по-скоро система, и то доста добре обмислена система.

Но както вече отбелязах, тя се увлича. Всичките ѝ ефекти са прекалени. Когато влизам например във всекидневната, виждам върху ниска масичка чайник, препечени филийки, масло, конфитюр — и само една чаша! Аз не съм поканен!

Преднамерена дебелацина, която е в същия стил като навика ѝ да завършва писмата си, без нито един от общоприетите изрази на вежливост. Толкова е пресилено, че се разминава с целта.

Друг пример: идвайки от кухнята, Хелсингфорт най-после се показва във всекидневната. Тя не влиза. Тя ефектно се появява на сцената. „Перчи се“ в пъстра копринена роба, под която се вижда, че е гола. Без да ме удостои с поглед, сяда в единственото кресло и ми казва така, сякаш отпъжда, побутвайки с крак, кучето си:

— Седни мирно!

Това вече е прекалено. Детинско е. И в момента се чувствавам не унижен, а обхванат от развеселено презрение. Струва ми се, че Хелсингфорт би могла да прояви малко по-тънък усет в показването на простацините си. Трябва дори да направя доста голямо усилие, за да си припомня колко е опасна събеседничката ми и колко уязвимо моето положение.

Добре. Настанявам се на една табуретка и вперил очи в препечените филийки — изведнъж откривам, че съм гладен, — чакам.

Мълчание. Тя пие. Предполагам, че се опитва да създаде впечатлението, че при нея това е свещенодействие, както и всичко останало: светът се спира и я гледа. Честно казано, номерът не минава: не мога да го повярвам.

Та нали в Блувил аз имам работа все с истински хора: Пиърс, Буридж, Стин, Грейбъл. Дори мистър Бароу е истински в известен смисъл: вярва в своята бюрокрация. А и наблюдателната кула, бодливата тел, лабораториите, сложният обществен живот в лагера с кастите си, с подслушвателите си и с нелегалността, всичко е здраво, реално. Тук всичко е фалшиво. Като се започне още от бунгалото. Отдалеч прилича на горска къщичка от цели трупи, каквито има навсякъде из Върмонт. Но влезеш ли вътре, откриваш басейн с мраморен бордюр. И сред този декор за киностудио какво представлява в крайна сметка Хелсингфорт? Антична героиня? Свещено чудовище? Съвсем не, внушителни са само габаритите ѝ. Махнете ръста и мускулатурата и какво ще остане? Една безжалостна делова жена, една невъзпитана милионерка и непоносимо слаба актриса.

Седнал съм на табуретката мълчалив, почтителен, със сведени очи, но само привидно. Вътрешно се присмивам. Държа се високомерно с моята партньорка. Унижавам я. Сривам я със земята. Нищо не струва тая Хелсингфорт. Обикновена садистично-параноична луда, която си мисли, че е Нерон, защото нашляпва интимната си приятелка. В същност въпреки внушителните си пози е самата вулгарност. Никакъв стил. Никаква изисканост.

Стигам дотам да забравя — което не е разумно, — че държи в ръцете си живота ми и не само моя живот. В нейно присъствие видимо се превръщам пак в стария фалократ. И аз потъвам в садистични мечти, които далеч не са в добрия тон. Пример: ставам, грабвам табуретката, стоварвам я върху главата ѝ и я изнасилвам, докато е в безсъзнание.

Точно в този миг моята изнасилена оставя чашата си върху подноса и ме поглежда: поглед, който при нея оценявам като безобиден. Неутрален глас. Кадифени ръкавички. Боже, колко лошо играе! Колко пресилва! Как издава ходовете си! Сякаш няма да предвидя, че сладникавото начало ще бъде последвано от свирепост.

— Как върви работата в лабораторията ви?

— Много добре.

Веднага ме контрира:

— Твърде добре. — И додава: — Получих рапорт, в който ми се съобщава за извънредно голямата близост между вас и Буридж.

Отвърщам с равен глас:

— Буридж играе важна административна роля, виждам я често и има голямо подобрение в отношенията ни.

Кратка пауза. Тя забива отново нос в чашата и го вдига, за да заяви сухо:

— За вас получих други рапорти, които ми съобщават за двусмисленото ви отношение към Фридман и мисис Бароу.

— Фридман ли?

— Милиционерката, на която викате Пуси.

Замълчавам, преди да отговоря:

— Двусмислено не е точната дума. Отношението ми е безупречно, но не мога да отрека едно неволно влечение към посочените от вас лица.

Хелсингфорт ми отправя леден поглед. Питам се със закъснение защо ли й направих това глупаво признание. Може би, след като отрекох за Буридж, съм поискал да изпълня камъчето за другите две. Не, не е туй. Истинската причина е, че невероятната актьорска посредственост на Хелсингфорт ме вбесява и на свой ред и аз играя както ми падне! В стил, който съвсем не е мой. Установявам за кой ли път: не може да се играе истински с някой, който играе неистински!

— Надявам се, докторе — казва ми тя с унищожителен тон, — че си давате сметка за сериозността на онова, което току-що казахте.

Ако говорим за сериозност, нейната, уж от нравствени подбуди, е твърде малко убедителна.

— Давам си сметка — отговарям аз. — Но предполагам, от друга страна, че очаквате от мен искрени отговори.

Измъквам се както мога. И по-скоро зле.

Тя прави драматична пауза и попитва, без да повишава тон:

— Добре, докторе, какво ще решим за вашата оставка?

А, най-после, ето какво било! И го изтърсва направо! На всичкото отгоре уж че иска и моето мнение. Пресилена, глупава е тази садистична изтънченост. Но все пак си казва своето. Останал без

слюнка, аз с мъка отлепям устни и когато проговарям, проговарям с безцветен глас:

— Има ли нещо ново, което да ви накара да промените решението си да остана при вас?

— Има — отвърща ми с толкова неестествена флегматичност, че веднага предусещам следващия удар. — Администрацията на Бедфорд — продължава тя — няма да поднови през октомври субсидиите за вашите изследвания.

Ударът не попада в целта. Първо, защото можеше да се предвиди. Второ, защото до октомври ще приключа с изследванията си. Дори по-рано. Казвам й го.

Замълчава. И тогава ми изиграва един номер, съшит с бели конци. Налива си втора чаша чай, като в забавен кадър, слага две бучки захар и бърка с лъжичката. Минава кажи-речи минута. Върховно напрежение. Гледам пламъците търпеливо.

След като ме е накарала — мисли си тя — да се попека така на бавен огън, ми казва с престорено невъзмутим вид:

— Дали ще приключите или не, малко вероятно е да ми позволят да пусна в серийно производство вашата ваксина.

И това също го знам! Хелсингфорт не ми съобщава нищо ново. Само го потвърждава. А аз нито се изненадвам, нито се възмуцавам. Бомбата й не се е възпламенила. Замълчавам.

Жалко, че не смятам за необходимо да вдигна очи и да я погледна, но си мисля, че е объркана от равнодушието ми. Заговаря след малко, ала така, че този път съм изненадан от естествения й тон:

— Повярвайте ми и аз не съм особено доволна да загубя такъв огромен пазар. И ако зависи само от мен, не искам нищо друго освен, както сигурно предполагате, да пусна в масово производство ваксината ви. Обаче при сегашното положение на нещата ми се струва изключено.

Заговори почти човешки, за да ми разкаже за паричните си затруднения:

Продължавам да мълча със сведени очи и си задавам някои и други въпросчета. Ако е убедена, че няма да може да пусне в масово производство ваксината, какво й пречи още сега да ме уволни? И ако са такива намеренията й, защо не го направи със съответното писмо? За какво е този разговор?

Настръхвам, всичките ми сетива бият тревога. Чакам продължението. И продължението се оказва най-неочаквано:

— Мартинели, вие признахте, че изпитвате „неволно влечение“ към Фридман и към мисис Бароу.

— Нямаше нищо осъдително: нито думи, нито жестове.

— Имало е погледи.

— Да, но и погледите престанаха.

— Знам.

Оглежда ме с дясното си око и както ми се струва, и с лявото, въпреки прикритието на косите.

— А към мен — додава тя, — изпитвате ли и към мен „неволно влечение“?

Такава, значи, била работата! Смаян съм! Поздравявам се, че още от началото приех ролята на скромна девственица и забивах поглед в пода! Защото този път фишекът не е навлажнен. Гръмна! И аз съм наистина стъписан. Имам чувството, че съм машинописка, задиряна от тираничния си началник.

Не знам какво да отговоря и казвам напосоки:

— Поогладнях. Мога ли да си взема една препечена филийка?

Не е чак толкова глупаво в края на краищата. Ако иска да спи с мен, поне да ме нахрани.

— Можете — отвръща тя с голяма неохота.

Навеждам се напред и не само си вземам препечена филийка, а и я намазвам с масло. И без излишно да бързам, я вдигам към устата си.

— Дължите ми отговор — нетърпеливо ме подсеща тя.

— Там е работата, че се колебая дали да ви отговоря.

— Защо?

— Защото може да се превърне в обвинение срещу мен. Та нали преди малко ме уличихте в престъпление заради няколко невинни погледа към Пуси или към мисис Бароу.

— Тук аз съм съдник — заявява тя.

Ако моята съдба и съдбата на ваксината ми не бяха поставени на карта, щях по-скоро да бъда благодарен за цинизма ѝ. Така поне нещата са ясни. Тя не вярва на нито една думичка от официалната доктрина.

Усещам под погледа ѝ, че не мога повече да клинча. Оставям наченатата филия върху масата и казвам:

— Влечението, за което споменахте, съществува, но е потиснато от страха.

— Обяснете по-ясно — изрича тя хладно.

— Още от началото на разговора ми дадохте да разбера, че можете да ме уволните всеки момент. Бих искал да се върнете отново на този въпрос.

— Защо?

— За да не помислите, че страхът е повлиял на решението ми.

Поглед. Колебание дали да ме разбере. Смръщени вежди. Кисела физиономия. Много пресилена мимика на презрително неверие. След което се разсмява. Шумно, с цяло гърло. С подигравателен смях. Оскърбителен, предизвикателен. С едно дълбоко гърдно и най-пренебрежително „Ха! Ха!“ И съвсем неудачно, разбира се. Лошо пробутва предателския си смях; тонът звучи фалшиво в пълен дисонанс с гласа ѝ. Обижда слуха ми, а не мен.

Без да смятаме, че много ги удължава тия свои „Ха! Ха!“ Веселият смях е дълъг. Злият смях винаги е кратък. Нейният е двойно фалшив: и по чистота, и по трайност.

— Мартинели — продължава тя с най-унищожителен тон, — вие сте наивник. Лъжете се, ако си въобразявате, че ще гарантирам оставането ви в Блувил в замяна на дребните ви услуги. Във вашето положение не можете да се пазарите за каквото и да е. Ако отстъпите, нищо няма да получите от мен, дори обещанието да ви задържа на работа.

„Ако отстъпите!“ Каза го без смях. А аз — въпреки надвисналата опасност — започвам да намирам за твърде комична тази внушителна демонстрация на сила, за да ме накара да спя с нея. Може и да няма какво да печеля. Но сигурно няма и какво да губя.

Решавам да мина в настъпление:

— Разрешавате ли ми един въпрос? — вежливо питам аз.

— Да.

— Преди малко, когато ви подсушавах гърба край басейна, почувствахте, нали...

Не довършвам изречението и ѝ отправям усмивка — леко курвенска, — за която бих се укорил, ако, уви, не я налагат обстоятелствата.

— Разбира се — отвърща тя като за нещо, което се подразбира от само себе си.

— В такъв случай не намирате ли за излишно изнудването с оставката?

— Да — отвърща тя, — ако исках само да ви имам. Но това не ме задоволява. Аз искам и да ви покоря.

Господи! „Да ме покори!“ Както Юлий Цезар покори Галия! Каква липса на чувство за мяра. Толкова шум за едно обикновено съвкупление!

Ще се опитам все пак да оплета тази огромна оса.

— Да се покоря ли? — възкликвам с мила усмивка. — Не виждам как може да стане. Понеже аз ви желая, получава се доста двусмислено положение. Ако реша да спя с вас, никога няма да разберете какво е определило решението ми, желанието или страха.

Виждам по лицето ѝ, че никак не ѝ харесва тая работа, да я впримчат в мрежите на едно малко по-тънко мислене. Измъква се както може, накъсвайки всички мрежи.

— Знаете ли, Мартинели — грубо заявява тя, — че ако има нещо, за което хич не ми пука, то е вашата италианска изтънченост!...

Нямам време да отговоря. В стаята проблясва на два пъти светкавица с бяла, непоносима светлина, съвсем близо до нас отеква гръм, много кратък и много силен, и от кухнята долита вик.

— Одри! — изкрещява Хелсингфорт.

Скача от креслото с мудна гъвкавост, отваря със замах вратата на кухнята и след секунда се връща, носейки Одри на ръце.

— Докторе — пита силно разтревожена, — ранена ли е?

И докато говори, я полага върху кожите на огромния диван. Приближавам се и се надвесвам.

— Не ме докосвайте! — виква Одри, като разтваря широко сините си като забравка очи и се втренчва с отвращение в мен.

— Нищо ѝ няма — изсмивам се аз. — Реакцията ѝ го потвърждава.

Но Хелсингфорт не се разсмива. Сяда на дивана, обляга широкия си гръб на кедровите плоскости, повдига с изненадваща нежност тялото на Одри, полага раменете и главата ѝ върху коленете си и прикрепяйки със сгънат лакът крехкия ѝ тил, започва да я гали по

косите с голямата си длан. Същевременно излива цял поток от нежни и неясни слова, нещо средно между мъркане и приглушено ръмжение.

Не мога да повярвам на очите си. Нито на ушите си. Имал съм погрешна представа за параноиците. Мислех, че хипертрофията на собственото „аз“, заедно със садистичната мания да преследват, ги лишават от способността да обичат. Каква груба грешка. Установявам го нагледно: боят с камшик не пречи на добрите чувства.

Признавам, че не в такава светлина виждах отношенията между двете жени. И започвам да се чувствавам неловко, че съм там. Садистичните закачки, както и да е. Но никой не обича да бъде свидетел на нежността между двама души.

Решавам да изчезна.

Запътвам се към вратата и тогава Хелсингфорт вдига глава, сякаш е изненадана от моето присъствие.

— Заминавам утре за Вашингтон — казва тя с отсъстващ глас. — Ще се върна след осем дни.

Край. Сцената свърши. Изтри ме напълно от декора. Това, което ми каза, не е нищо друго, освен най-вежливото възможно „довиждане“. Но аз изтълкувам думите ѝ едновременно като сбогуване засега и като среща за в бъдеще.

След като затварям след себе си вратата на луксозната барака, аз поемам дълбока глътка въздух и нагълтвам малко вода. Вали като из ведро, но странно, небето сега е по-прояснено, отколкото докато бях при Хелсингфорт. Изтичвам под дъжда до конюшната. Скопецът вече е оседлан, а в бокса на Шушка се озовавам отново при обикновеното човечество под формата на Джеки.

— Можете спокойно да говорите — усмихва ми се тя с искрена и естествена усмивка, която след всичко, което изживях, е за мен като слънчев лъч.

И додава:

— Сигурно се досещате, че при тази буря е невъзможно да ни подслушват. А и Хелсингфорт сега си има други грижи. Оседлах Шушка още при първата светкавица: знаех какво ще последва. Одри изпитва панически страх от мълнии и в подобни случаи майчинското чувство у Хелсингфорт избликва като гейзер и пада страшно милване.

— Изглежда, добре ги познавате!

Джеки се разсмива.

— Два пъти седмично снабдявам с храна щастливата двойка. С джип, а когато джипът не може да мине, на кон.

Откача от седлото си прозрачен син дъждобран. Плътено го закопчава върху униформата си и нахлузва качулката над войнишкото кепе. Очарователна е така, още повече че някак се е променила моята милиционерка. Докато затяга опаса на коня, долавям в блестящия ѝ поглед, в живите ѝ движения, в топлата ѝ усмивка едно радостно предусещане.

— На конете! — виква тя с искрящ смях. — Ще вървите пред мен, докторе, докато се виждаме от бунгалото. После няма да има нужда.

Нахлупвам шапката си за голф до ушите и закопчавам шлифера до адамовата си ябълка, без да си правя никакви илюзии за неговата непромокаемост. Отсега усещам ледените вадички, които ще потекат във врата ми. Колко по-удобна е дамската качулка на моята войничка, която тя стяга с шнур под брадата и остават открити само розовият овал на лицето и сивите очи, в които играят пламъчета на необяснима радост. С крак на стремето тя ми отправя още един палав поглед, преди да скочи на седлото.

Щом като се отдалечаваме достатъчно, тя се изравнява с кобилката ми и продължава да язди мълчаливо, но непрекъснато извъръща към мен обграденото си от качулката лице, в което различавам, леко размазани от дъжда, розовото на устните, сивото на очите, бялото на зъбите. Джеки язди много особен облекчен тръс: в мига, в който се надига от седлото, за да освободи вълнообразното движение на коня, тя изнася таза си силно напред с извит гръб и прибрано задниче.

Излизаме на пясъчния път. Тук сме по-нашироко, отколкото по виещата се сред кедрите пътека. И преди всичко пред нас се открива права хоризонтална отсечка. Дъждът яростно се лее, от време на време светкавиците ни заслепват и глухият грохот на гръмотевиците разнася до безкрайност ехото си из планината в своеобразен пристъп, който ме успокоява и същевременно ме дразни. Джеки се обръща към мен и с пълна с дъжд уста весело ми подвиква:

— Хайде, в галоп, докторе!

— Хайде!

В края на правата отсечка минаваме в тръс, за да вземем един много остър завой, а след завоя се озоваваме над стръмен и изровен от дъжда склон и тук вече трябва да караме на обикновен ход.

Под синята качулка розовото лице на Джеки, шибано от дъжда и вятъра, непрекъснато се извъръща към мен с игрива закачливост, която ми е приятна, макар и да не я споделям, тъй като всичките ми мисли са обсебени от проблематичното ми бъдеще в Блувил. Много внимавам с Шушка, защото пороят е издълбал дълбоки вади в песъчливата почва и кобилката непрекъснато се дърпа ту към скопеца и той се плаши, ту към пропастта, зинала от другата страна.

С облекчение виждам, че сме слезли най-после в ниското. В същност не виждам. Разстлалата се мъгла скрива всичко от погледа ми и го установявам едва в последния момент, когато сме вече в долината.

Пълно стъписване. Потокът, който прегазихме на идване, е придошъл неимоверно, кални води стремглаво се носят и сигурно ще ни повлекат и нас, и конете, ако сме толкова безразсъдни да навлезем в него.

Поглеждам Джеки.

— Е, какво ще правим сега?

— Не знам — отвръща тя развеселено. — Ще чакаме.

Усмива се, премигва с очи срещу острите пръски на дъжда, но под полуспуснатите клепачи погледът ѝ не загубва ни най-малко своята игривост.

— Да чакаме! — възкликвам аз. — Да чакаме този проливен дъжд да спре!

— Какво предлагате? — пита тя все така засмяно и закачливо. — Хайде, хайде, докторе — не го приемайте толкова трагично.

— Да не би да смятате, че е много забавно!

Смее се.

— Това, което смятам за забавно, е, че вие не сте предвидили обстоятелствата. А аз съм! — продължава тя с все същия тон на сдържано ликуване.

— Но не може да бъде оттук единственото място за минаване!

— Може, може! — отвръща тържествуващо. — Та аз познавам гората на пръсти! Толкова пъти съм я обхождала като дежурен патрул.

— Тогава — питам нетърпеливо — какво решаваме?

Поглежда ме с престорена сериозност.

— Да ви кажа право, докторе, има само две възможности: или да прекараме нощта под дъжда, или да се върнем при Хелсингфорт.

— Предпочитам дъжда — отвърщам мрачно аз.

— Браво, докторе! В края на краищата какво е една нощ навън, сред бурята! Имате си топли дрехи, хубав шлифер, шапка за голф...

— Аз не мисля за себе си — казвам раздражено, че приема така несериозно нещата. — Мисля за Дейв. Той ще се тревожи.

— Докторе — разсмива се тя още по-силно, — виждам, че името ви на грижовна майка не е незаслужено. А Дейв е много по-малко за оплакване от вас. Той е на сухо! И пред него не се очертава перспективата да остане без вечеря.

— Вие не го познавате. Когато разбере, че не съм се прибрал, ще изпадне в паника. Много е чувствителен.

— Вие също — казва тя със съвсем друг тон и съвсем друг поглед. — Слава богу, не сте коравосърдечен човек.

Дръпва юздите на скопеца и го обръща назад, като ми подхвърля през рамо:

— Елате, да не стоим повече тук. Конете ще изстинат.

Заизкачва в тръс склона, по който току-що се спуснахме и аз побутвам Шушка да се изравним с нея. Във врата ми се стичат вадички вода, ръцете ми са посинели и усещам краката си вкочанени в ботушите. Небето пак е притъмняло и макар бурята да тътне вече далеч от нас, дъждът не престава, тъкмо обратното. Без неочаквани проявявания, нито пък със силни пристъпи той се лее с отчайваща равномерност, която може да трае часове или дни.

Освен това ме измъчва разкъсващ глад. Мисля си — и то с какво съжаление — за препечената филийка, която изтръгнах от Хелсингфорт, но така и не можах да изям.

Склонът става стръмен. Шушка се напъва и аз минавам на обикновен ход. Джеки прави същото и ми хвърля отстрани развеселен поглед.

— Как е самочуствието?

— Лошо.

— С една дума, докторе, вие не сте герой.

— Не.

— Забравяте всичките си задължения, докторе. Би трябвало да слезете от коня и да ми построите колибка от кръгли трупи, нещо от рода на „направи си сам“, ако не за друго, то поне за да опазите хубавата ми кожа от вятъра и дъжда.

— Изобщо не разчитайте.

— Е, докторе, вземете малко присърце работата. Два часа да се потрудите и ще бъда на сушина!

И пак се разсмива.

— Завиваме наляво, докторе.

— Знаете ли къде води този път?

— Ни най-малко.

Сега вече явно ми се присмива, защото преди малко каза, че познава гората на пръсти, след като толкова често е патрулирала из нея. Замълчавам си. А и да исках да говоря, не бих могъл. Джеки е неуморима. За нея няма значение, предполагам, какво казва. В момента тъкмо развива шеговито, разбира се, темата за антигероя. Изненадват ме обаче не толкова думите ѝ, колкото нейното ликуване. Тя сияе от бодрост като животинче. Сигурен съм, че в силното ѝ тяло кръвта се движи по-бързо, че дъждът и студът са безпомощни да проникнат в него, че под дрехите кожата ѝ е топла и мека.

Излизаме на просторна поляна и Джеки ми посочва с камшика в единия ѝ край едва различимо сред дъжда и мъглата голямо кафяво петно.

— Виждате ли онова там? — пита ме тя.

— Не много добре. Какво е то?

Разсмива се.

— Колиба, докторе! Няма да има нужда да я правите сам!

— Знаехте ли за нея?

— Тук е нашият КП, когато патрулираме из гората. Отстъпи ни я Хелсингфорт. Беше първата версия на нейния „Уолдън“^[1]. Ще можете да хапнете, да преспите и преди всичко — добавя тя, като мило ми се усмихва — да се обадите на сина си.

Трогнат съм, че е помислила за Дейв, и ѝ връщам усмивката с лихва. Тя веднага подкарва в галоп, последвам я и аз и за по-малко от минута сме при бараката. Заобикаля, аз след нея и тогава виждам под един навес преградки за конете.

— Докторе — казва ми Джеки, — не разседлавайте коня си, аз ще се погрижа за него. Хубавичко ще го подсуша, ще го изтрия. И моя също. А през това време вие кладете огън в камината, ключът е под големия камък до вратата и погледнете какво има в хладилника. Но за телефона ме почакайте.

Въпреки че като размисля малко, се натъквам на лек парадокс. Съвсем съм премръзнал и само мисълта за огъня вече ме стопля. Благодарен съм на Джеки, че ме натоварва с домакинските задължения.

Пламъкът лумва ярко и високо в камината и аз веднага преглеждам съдържанието на хладилника — намирам масло, яйца и бекон, при чийто вид устата ми се напълва със слюнка, а в един стенен шкаф — чай, солени бисквити и консерва ананаси. Това е предостатъчно. Когато моята войничка идва, аз привършвам подреждането на масата, а яйцата цвърчат в тигана с приятната миризма на бекон, която се разнася из цялата барака и главозамайващо дълбае стомаха ми.

Джеки само си измива ръцете и ето ни вече седнали един срещу друг, огънят пари лицата ни от едната страна и ние ядем лакомо, без дума да пророним, но ведри и в съгласие, разменяйки доволни погледи: две здрави животни, които се разбират добре, вързани на една и съща ясла, и които ще прекарат нощта върху една и съща слама. Краката ми се сгряват в ботушите, приятна топлина се разлива в стомаха ми и аз съм съвсем капнал от оня вид умора, която е може би най-приятното удоволствие, особено ако си се нахранил до насита.

— Ами Дейв, докторе? — попитва ме хитро Джеки, като оставя чашата си чай върху масата. — Забравихте ли го?

— Казахте ми да ви почакам, за да се обадя по телефон; — отговарям аз със смесица от заядливост и угризение.

Изправя се и застанала до ниската масичка с телефона, сваля слушалката и набира номера.

— На телефона е лейтенант Дейвидсън. Бихте ли ме свързали с мистър Бароу?

Казва го с рязък глас, който ми напомня старата Джеки.

Доста дълго чакане. И докато тя се вслушва съсредоточено, долепила слушалката до ухото, аз мога спокойно да я погледам. Русите й коси, подстригани до ушите, са отменати назад; нито дълги, нито

къси — практична прическа. Кожата е загоряла, но е запазила розовия си цвят, очите — сиви с начеващите около тях бръчици на спортистките, скулите — широки, челюстта — масивна и от цялото това открито лице се излъчва здравомислие и уравновесеност, които са ми особено приятни след срещата с ония две луди.

Най-после. Свърза се с мистър Бароу и му обяснява положението. Тя не му говори като на висшестоящ, а като на „равен“, поставен малко по-ниско от нея в йерархичната стълбица. Вярно, мистър Бароу е „А“, а Джеки — лейтенант, както току-що го научих с изумление — нищо не разбирам от техните отличителни знаци.

Когато казва на Бароу да предупреди Дейв, аз я прекъсвам:

— Може ли да му предадат да отиде да спи у Пиърсови? Те имат свободно легло.

Тя го повтаря на Бароу, но със заповеднически тон и веднага затваря телефона.

— Сега — питам аз — на Хелсингфорт ли ще се обадите?

Тя се разсмява.

— Никой няма право да телефонира на Хелсингфорт.

— Дори и Бароу?

— Дори и Бароу.

И додава, поглеждайки ме със смеещи се очи:

— Успокойте се, докторе, Хелсингфорт няма да дойде да ни безпокои посред нощ.

Казва „ни“ без ни най-малко неудобство. По-скоро аз се чувствам неудобно.

— На какво отговаря вашият чин? — питам я аз, като сядам на леглото и се облягам на дървената стена. — Вие ли командвате милиционерките в Блувил?

— Да. Отскоро.

— Тогава защо вие осигурявате снабдяването на Хелсингфорт?

— Снабдявах я още когато бях обикновена милиционерка. А след като ме повишиха в лейтенант, получих заповед да продължа като доброволка.

— Заповед от кого? От Хелсингфорт?

— Милицията не зависи от Хелсингфорт — усмихва се тя. — Взводът, който командвам, е изпратен в Блувил от щата Върмонт. Моите началници са в Монтпелие.

— И те ли ви наредиха да продължавате да снабдявате Хелсингфорт?

— Не — отвръща тя, гледайки ме право в очите. — „Ние“ ми нареди.

Зинвам от изумление. На свой ред и аз се вторачвам в очите ѝ и замълчавам. Това е грешка, но го разбирам много късно. Трябваше да я питам какво е „ние“. Мълчанието ме издаде.

Тя се разсмива, взема един стол и го възсяда като кон, отпущайки ръце на облегалката.

— Слушайте, докторе — подхваща тя, — преди да почнете да ме питате наивно какво представлява „ние“, аз ще ви разкажа как „ние“ ме привлече. Но първо, ако нямате нищо против, ще ви кажа нещо за себе си. Тъкмо завърших социология, когато избухна епидемията. Разбира се, вече нямаше нужда от социолози. Бях предоволна, повярвайте ми, да постъпя в милицията. Дипломата, излишно е да го казвам, не ми послужи за нищо. Но много бях спортувала, добър стрелец съм и членувах в ДОЖ.

— Вие сте членували в ДОЖ?

— Аз съм член на ДОЖ, докторе. По-точно 90% съм съгласна с ДОЖ. И несъгласна с останалото.

— И какво е това 10%, което остава?

— Е, докторе — разсмива се тя, — няма да ви изнасям цяла лекция!

Връщам ѝ усмивката.

— Та нали сте социоложка.

— В общи линии смятам, че не бива да се заблуждаваме кой е истинският ни враг. Мъжът не е враг — дори ако често играе отрицателна роля по отношение на жената. Не трябва да се смесва актьорът, който изпълнява ролята, с този, който пише сценария.

— А кой е написал сценария?

— Мизогинната култура, която сме наследили.

— Бедфорд ще ви каже, че мъжът е създал тази култура.

— Докторе, то е било толкова отдавна! Няма все пак да припишем на мъжа още един първороден грях. Освен това аз лично обичам мъжете.

Изричайки последните думи, тя ме поглежда със сивите си очи така прямо и открито, че усещам как по гръбнака ми пробягва лека

тръпка.

— Не сте съвсем праволинейна — продължавам аз разговора, за да скрия вълнението си.

— Ще ви изненадам — отвръща тя, — но има дни, в които се питам дали наистина жената се освобождава чрез труда.

— О, не, не сте права!

— Така е най-вече за мислителките на ДОЖ. Те са адвокатки, лекарки, журналистки. С една дума — елит. Но за една работничка в завод, смятате ли, че е много „освобождаващо“ да работи на конвейер, с надзирател над главата си? Или пък за една милиционерка.

— Изглежда, не сте очарована от работата си, лейтенанте.

— Не мога да я понасям. Оня ден четох в „Ню Ера“, че военната професия била едно от най-благородните и най-важни завоевания за жената! Честно казано, аз с удоволствие бих отстъпила това завоевание на мъжете. Убийствено е да бъдеш милиционерка! Все едно и също, все едно и също! Без да говорим за опасностите.

— Опасности ли?

— Случва се и да ни нападнат.

— Кога?

— Когато патрулираме. Но никога — в лагера.

— И кой ви напада?

— Имаме два вида противници: шайките от мародери и партизаните — антибедфордисти.

Отварям широко очи.

— Нима има партизани антибедфордисти?

— Много и добре въоръжени, особено тук. Свещеното им убежище е Канада.

— Мъже ли са?

— Повечето жени и неколцина мъже.

— Та това е прекрасно!

— И аз така мисля. Вие обаче няма да ги видите. Те никога няма да нападнат Блувил.

— Защо?

— Защото вие сте тук.

Поглеждам я изумен.

— Докторе — казва тя, като на свой ред ме поглежда, но сериозно, загрижено, — вие, изглежда, не си давате сметка, че

научната ви работа представлява голяма надежда за милиони хора.

Сякаш буца засяда в гърлото ми и в продължение на няколко секунди не съм в състояние да отворя уста.

— Джеки — проговарям аз най-после, — вие щяхте да ми разкажете как сте били привлечени от „ние“.

Тя се разсмива, изправя се, запалва цигара и прави няколко крачки из стаята. Гледам я. Във фигурата и походката ѝ има нещо противоречиво. Униформата, ботушите, начинът, по който прехвърля тежестта върху петите и прибира назад рамене, са като на мъж и на военен. Но ханшът ѝ се полюшва и под гимнастюрката гърдите ѝ ясно се очертават, особено когато застане съвсем изправена. И лицето ѝ носи същата двойственост: чертите биха могли да минат за мъжки, но кожата е гладка и нежна, зениците — непрекъснато искрящи, а изразът на лицето — безкрайно по-подвижен, отколкото у един мъж.

— Докторе — подхваща тя с весел, хитър и съучастнически вид, който ме кара да наостря веднага уши, — преди около четири седмици Рита, чиято стая е точно срещу моята, ми съобщи в десет часа сутринта, че бараката на милиционерките ще бъде основно претърсена от специално изпратени от Монтпелие служителки. Предложи ми да ѝ предам на съхранение „какъвто и забранен предмет“ да имам. Това и сторих и никак не съжалявам. Само след час стаята ми бе прекарана като през сито. Да имате представа, докторе, какъв бе въпросният предмет?

— Мисля, че да.

Тя се разсмива без ни най-малко смущение, приближава се до огъня и натопля една след друга подметките на ботушите си.

— Други въпроси, докторе?

— Да. Знаете ли защо „ние“ ви заповяда лично да снабдявате Хелсингфорт?

Мълчание. Отбелязвам, че се колебае, преди да отговори, а когато отговаря, отговорът е кратък.

— „Ние“ смята, че след заминаването на Анита за Париж вашата съдба зависи единствено от Хелсингфорт.

И отново мълчание. Няма да каже нищо повече, заговаря за друго.

— Много е поучително да бъдеш край Хелсингфорт и Одри. Толкова поучително, колкото и онова, което става с благословията на

властите в бараката на милиционерките. Знаете ли, докторе — продължава тя, заставайки отново пред мен, но без да сяда, — питам се дали наистина си струва да се отстраняват мъжете. Забелязвам, че сред женския пол се създава втори пол и се образуват двойки — с всичките проблеми, които си има една съпружеска двойка, включително и кой да мие съдовете и кой от двамата да командва: „силният“ или „слабият“.

— Предполагам, че съдовете мие Одри.

— Разбира се. Одри е в положението на домашна робиня, но не е сигурно, че тя е „командваната“.

Пак мълчание. След малко Джеки хвърля с решителен жест цигарата си в огъня, излиза от стаята и се връща с карабината, която опира в ъгъла между стената и ниската масичка. После методично проверява дали са добре затворени вратите, прозорците, капациите на прозорците. Дъждът продължава яростно да барабани по дървения покрив. Следя я с поглед.

— Мъничко местенце, докторе! — казва тя и сяда до мен на леглото. Поглежда ме със светналите си развеселени очи. — Докторе, нали не се съмнявате какъв бе забраненият предмет, който Рита прие да скрие?

— Не, ни най-малко.

— Затова пък не знаете, че му оформих гражданско състояние. Да, да — весело възкликва тя, — такава е силата на въображението: хрумна ми да очовеча този ерзац. Е, няма ли да ме попитате, докторе, какво име му избрах?

— Не ви питам, но вие, изглежда, много държите да ми го кажете.

Разсмива се.

— Наистина! — и додава: — Да ви го кажа ли?

— Ако желаете.

Поглежда ме с огромна лукавост, смехът напирва в устните, а в младите очи танцува ликуващо пламъче.

— Ами, докторе, нарекох го Ралф!

Физиономията ми явно я развеселява и тя започва неудържимо да се смее. Но докато се полюлява напред-назад, тресейки леглото и самата тя разтърсвана от непреодолимите пристъпи на смеха, очите ѝ ме дебнат. И съвсем непринудено, успокоявайки се постепенно, тя поставя ръка върху бедрото ми и я оставя там, без да престане да ме

гледа. Лека-полека лицето ѝ става сериозно, погледът ѝ се променя, предполагам — и моят.

— Добре — изрича тя, сякаш вече нещо е решила. Смъква ботушите, изувайки ги с крак, и ги праща на пода. После чевръсто откопчава колана, навива го около револвера и го хвърля зад себе си на леглото.

Заразителността на желанието помита и мен, но все пак не оставам сляп за иронията на положението. Достатъчно е да погледне човек разхвърляното из стаята снаряжение, да види тази съвсем мъжка припряност да го свали от себе си: в този миг „почивката на война“^[2] съм аз.

[1] „Уолдън или горски живот“ — роман от американския писател Хенри Торо (1817–1862), в който описва как живее съвсем сам край едно езеро в собственоръчно построена дървена колиба. Б.а. ↑

[2] Алюзия за едноименния роман на Кристиан дьо Рошфор. Б.пр. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Веднага щом пристигахме в Блувил, отивам у Пиърсови да прибера Дейв. Той още спи и аз забелязвам, че Рита, макар да е сама — Пиърс и Джон са отишли да плуват преди закуска, — не прави ни най-малък опит да изключи подслушвателя и да ме предразположи към изповед. А явно изгаря от любопитство. Ястребовият ѝ поглед се рови в мен и докато събуждам внимателно Дейв, тя обикаля около мен, души ме като ловджийско куче и ми отправя на сбогуване и усмивка, и намигване, преливащи от недоизказани неща. Разтревожвам се. Ако е възможно само с надушване да се отгатне каква нощ съм прекарал, поразумно ще е да взема един душ.

Аз правя нещо повече — влизам във ваната и едва не заспивам в изстиващата вода. Дейв ми напомня, че след девет часа не дават закуска в столовата, но както винаги сдържан и внимателен, не ми задава никакви въпроси, докато се бръсна, сменям белъто си и се обличам. Ето ме, надявам се, отново в доста приемлив вид — моята нощ на разпътство е изтрита по англосаксонски, със сапун и вода — и на път за замъка си поговаряме по мъжки с Дейв, превърнал се целият във внимание. Казвам му, че не мога нищо да му разкажа — с изключение на епизода при потока, който предавам още по-драматично и му описвам заслона в гората. Мислех, че ще се сърди, но не е така: дългите черни мигли прърхат от вълнение върху бледите му страни.

В столовата, след като избягвам масата на Стин — той ми хвърли на влизане не особено любезен поглед, — сядам при Рита, която е заедно с Пиърс и Джон. Не ми се ще да говоря и разчитам на нея да поддържа разговора, с което тя се справя чудесно, като същевременно, обхождайки залата със зорките си очи, отклонява погледите, които тази сутрин имат известна склонност да се насочват към мен. А аз самият съм забил нос в чашата си с чай, като изключим едно-единствено краткотрайно поглеждане към масата, на която Буридж е седнала заедно с Крофорд. Към масата, а не към Буридж — прекалено добре си спомням обезпокоителния въпрос на Хелсингфорт за нашите

отношения. В този миг много бих искал да съм жена, за да мога, както те така добре умеят, да виждам, без да гледам.

На излизане от столовата се разминавам в коридора с мистър Бароу. Свел голия си и лъскав череп към мен, той първи — странно — ми казва „добър ден“ и което е още по-странно, с мазна съучастност, докато изпъкналите му очи се впиват като вендузи в моите, за да изсмучат цялата информация, съдържаща се в тях. Отвърщам му с най-празния възможен поглед и му съобщавам с безизразен, фактологичен и добросъвестен тон, че няма да изляза на езда със Стин и Джеспърсън, тъй като съм заложил един опит в лабораторията и искам да го проследя. Както ви е угодно, доктор Мартинели, отвръща той с бавна и умилена усмивка, която разтяга увисналата му гуша и която не знам защо, ме оскърбява. И додава с медения си и суров глас: „От само себе си се разбира, че неделните разходки на кон не са задължителни. Всеки има право в края на краищата да се почувствува малко изморен.“ След тия двусмислени слова той отминава, поклащайки тлъстия си ханш, но пристъпвайки с изненадваща гъвкавост, сякаш дебелиите му крака отскачат от пода като топки.

Дейв зацвилва като жребче от радост, когато му казвам, че ще прекарам целия ден с него — трябва само да отскоча един-два пъти до лабораторията и малко да почина — на басейна или на тенис корта? Избирай. И на двете! — поривисто отвръща той.

Надявам се, че ще се покажа на висота на тенис корта; задните ми части не се чувствуват особено добре след трите часа езда вчера и тази сутрин, нито краката ми — след прекараната нощ.

В лабораторията, където отивам веднага след закуска, едва отварям вратата и насреща ми се задава доктор Грейбъл — неделя е, но не се изненадвам, да го заваря тук, пред вид важността на започналия ни опит. Под продълговатия оголен череп черните му очи, малки и пронизващи, блестят от възбуждане и той навежда към мен високото си слабо тяло, за да ми каже развълнувано:

— Мисля, че успяхме!

За мен е много ясно, макар да изглежда малко понятно — но трябва да се съобразяваме с подслушването. Подминавам го, без да промълвя дума, и бързо отивам в залата, където държим затворени под ключ опитните ни екземпляри.

Един поглед е достатъчен. Контролното куче — заразено, но не ваксинирано — е мъртво. Ала трите ваксинирани и заразени кучета са си съвсем живи. Преливащи от благодарност, че благоволяваме да ги посетим, те джавкат развълнувано насреща ни и възторжено въртят опашки. Приближавам се до клетките и ги погалвам едно по едно. Каква безкрайна нежност, каква необяснима обич свети в хубавите кафяви очи на нашите жертви, толкова наивни, толкова чисти и така малко приличащи на човешките очи.

— Ядоха ли? — обръщам се към Грейбъл.

— И ядоха, и пиха. Поразходих ги. Ни най-малка загуба на равновесие. Никакво смущение. Чувствуват се отлично.

Очаквах такъв резултат и съм безкрайно щастлив или по-скоро бих бил щастлив, ако мисълта за това, което ще последва, не ме кара веднага да настръхна. Снижавам глас, макар и да знам от Буридж, че няма подслушватели в помещението за кучетата.

— Доктор Грейбъл, смятам за излишно да ви припомням заповедите: ще се съобщи само на Смит, Пиърс и Буридж. Останалите не трябва да знаят за опита.

— Взети са всички предпазни мерки — отвърща Грейбъл. — Както виждате, не пише нищо по клетките на ваксинираните животни.

Замълчавам и не без основание. Винаги съм знаел, че ще дойде денят, когато, след като се ваксинирам, ще трябва да заразя и себе си с вирус от енцефалит 16. Знам също, че след всички опити, които нещастните ни кучета заплатиха с живота си, шансовете да остана жив са големи, ако, разбира се, не се допусне никаква грешка в дозировката и човек реагира на ваксината също така добре, както кучето — което е вероятно, но не и доказано. С една дума всичко в това отношение, включително и съответния риск, отдавна точно съм претеглил. Но за решаващия опит, в който въпреки всичко трябва да заложа живота си на успеха на изследванията ни, досега имах абстрактна представа. А от няколко минути насам тя никак не е абстрактна. Решителният миг настъпи, аз вече си го представям съвсем ясно, преживявам го.

— Ще направим ли още един опит с кучетата? — пита Грейбъл, сякаш е надникнал в моето мълчание.

— Не, нямаме време — отвърщам аз с безизразен глас. — Ще минем към следващия етап.

И тогава става нещо неочаквано: Грейбъл се усмихва. Тази усмивка двойко ме изненадва: тя ни най-малко не е подходяща за момента и Грейбъл рядко се усмихва. Трябва да кажа също, че е в състояние на духа, каквото е моето, аз съм повече от възмутен от подобна постъпка. В края на краищата „следващият етап“ това съм аз. А след мен — ОМ в лабораторията: Пиърс и Смит. Във всеки случай не доктор Грейбъл, при когото въздействието на ваксината няма да е показателно, понеже е „А“ и има имунитет. Така че може да бъде напълно спокоен. За него дори не съществува опасност от зараза при всекидневната работа с опитните срези. Затова и не виждам за какво е този смях и този многозначителен израз, изписан на лицето му.

Запазвам мълчание. Нямам вяра на себе си как ще реагирам, особено спрямо Грейбъл, с когото отношенията ни са станали много добри, след като бяха толкова лоши.

Имам и друга причина да го щадя. Буридж няколко пъти намекна, без да ми го каже открито, че доктор Грейбъл е доста обвързан с „ние“ и че във всеки случай „ние“ му има пълно доверие. Нещо, което за мен между другото е неразгадаема тайна. Един „А“ да бъде положително настроен към антибедфордистко движение, това умът ми не го побира. Нима не е ясно, че крахът на бедфордизма ще унищожи привилегиите на кастата на „А“-тата, без да им върне онова, което са загубили!

Поглеждам Грейбъл и му казвам кисело:

— Знаете ли, тази перспектива не крие нищо весело за мен. Следващият етап няма да бъде приятен излет.

Той посреща прикритата ми грубост спокойно, дори бих казал радостно.

— Предполагам — отвръща той, изсмивайки се леко. И добавя с такава липса на тактичност, която за мен е направо смазваща:

— Няма значение. Колкото по-рано, толкова по-добре.

В понеделник сутринта Буридж ме чака в кабинета ми със сериозно лице и многозначителен поглед.

— Имам новини за вас — казва ми тя с ясен глас.

— Добри ли?

— И добри, и лоши. Първо, подслушвателят у Рита е засечен, вашият — също. Отсега нататък единствената ви свръзка оставам аз

(заявява го с нотка на задоволство). Второ, Рита е разговаряла със Стин.

— Къде? Нали подслушвателят ѝ е засечен.

— На неопределено място — отговаря тя кратко, разтърсвайки властно махагоновочервените си коси, но същевременно сините очи, които така бързо менят израза си, ми казват, че в отговора ѝ трябва да дири предпазливост, а не недоверие. И никак не е било лесно дори за Рита да пробие кожата на онзи стар крокодил — добавя тя. — Но си е струвало труда. Стин напълно осъзнава опасностите, с които изследванията му заплашват вашия пол. Той, най-малкото, няма да бърза с работата си.

— Това за мене е огромна утеха.

— Не бързайте толкова много да се радвате — пресича ме Буридж и обиците потрепват край врата ѝ. — Има и друго и то не е чак толкова приятно. След като „прислушахме“ Джеспърсън, се отказахме да се свържем с него. Изглежда, че напълно се е вместил в бедфордисткия калъп. Изненадан ли сте?

— Не чак толкова много. Той се показва прекалено добросъвестен, когато поискаха да дадем сперма.

— Да, спомням си. Вие тогава сметнахте подбудите му за много благородни. Аз — не. Джеспърсън е от ония хора, които смесват угодничеството към администрацията с чувството за дълг.

Кратка пауза.

— Затова пък — добавя Буридж — установихме извънредно ценна връзка с човек от неговата лаборатория.

— Какъв човек — мъж или жена?

— Няма значение пола му — припряно ме пресича тя. — Опитвали ли сте, докторе, лекарството на аблационистите?

— Каладиум сегинум ли? Разбира се, че не. Дори и в най-нищожни количества. То е лепкава, зеленикава течност и миризмата ѝ никак не е приятна.

— Също и вкусът ѝ, както са ми казвали. Е, изследванията на Джеспърсън целят да подобрят именно това.

— Какво да подобрят? — вдигам аз учудено вежди.

— Вида, миризмата и вкуса на каладиум сегинум.

— Искате да кажете, че Джеспърсън се стреми да ги направи по-приемливи?

— Повече от приемливи: неуловими. Задачата му е да превърне каладиум сегинум в течност без цвят и без мирис като водата. И като нея — без вкус.

Трябват ми няколко секунди, за да проумея всички възможни последици от подобно начинание. И когато ги проумявам, гласът ми секва.

— Е, какво ще кажете, докторе? — пита Буридж, стисвайки устни. — Достатъчни ясно ли е? Администрацията на Бедфорд е на път да осъществи една от лелеяните мечти на нацистите: да скопават мъжете без тяхно знание.

Веднага се досещам за нещастния Рикардо и го казвам на Буридж.

— Разбира се — отвърща ядно тя, — но занапред няма да е необходимо да лъжат латиноамериканските емигранти. А мислите ли, че Бедфорд и нейната клика ще се ограничат с чуждестранните работници?

— Вече няма да смея да изпия и една чаша вода — засмивам се леко аз, но този смях прозвучава фалшиво и в собствените ми уши.

— Чаша вода! — възкликва Буридж. — Когато каладиум сегинум стане прозрачен, безцветен и без мирис, ще може да се смесва с всякаква храна.

Поглеждам ръцете си, скръстени върху бюрото. Колкото повече размислям, толкова по-ясно виждам безумието на начинанието. Аз се възмущавах, че в наказателния кодекс на Калифорния са включили сред наказанията за сексуални престъпления и кастрацията. Но присъдата там се произнася открито, след публично съдебно следствие. Какво да кажем тогава за този измамнически начин на стерилизация, който ще позволи на администрацията на Бедфорд, а защо не и на местните управленчески органи да решава тайно, без право на обжалване и без знанието на самите потърпевши, премахването на мъжките им функции? Това е грубо посегателство срещу свободата на човека, щом като избраните държавни ръководители, превърнали се в диктатори, си позволяват да се отнасят към съгражданите си като към стадо, в което произволният им избор ще остави неколцина жребци, а повечето ще превърне в скопени коне. Страховете ми за сетен път се потвърждават. Анти-мъжкият сексуализъм на Бедфорд е своеобразен расизъм и като всеки расизъм

— дошъл веднъж на власт — трябва да стигне до престъпно манипулиране на човешкия род.

— И като си помислиш само — казвам аз, стисвайки една о друга ръце, — че един учен, известен химик се поставя в услуга на подобни планове! Докъде е стигнал Джеспърсън? Знаете ли? Скоро ли ще завърши работата си?

Буридж си позволява една полуусмивка и в очите ѝ лумва пламъче.

— Джеспърсън изостава поради цяла поредица непредвидени затруднения.

Настъпва мълчание, след което казвам:

— Това е много опасна игра.

— Много. Но не на вашия пол е присъща смелостта.

А, ясно! Свръзката на „ние“ в лабораторията на Джеспърсън е жена. Буридж поглежда часовника си.

— Говорим вече десет минути. Много е. Ще дойда пак рано следобед. А, да, още нещо, докторе, ще загубите една добра лаборантка.

— Коя?

— Крофорд.

Разтварям широко очи и изведнъж се ядосвам:

— Какво е направила, че да я изгони Хелсингфорт?

— Не я гони Хелсингфорт. Ние я ликвидираме.

Поглеждам я слисан.

— Искате да кажете физически?

— За какви ни мислите, докторе? Само ще скрием в стаята ѝ един компрометиращ предмет малко преди поредното претърсване.

— А как ще разберете кога ще претърсват?

Буридж замълчава.

— И какъв е този предмет?

— Знаете много добре.

Да, в същност няма никакво значение. Не средството, а целта ме смущава. Крофорд е отлична лаборантка и освен това, да, освен това ми е приятно да я виждам в лабораторията. Е, повече не ѝ се усмихвам! Боя се прекалено много от гнева на Буридж. Но ще ми липсва.

Не биваше да се отдавам на мислите си в присъствието на Буридж. Тя ги прочете по лицето ми една по една и като я гледам как разтърсва огнените си коси, очаквам най-лошото.

— Имате ли възражения, докторе?

— Никакви — отвръщам аз подло. — Но бих искал все пак да знам какво е направила Крофорд.

— О, нищо! — отвръща тя с опустошителна ирония. — Само е изпратила, знаете на кого, един донос срещу мен и вас.

Поглеждам я. Значи, знае всичко за разговора ми с Хелсингфорт. Джеки, на която го разказах снощи, веднага се е свързала с нея.

— Съмнявате ли се? — пита ме Буридж. — Не ви ли е достатъчен въпросът, който ви зададе Хелсингфорт за нашите отношения? Или ви трябва други доказателства? Не сте ли забелязали, че Крофорд ни следи?

Ще излъжа, ако кажа „не“. Затова решавам да замълча. Но мълчанието няма да ми спести останалото, напротив. Наточила нокти, Буридж връхлита неудържимо.

— Докторе, — започва тя с бунтуваща се гръд и искрящи очи, а моите я фотографират в тоя миг — великолепна, побесняла и щенията ми, които избират най-неподходящия момент, се надигат, едва я слушам какво говори, изпитвам разкъсващото желание да я грабна в прегръдките си. — Докторе — повтаря тя с нисък потреперващ глас, — вие умеете невероятно лицемерно да мълчите! Така можете да не признавате, че оная кучка е виновна! И да не ме питате какви са й подбудите! Защото в тази история вие сте, разбира се, невинен като Младенеца, нищо не сте забелязали. Задоволявахте се само да отправяте от време на време към въпросната личност по някоя от вашите прелъстителни усмивки.

— Несправедлива сте, Буридж! — отвръщам аз не много убедително. — Усмивките престанаха.

— Боже мой! — просъсква тя и прави крачка към мен, сякаш наистина ще се хвърли отгоре ми. — Наистина у вас са събрани всички пороци, без да говорим, цитирам един от вашите приятели, за „простащото ви и ненаситно либидо“.

— Благодаря за цитата — отвръщам засегнато. — Благодаря на Стин. Благодаря и на Рита, че ви го е казала.

— Да благодарим и на Крофорд, която ви даряваше с такива приятни мигове, когато отивахте в леговището ѝ да проверявате препаратите. О, вярно, от ваша страна никакви усмивки, дори никакви погледи (значи, ме е следила!). Затова пък, докторе, тоя топъл глас, тия прелъстителни жестове, този преливащ латински чар! А оная кучка веднага ще разкърши снага, ще изпъчи гърди и ще пусне кичур мръсни коси върху очите, за да се прави на по-интересна!

— Стоп — казвам аз, като вдигам длани. — Признавам. Крофорд ми харесваше! Но косите ѝ не са мръсни!

— Какво! — възкликва Буридж с непресторено възмущение. — И смееете да признаете! Какъв отблъскващ цинизъм!

— Вижте какво, Буридж, ще трябва все пак да решите. Лицемер съм, щом отричам, а циник, когато признавам.

— Вие сте и едното, и другото! — казва тя със сдържана ярост.

Но този път я прекъсвам, преди още да се е впуснала по-нататък:

— Позволете ми един въпрос, преди да ме накъсате на парчета. Ако се харесвам на Крофорд, значи, тя обича мъжете. Защо в такъв случай да не бъде привлечена в „ние“?

— Мислила съм за това, представете си — отвърща малко поспокойно Буридж и в гласа ѝ прозвучава леко съжаление. — За нещастие Крофорд е една от ония объркани личности, при които тялото мисли едно, а мозъкът — друго. Крофорд е лицемерна привърженичка на ДОЖ. Тя е тесногръда бедфордистка. Ако беше спала с вас, щеше да ѝ хареса и после щеше да ви издаде.

Непотвърждаема хипотеза, но като поразмислям, я приемам за достоверна.

— А сега — питам аз — какво ще стане с нея?

— Искате да кажете, когато намерят сред личните ѝ вещи супердол? Успокойте се, докторе, нищо сериозно. Мисис Бароу ще я изпрати в изправителен дом. И там ще я научат, че тъй като влагалището е слабо възбудимо, оргазмът при жената е 100% предизвикван от клитора и пенисът е напълно ненужен, за да изпита удоволствие.

Тази песен ми е добре позната. Чух я вече как излиза изпод тежкото перо на Дебора Грим. Изненадва ме друго — промяната у Буридж. Сякаш само като спомена за отстраняването на Крофорд и се успокои.

— Ще дойда пак в началото на следобеда — ми подхвърля през рамо — Трябва да ви съобщя две решения, които лично ви засягат.

По време на обета забелязвам, че Стин продължава да ми се сърди. Не благоволява дори да ме погледне, но още повече ме огорчава, че и за Мъч съм станал прозрачен. Бог знае как са изтълкували отсъствието ми в събота и нежеланието ми да изляза в неделя на езда. За компенсация Дейв, седнал до мен, е истински щастлив. Отправя ми многозначителни погледи, полусъучастнически, полувъзторжени. Явно, доволен е, че има баща, способен да мине отвъд бодливата тел на Блувил и да прекара една нощ в гората при тайнствени обстоятелства.

Свел очи на височината на ханша на Буридж, аз я зървам как ситни край мен и сяда с подноса си на една празна маса, на която не остава дълго сама, защото забелязвам, под все така полупритворените клепачи, да се задава един стегнат в син панталон корем, който познавам като принадлежащ на Крофорд. Кратък кос поглед като помитащ лъч на фар: наблюдението потвърдено. На всичкото отгоре този женски Юда се усмихва най-любезно на колежката си, която е издала заедно с мен.

Дейв ме оставя и отива на тенис кортовете при приятелчетата си и по-точно при Джоан Смит, единадесетгодишна, която предпочитал, защото била момиче и била „мека“. Проследявам с поглед фалократа в зародиш.

След като лапвам и последния залък от скромния си обед и аз напускам столовата, насилвайки се на вратата да махна приятелски на Джеспърсън, който тъкмо влиза, строен и хубав; но вече знам какво се крие под тази приятна обвивка. Само след секунда отправям същия жест — колко лъжливо е винаги привидното! — и към Рита, която ми се усмихва с искрящия си поглед и приприпква с поднос в ръка край една едра, черноока кобила и аз веднага си помислям дали не е тя свързката на „ние“ в лабораторията на Джеспърсън.

По дългия коридор, който извежда навън, срещам двама души: единият е мистър Бароу, когото отдалеч виждам как отскача на дебелиите си гумени крака и който спира на две крачки от мен, свежда лъскавия си череп и ми прошепва поверително, че дежурният екип за

спермата ще дойде у дома в 9 часа вечерта и се надява да го посрещна добре. Уверявам го, че всичко ще бъде наред и се обръщам, за да го проследя с поглед — толкова много ме изненадва походката му, на която досега не бях обърнал внимание. Вратата на столовата поглъща най-последователно огромния му задник и аз продължавам пътя си. Не оставам за дълго сам. В другия край на коридора се появява мисис Бароу. Още щом я съглеждам, свеждам скромно очи, както подхожда на един ОМ, съзнаващ двойната си малоценност — на мъж и на пълноценен мъж — в един свят, в който всичко му напомня, че е излишен. Но в същия момент, в който притварям със смирение клепачи, задържайки в зрителното си поле само долната половина на мисис Бароу, която приятно се полюлява към мен, какво ли ме прехваща, та се изправям, стягам рамене, удрям ток, с една дума „наперчвам се“, както би казала отвратителната Одри. Толкова по-зле, тялото ми поне не лъже! Не, то наистина не лъже, защото тъкмо когато се разминавам с мисис Бароу, вдигам очи, поглеждам я и веднага съм възнаграден — попадам под прекия удар на поглед и усмивка, които сами по себе си са толкова разбираеми, че биха минали и без допълнителното пояснение на докосването с ръка.

Благодаря, мисис Бароу. По всяка вероятност нищо няма да излезе от тези сигнали, отправяни от един кораб към друг в блувилската нощ, освен това аз съм старомоден, не съм по прелюбодеянията, а що се отнася до вас, почти съм сигурен, че нямате никакви сериозни намерения — просто малка игра за мое утешение. Точно преди погледа и усмивката вие се обърнахте назад, съвсем по хлапашки, за да видите дали сте сама. Невинна закачка, нищо повече. За един кратък миг повдигнахте похлупака на задушаващата правоверност. И сега се чувствувате по-добре, и аз — също, но същевременно започвам да се питам докъде ли се простират разклоненията на женската съпричастност към „ние“ и дали именно вие не предупреждавате Таралежа за точните дни на претърсванията.

Отивам на тенис кортовете да поощря за няколко минути подвижите на Дейв с присъствие и с глас и пак се връщам в лабораторията. Там ме чака неприятна изненада. Накарах Грейбъл да приготви три дози ваксина — за Смит, за Пиърс и за мен, а намирам само две. Виквам Буридж по вътрешния телефон. Идва веднага, сигурно е чакала пред апарата.

— Буридж — подхващам аз, още щом затваря вратата, — освен мен вие единствена имате ключ от кабинета ми. А току-що забелязах, че е изчезнала третата доза ваксина.

— О, моля ви! — отвърща тя с престорена веселост. — Не гледайте като полицаи. Никак не ви прилича. Няма нищо загадъчно. Аз взех третата доза.

Не мога да повярвам на ушите си.

— Вие сте я взела?

— Да, аз.

— Без мое разрешение? Без да ме питате? Това е нечувано! Започвам да се съмнявам дали все още аз ръководя тази лаборатория!

— Хайде, хайде, докторе, не кипвайте! Никой не ви оспорва научното ръководство на лабораторията.

— Буридж, веднага да върнете ваксината!

— Невъзможно е — отвърща тя с най-ведър вид. — Вече е използвана.

— Използвана! — вдигам аз ужасено ръце — От кого?

— Ще ви кажа след няколко минути.

— Но знаете ли, че е много опасно! Че все още не може да се гарантира безвредността на ваксината!

— Лицето, което я прие, е наясно с всичко. То доброволно се подложи на опита.

— Името му, Буридж! Искam веднага да ми кажете неговото име! Това е толкова сериозно! Зад гърба ми стават направо отвратителни неща в тая лаборатория!

Очите на Буридж променят израза си и стават съсредоточени:

— Седнете, докторе. Аз по начало смятах всичко да ви кажа — започва тя доста притеснено. — Съжалявам, че така лошо се стекоха обстоятелствата и установихте изчезването на ваксината, преди да успея да говоря с вас. Всъщност изчезването е част от решенията на „ние“, които пряко ви засягат.

Вдигам вежди и сухо изричам:

— Любопитен съм да ги узная!

— Отнасят се за лабораторията и също (казано е не без усилие) — за личния ви живот.

— А, чудесно! — възкликвам аз и опирайки длани върху бюрото, се изправям. — „Ние“ се разпорежда едновременно и с

професионалния, и с личния ми живот! И решава без да ме пита: дори не са ме повикали на обсъжданията, чийто обект съм бил аз!

— Няма мъже в съветите на „ние“ — отвръща с равен глас Буридж.

— И таз добра! — саркастично вметвам аз — Е, това се казва да зачиташ демокрацията и равенството между половете! Мислех, че целта на „ние“ е да възстанови *statu quo aute*^[1], с изключение положението на жената.

— Не, докторе — отвръща тя, поглеждайки ме сериозно. — Казах ви така, защото в началото все още не бях много сигурна във вас. Истината е друга. „Ние“ се стреми към унищожаването на бедфордизма, но не и към свалянето на властта на жените.

Дълбоко съм изненадан.

— Искате да кажете, че след като Бедфорд бъде премахната и „ние“ вземе властта, мъжете пак няма да бъдат допускани в ръководните органи?

— На първо време — не.

И настойчиво продължава:

— Слушайте докторе, и моля ви, не се възмущавайте толкова много. Опитайте се да ни разберете. Бедфорд злепостави ДОЖ със своите крайности и антимъжки терор. Ако погледнем историята, такъв терор винаги поражда в отговор друг терор. По всяка вероятност след Бедфорд махалото ще се отхвърли силно в обратна посока. Това искаме да избегнем. Искаме да избегнем една антиженска реакция, която би върнала жената с един век назад. Затова още от сега се организираме, за да се задържим на власт след падането на Бедфорд.

Поглеждам я.

— Независимо от всичко, Буридж, — казвам ѝ аз и буца засяда в гърлото ми, — вие сте ме лъгала.

Реакцията ѝ е съвсем неочаквана: усмихва се, приближава се до масата и поставя ръка върху моята, после я отдръпва и с обич се вглежда в мен.

— Вярно е — казва тя с почти нежна усмивка. — Но в тази лъжа нямаше нищо лично, Ралф, тя не засяга нашите отношения. Произтичаше от една принципна постановка на „ние“. Пред новопривлечените членове трябва да проявяваме повече консерватизъм, за да им вдъхваме доверие.

Замислям се: възможно е свалянето на Бедфорд да бъде последвано от антиженска реакция. Но не съм сигурен, че властта на жените ще се окаже най-доброто решение, за да се предотврати тази опасност. Аз обаче съм по-склонен да оставя бъдещето само да се оправя. Не съм максималист, извървях дълъг път. И само фактът, че в ДОЖ има жени, които отхвърлят омразата към съпружеската двойка, към мъжете и децата и се борят с всички сили за унищожаването на бедфордисткия фанатизъм, това вече е много в моите очи.

— Е, докторе, какво ще кажете?

Поглеждам Буридж. Не искам нито да скрия какво мисля, нито да го изразя твърде остро. В края на краищата аз съм много задължен на „ние“, включително и за вероятността да остана жив.

— Смятам — казвам аз, — че „ние“ избира разрешение, което не води до пълно равновесие, но не е чак толкова фатално. С времето всичко ще се оправи. Важното е, че не храните омраза към мъжкия партньор.

Буридж се разсмива.

— Отговорът ви, Ралф, носи печата на една деликатност съвсем по италиански.

— А вашата забележка е белязана от известна доза расизъм — отвръщам сухо аз.

Не се срамувам от италианските си прадеди ни най-малко, но никак не обичам да им обръщат кокалите по повод и без повод, за да ги свързват с моите недостатъци или достойнства.

Лампичката на вътрешния телефон светва, натискам копчето. Обажда се Грейбъл. Напомня ми, че исках да видя още веднъж кучетата. И тъй като знам, че от предпазливост Буридж обича да накъсва разговорите ни, ставам и й определям среща след половин час.

Заварвам Грейбъл да разхожда на повод едно от трите заразени кучета, за да провери как се движи. Не сме се виждали от вчера, затова го питам как е и за моя голяма изненада той словоохотливо отговаря на такъв невинен въпрос.

— Не съвсем зле. Имам доста силно главоболие, леки пристъпи на замаяване, но нищо сериозно, а от тази сутрин насам на два пъти заплетох език.

Учудва ме, че изпитва нужда да сподели с мен, че е „заплел език“. Поглеждам го. Дългото му като на острие на нож лице не е по-

различно от друг път: без бръчки, без цвят. Затова пък в очите му се долавя напрежение и известна нервност около тесните устни. Дали не е преумора? Склонен съм да го допусна. Грейбъл работи за двама.

— Да бяхте отишъл да си починете.

— А, не! — отвръща той. — Бездействието само ще засили малките ми страхове По-добре да поработя.

Леко се изсмива, изричайки „малките ми страхове“, сякаш всичко е съвсем ясно, но аз се чудя какви са тия страхове и защо говори така за тях, все едно че нямат никакво значение. Нормално ли е да изпитваш страх, когато си „А“? Или Грейбъл живее в полудепресия, с която е свикнал, но която продължава да го измъчва? Изненадан съм, защото той е бил винаги много по-предприемчив и по-енергичен от който и да е друг „А“ в нашата лаборатория.

След като установявам, че трите кучета продължават да се чувствуват добре, оставям Грейбъл и се връщам в кабинета си, но не се налага да повикам Буридж, тя вече е седнала и ме оглежда не без безпокойство.

— Ядосан ли сте, докторе?

— Да съм ядосан, защото сте крила от мен генералните цели на „ние“ ли?

— Не. Заради всички ония неприятни неща, които ви наговорих.

— Кои по-точно?

— Всички.

— Не може да се каже, че щадяхте много чувствителността ми.

— А, значи признавате, че сте чувствителен!

— Да. Можете да добавите и този недостатък във вашия списък.

— Извинете, докторе. Аз пак започвам. Обикновено не съм толкова хаплива.

Настанява се от другата страна на бюрото, отхвърля назад червените си коси и казва с потрепващи до млечнобелия ѝ врат обици:

— Знаете ли, трудно е да се живее така, едновременно много близо и много далеч...

Не довършва изречението.

— И за мен не е чак толкова лесно.

Изправя се на стола и опасна светлинка блясва в синьото на очите ѝ.

— За вас не е същото! Вие си имате компенсации! Например една колибка в гората.

— От кого сте научили това нещо?

— Потвърждавате ли го? — зениците ѝ се разширяват.

— Да.

— Съобщи ми го Рита. Но все пак е само хипотеза. „Имам чувството, каза ми Рита, че нашият малък жребец е прекарал доста бурна нощ в колибата.“

— Благодаря за „малкия жребец“ и по-специално благодаря за „малкия“. Бива ви за обидни цитати.

— Потвърждавате ли „доста бурната нощ“?

— Благодаря и за клопката, която ми поставихте. Приемах угризенията ви за чиста монета.

— Общо взето, докторе — просъсква тя, — вие се оказвате мъж на всички жени...

— Това е лъжа — възразявам аз. — Не съм Дон Жуан. Никога не съм мамил Айлийн...

Но не мога да кажа същото за Анита и затова замълчавам. Буридж долавя веднага недомлъвката, прочитам го в буреносния ѝ поглед. И изведнъж си давам сметка какво правя: оправдавам се за личния си живот пред жена, която не ми е нито годеница, нито съпруга! За кой ли път съм се оставил да ме подведат. Буридж отхвърли с презрение моите обвинения и успя да наложи своите, заставяйки ме да заема отбранителна позиция. Изправям се ядосан, обръщам ѝ гръб и се заглеждам през прозореца.

А има твърде малко приятни неща за гледане. Бараки, телена ограда, наблюдателна кула и между бараките онова, което някога е било зелена ливада и което снегът, после продължителният дъжд и непрекъснатото движение на хората са превърнали в кална пътека. Сиво небе, надвиснали облаци, меко време. Имаш усещането, че живееш в сивкав памук.

Обръщам се и ѝ казвам:

— Буридж, моля ви, да оставим този разговор.

Изгарящ поглед.

— Колко е лесно! Особено когато се има пред вид, че на всичкото отгоре тази вечер ще имате посещение.

— Какво посещение?

— На най-голямата уста в Съединените щати!

— Кога го научихте? — трепвам аз.

— Тази сутрин.

Значи, го е узнала преди мен! И от кого? От някоя телефонистка ли? А телефонистката би ли могла да знае и дните на претърсванията? Не мисля. Всичко според мен сочи мисис Бароу като „антената“ на „ние“ в администрацията на Блувил.

Поглеждам часовника си.

— Изтекоха пет минути, Буридж, да минем на сериозните неща.

Тя трепва при „сериозни“, но не казва нищо. Виждам по дишането ѝ, по сведенията очи, по сковаването на тила, че прави усилие да се овладее. Замълчавам.

Когато повдига клепачи, синият ѝ поглед изглежда тревожен.

— Докторе — казва тя след известна пауза, — това, което трябва да ви съобща от отнасящите се до вас решения на „ние“ няма да ви хареса.

— Добре. Ще се опитам да бъда сдържан.

Поглежда ме със съмнение.

— Но така или иначе аз съм тук, — насилва се тя да се усмихне, — за да посрещна удара.

— Толкова ли е лошо?

— Никак не е лошо. Но ще ви бъде трудно да приемете разпорежданията.

Мълчание.

— Да започвам ли? — пита тя с видимо смущение.

— Да, разбира се — отвърщам нетърпеливо.

Замълчава и започва с глух и леко треперещ глас:

— И така, има две решения, едното се отнася до ваксината, а другото — до личния ви живот.

— Вече го казахте.

— С кое да започна?

— С ваксината.

Тя успява да превъзмогне притеснението и вълнението си и лицето ѝ става непроницаемо. Но не и обичите ѝ. Добре ми е познато едва доловимото им потрепване.

— По отношение на ваксината са взети две решения — заявява тя с обичайната си методичност. — Първо: „ние“ не желае вие пръв да

се ваксинирате. Второ: ако се докаже безвредността на ваксината, „ние“ ви забранява да си инжектирате вирус на енцефалит 16.

— Но това просто не е за вярване — казвам аз след като най-после отново съм способен да говоря и се изправям. — Давате ли си сметка какво иска от мен „ние“? Безсрамно погазване на правилата на медицинската етика! Аз, ръководителят на изследванията, да прехвърля на други риска от решаващия опит.

— Седнете, докторе. — подканя ме тя, — и ме изслушайте. — „Ние“ отлично съзнава, че иска от вас да погазите обичайните правила на медицинската етика. Но сега положението е малко по-особено. Вашите изследвания са субсидирани от една администрация, която няма никакво желание те да завършат успешно и за която субсидиите — между другото тя се готви да ги спре — бяха досега само алиби. При тези условия „ние“ смята, че единствената ни възможност да започнем някой ден да произвеждаме ваксината, е да я изнесем нелегално от Блувил и да я внесем в Канада. Само вие можете да направите това.

— Всеки друг може да го направи! Пиърс! Смит! Грейбъл!

— Грешите: те и тримата са възпрепятствувани по един и същи начин: не ги познават. А кой ще приеме ваксина, представена от някакъв неизвестен лекар, влязъл без паспорт в Канада? Докато при вас само името ви е достатъчно, за да ви се отворят всички врати. „Докладът Мартинели“ е преведен на всички езици и вие сте известен не само сред специалистите, но и сред широката публика. Една ваша пресконференция по канадската телевизия ще има огромен отзвук в Канада, в Съединените щати и в целия свят.

— Така да бъде. Сценарият ви е доста приемлив. Но как ме виждате аз да поискам от сътрудниците си да поемат вместо мен риска от ваксинирането. И което е още по-страшно — опасността от първото впръскване на вируса?

— Вие ще поемете много други рискове, когато дойде ред да бягате!

— А, значи, е решено! Без право на обжалване! Ще бягам! Я ми кажете, Буридж, има ли поне едно решение, което „ние“ би благоволило да ме остави да взема сам?

— Ралф, оставете честолюбието и бъдете малко реалист! След като ваксината бъде изпробвана и върху хора, какво друго можете да

направите, освен да избягате? Или ще отидете при добрата, човечната, чаровна Хелсингфорт и ще ѝ кажете: ето, ваксината е готова, сега вие се заемете с нейното производство. Хайде, нали имате въображение, какво според вас ще реши тя? Нищо друго, освен да прибере ваксината на сигурно място и да започне преговори с Бедфорд, за да я принуди да заплати колкото се може по-скъпо унищожаването ѝ. Ето за какво ще послужи вашата ваксина! За разменна монета в една парична комбинация. А на вас по един или друг начин ще ви затворят устата. Ще ви обвинят например, че сте изнасилил Одри.

— Хелсингфорт може и да реши да произвежда ваксината в чужбина.

— Може, ако пренебрегне Бедфорд, но за „ние“ това не е добро разрешение.

— А какво наричате добро разрешение?

Буридж живо се приближава до мен, навежда се, поставя двете си ръце върху моята ръка и пламенно казва:

— Ралф, има едно нещо, което е необходимо добре да разберете. Вашата ваксина е политически акт. И той трябва да събори Бедфорд. Ще ударите от Канада, която е за нас приятелска страна.

— Аз, да ударя?

— Да, по канадската телевизия. Ще кажете само едно: истината. То ще е достатъчно. Вашите разкрития ще предоставят на конгреса на Съединените щати очакваната от него възможност да подведе под съдебна отговорност президентката Бедфорд...

Отдръпва ръцете си. Поглеждам, я и доста дълго замълчавам, преди да отворя уста.

— Ако разбирам добре — започвам бавно аз, — „ние“ не иска да поемам риска по изпробването на ваксината, защото ме държи в резерва за друг вид битка.

— Да, точно така. Обобщението ви е съвсем правилно.

Замълчавам. Буридж продължава да стои права, зачервена и напрегната.

— Но как мога да поискам от сътрудниците си — казвам аз — да поемат отговорността вместо мен?

— Не е необходимо да го искате. Ние го направихме вместо вас: те са съгласни.

— Какво! — виквам аз — зад гърба ми!

— По-тихо, докторе, Крофорд още не си е отишла!

— Това е недостойно! Вие вършите всичко през главата ми!

Тя няколко пъти ми прави знак с пръст на устата да говоря тихо. Лампичката на вътрешния телефон светва. Навикът надделява над възмущението ми и аз натискам копчето.

— Доктор Мартинели? — чува се гласът на Пиърс.

— Да?

— Елате, ако обичате. На доктор Грейбъл му стана лошо.

Буридж пребледнява, стиснала с ръце страните си.

— Ваксината! — едва чуто прошепва тя.

— Какво? — изумявам се аз. — Какво казвате?

— Доктор Грейбъл се ваксинира тази сутрин.

— Вие сте луда! — изправям се аз. — Защо ще се ваксинира доктор Грейбъл? Каква полза има от това? Доктор Грейбъл е „А“!

— Доктор Грейбъл не е „А“ — отвръща тя тихо и задъхано. — „Ние“ му достави фалшиви документи на „А“, преди да кандидатствува за Блувил.

За мое голямо облекчение още от пръв поглед установявам, че Грейбъл е само припаднал. Пиърс се е заблудил, защото е вирусолог без голям клиничен опит: в случая нищо ни най-малко не напомня за дълбоката кома или поне за пълното вцепенение, което е първоначалното проявление на енцефалит 16. Лицето на Грейбъл не е отпуснато. Клепачите мигат, устните мърдат, тялото потръпва, главата се люшка ту на една, ту на друга страна. А и Грейбъл не е загубил напълно контрол над тялото си, защото е останал седнал или по-скоро се е свлякъл на един стол.

— Падна ли? — питам аз.

— Не — отвръща Пиърс. — Оплака се, че му се вие свят и че не вижда добре, седна и загуби съзнание.

— Помогнете ми — обръщам се аз към него — да го смъкнем на пода.

След като го полагаме на равно, разкопчавам яката на ризата му, разхлабвам връзката и разтривам с длан горната част на гърдите му. Една ръка ми подава шише със спирт, наливам повече в шепата си и продължавам да го масажирям. Той отваря очи и казва със слаб далечен глас: Благодаря.

— Идва на себе си — обажда се женски глас зад мен.

Поглеждам Пиърс и тъкмо да кажа нещо за ваксината, зървам Крофорд. Спомням си съвсем на време. Ние сме в „нейното леговище“ и тя ми подаде шишето със спирта.

— Дайте аз да продължа — казва ми Пиърс.

Изправям се и поглеждам Крофорд.

— При вас ли стана?

— Да — отвръща тя и веднага, както точно го бе казала Буридж, прибира корем и изпъчва гърди. Колко странно. Тази уловка сигурно е имала досега своето въздействие върху мен, но аз не съм я забелязвал.

Сега вече съм напълно спокоен за Грейбъл и поне веднъж — и за последен път — имам чудесната възможност да погледам Крофорд. Клевета, Буридж! Косите ѝ не са мръсни. Но вярно е, че с тях предизвикателно закрива хубавите си черни очи. Жалко, че момичето си отива.

— Как стана, Крофорд?

— Доктор Пиърс ви обясни — намесва се рязък глас.

Не е необходимо да се обръщам. Познавам от къде иде ударът. Това е моята лъвица, разтърсваща грива.

Крофорд обаче няма да се остави да ѝ отнемат ролята, колкото и малка да е тя. Закършвайки снага, тя ми разказва същото като доктор Пиърс — само че по-многословно.

Буридж отново се намесва.

— Доктор Грейбъл дойде напълно на себе си.

Обръщам се.

— И си възвърна цвета — допълва Пиърс.

А самият Пиърс е строго безцветен. Косите му са повехнало руси, очите — измито светли, миглите — бели. И докато се навежда над болния, кръглото му, отпуснато, без твърди очертания лице се оказва в пълен контраст с главата, като острие на нож, на Грейбъл.

Грейбъл премигва безкрайно, успява най-после да ме зафиксира и прошепва с отпаднал и безизразен глас:

— Дозата може би трябва да се промени.

Очите на Буридж ми посочват Крофорд и ми отправят тревожен сигнал. Припряно казвам:

— Не говорете. Почивайте. Крофорд, бихте ли ми донесли слушалките?

— Да, докторе — отвръща тя с готовност.

И излиза, веднага последвана от Буридж, която очевидно няма намерение да я остави да влезе сама в кабинета ми; Пиърс затваря внимателно вратата след тях.

— Не бях забелязал Крофорд — обажда се Грейбъл с поукрепнал глас.

Той изплува вече от адинамията си и с всяка измината секунда съзнанието му овладява все по-широки зони от мозъка. Гледам го разбиращо, но се въздържа от каквато и да е забележка. Не знам дали подслушвателят тук е свързан с кабинета на Буридж.

Тръпнеща и извиваща снага, Крофорд се връща със слушалките и ми ги подава така, че да ме докосне по ръката. Стоя със сведен поглед като девица. Приклякам на едно коляно на пода. И докато прислушвам Грейбъл, влиза и Буридж с чаша кафе в ръка.

— Изгубвал ли сте и друг път съзнание, Грейбъл? — питам аз с професионален тон, нали всички ще се преструваме.

Той ми се усмихва с поглед:

— Да, случвало ми се е.

— Трябва да внимавате — продължавам аз с грубовата загриженост. — Никаква преумора. Лягайте си рано. Спортувайте, — и додавам с усмивка, — по-малко кафе.

Леката шега разведрява атмосферата. Двамата с Пиърс изправяме Грейбъл на стола, малките му черни очи искрят от благодарност и той започва да отпива на малки глътки предписаното му от Буридж кафе.

Не този следобед ще узная решенията на „ние“ за личния ми живот, защото считам за необходимо веднага да проведе в кабинета си малко съвещание с Пиърс и Смит, по-късно идва и Грейбъл, съвзел се вече, струва ми се, напълно. Буридж не присъства, но сигурно е до подслушвателния апарат в малкия си кабинет.

Най-забележителното в нашия разговор е отсъствието на каквато и да е намек, че доктор Грейбъл не е „А“. Не държа да признавам пред Пиърс и Смит, че не го знаех и че не са ме предупредили, че Грейбъл първи ще изпробва ваксината.

Давам на срещата ни съвсем конкретна насока. Ваксината е приготвена от гнойна маса с намалена вирулентност след определен престой и е трудно да се каже само след един-единствен опит върху човек дали вирулентността трябва още да се намали, или дозата е в по-голямо количество, или пък е необходимо да се прибавят и

антисептици към препарата. Решението, до което стигаме, далеч не е категорично. Истината е, че ние просто опипваме и предпочитаме да заложим на сигурността, защото реакцията у Грейбъл много ни стресна. Ще приготвим нова ваксина от по-дълго престояли срези и ще проверим върху кучетата дали е безвредна и дали действа ефикасно.

Докато трае нашата малка конференция, аз се заглеждам в Смит много по-настойчиво отколкото съм го правил досега. Отдавна подозирах, че Грейбъл е изпаднал под зависимостта на „ние“. Подозирах, че и Пиърс не може да не бъде повлиян в това отношение от силната личност на жена си. Но от Смит никога не съм очаквал съпричастност към едно антибедфордистко движение. А ето че тази съпричастност съществува, тъй като той знае и за ваксинирането на Грейбъл, и за фалшивата му самоличност.

Това именно ме изненадва. Като се започне с името му, Смит е самата обикновеност. Макар и да прелива от онези полезни добродетели, без които нито едно общество не би просъществувало повече от осем дни, той не се набива в очи, свит и безличен, което напълно се покрива и с външния му вид. Физиономията му е от ония, които веднага се забравят, дори и сто пъти да сте ги виждали. На всичкото отгоре е и неженен и лека-полека напълно се е враснал в самотата. Говори малко, усмихва се рядко, не спортува, изчервява се, когато Буридж го заприказва, и тя твърди, че не се е оженил, защото никога не му е достигнала смелост да ухажва жена. Тъкмо в това е парадоксът. Изведнъж да се хвърли в опасностите на един таен заговор и да се бори, той, самотникът, та отново да пребъде човешката двойка.

Свършваме разговора, Смит и Пиърс си тръгват, а аз задържам Грейбъл и му казвам:

— Благодаря. Поехте вместо мен голям риск.

Той се усмихва и дългото му строго лице просветва.

— Няма защо да ми благодарите. Както ви е известно, първоначално бях привлечен от „ние“, за да ви изместя.

Кимвам утвърдително, макар да ме учудва това „за да ви изместя“. Не знаех, че изместването ми е било така добре обмислено.

Грейбъл кратко пояснява:

— Когато „ние“ реши да се споразумее с вас, трябваше все пак да ме използва за нещо.

— Но вие сте били и продължавате да бъдете много полезен в лабораторията!

— Не повече от Смит или Пиърс — отвръща той със скромност, която, странно, ми прозвучава искрено. И додава — във всеки случай фактът, че официално съм „А“, бе голямо предимство в очите на „ние“, за да изпробвам ваксината, без Бароу да разбере.

Повдигам учудено вежди:

— Какво предимство? Не разбирам.

— Ако опитът завършеше зле, можеха лесно да скрият причината за смъртта ми, а от там — и самия опит. Никой не би се усъмнил, че един „А“ ще изпробва ваксината срещу енцефалит 16.

Изумен съм и от дълбоката хитрост на „ние“, и от спокойната смелост на Грейбъл, който е приел да бъде „полезен“ дори след смъртта си.

Умълчаваме се и двамата, после аз го поглеждам. Бих искал да му стисна ръка, но ме възпира театралността на подобен жест, толкова необичаен за нас. Затова само го потупвам по рамото и му казвам:

— Олекна ми, когато отворихте очи!

— И на мен! — размива се той.

Разсмивам се и аз. Никога не съм предполагал, че Грейбъл притежава чувство за хумор. И тъй, докато се гледаме и се смеем, у нас се надига неочаквано и топло приятелско чувство.

Веднага щом Грейбъл излиза, усещам как умората се стоварва върху мен, чувствавам и стомаха си празен и поглеждам часовника си. Време е за столовата. След седем часа не сервират вечеря. Заклучвам кабинета и минавам при Буридж да ѝ оставя ключа. Тя също има ключ, но настоява и смятам съвсем основателно, и двата да са при нея през нощта. Тя винаги последна си отива от лабораторията и поставя найлонов конец върху ключалката, за да разбере дали някой не е влизал в мое отсъствие. На следващия ден е неизменно там, в 7.00 часа, за да отвори на чистачките, и не мръдва, докато те не си тръгнат.

— Лека нощ, Буридж, — казвам аз и пущам ключа в шепата ѝ. — Продължението — утре.

— До утре, докторе, — отвръща тя смутено.

Предполагам, че е трябвало да събере цялата си смелост, за да ми предаде решенията на „ние“, отнасящи се до личния ми живот, и е много разочарована от отлагането за следващия ден.

След като приключвам бързо със скромната си вечеря и слагам Дейв да си легне, ослушвам се за камионетката на Бес. И още щом долавям бръмченето, скачам да предупредя гостенката да не вдига много шум. Напразно, разбира се. Появяването ѝ е, както винаги, далеч не дискретно.

Странно как всичко в Блувил се превръща в рутина. Рикардо пак се е настанил в кухнята пред чаша уиски, и аз вече дори не трепвам, когато Бес ми заявява — а тя го прави всеки път, — че ще ми „издаде билет «първа класа» за рая“. Трябва да кажа, че моята представа за рая не е толкова сгъстена и толкова краткотрайна. Това съвсем не означава, че пренебрегвам удоволствията, колкото и дребни да са те. Нещо, за което Бес ме поздравява след малко.

— Ти поне — усмихва ми се тя с голямата си здрава и ослепителна уста, — ти си мъж „натюр“. Не усложняваш нещата. А оня стария кретен! Само кат’ ме види и веднага прави една физиономия! Сякаш го обиждам! Да не съм измислила аз банката за сперма! Досега при мен беше, общо взето, истинско прахосничество! (Разсмива се). Не съм мислила да скътвам нещо настрани! Шантава работа са тия банки! Е, не критикувам де, не! Нали сега печеля хляба си в служба на науката. Туй трябва да разбере старецът. Кат’ колега към колега. Ами жена му! Представяш ли си, тя върши цялата работа вместо мен! Хем ме засяга, хем ми се сърди! Защото виждам чурката на мъжлето ѝ. Ами нали трябва да я видя, за да прибера „спестяванията му“! Ама къде ти! С изключение на теб, никакво уважение! С дългия швед пък е още по-лошо! Страшен е тоя тип, док! Върховно презрение! Нито дума! Все едно, че мен ме няма! А кат’ започна, истински труп! Губя лудо време!

Когато отиваме при Рикардо в кухнята, заварваме го да плаче, облакът на масата пред празната чаша.

— Боже господи! — възкликва Бес. — Кой ми лепна такъв шофьор! Изчезна ли за пет минути и почва да хленчи!

— Не за това, мис Бес — отвръща той и сълзите се стичат по бузите му, — ами чух доктора. И си спомних.

— Ами да не си слушал, нахалнико — срязва го Бес и сяда до него, като го прихваща през раменете. — Док, налейте му още едно и не забравяйте и мен. Горкият човечец — додава тя, изважда носната му

кърпа от джоба на панталона и му изтрива очите — не мож' да го преглътне. Все ще му застава, че не го бива повече!

След което се разсмива, а Рикардо казва с достойнство:

— С това не бива да се шегувате. Сеньор — обръща се той към мен, — аз би трябвало по-добре да го разбера, — когато се любех с жена ми в Пуерто Рико, стигах до такова удоволствие, че събуждах целия блок. И знаете ли какво правеха тогава съседките? Разтърсваха мъжете си и им казваха: „Чуваш ли! Рикардо! А, ти мързеливецо, спиш!“ И нали е въпрос на чест, и те започваха! Така че, сеньор — заключава гордо той, — правех услуга на всички.

Сълзите се стичат по бузите му.

— Айде, не мисли повече за туй — казва му Бес и придърпва главата му до рамото си. — Може пък, кат' свърши епидемията, да ти присадят от някой пукнал в автомобилна катастрофа ония чаркове. Може да стане, нали, док?

— Не е невъзможно по принцип.

— Ташаци на гринго! — презрително възкликва Рикардо. — Че какво ще ги правя аз!

— Ах, ти невъзпитани човече — плесва го Бес леко по бузата. — Ами и докторът е гринго.

— Докторът не е гринго: казва се Мартинели — възразява той, като ми отправя през сълзи съучастническа усмивка, детинска и чаровна.

— Хайде, пий — подканя го Бес и допира чашата до устните му.

Той започва да пие. Пие на малки глътки, но лакомо и продължително, сякаш смуче биберон. И щом пресушава чашата, Бес едва успява да я остави на масата, затваря очи и моментално заспива като бебе.

— Ето на! — обажда се тя. — Сега трябва аз да седна на волана! И туй ми било шофьор! — И повдига рамото си, на което Рикардо е отпуснал глава. После ми казва:

— Да не ме чакаш следващата седмица, док, няма да дойда! А по-следващата, знайш ли кога ще цъфна? В неделя! Да не повярваш! А го прочетох в заповедта, черно на бяло! Да ме карат в неделя да работя! В деня господен! Голям срам! Знам, сега е за науката! Ама все пак! Наука, не наука, к'вото и да ми разправяш, сексът си е грешна

работа! А аз в неделя никога не съм я правила тая работа. Не се моля, не, аз спя! Така си почитам празника.

След което отпива от уискито, оставя полека чашата на масата и поглежда Рикардо, отпуснал глава на рамото ѝ.

— Голяма тежест ми е туй типче — казва тя без злоба. — Сякаш съм с пранги на краката. И все ме вкисва с тия негови сълзи и повечето време аз избачквам неговата работа. Ама нямам сърце да направя рапорт срещу него. Никога. Ще загуби мястото си. И к'во ще стане тогава с жена му, с цялото му котило в Пуерто Рико? Без да броим туй, че и на мен ми разваля настроението, защото ми е жал за него. Разбираш ли, док, на бедняк като Рикардо, на истински бедняк, к'во друго удоволствие му остава в живота, освен оная работа?

Изрекла тия думи, тя свежда широкото си, просташко и наплескано лице и поглежда Рикардо. Гледа го със снизхождение, с нежност и започва леко да го гали по бузата.

[1] Предишното положение (лат.). Б.пр. ↑

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

След решенията, които взехме снощи, заварвам тази сутрин доста голямо раздвижване на работното си място, но раздвижване дискретно; в лабораторията ние създадохме, така да се каже, втора лаборатория, чиито резултати не бива да се знаят от голямата лаборатория. Във всеки случай аз съм много зает и много разтревожен и едва в единадесет часа и четиридесет и пет минути мога да приема Буридж. По дълбоките кръгове под очите ѝ виждам, че и тя не е спала добре. Казвам ѝ да седне.

— Разполагаме с малко време — подхвърлям аз, като поглеждам часовника си. — Започвайте, Буридж, очаквам най-лошото.

— Имате ли нещо против, докторе, да седнете, вместо да нервничите край бюрото си.

— Но аз не нервнича — отвърщам сухо. — Вие сте нервна.

— Вие ме изнервяте. Седнете, моля ви!

— Това е нечувано! — остро казвам аз. — Виждам как много скоро в собствения си кабинет ще трябва да сядам и да ставам по команда.

— Докторе! — пламва Буридж.

Споглеждаме се, смутени от подобна детинщина. Добре започваме. Ако я караме така, докъде ли ще стигнем?

— Ето — казвам аз, като се насилвам да се усмихна. — Ще ви покажа, че съм изпълнен с добра воля.

Сядам, но тя, разбира се, не признава направената отстъпка! Вместо това замълчава и раздражено поглежда как барабаня с пръсти по бюрото. Мушвам и двете си ръце в джобовете, отпускам се назад на стола, протягам крака и я поглеждам със стиснати устни. Твърдо съм решил да мълча.

— Смятате ли, че така ме улеснявате? — ядосано ме пита тя.

— Седнал съм, не барабаня с пръсти. Слушам ви. Какво искате повече?

— Да престанете да се държите арогантно.

— На вашите заповеди! — отвързвам по военному.

Изправям се на стола, изопвам рамене и се втрещвам право напред, със застинало лице и безизразни очи.

— Ралф — гласът ѝ потреперва, — престанете да се правите на палячо.

Тъкмо да се заям за думата „палячо“, когато за щастие я поглеждам. Не вярвам на очите си. Готова е да се разплаче.

Понадигам се от стола и възкликвам със съвсем друг тон:

— Буридж!

— Не ставайте, Ралф! И преди всичко не ме докосвайте!

Как разбра, че щях да я прегърна? Сядам отново. В този миг, вплели поглед един в друг, аз разбирам цялата сила на връзката, която се е създала между нас. Възможно ли е да оставя Буридж, дори и за да избягам? Питам вече много по-внимателно:

— Нима е толкова трудно да се каже?

— Да. Доста.

Отбелязвам, че казвайки го, тя преглъща слюнката си.

— Искате ли да ви помогна?

— Да.

— За какво става въпрос?

— За Хелсингфорт.

— А! — възкликвам аз.

Колкото и невероятно да изглежда, бях забравил за тази дама. Поне като ясно изразена мисъл.

— Значи така — Хелсингфорт?

— „Ние“ е на мнение, че когато тя се върне, няма да е забравила намеренията си спрямо вас.

— Какви намерения?

— Знаете много добре.

Наистина знам. Макар да съм направил всичко, за да не си спомням.

— Е, и?

— „Ние“ смята, че трябва да се съгласите.

За миг се вкаменявам, после се изправям и тъй като не знам какво да правя с ръцете си, сграбчвам облегалката на стола и я стисвам с все сили.

— „Ние“ смята каквото му хрумне — започвам аз, давейки се от ярост. — А аз ще ви кажа само едно: няма да позволя на никого да сводничи с мен. Дори и на „ние“.

— Докторе, моля ви, седнете!

— И вие, Буридж, ми предавате тази препоръка!

— Позволете ми да ви обясня!

— Няма нищо за обясняване.

— Напротив... Това решение...

— Това „решение“! — имитирам я подигравателно аз.

— ... бе взето след сериозно обсъждане. Потвърдено бе и чрез гласуване.

— Браво! И вие сигурно сте гласувала „за“?

— Да, Ралф — отвръща ми, устоявайки на погледа ми, — гласувах „за“.

Поглеждам я. Последните думи ме отрезвяват. Постепенно се успокоявам.

— Давате ли си сметка какво иска от мен „ние“: да се превърна в играчка в леглото на една луда! Или може би не знаете, че страда от параноя?

— „Ние“ го знае по-добре от вас — срязва ме тя. — „Ние“ задълбочено е проучило психологическия профил на Хелсингфорт. Съвсем точно знае как стоят нещата. Бедфорд ѝ развърза ръцете по отношение на вас и Хелсингфорт... (поколебава се за миг и додава с гримаса на отвращение) ще задоволи всичките си прищевки. Тя преследва три цели — продължава Буридж, като с усилие влиза отново в обичайния методичен тон на всекидневните си съобщения — да ви унижи, като ви накара така да заплатите за подаваните оставки. Да ви направи своя играчка. Да ви използва по най-невероятен начин, за да измъчва Одри.

— Блестящ анализ! — казвам саркастично. — И вие искате да се съглася! Все пак не може да не знаете какво става с една играчка, на която са ѝ се наситили.

Буридж ме поглежда право в очите и изрича, разчленявайки думите:

— Така или иначе Хелсингфорт ще ви счупи, и да се съгласите, и да не се съгласите.

— Тогава защо да се съгласявам?

Личността ми обаче не впечатлява Буридж. Спокойно ми отвърща:

— Не разбирате. Това е само въпрос на време. Според направеното изследване на характера на Хелсингфорт „ние“ е убедено, че ако откажете, тя веднага (набляга на думата) ще си отмъсти.

— Какво може да ми направи? Да ме уволни ли?

Буридж ме поглежда, поклащайки глава, и изрича сдържано:

— По-лошо. Много по-лошо.

Не е необходимо да ми казва повече. Вярвам й.

— Не виждам с какво ще променя положението — забелязвам кисело аз, — ако приема предложението на Хелсингфорт.

— Казах ви: ще печелите време.

— И каква е ползата? И след месец въпросът ще бъде поставен пак по същия начин.

— Един месец! Та ние да имаме един месец пред нас, би било просто чудесно!

— Защо?

— За да организираме бягството ви.

— Не съм Тарзан — казвам аз след кратка пауза, — но ми се струва, че не е много трудно да се избяга от Блувил. Канада е на една крачка.

— Не се заблуждавайте. Границата е строго охранявана. А при вас има и една допълнителна трудност.

— Каква трудност?

— Дейв.

— А, все пак сте помислили за Дейв! — възкликвам аз и сядам; и опирайки длани върху бюрото, се изправям назад.

— „Ние“ ви познава, Ралф.

— То несъмнено е проучило задълбочено психологическия ми профил — забелязвам саркастично.

— Във всеки случай — сухо отвърща Буридж — „ние“ знае какво може да иска от вас и какво не може.

Потрепвам при тези думи, макар и още да не съм осъзнал възможните последици. Ще ги премисля по-късно и то с недоумение: първо — шокът, после — проявеното разбиране. Логически би трябвало да бъде обратното.

— Много добре! — стисвам аз зъби. — Какъв такт! Каква деликатност!... „Ние“ знае какво може да иска от мен! Например да проституирам с Хелсингфорт!

Буридж се изчервява, гърдта ѝ развълнувано се надига и тя изведнъж се ядосва:

— Стига вече, докторе! Престанете с този театър! Не става въпрос за проституиране! Хелсингфорт няма да ви дава пари, а и за вас не е чак толкова трагично да спите с жена, която намирате за хубава!

— Аз да я намирам за хубава!

— Казал сте го на Джеки!

Ужасно! Те си казват всичко! Всяка моя дума е запомнена, предадена, подредена със съответния етикет в отделно чекмедже, за да бъде използвана, когато потрябва.

— Но от това съвсем не следва, че...

— Ралф, вие сте ужасен лицемер. Не искате да спите с Хелсингфорт, защото се бунтува гордостта ви на фалократ. Искате ви се да запазите поне илюзията за инициатива от ваша страна! Засегната е мъжката ви гордост. Оскърбление за машизъм^[1] ви, нищо повече.

— Нещо бъркате с латинците — сухо забелязвам аз. — Машизъм е испанска дума...

— Все същото е! — изправя се тя и ядно разтърсва коси и обици. — Вие сте от тия латинци, дето винаги са разгонени! Същински котарак! Всяка котка е добра за вас! И бездомната котка като Бес. И тигрицата в клетката си. Все ви е едно, че може да има просто смешно несъответствие между вас и партньорката ви! Мислите си, че и такава планина като Хелсингфорт ще омаломощите със силата на фалоса си! Вие сте сексуалист, докторе! Закоравял сексуалист и никога няма да се промените!

Гледам я и мълча. Ах, Буридж, Буридж, пак тъпчем на едно и също място! Расисткото разобличаване на произхода ми, след като именно той те привлича, словесната агресивност, заместител на истинската прегръдка, и неизмеримата злонамереност (не, няма да я нарека женска злонамереност) на нападките ти. Не ми ли бе наложена Бес, „бездомната котка“ против волята ми, така категорично изразена в писмен вид? Остави ли ми Джеки „поне илюзията за инициатива от моя страна“? И ония двете пепелянки в луксозната им барака, нима доброволно съм се оплел в техните игри? А колкото до моята

„сексуалистка гордост“, не, не вярвам в нея! Тя вече е само спомен! Нямам намерение никого да омаломощавам „със силата на своя фалос“. (Какъв израз само!) Понасям както мога положението си на ОМ. И имам чувството, че то скоро няма да се промени. А и да си призная, даже не се стремя да му видя края. Всичките ми амбиции се свеждат само до това да премина — жив и невредим — от изпълнения с омраза матриархат на Бедфорд към либералния матриархат на „ние“.

Ала защо да ѝ казвам всичко това? Тя го знае не по-зле от мен. И на нея, и на мен винаги ни е ясно какво се крие зад думите ни. Предпочитам да поговорим за друго.

— Буридж — подхващам аз след кратка пауза и я поглеждам право в очите, — давате ли си сметка какво ще стане тук, когато замина с ваксината? Ще има разследване, разпити. И вас ще замесят.

— Не само мен — отвърща тя спокойно, но без да сяда. — И Пиърс, и Смит, и Грейбъл. Трудно ще бъде да не ни заподозрат в съучастничество.

— Вие бихте могли да не знаете, че в отчетите си до Бароу съм омаловажавал изследванията ни.

— И да не знам за вашите опити? Аз, която отговарям за кучетата?

Замислям се.

— Бих могъл, преди да избягам, да подготвя отчет и той да бъде съвсем достоверен, само ще изместя хронологическия ред на опитите. А вие да направите така, че да речем точно в деня на бягството ми да го предадете на Бароу. Той ще ви послужи за алиби. И на вас, и на всички останали.

— Да — поклаща тя глава, — добра идея!

После ме поглежда с неопределен израз и замълчава.

— Кога смята „ние“, че трябва да бягам? — питам аз след малко.

Лицето ѝ се изопва:

— Колкото се може по-скоро.

Не знам какво да мисля в момента за този неин израз и тъй като продължаващото мълчание ме обърква, решавам да се измъкна с лека шега:

— Е, тогава скоро ще се отървете от един отвратителен котарак.

Явно обаче, сбъркал съм. Лицето ѝ трепва, сякаш съм ѝ ударил плесница. Пребледнява. И с изумление виждам как запърхват клепките

й и очите й се наливат със сълзи. Обръща ми гръб и без да продума, тръгва някак вдървено към вратата.

— Буридж! — скачам аз.

Излиза. Но няма да затръшне вратата. Не, познавам добре своята Буридж. Като не може да обуздае чувствата си, владее поне нервите си. Вратата се затваря полека, безшумно. Както се обръща страница.

Оставам прав зад бюрото с празни ръце. Чувствувам се самотен.

Изтече почти седмица от бурната ми среща с Буридж на 9 юни. Това не означава, че престанохме да разговаряме, напротив. Така например още на следващия ден след бурята тя сухо ме помоли да ѝ опиша с подробности посещението на Бес и Рикардо. Кое то и сторих, но се запитах дали такова любопитство от нейна страна не е мазохизъм. Оказа се, че не е; дълбокото внимание, с което ме изслуша, подробните въпроси, които после ми зададе, ме убедиха, че е целенасочено проучване и цялата информация, която измъкна от мен, ще бъде предадена на „ние“.

В петък, 12 юни, имаше претърсване в бараката на самотните жени и в събота сутринта намерих на бюрото си лаконична бележка от Бароу, в която ми съобщаваше, че лаборантката ми Крофорд е, цитирам, „заминала на стаж“. Желая ли, питаше Бароу, да ѝ намерят заместничка.

В отговора си аз също се съобразявам с правилата на играта. Пиша, че съм изненадан от неочакваното ѝ заминаване, протестирам, макар и умерено, че е станало така, съжалявам, че Крофорд не ме е предупредила и бих искал тя да се върне пак при нас. Но като се има пред вид колко много е напреднала нашата работа, не намирам за разумно да бъде заместена от друга.

И това по две причини, които, естествено, премълчавам. Първо, защото смятам, че лицемерно предложената „заместничка“ по всяка вероятност няма да се намери. Второ, защото ако се окаже все пак възможно да се намери, предпочитам да не включвам в колектива една непозната — в пълния смисъл на думата, — след като той така се е сплотил в общата работа. След заминаването на Крофорд шпионирането вероятно ще престане.

След като обличам отговора си до Бароу в съответната административна форма, която единствено му е достъпна, и тъй като вътрешният телефон не работи, отивам в кабинета на Буридж да ѝ

покажа писмото. Откакто бягството ми престана да бъде далечна вероятност, за да се превърне в план от първостепенно значение, Буридж, макар и все така енергична, помръкна по дух и по цвят. А тази сутрин забелязвам, леко изненадан, но и леко засегнат, наред със светналото ѝ лице и радостния поглед и своеобразно оживление в цялото ѝ същество. Горчиво си казвам, че жените са неразбираеми, ето, тя изглеждаше толкова жадна за моето присъствие, а вече е свикнала с мисълта за заминаването ми. Та, докато Буридж преглежда писмото с игрива усмивка (трябва все пак да имам пред вид, че заминаването на Крофорд няма да я потопи в меланхолия!), погледът ми обхожда спартанската стаичка, кажи-речи килер, и се спира точно над огнените ѝ коси — на много пъстър стенен календар, който винаги е висял там. Но това, което забелязвам днес, ме изненадва. Датата 28 юни, неделя, е обградена с червено кръгче.

Буридж има очи навсякъде: на раменете, на гърба си, на тила си, на върха на главата си. И тъй както се е навела над писмото и оценява бюрократичните тънкости, улавя едновременно и изненадата, и погледа ми, обръща се и разбира. Веднага се изчервява (трудно е да го скрие с тази бяла прозрачна кожа!), издава смущението си с усилието, което прави, за да го прикрие, коментира припряно посланието ми до Бароу, говори много и много бързо и на края, без видима причина се изправя, в резултат на което, освен ако не е целяла именно това, ми закрива календара.

Като член от мъжки пол в „ние“ и следователно по-нискостоящ, аз се чувствавам задължен да проявявам известна сдържаност. Така че не задавам никакъв въпрос на Буридж. Но го задавам на себе си; какво толкова забележително трябва да стане на 28 юни, неделя, че тя грижливо да обгради с кръгче датата?

След един час отново се връщам в кабинета ѝ, за да ѝ поискам някаква справка. Но толкова съм погълнат от мислите си, че чак по средата на стаята вдигам очи и виждам, че я няма. Ще си отида. Отказвам се. Тук има някаква промяна. Шареният календар, единствената весела нотка в строгото помещение, е изчезнал. Не трябва обаче много да търся, за да го намеря: ей го, поставен върху бюрото. Приближавам се и се вглеждам: очертаното около 28-и кръгче е изтрито. А по-отблизо могат да се видят дори трошиците от гума и от

хартия, и още по-отблизо — вдълбаното от острието на молива кръгче в календара.

Добре. И за това няма да задавам никакъв въпрос. Ще се опитам дори да не мисля повече за него. В края на краищата ще бъде още една малка загадка в присъщата за Блувил непонятност. Днес, между другото, е събота, денят, в който Хелсингфорт каза, че ще се върне. И докато отивам към столовата, тази мисъл ми пресича апетита.

Дейв ме е изпреварил и вече се е настанил на една маса с другарчетата си, до своята любимка Джоан Смит, у която отсъствието на ъгловатости е наистина забележително.

Докато търся свободна маса с подноса със скромния си обяд в ръце, за мое голямо учудване Мъч ми прави отдалеч знак да отида да седна при тях. Намирам местенце между нея и Стин, сякаш ми го е пазила. Необяснимата сръдня е свършила и отново се радвам на благоразположението ѝ. Кръглото лице на Мъч, обградено от милите бели коси, прибрани покрай ушите в кок, излива потоци от нежност върху мен, дори Стин ми отправя няколко приятелски промърморвания, тъй както възмутено се оплаква от лошото време. Като го слуша човек, едва ли няма да повярва, че и температурата е расистка. Въпреки гъстите си бели коси, Стин стои с шапка на главата заради „течението“, уточнява той, а около врата си е увил вълнения шал, изплетен от жена му — нескопосно изплетен според мен, но преди всичко е важен контекстът. А контекстът особено днес ме затрогва. Завиждам на тази стара съпружеска двойка, чийто брак е непоклатим вече четиридесет години, но мисълта ми отлита към лошото и аз тъжно се питам какво ще стане с единия, когато другият умре, и дали ще може да продължи да живее след такова осакатяване един полуживот. И изведнъж аз ставам Стин и виждам Мъч положена, вдървена и бледа, на смъртното си ложе, а себе си — на колене пред нея, покрусен от загубата на една толкова добра, толкова грижовна съпруга. Картината така ме грабва, че усещам как в гърлото ми застава буца и подскачам, когато една пълничка и топла ръка — ръката на мъртвата! — се затваря над моята и нечий глас прошепва на ухото ми: „Хайде, хайде, Ралф, не правете такава физиономия, може би няма да позвънят днес!“

Не, тя не се заблуждава, аз заблуждавах сам себе си, като свързвах големия си страх със смъртта ѝ. Поглеждам я. Въображението

ми наистина е нелепо: прехвърлила шестдесетте, Мъч продължава да е в отлична физическа форма, със свежи страни и искрящи очи. Буцата, заседнала в гърлото ми, не е нейната смърт, а очакването да чуя гласа на Хелсингфорт в телефонната слушалка.

Усмивам се на Мъч и веднага след това — на Стин, защото старецът е ревнив. Никак не му харесва, че „малкото му съкровище“, както я нарича на немски, постави ръка върху моята. Тя между другото веднага я отдръпна, а аз, след като се усмихнах, си мълча. Столовата сигурно е наблъскана с подслушватели. А колкото до забележката на Мъч, как бих могъл да я изтълкувам? Готов съм да се обзаложа, че не знае кой се обади по телефона миналата събота по време на обяда, нито че някой от „ние“ ѝ е казал. Възможно е да е забелязала по израза на лицето ми, когато се върнах в залата, колко много ме е разтревожил разговорът и сама да си е направила съответните заключения. Но тогава защо беше голямата сръдня цяла седмица? И защо това сдобряване днес?

На излизане от столовата срещам в коридора мистър Бароу. Всичките ни срещи на това място не са случайно съвпадение. В кабинета си той има специално настроен телевизор, по чийто екран наблюдава вратата на столовата. Но така или иначе, ето че излиза от леговището си и безшумно се насочва към мен на дебелиите си каучукови подметки.

Лепкавият, тлъстият, мазният... За Бароу много лесно може да се напише цяла криминална поема, да се направи филм на ужасите. Когато това огромно белезникаво „кръвно телце“ се запътва насреща ми, все имам чувството, че ще ме погълне като чуждо тяло. Тъй както идва към мен, поклащайки се върху пипалата си — а грамадното му безформено тяло запълва целия коридор — и мятайки от двете ми страни цитоплазмата си, питам се дали няма да ме обвие целия, да ме удави в маста си и да ме сдъвче. Но когато стига на около метър и половина от мен — на профилактично разстояние — се спира, сякаш се бои, ако се приближи повече, да не се зарази от бацила на мъжествеността. Между другото добре ми е известно колко много се бои от физически допир със себеподобните си, дори с истинските си себеподобни — „А“-тата. И когато се спира така — воднистите му очи, изпълнени с молба да не скъсявам разстоянието между нас и увисналата му гуша, натежала вече от витиевати фрази — аз го

сравнявам не толкова с амеба, колкото с октопод. Не мога да понасям как изпъкналите му очи ме опипват със смукалата си, за да открият цепнатинка, през която да изпомпат мислите ми. Парализирам се. Имам усещането, че съм муха, оплетена в лепкави нишки.

— Доктор Мартинели — обръща се той към мен и ето, гласът му ме залива, потъвам в него като в меласа, — по телефона ми се обади Хелсингфорт, за да ми съобщи невъзможността, в която се намира (не се бои от завъртани изречения) да дойде в събота и неделя в Блувил. Хелсингфорт — продължава той с онази псевдопредпазливост в изказа, която така добре съжителствува с надутия му стил — ми подсказва, че е твърде вероятно да не може да дойде и в края на следващата седмица, тъй като спешни задължения я задържат във Вашингтон, където трябва неколнократно да се срещне с държавната секретарка по Здравеопазването, образованието и социалните грижи (не казва ЗОСГ, не е в негов стил да съкращава, начинът му на изразяване е по-скоро обстоятелствен).

Мистър Бароу добавя с усмивка, от която гушата му затреперва като пихтия: помислих, че бихте искал да го знаете. После замълчава със съучастнически поглед. И докато все така ме смазва и отвсякъде обгражда с масата си, аз си давам сметка, че във важниченето му се крие раболепие, примесено с неприязън. Той се прекланя пред временния фаворит, но чака провала му.

— Благодаря, че ми го съобщихте, мистър Бароу — отвърщам аз. И веднага виждам, че трепва. Дори и за да благодариш си има съответния бюрократичен стил. Толкова кратък бях, че го обидих.

А надали някога едно „благодаря“ е било толкова искрено: спешните задължения на Хелсингфорт ми подаряват още осем, ако не и петнадесет дни. Тъкмо в такъв момент човек осезателно се докосва до стойността на всеки час, който отминава. Изпитах същото усещане преди две години, когато една операция, на която трябваше да се подложа, при това съвсем лека, се забави с три седмици: наслаждавах се на всеки ден от тази неочаквана отсрочка. Помислям си също, че отсъствието на Хелсингфорт ни дава възможност „да печелим време“, без опасност за мен и без унижения. Но и едното, и другото скоро ще ме споходят.

В неделя и аз отивам на езда заедно с Джес и Стин, малко за да се разтоваря след напрегнатата седмица в лабораторията и много

повече, за да видя Джеки. Разочарование. Зървам я пред караулното помещение, елегантна и войнствена, как следи раздаването на пропуските от постовата и поемането на тримата ОМ от двете милиционерки на кон, на които ясно и кратко дава нарежданията си. С издадена брадичка, с килната на една страна кепе и с ръце на кръста, тя се обръща към подчинените си със заповеднически тон. Не чувам какво казва, но отдалеч се възхищавам на фигурата ѝ. И съм разочарован: няма да дойде, нали предава пълномощията си. А да речеш да хвърли поглед към мен, не. Никакъв, ни най-малък. Забравена е очевидно „почивката на воина“. Отхвърлена назад, сред толкова други е онази „горска нощ“. Ах, колко лекомислени са жените-военни! Чувствувам се като изоставено момиче.

С ваксината всичко върви както е предвидено, въпреки някои дребни лутания. Новият ни препарат, получен от по-стари срези, е изпробван с успех върху кучетата и на осемнадесети решавам, без да питам Буридж, да се ваксинирам. Изпитвам известни смущения, но съвсем леки и които с нищо не напомнят на бурната реакция у Грейбъл. На деветнадесети и Смит, и Пиърс се ваксинират. Буридж научава от Пиърс, че предния ден съм се превърнал в опитно свинче и здраво ме нарушава. Аз се защитавам. Какво можехме да направим? Отново да ваксинираме Грейбъл ли? Какво ще покаже този опит, след като той е получил имунитет от първата ваксина? Грейбъл всъщност е вече вън от играта. Той дори не може да си инжектира вирус, за да провери евентуално действието на първата ваксина, защото се отказал от препарата като много опасен. В действителност правя грешка, и то голяма грешка, че му го казвам, защото след три дни, на двадесет и втори, Пиърс ми съобщава, че по заповед на „ние“ той се е самозаразил, но без никакви усложнения. Това, че ми го казва той, а не Буридж е дяволски ловко. Защото не мога все пак да се карам с човек, който е рискувал живота си, за да изпробва втората ни ваксина.

Виквам обаче Буридж и много сериозно я скастриям. Но тя просто ме учудва: толкова е весела, поривиста. Отхвърля нападките ми най-безгрижно и все така преливаща от добро настроение, минава в контраатака.

— Докторе, вие имате много лош недостатък за един нелегален. По природа сте недисциплиниран. Не се съобразявате със заповедите, правите всичко по *la libre* (както ви хрумне).

Изразът е иберийски и ме изкарва извън кожата ми, чудя се защо освен предполагаемите ми италиански недостатъци трябва да поемам и слабостите на Испания!

— Не биваше да ми казвате такова нещо — отвръщам засегнат. — Никога досега не съм отказвал да се подчиня на нарежданията на „ние“.

— Като изключим ваксината. А колкото до останалото — додава тя с вбесяваща усмивка, — какво неизчерпаемо търпение и убедителност трябваше да се проявят!

— Не очаквайте все пак от един учен да се подчинява, без да разбира!

Буридж разтърсва червените си коси.

— Оставете на мира тази ваша проклета наука! Става въпрос за борба, а не за научни изследвания. Не може винаги всичко да се обяснява. Би трябвало да го почувствувате. А вие искате да ви се оказват привилегии!

— Какви привилегии?

— Винаги да сте наясно с мотивите на всяка заповед. Ако всички бойци от една нелегална армия имаха същите изисквания като вас, борбата щеше да бъде невъзможна.

— Благодаря все пак — отвръщам аз нелюбезно. — че сте се показали толкова търпелива.

— Не ми благодарете, повече няма да бъде така. Отсега нататък ще ви предавам заповедите на „ние“ без никакви пояснения.

Поглеждам я със смесени чувства.

— Предполагам, че всичко това е само дълъг предговор към едно ново искане.

— Точно така.

Отправля ми полуразвеселен, полудързък поглед и ми казва:

— „Ние“ ви нарежда да си пуснете мустаци.

— Буридж!

Вдигам ужасен ръце и в същата секунда си помислям: ще каже, че е италиански жест. Отпускам ги върху бюрото, но за нещастие много силно, прекалено силно и счупвам плота. Пак разигравам театър, прочитам го в очите й.

— Не може да бъде!

— Напротив — отвърща тя. — Не допускате, че сама ще си го измисля нали? Или че ще си играя да ви погаждам номера. След като ми остава толкова малко време да се радвам на присъствието ви.

Казва го с такъв насмешлив тон, че ме заковава на стола и мигновено ме изпълва със съмнение и огорчение. Начаса забравям за глупавата история с мустаците. Мисля само за Буридж. Сигурно връзката между нас не е чак толкова здрава, колкото съм предполагал, та така лесно да приема раздялата ни.

Знаел съм го, разбира се, и преди, но откакто съм в Блувил, го разбирам по-добре. Човек похабява половината от живота си да очаква с надежда или със страх онова, което ще се случи на следващия ден. Припиран без отдых от събитие към събитие, той минава от едно очакване към друго и губи способността си да се радва на настоящето.

Често съм си мислил, че ако представата за бъдещето е точно локализирана в мозъка, неврохирургията би могла да измисли нещо, за да се оросява по-слабо тази част. Всекидневният ни страх би намалил, включително и най-големият страх — този от кончината ни.

Откакто съм в Блувил, аз буквално не правя нищо друго, освен да чакам: отговорите на оставките ми; в продължение на безкрайни седмици — идването на Анита; още от пристигането ми тук — успешния завършек на нашата работа; от три седмици насам — повторното обаждане по телефона на Хелсингфорт; и наред с всичко останало — деня на бягството.

Поне в това отношение инициативата да беше моя, вниманието ми щеше да е заето с подготовката. А то трябва да чакам, в неведение и бездействие, едно начинание, чиито най-малки подробности, включително и точната дата, ще бъдат уточнени от „ние“. Никога не е имало по-малко героичен и по-малко предприемчив беглец! Аз кажи-речи имам право на глас колкото и един пакет, който се готвят да прекарат нелегално. Единствената разлика — и то не в моя полза — е, че пакетът не може да изпитва страх.

Буридж ме обърква. Предава ми инструкциите относно ваксината, която трябва да изнеса, и това ме кара да мисля, че не е далеч денят на бягството. Но странно, колкото повече време минава и приближава решаващата дата, толкова по-весела става тя, сякаш всичко онова, което я чака в Блувил след изчезването ми — подозрения, разпити, а кой знае, може би и изтезания — ще бъде непрекъснатата

поредица от удоволствия. А и просто не мога да я позная: сериозната, предвидливата, отговорната Буридж, стълбът на лабораторията, практичният ум, чиято методичност толкова ценя, тази неуморна труженичка, която първа идва на работа и последна си отива, сякаш е отстъпила място на шестнадесетгодишно девойче, което по цял ден се смее, шегува се и пее (вярно, тихичко и без ни най-малко да пренебрегва задълженията си).

Нищо не мога да измъкна с въпросите си. Защо е толкова весела? Защото е доволна — отвръща ми, смеейки се тя, — че скоро ще се отърве от мен! И пак се разсмива и се захваща с мустаците ми. Тогава пък шегите ѝ нямат край: приличал съм на авантюрист, на метек, на жиголо. Много съм напомнял на гангстерите във филмите от тридесетте години, от типа на Пол Муни или Джордж Рафт, или пък на кандидат за президент в някоя латиноамериканска държава, или просто на келнер в италиански ресторант. Моята сексапилност нараснала с 80% „и то във вулгарна насока, забележете, но знам, че тъкмо това ви харесва“. А и тя, между другото, не е съвсем безразлична към нея. Трябва, когато тръгвам, да я целуна по устата. Така ще разбере какво е карало да потръпват жените през тридесетте години.

Друг нов и доста смущаващ момент: разправя ми колко доволна щяла да бъде, когато най-после замина, а се държи с мен така, както никога досега, освен веднъж: предизвикателно. Захапаният ми пръст дълго време остана единственото изключение в едно поведение на непреклонна сдържаност. Заедно с признанието тогава дойде и предупреждението: никакво допиране на ръка до ръка, никакво докосване, никакъв поглед.

Отдавна вече не е така. Още щом влезе в кабинета ми, Буридж вперва в мен разширени зеници и започва, тъй както ми говори за работа, нещо подобно на танц. Да не казвам как разтърсва грива, как свежда шия, как се извива. Ами гласът ѝ! Гласът ѝ, който става сипкав, приглушен, „омайващ“. Тя се върти около мен, души ме, смее се ниско, гръдно, сякаш гука. Случва ѝ се дори да постави длан до моята върху бюрото и, без да иска, да допре ръка до моята ръка. Идва вчера с някакъв документ, застава зад гърба ми, оставя листа върху бюрото и уж случайно, увлечена в четенето, опира гръд до рамото ми. Толкова близо усещам дъха ѝ, че имам чувството, че ей сега ще ми лепне една целувка по тила. Не, спирачката изглежда, задействува навреме. Но

долавям промяната в дишането, нещо повече, усещам го по лопатката си. Определям диагнозата — краткотрайна тахикардия на еротична почва. Между другото, мога и на себе си да поставя веднага същата диагноза.

Описвам тези постъпки, но не твърдя, че ги разбирам. Не схващам връзката, ако изобщо има връзка, между моето заминаване и веселостта на Буридж или още по-изненадващото, между нейния любовен кипеж и нашата раздяла. От друга страна, неестественото ѝ държане си има своето благотворно въздействие: занимава толкова много мислите ми, че ме разсейва от моите страхове. Забелязвам, че отскоро нощем мисля повече за Буридж, отколкото за телефонното обаждане на Хелсингфорт.

И все пак идва и неговият ред. Няма чудеса. В неделя, 28 юни, в 13 часа гласът на телефонистката гръмва в столовата и започва безкрайното си повикване: доктор Мартинели, доктор Мартинели, доктор Мартинели... Мразя този силен, безплътен глас, който се стоварва отгоре ми като присъда, а в залата става тихо и всички погледи се насочват към мен. Поне така мисля, защото аз лично никого не поглеждам, само Дейв. Потупвам го по рамото и успявам да му се усмихна самоуверено, макар да ми липсва всякаква самоувереност. Отстоявам колкото мога ролята на героичен баща, която той ми е определил. Но щом се обръщам и понечвам да тръгна, изведнъж се чувствавам изоставен като християнин, хвърлен на лъвовете. Телефонистката продължава еднообразната си литания и безмилостно ще я продължава, докато не вдигна слушалката. Спомням си колко зловещо ми действа същото позвъняване преди четири седмици. И този спомен, прибавен към сегашното ми усещане, ме смразява още повече. Криволича между масите в столовата с вперен напред поглед. Имам чувството, че съм преследван, но не като Каин от божиято око, а още по-лошо — от собственото ми име. И усещането, че съм гонен, се засилва при всяко негово отекване...

Има нещо нечовешко в това безкрайно повтаряне и в безразличието на гласа. Видно е, че той е само един инструмент на съдбата и аз, и моята участ са му чужди. Нито омраза, нито обич, нито нетърпение. Само като произнася името ми и гласът ме потапя в пълна анонимност. Имам чувството, че по същия начин викат и умрелите, които чакат на опашка пред вратата на ада...

Доктор Мартинели... доктор Мартинели... доктор Мартинели... Високоговорителите поемат един след друг щафетата в коридора и звукът, отекващ от единия до другия край на тясното помещение, зазвучава тук почти със заплашителна сила. С облекчение забелязвам мистър Бароу, застанал на прага на кабинета си, да ми прави знак да побързам. Ускорявам крачка, стигам до него, той се отдръпва от вратата, но не достатъчно бързо: влизайки, аз закачвам с лакът шкембето му. Той надава лек, безполов вик, аз промърморвам някакво извинение и хвърлям бърз професионален поглед към корема му, сякаш съм очаквал да се пукне като абсцес.

Слушалката не е върху бюрото, а на вилката и се запитвам защо трябва Хелсингфорт обезателно лично да ме вика, вместо да предаде необходимото на управителя. Но тъй като тя не прави нищо непреднамерено и намеренията ѝ са винаги злосторни, предполагам, че изпитва удоволствие да постресне мистър Бароу, като му покаже, че го пренебрегва.

Вземам слушалката и гласът на телефонистката слиза от високоговорителя, за да се озове в ухото ми.

— Доктор Мартинели?

— Да.

— Давам ви връзка.

Дълго мълчание. Зървам с крайчеца на окото как мистър Бароу, превит одве, с лъскавия череп напред, затваря вратата на кабинета си с подчертана дискретност.

— Доктор Мартинели? — прозвучава гласът на Хелсингфорт.

Двете думи отекват като стоварен юмрук върху бюрото. Едва съм отговорил „да“ и тя започва. Защо трябва този женски глас да бъде десет пъти по-силен, по-заповеднически, по-груб от гласа на най-закоравелия фалократ? Поглеждам часовника си: като се има пред вид колко е дълъг пътът, тя не ми оставя дори половин час да се приготвя.

Обезсърчителна езда с Шушка под еднообразно сиво небе и с Джеки зад нас, която за час и половина, от наблюдателната кула до луксозната барака на Хелсингфорт не благоволява да ми отправи ни дума, ни поглед, ни усмивка. От време на време се обръщам назад, на два пъти ѝ задавам невинни въпроси. Тя отговаря едносрично, упорито

вперила в гривата на скопеца си хубавите си сиви очи, които, бог знае защо, все ми се струват сини, може би заради гъстите черни клепки.

Отново изпитвам едно отдавна познато чувство, което сега се изостря още повече от страховете ми: не ми ли обръща внимание една жена, струва ми се, че ме изоставя. Не, не е тщеславие. Става въпрос за нещо съвсем друго, за невъзможността да се задоволи нуждата ми от обич. И това, което ме смущава още повече, когато се обръщам за последен път, преди да стигнем до поляната, е, че лицето ѝ съвсем не е безизразно: едва уловими гънчици придърпват очите, достигат до веждите, свеждат надолу ъгълчетата на устните ѝ. Най-после откривам истинското ѝ състояние на духа: тя е разтревожена. А това, че телохранителят ми, въоръжен до зъби, е до такава степен лишен от самоувереност, не вдъхва смелост и на мен.

Стигаме до местоназначението.

— Оставете Шушка — ми казва Джеки, когато тъкмо се готвя да я разседлая. Отвежда скопеца си в другата преградка, връща се при мен, внимателно притваря вратичката и безразлично подхвърля:

— Струва ми се, че на Шушка ѝ е паднала подкова. Бихте ли я подържали малко да погледна.

Хващам здраво юздите. Джеки се навежда, потупва кобилката по глезена, като ѝ подвиква: „Дай, дай!“, повдига предното ляво копито, хвърля поглед на непокътнатата лъскава подкова и най-неочаквано, протягайки ръка, потупва и мен по лявото коляно, казвайки ми: „Хайде, хайде!“ Странно, този жест не ме окуражава, напротив. Тревогата ми още повече нараства от това, че Джеки е сметнала за необходимо да го стори.

Излизам от преградката. Трябва да измина около стотина метра по ливадата. Дъждовете са били добре дошли за тревата. Избуяла е, зелена и гъста, чак до кръста ми, от двете страни на тясната пътека, а пътеката, успяла да зарасне през отсъствието на Хелсингфорт, сега се зеленее до глезен. Сърцето лудо блъска, дланите ми се потят. И въпреки всичко невероятна е глупавата власт на дребните неудобства: ядосан си казвам, че ще си намокря краката.

[1] Мъжественост (исп.). Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Когато влизам, тя е в плувния басейн — гола. Никаква следа от Одри. Хелсингфорт е с гръб към мен, а какъв гръб е това! Могъщото ѝ почерняло тяло се плъзга в прозрачната вода, оставяйки пенеста диря. Стига до сатира, който бълва едри струи в малка раковина в другия край на басейна, обръща се, насочва се към мен и се показва на два метра от бордюра, до който съм застанал неподвижно, залепва коси върху лявата си буза и извърнала се на три четвърти към мен, мълчаливо ме оглежда. Възхищавам се как успява така, както е в краката ми, да ме гледа отвисоко.

На края сухо проговаря:

— Не стойте така. Съблечете се и елате да поплувате.

Свалям дрехите си поне привидно драговошно и през това време, сигурно за да ме накара да се почувствувам неудобно, тя не ме изпуска от поглед: оглежда ме, претегля ме, сякаш кон ще купува. Но като имам пред вид разликата в размерите ни, би трябвало да кажа по-скоро пони. Справям се както мога и надявам се, доста добре. Във всеки случай, без да се срамувам. Не мога да повярвам, че е унизително за един мъж да се съблича пред жена, както черното ѝ и презрително око се опитва да ме убеди.

— Срамежливостта ви е смешна — обажда се тя. — Махнете тия гащета.

— Чаках да ми го кажете.

Изречено, както го изрекох аз, това изречение е едно от ония дребни нахалства, които са, открих го при последното ми идване, най-доброто оръжие на слабия. Позволяваш си толкова, колкото да засегнеш, но не и повече, за да не предизвикаш наказателна реакция. Тиранът не може за всичко да се ядосва, невъзможно е.

— Оставете си мустаци — забелязва кисело Хелсингфорт. — Не ви отиват. Това е голяма грешка.

Не отвърщам нищо, скачам във водата и щом изплувам, задържам се на повърхността с леки движения на ръцете и краката.

— Това ли е всичко, което умеете да правите? — строго ме пита Хелсингфорт.

— Плувам по малко.

— Ами плувайте тогава!

И аз започвам да плувам. Отивам с кроул до сатира и се връщам обратно, без да гоня бързина, внимавам повече за стила. Когато спирам, обърнал лице към нея, тя забелязва:

— Не е съвсем лошо. С краката никак не ви бива, но ръцете са добре.

Веднъж, и то за първи път, да проговори малко по-нормално, без презрение, без нападателност, без очевидното желание да унижи: спортният дух надделя над садизма.

Аз съм просто изумен и тя сигурно забелязва стъписването ми, защото, изненадана и тя самата, че се е държала почти човешки, веднага смръщва вежди и грубо казва:

— Да излизаме.

Да си кажа правото никак не съм огорчен от това. Нито едно плуване досега не ми е доставяло по-малко удоволствие. Застанала на бордюра край басейна, Хелсингфорт, без да ми продума, само като ми подава оранжевата хавлиена кърпа и се обръща с гръб към мен, ми напомня, че трябва да я подсуша, и аз изпълнявам задължението си, както и миналия път, не без смущение.

Погледът ми стига горе-долу на височината на лопатките ѝ и отново ми правят впечатление хармоничността на пропорциите, фината кожа. Мускулите са силно развити, но не грубо изсечени, те наистина са на женско тяло и то на жена, израсла във всяко отношение като статуя, без големите ѝ размери да напомнят за нещо мъжко; напротив, всичките типични извивки — на кръста, на гърдите, на корема на бедрата — са съвършени, хиперсексуализирани и от там, много привлекателни.

С това тяло средня нямам. Човекът, който е в него е сбъркан, но в момента не чувам гласа на Хелсингфорт, не виждам студените ѝ очи и успявам почти да се абстрахирам от властта ѝ над мен.

А и тя ме оставя да си поема малко дъх. Застанала е неподвижна, безмълвна, отпуснала силните си ръце покрай тялото, леко свила единия крак и прехвърлила тежестта върху другия, от което очертанието на ханша изпъква още повече. Краткият отдих допълва

илюзията. Пред мен се е изправил гигантски идол, но не от камък, а от плът и то идол, неосенен от разум. Окуражен от неподвижността ѝ, аз я заобикалям, заставам пред нея, започвам да подсушавам раменете ѝ, поглеждайки крадешком безизразното лице със затворено дясно око, докато лявото око и лявата буза се губят под водопад от коси, чиито вълни сякаш са издялани от мрамор. Виждам всичко това в умалена перспектива, защото погледът ми е на височината на гърдите ѝ и за да стигна силния ѝ мускулест врат, кръгъл като кула, трябва да вдигна ръце. Оранжевата кърпа слиза до огромните, твърди щръкнали гърди и аз ги докосвам леко-леко, толкова много се боя да не се пробуди Хелсингфорт от вкаменяването си. Но нищо такова не се случва и аз продължавам надолу, като все повече се навеждам, докато опирам коляно в пода, когато, стигам до краката.

— Достатъчно, Мартинели — прозвучава дрезгаво гласът ѝ, сякаш само за няколко минути е изгубила способността да говори.

Изправям се и като се поотдръпвам, ѝ подавам кърпата, срещайки погледа на дясното око, което все още не си е възвърнало свирепостта.

— Разпалете огъня — казва тя кратко, прехвърля кърпа през рамо, обръща ми гръб и като стига до другия край на залата, изчезва зад остъклената врата на всекидневната.

Предполагам, че е отнесла кърпата, за да не мога да се избърша, следователно и да се облека. Предполагам също, че трябва да разпаля огъня в по-близката до мен камина, защото забелязвам, че освен отворите, през които идва топъл въздух, има две камини в голямото остъклено помещение, едната — в другия край на басейна, точно по средата на междинната стена с бунгалото, а втората — на три метра от мен, в къта за отдих, вляво от напълно остъклената стена откъм фасадата. И пред тази, отсамната камина виждам ниска масичка, плетена отоманка и дъбови табуретки.

Хвърлям малко съчки върху въглените, подреждам цепениците, захващам се с духалото и с облекчение виждам как най-после се въззема пламъкът, защото въпреки затоплената зала усещам, че изстивам. Обръщам се ту с лице, ту с гръб към камината и вече съм напълно сух, когато през остъклената врата се появява Хелсингфорт, гола и величествена, вървейки с широка крачка и с празни ръце. Зад нея пристъпва Одри, която изведнъж изглежда невероятно дребничка,

понесла с мъничките си ръце поднос с прословутия сребърен чайник, препечени филийки и, не мога да повярвам на очите си, две чаши.

Одри е облечена като малката наивка от театъра в началото на века — в бяла рокля с висока права якичка и с прибрани на кок коси. Прилича ми на Нора от „Куклен дом“, така както аз си я представям. Лицето ѝ е измъчено и сълзите безспир се търкалят по бузите ѝ.

Когато двете жени идват до къта за отдих, аз скривам от Одри най-непоносимата част от голотата си, като се обръщам към огъня, но продължавам да ги следя през рамо.

— Седнете, докторе — казва ми Хелсингфорт. — Табуретката е дъбова, няма опасност да поддаде под тежестта ви. А вие, Одри, престанете да плачете. Не държа сълзите ви да капят в чашата ми. Докторът е друг. Обича всичко в жената, включително и мокротите ѝ. Ако иска да събира секретите ви в чашата си, негова работа. Оставете това тук. И стига сте разтривала ръчичките си с такъв страдалчески вид, няма да ме умилювате. Подносът с всичко необходимо върху него не тежи повече от пет килограма. Докторе, ставате смешен с вашата срамежливост, обърнете се към нас и седнете. Одри желае да ви поздрави. Одри, кажете „добър ден“ на вашия приятел. Поне това му дължите — та той едва не ви изнасили.

— Добър ден, Мартинели — изрича Одри с нежния си задъхан, мелодичен глас и ме поглежда с омраза.

— А никак не звучи мило! — изсмива се леко Хелсингфорт и смехът ѝ напомня на изплющяване с камшик. — Хайде, Одри, повторете. Искам между играчките ми да цари разбирателство.

Не ми се ще пак да се връщам към театралния и изкуствен тон на хелсингфортовските монолози. Тази жена е ужасна актриса и каквото и да казва, не звучи почти никога убедително. Забелязвам обаче, че трябва ли да бъде дребнаво зла, вдъхновение не ѝ липсва. „Разбирателството между моите играчки“ е например доста точно попадение като двупосочна вероломност. Но истината е, че мен никак не ме трогва. Затова пък видях как потрепва робинята ѝ.

— Добър ден, Мартинели — повтаря Одри, без много да променя погледа си.

— Да не би да ревнувате, Одри? — пита Хелсингфорт, повдигайки дясната си вежда. — И какво ви позволява да ревнувате? Имате ли права над мен? Отговорете, гадинка такава!

— Не — отвръща тя и сълзите продължават да се стичат по страните ѝ. — Никакви права нямам.

— Чудесно! Отсега нататък, Одри, ще бъдете любезна с Мартинели.

— Ще се опитам — казва тя с безизразен глас.

— Съветвам ви да опитате. Опитайте се също да го оцените по достойнство. Вие изобщо не си давате сметка — докторът е рядка вещ. Луксозна вещ. Още повече сега, когато „единаците“ започват много да се занимават с политика.

Наострям уши: потвърдена е една информация на „ние“.

— Налейте си чай, Одри — продължава Хелсингфорт, като се настанява на плетената отоманка.

Сигурно е свикнала с голотата. Тя ни най-малко не я смущава. Напротив, движенията ѝ са напълно естествени.

— Поднесете и на доктора — додава тя. — Трябва да го нахраним, преди да искаме каквото и да е от него. Одри! Ако разлеете на масата само още една капка чай, ще стана и ще ви зашлевя.

— Моля да ме извините — промълвява Одри с размазано от сълзите изящно лице.

— Отвращавам се от вашите извинения. И от вашето смирение. Имате робска душа, Одри. Пълзите в краката ми като кучка, с провиснал език, винаги готова да лиже. Трябва да вземете пример от доктора. Виж, той не лиже! Три пъти си подава оставката. Което означава, че три пъти е заложил живота си на карта. И знаете ли защо ще спи с мен? Защото го е страх? Не. Защото се надява — саркастично продължава тя, като ми хвърля поглед, изпълнен със свирепа ирония, — че така ще спечели време, за да изготви ваксината си и да спаси човечеството.

Точно сега е психологическият момент, в който трябва да наруша мълчанието. Оглеждам Хелсингфорт с поглед, който самият аз бих определил като безсрамен, и изричам с тон, пълен с намеци:

— Много опростявате мотивите ми. Знаете по-добре от всеки друг, че не се готвя да ставам мъченик.

Тя се разсмява. И за пореден път забелязвам, че смехът ѝ прилича по-скоро на злобен присмех. Тя никога не се смее „за“, винаги — „против“.

— Чувате ли го, Одри? Докторът е италианец. По природа е поет. А вие, Одри, поетична натура ли сте? Смятате ли, че сте поетична натура само защото обичате да се предрешвате?

Одри потрепва цялата и лицето ѝ се изкривява.

— Но нали вие самата, Хилда... — започва тя с поглед, който ме затрогва.

— Доказателство, че вкусовете ми се променят — отговаря тя с най-унищожителен тон. — Вече започва да ми идва до гуша от вашите маскаради. Нелепи са тия ваши парцали, би трябвало да го разберете. Освен другите ви недостатъци с тях ставате и смешна.

Хелсингфорт наежда рамене, поема си дъх и окото ѝ леко изскача. Познавам този признак: намерила е друга тема.

— И какво се надявате да докажете с тази бяла рокля, Одри? Че сте девствена ли? Е, и какво от това? Няма за какво толкова да се гордеете. Докторе — обръща се тя към мен, сякаш се готви да ми отстъпи робинята си, — харесва ли ви Одри?

— Не — отвърщам аз благоразумно.

Хелсингфорт се разсмива.

— Какво ѝ липсва, та да я харесате?

— Няколко килограма.

— Чувате ли, Одри? Докторът намира, че сте много слаба. Слаба, девствена и извратена.

— Хилда!

— И нещо повече — глупава — разгорещява се Хелсингфорт. — Достатъчно глупава, за да приемете за истина смахнатите приказки на една Рут Джетисън! И то до такава степен, че да не знаете нищо друго в живота си, освен да ближете и да се лигавите. Чуйте ме добре, Одри: служи на Бедфорд, защото тя служи на моите интереси, но хич и не ми пука за нейните догми. А удоволствието си го правя с когото си искам.

— Хилда — възкликва жално и възмутено Одри, — та вие знаете много добре, че удоволствието...

— Надъхана глупачка, млъкнете! — изревава Хелсингфорт. — Невежеството ви е бездънно. Няма все пак да седнете да ми обяснявате какво е оргазъм! Вие, дете никога не сте потръпвала под мъж!

— Хилда!

— И где ми се превзема на всичкото отгоре! Махайте се, глупачка такава! Вървете да изчистите пода в кухнята и повече да не

ви виждам. Чувате ли ме: поведе да не ви виждам. Искам да остана сама с Мартинели.

Ако Одри не ме мразеше, направо бих я съжалил, такава мъка се изписва по лицето ѝ. Проследявам я с крайчеца на окото как излиза, дребничък старомоден силует, последван от дългата пола, която се полюшва над ботинки от един друг век.

Хелсингфорт, гола и внушителна като жрец, със събрани над лявата буза смолисточерни коси, е обърнала към мен дясната страна на лицето си. Смръщила вежди, тя яде и пие с вид на човек, който не иска да го заговарят. Ясно, предупрежден съм! Мълчаливо пия чая си и поглъщам лакомо препечените филийки. Учудвам се, че все пак имам достатъчно присъствие на духа, за да се насладя на кравето масло, с които ги е намазала Одри. В Блувил винаги ни поднасят маргарин.

— За какво мислите, докторе? — пита ме Хелсингфорт, хвърляйки ми орлов поглед.

Ето, дойде и моят ред! Непрекъснато му трябва нова жертва на този моллох! Събирам сили:

— За маслото върху филийката.

— Не виждате по-далеч от носа си.

— Това ми е хубавото.

— Не се ли тревожите за бъдещето си?

— Не.

— Не сте ли самонадеян?

— Не вярвам.

— Сигурно се смятате за мой любимец.

— Не.

— Колко време мислите, че ще трае нашата история?

— Не знам.

— А знаете ли какво ще последва?

— Нямам никаква представа.

— А искате ли да го узнаете?

— Само ако желаете да ми го кажете.

— Ще оставя Одри да ви обвини в изнасилване, ще потвърдя казаното от нея и ще ви осъдя на затвор и на кастриране.

В отговор се ограничавам само с едно юридическо възражение:

— В Калифорния осъждат на кастрация за сексуални престъпления.

— Информацията ви не е точна, докторе. При Бедфорд са го възприели всички щати, включително и щата Върмонт.

Спомням си за нещастния мистър Б. и замълчавам.

— Е, какво ще кажете? — злобно се изсмива тя.

— Нищо.

— Как бихте се приел например като скопец?

Решавам да опитам с шегата:

— Кой знае! Може би тогава и аз ще направя голяма кариера в администрацията!

Хелсингфорт реагира по начин, който започвам да разбирам: разсмива се. Но веднага след като се е разсмяла, се разсърдва, че съм я разсмял. Погледът ѝ става суров и казва със студен, неочаквано враждебен глас:

— Мога днес да ви го кажа със сигурност, понеже положението вече е изяснено: вашата ваксина няма да бъде произведена тук, няма и да излезе от Съединените щати. Докато завършите работата си, наблюдението върху лабораторията ще бъде засилено. Отсега нататък считайте се за затворник.

Тези думи, макар и да не ми казват нищо повече от онова, което вече смътно предусещах, ме смразяват. След като и версията за въображаемата ми свобода не е повече необходима на Хелсингфорт, значи развръзката наближава.

— Ако не смятате да използвате ваксината — питам аз с пресъхнало гърло, — защо тогава ме оставяте да работя върху нея?

Кратко изсмиване.

— Много просто, защото тя е залог. И можете да бъдете сигурен, че щом я представите в готов вид, ще я прибера на сигурно място и не задължително тук...

Ако разбирам добре, между Бедфорд и моята събеседничка не цари особено доверие. И тъй като нямам какво повече да губя, минавам в контраатака:

— Как можете да ставате съучастничка в геноцида, предприет от Бедфорд — и то вие, която продължавате тайно да обичате мъжете?

Изсмива ми се подигравателно.

— Въпросът ви е неправилен. Мъже винаги ще намеря. А и „обичам“ не е съвсем точната дума.

— Кой е тогава правилният въпрос?

— Следният: защо съм се съгласила да изгубя огромните суми, които бих спечелила от вашата ваксина? Ще ви кажа, Мартинели — получих известни компенсации... Това бе и целта на отиването ми във Вашингтон. Аз я постигнах.

Замълчавам. Научих се да се страхувам от циниците. По-скоро бих предпочел фанатиците от рода на Рут Джетисън. В крайна сметка изпитвам само презрение към една жена, способна да продаде на търг ваксината, създадена с толкова усилия, и да размени милиони човешки живота срещу пари, колкото и много да са те.

— Поглеждате ме доста строго — казва Хелсингфорт с крива усмивка. — Сякаш сте съдник. А съдникът съм аз! И светската власт също! Държа ви съвсем откъсо, Мартинели, и повярвайте ми, няма да ви се размине току-тъй!

Засмива се и показва яките си зъби.

— Приближете се, Мартинели. Дойде време да ви разкъсам.

И пак се смее. Престорвам се, че съм разбрал да приближа табуретката, изправям се, хващам я за едно от трите крачета — много е тежка — и за миг, за един много кратък миг се изкушавам да я стоваря с все сила върху главата ѝ.

Не го правя. Почти невъзможно е, разбирам го в същата секунда, да станеш ей така изведнъж убиец. Оставям табуретката, но не успявам да седна. Остъклената врата в дъното на залата, която я свързва с всекидневната, се отваря с трясък и се появява Одри, облечена в стари черни джинси и пуловер. Много е бледа, почти мъртвешки бледа, с изопнато лице и с изсочили сухожилия на врата; запътва се към нас, но някак странно, двете ѝ ръце са извити зад гърба, сякаш са я вързали да я водят на кладата.

И има такова нещо. Достатъчно е да се види как, отворяйки се от мен, я поглежда Хелсингфорт. Горката Одри, по-неподходящ момент не можеше да избере.

От нас я делят около дванадесет метра — толкова е дълъг и басейнът — и под погледа на Хелсингфорт — него виждам, защото ми е обърнала гръб, но се досещам за израза му — Одри крачи, изправена и вдървена, с ръце на гърба. Теменужените ѝ очи, вперени, без да трепват, в нас блестят с фанатичен блясък. Бледа е като платно и се приближава, издала напред брадичка като нос на кораб.

— А, какво правите тук, Одри? — престорено меко я запитва Хелсингфорт. — Казах ви да измиете пода в кухнята. Направихте ли го?

Одри се спира на около два метра от нея и заявява без никакво смирение, с тон на пламенно предизвикателство:

— Не. Бях заета.

— С какво?

— Да реша нещо.

— О, това е чудесно! И решихте ли?

— Да.

Заставам успоредно на Хелсингфорт, но достатъчно далеч, за да не ме стигне с ръка. Бих искал да видя лицето ѝ. За две или три секунди сблъсъкът достигна неимоверно висока точка на напрежение.

— Добре — заявява Хелсингфорт със същия тон на свирепа ирония. — Надявам се, че ще ми кажете тази вечер какво сте решили. Забелязала съм, че решенията ви са винаги оригинални, каквато и глупост да сте измислили. Например да скъсате с годеника си (лицето на Одри потръпва) или да спите с Рут Джетисън. Или пък да се самоубиете.

— Ще ви кажа какво съм решила — отговаря Одри с безизразен глас, но решителният ѝ поглед не трепва.

— После, после! — махва Хелсингфорт с ръка, сякаш отпъжда муха. — Не е сега моментът. Готвя се да се любя с Мартинели.

— За Мартинели се отнася.

— Не мога да повярвам. Вие не оценявате доктора. Грешите. Един бог само знае — хапливо се изсмива тя — колко се възхищавам от блестящата ви интелигентност, Одри, но физически вие сте самото безличие. И от тази гледна точка Мартинели е с голямо предимство пред партньор като вас. Той има всичко онова, което вие нямате. Не говоря за специфичните му атрибути. Мартинели си има много други преимущества: мускули, твърди устни, добра окосменост.

Ако вечно възмутеният и фалшив тон на Хелсингфорт не ме дразнеше толкова, аз просто бих се възхитил от изобретателността ѝ в областта на моралното изтезание: „твърдите устни“ например. И виждам как устните на Одри се свиват. След всеки нов, подъл удар тя трепва и побелялото ѝ лице потръпва. Стои изправена, неподвижна, с

ръце зад гърба. Остава само да я завържат върху кладата и да доближат запалената факла.

Въпреки непоколебимата ѝ решителност, а може би тъкмо заради нея думите трудно излизат от устата ѝ. Устните ѝ са слепнали една о друга и когато най-после ги разтваря, не се чува никакъв звук.

— Хайде, Одри, говорете, говорете — подканя я Хелсингфорт. — Приличате на риба на сухо. Това чакане е непоносимо. Говорете, моля. Не разбирам беззвучни думи.

— Хилда! — промълвя едва чуто Одри.

— Най-после! — възкликва Хелсингфорт.

— Хилда, моля ви да сложите край на вашия роман с Мартинели. Хелсингфорт се разсмява.

— Роман! Добре ли чух? Какъв речник! Изостанала сте с цял век, Одри! Не става въпрос за роман, а за най-обикновена промяна в техниката на оргазма. Пак ли да ви повтарям, че оргазмът е количествено различен...

— Хилда!

— Какво, Хилда!

— За последен път ви моля, Хилда, отпратете Мартинели.

— За последен път? — възкликва Хелсингфорт. — Кажете ми веднага какво ще стане, ако не се подчиня.

Кратка пауза, след която Одри изрича с беззвучен глас:

— Ще се убия.

— Чудесно — отговаря Хелсингфорт, — значи дотам сме стигнали! Заповядайте ми да направя нещо и ако не го изпълня, ще се убиете. Какво детинско изнудване. Не си ли помислихте, че нямате шанс дори едно на милион да ме сплашите?

— Не е изнудване — тихо отвръща Одри. — Просто не искам отново да преживея онова, което току-що преживях.

При тези думи лицето ѝ се изкривява от болка и е явно, че казва истината.

— Искате да кажете, Одри — престорено се учудва Хелсингфорт, — че страдате само при мисълта Мартинели да се люби с мен?

— Знаете го много добре.

— Ами то си е ваша работа. Не е моя. Оправяйте се с вълненията си.

Мълчание.

— Хилда — заявява Одри с нисък, сдържан глас, — ще се убия. Хелсингфорт повдига мощните си рамене.

— Още едно самоубийство с приспивателни. Петнадесет дни в клиника. И големи разходи за мен.

— С това ще се убия — додава Одри. Ръцете ѝ се отделят от гърба и в дясната ѝ длан се появява малък револвер.

— Ах, гадинка такава! — студено я срязва Хелсингфорт. — Пак сте ровили в чантата ми. Нали ви забраних!

— Искам отговор, Хилда — казва Одри и опира цевта на револвера в гърдите си.

Гласът ѝ трепери, но не и ръката. Появата на оръжието променя всичко. Вадички пот потичат по гърба ми, сърцето ми се разтуптява. В този миг напълно съм уверен, че Одри ще стреля. Предполагам също и Хелсингфорт, защото замълчава.

Но когато отново проговаря, думите ѝ прозвучават като най-унищожителна насмешка:

— Одри, вие сте лекомислена. Когато човек иска да се убие, пъха цевта на револвера в устата си или в най-лошия случай я опира о слепите си очи. А вие предпочитате да си направите една дупчица, където и да е по гърдите, за да не се обезобразите. И на всичкото отгоре сте се погрижили да се убивате в присъствието на лекар. За всичко сте помислили.

Решавам веднага да се намеся и възмутено възразявам:

— Не бива да говорите така, Хелсингфорт! Нищо не мога да направя за Одри, ако тя си тегли един куршум в гърдите. Нито пък доктор Рилке в Блувил. Ще трябва да се пренася чак в Монтпелие. И то при условие куршумът да засегне белия дроб. Засегне ли сърцето, всичко е свършено.

— Млъкнете, Мартинели — срязва ме тя и ме поглежда враждебно. — Одри дори не знае къде се намира сърцето. Погледнете цевта. Много е наляво.

— Ужасно, гибелно е да говорите така!

— За последен път — млъкнете! — разярено се обръща тя към мен. — Оставете ме да си играя играта както аз си знам! Разваляте всичко с вашите глупави забележки!

Поглеждам отново Одри, тя е преместила цевта, приближила я е към средата на гърдите си в безкрайно по-опасно положение. Пот се

стича по страните ми. Замълчавам. Разбирам безполезността на всякаква намеса. Странно, но и Хелсингфорт замълчава.

— Е, доволна ли сте? — обажда се Одри, спечелила превес пред мълчанието на Хелсингфорт и съзнавайки го напълно. — Добре ли е поставена цвѳта?

Хелсингфорт е безмълвна. Сигурен съм, че най-после се е изплашила от евентуалния фатален край, защото унищожителното ѝ презрение, което допреди малко бликаше неудържимо, изведнъж пресеква. Минават няколко секунди, тя сякаш се смалява, раменете ѝ се отпусчат надолу, обръща се към мен и казва уморено:

— Вървете си.

Изумен съм. Капитулирам.

И тогава всичко става за по-малко от секунда. Дулото е все още опряно в сърцето на Одри, но лицето ѝ просветва, добива цвят и тя, отмятайки назад глава, ни поглежда победоносно един след друг. Този поглед е огромна грешка от нейна страна, разбирам го веднага.

Хелсингфорт скача и крясва:

— Докторе, оставате!

Навела се е напред, прави крачка към Одри, пламнала, с изскочили по слепите ѝ очи вени и изкрещява, не — изревава с преливащ от омраза глас:

— Никакви изнудвания, Одри! Няма да ви оставя да ми диктувате какво да правя! Аз също съм решила. Докторът ще идва толкова пъти, колкото искам. Ще дойде утре пак, и пак, и пак!

Не знам дали нарочно изопачава стиховете от „Макбет“, но на третото „пак“ изстрелът отеква и Одри пада. Това, което ме изненадва в падането ѝ, в пълен контраст с внезапния изстрел рязък, но не силен с неговата забавеност. Отначало не разбрах веднага, че е стреляла. Видях как полита тялото, как се отхвърля назад главата, как вратът се издува и устните неистово поемат въздух в отвратително премляскване. После се обръщат очите, лицето остава без цвят, коленете се подгъват. И чак тогава — падането. Много бавно, като в забавен кадър. Краката поддават постепенно, тялото се превива одве, извивайки се леко и се поваля напред, но не рязко, а едва ли не грациозно, с много лекота, като шалче, което се изхлузва от облегалката на стол и се надипля на пода.

Хелсингфорт надава пронизителен вик, смъква се на колене пред нея и я обръща.

— Докторе! — виква тя отчаяно. — Бързо, направете нещо!

Но нищо не може да се направи. Би трябвало да го знае! И само за да ми е чиста съвестта, приклякам от другата страна на Одри, повдигам пуловера и откривам дупката от куршума. Не е нужно дори да опра ухо, но все пак го правя, защото го очакват от мен. Изправям се, поглеждам Хелсингфорт и поклащам глава.

Тя не проронва дума, обгръща крехкото тяло със силните си ръце и без никакво усилие го повдига, отнася го до плетената отоманка и го полага върху него. После, свличайки се на пода, поставя глава до главата на Одри — която в сравнение с нейната изглежда малка като главица на дете — и започва да стене.

Зловещо стенене, което в определени моменти надминава по сила на звука онова, което човешкото ухо може да възприеме. Ще речеш цяла глутница диви кучета, разлаяли се срещу луната. От време на време воплите, пронизителни и същевременно дрезгави, преминават в по-разбираемо оплакване, в което се долавят по някоя и друга дума, накъсани изречения, нежни имена. Но те пак се губят в животински вой, който изразява такава безутешна мъка, че сърцето ми застива. Лицето на Хелсингфорт е хлътнало, вдълбано, разкривено, от полузатворените очи неудържимо се стичат сълзи. Забелязвам най-вече устните, замръзнали в типичната гримаса на маските от гръцките трагедии.

От тази маска блика безспир все същото нескончаемо оплакване, което със злокобно ехо отеква в остъкленото помещение.

Не се възползвам от този миг на транса ѝ, за да се облека и да изчезна, защото се боя да не привлече вниманието ѝ и тя да се спусне върху мен тъкмо когато и двете ми ръце са заети. След изстрела очаквах да се появи разтревожена Джеки. Но тя сигурно не го е чула. Остъкляването на басейна е по всяка вероятност двойно или тройно — заради топлинната изолация и шумът от слабото изгърмяване на един малокалибрен пистолет не може да мине през него. Смаян съм също, признавам, от граничещата с лудост мъка на Хелсингфорт, а и съм изпаднал в глупавото стъписване, което неизбежно ни обхваща пред непоправимото. Сядам с подкосени крака на табуретката. Не мога да се

отърва от натрапчивото до болка усещане, че все пак би било възможно да се върнем назад, за да осуетим случилото се.

Защото в края на краищата това е абсурдно, започна като игра — малко по-жестока от обичайните им игри. И свърши с изтичащата се от едно сърце кръв по мраморните плочи.

Настъпва тишина. Вдигам глава. Хелсингфорт е застанала права пред отоманката, където е положена Одри. Неподвижна е като статуя, със замръзнало, каменно лице и с вперено дясно око в мен.

— Вие сте виновен! — просъсква тя.

— Разбира се — отговарям аз, като се изправям и я поглеждам със смесица от ярост и страх. — Аз съвсем доброволно дойдох тук! И съвсем доброволно ви оставих да ме намесите в личния ви живот!

— Няма да се измъкнете така! — просъсква тя отново. — Вие водихте една зловеща игра. Аз тъкмо я убеждавах колко са несериозни намеренията ѝ и сигурно щях да успея, ако не се бяхте намесили. Намесихте се два пъти! И всеки път превръщахте в реалност онова, което за нея си беше само театър! Тя се уби, защото я накарахте да повярва, че ще го направи!

Толкова съм възмутен, че забравям всякаква предпазливост и избухвам:

— Много удобно е така! Прехвърляте върху мен собствената си виновеност! Вие предизвикахте Одри! Подстрекавахте я, унижавахте я, доведохте я до крайност. Нещо повече — не се поколебахте да я накарате да нагласи по-точно оръжието върху гърдите си!

— Млъкнете! — изкрещява тя с безумни очи и обръщайки ми гръб, се спуща към локвата кръв.

Разбирам едва когато се навежда.

И всичко става много бързо. Грабвам табуретката, на която седях само преди миг, замахвам с две ръце над главата си и я пращам с все сила върху нея тъкмо когато се изправя с револвер в ръка. Не я улучвам: парира удара с дясната ръка и тя веднага неподвижно се отпуска. Така както съм гол, хуквам покрай басейна към изходната врата. Проехтява изстрел. Вече съм навън, бягам с все сила, спущам се по пътеката към конюшната, отново проехтява изстрел, после още един. Чувам отзад някой тежко да тича, а пред мен, на около тридесет метра изскача Джеки с карабина в ръка. Изкрещява: „Залегнете, докторе! Залегнете!“ Отскачам от пътеката, хвърлям се в тревата,

залепвам за земята. Отекват две по-силни детонации, последвани от глухия шум на падащо тяло. Край. Сърцето ми бие в избуялите треви. Притискам се към тях. Започвам да вярвам, че живея.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

— Нищо ли ви няма?

Обръщам се по гръб, виждам златистото, загоряло лице на Джеки, надвесено над мен. Стегната във вдъхващата ѝ сигурност униформа и с карабина в ръка, тя ме гледа тревожно със сивите си очи.

— Нищо ли ви няма, Ралф?

Изправям се, леко залитам.

— Не. Просто не мога да повярвам. Чудя се как Хелсингфорт не ме улучи. Жена като нея трябва да знае да стреля.

— Стреля с лявата ръка и не беше много стабилна. Но все пак много се изплаших. Попаднахте точно в мерника ми и не можех да се прицеля в нея. А Одри? — пита тя, вперила зорко сивия си поглед в бунгалото.

— Тя се уби.

Повдига вежди.

— От ревност. И с особеното насърчение на Хелсингфорт. В името на една стратегия по ръба на пропастта, ако разбирате какво искам да кажа.

— Ще ми разкажете по-късно, докторе — прекъсва ме тя заповеднически, като поглежда часовника си. — Имаме много работа.

И веднага взема положението в ръцете си, хладнокръвно, компетентно и със сила, от която мога само да се възхищавам. Предпочитам да не се разпростирам нашироко върху отвратителната тегоба да пренесем — а колкото до Хелсингфорт, да довлечем — двата трупа до дърварника, да ги издърпаме отгоре и да го запалим. Все още чувам цвърченето и усещам противната миризма на изгоряло месо на това жертвоприношение. И отново виждам Джеки как рови с лопата сред още топлата пепел и отделя неизгорелите кости и парчета от кости: една съвсем малка купчинка в сравнение с огромната власт, която упражняваше приживе Хелсингфорт. После залива останките с бензин и напълно ги унищожава.

Остава да намерим гилзите от револвера и от карабината и да избършем локвата кръв край басейна.

— Аз ще свърша тая работа — казва Джеки. — А през това време вие вземете душ, облечете се и пригответе по едно кафе. Чувствувам, че ще имам нужда от една чашка.

Тъкмо съм се справил с домакинските си задължения, когато тя влиза в кухнята и казва, че за късмет имало фонтанче и канал за оттичане. В същия миг извънтява телефонът. За момент се стъписваме, после Джеки изправя рамене и рязко заявява:

— Аз ще говоря.

Последвам я във всекидневната и щом вдига слушалката, аз грабвам другата подвижна слушалка.

— Лейтенант Дейвидсън слуша — изрича стегнато, по военному тя.

— На телефона е мистър Бароу.

— Трябва ли да повикам Хелсингфорт, мистър Бароу? — гласът ѝ прозвучава рязко, безапелационно и леко заплашително.

Възхищавам се от толкова самоувереност.

— Не, не — отговаря той и мазният му глас потреперва. — Знаете, че забранява да я търсят по телефона. Позволих си да наруша заповедта, защото от патрулния граничен хеликоптер ни съобщиха по радиото, че са забелязали голям огън край бунгалото ѝ. Обезпокоих се.

— Запали се дърварникът — отвърща Джеки. — Хелсингфорт, Одри и Мартинели са тук. Вече догаря. Няма никаква опасност.

— О, толкова по-добре, толкова по-добре, толкова по-добре — възкликва Бароу и не знам защо тия три, изсипали се едно след друго „толкова по-добре“ веднага ми напомнят за тройната му брадичка. — Знаете ли, лейтенант Дейвидсън — додава той и гласът му прозвучава така меко, леко, предпазливо, сякаш стъпва по стъкло, — колко време смята да остане сред нас Хелсингфорт?

Това „сред нас“ е шедьовър на куртизанска нежност.

— Заминава довечера с Одри — казва Джеки със същия отривист уставен тон. — Трябва да дойда след вечеря да ги взема с кола и да ги заведа на влака. Имате ли нещо спешно да предадете на Хелсингфорт, мистър Бароу?

— Не, не — изплашва се той, сякаш стъклото, по което стъпва, се е счупило под краката му. — Даже не е необходимо да ѝ казвате, че

съм се обаждал.

— О'кей, мистър Бароу — отсича Джеки и затваря телефона.

— Ралф — обръща се тя веднага към мен, — не трябва и много рано да се прибираме. Така че имаме време. Сега ще ми разкажете подробно какво се случи.

Изслушва обстояния ми доклад и когато свършвам, заговаря загрижено:

— Знаехме, че във Вашингтон Хелсингфорт „е продала“ ваксината ви на администрацията на Бедфорд и е получила в замяна огромни финансови компенсации заедно с данъчни привилегии. Имаме доказателства за тази срамна сделка и ще ги публикуваме, когато му дойде времето. Известно ни беше също, че са й дали пълна свобода на действие, за да ви отстрани.

— Затова ли бяхте толкова разтревожена, когато ме доведохте тук?

— Да, Ралф. И аз също имах пълна свобода на действие, за да ви защитавам. Не беше лесно. С удоволствие щях да ликвидирам Хелсингфорт още когато дойдохме. Но какво щях да правя с Одри! През цялото време, докато бяхте в залата с басейна, следях с бинокъла всяко ваше движение. Но после стъклата се замъглиха и след повторното влизане на Одри вече не виждах нищо.

— Не чухте ли изстрела?

— Не.

Изправя се.

— Ще хвърля един последен поглед, преди да тръгнем, Ралф.

Обикаля стаите и сивите й очи оглеждат всичко. Аз я следвам, но много по-разсеяно. Когато се озоваваме във входното антре, тя взема карабината и с бързо движение, едновременно на ръка, глава и рамо, я премията на гърба си.

— Джеки — спирам я аз, — още нещо. Кога трябва да замина от Блувил? Знаете ли?

Тя ме поглежда и необяснимо защо сивите очи заискриват.

— Тази вечер.

— Тръгвам тази вечер?

Кимва ми утвърдително. Гледам я невярващ.

— На двадесет и осми!

— Защо? — усмихва се тя. — На двадесет и осми не ви ли е удобно?

— Много ми е удобно на двадесет и осми.

— Помислих, че сте суеверен. Така или иначе не се тревожете. Не може да се провалим. аз съм организирана всичко.

— Заминавам с Дейв, нали?

Изсмиване.

— Заминават с Дейв, но не заминават само с него.

— Как, няма ли да бъдем само двамата?

— Не гледайте така разтревожено, Ралф. „Ние“ е отпуснало малко повече: заминават с Дейв, с Буридж...

— С Буридж! — възкликвам аз.

— Почакайте — разсмива се пак Джеки, но този път победоносно. — Не съм свършила. Заминават с Дейв, с Буридж и... с мен.

Зинвам от изумление.

— С вас?

— Налага се — отвърща тя, гледайки ме право в очите и додава. — Няма да бъде особено препоръчително за мен да остана в Блувил. Бременна съм.

— Сигурна ли сте? — питам аз и преглъщам.

— Две седмици закъснение и положителна проба.

Отключва входната врата и пак се извърща към мен. Очите ѝ блестят.

— Е, Ралф, не правете такава физиономия. Това си е моя работа. Не е ваша. — И издува устни и бузи като хлапе. — Ако е момче, както се надявам, ще го кръстя Майкъл Бедфорд Дейвидсън.

Набляга на социално определящото име, разсмива се неудържимо на собствената си шега и ме потупва доста яко по ръката. После с отривисто движение на раменете намества карабината на гърба си и излиза, кипреста под слънцето, оставяйки на мен да затворя вратата. Когато се обръщам, виждам я в гръб как се запътва към конюшната с вдигната глава и изправени рамене.

Когато бягството ви е организирано от началничката на милиционерките, натоварени да ви пазят, то „не може да се провали“,

както казва Джеки. То не беше и никак героично, въпреки че пресата в Канада, а после и в Европа вдигна със задна дата голям шум, който в отделни случаи бе подхранван от самите журналисти, а те доста се увличаха. Всички интервюиращи, които, особено в Европа, ме въртяха на шиш, неизменно ме поздравяваха за „изобретателността“ на бягството ми. Неизменно им отговарях, че тази хитрост не съм я измислил аз, а Буридж. И те неизменно продължаваха в статиите си да я приписват на мен. За по-лесно, предполагам. Тъй като бях най-известният от бегълците, цялата слава за бягството трябваше да се падне на мен, както на генерал — славата за битка, спечелена от неговите подчинени.

Изчистена от всякакви разкрасявания, истината е следната: ролята ми в тази история се ограничаваше да върша точно онова, което ми заповядваха. И цялата заслуга в същност се пада на жените: на Буридж, която измисли въпросната хитрост, на Джеки, която, изхождайки от тази хитрост, разработи плана за действие и точното разпределение на времето.

В случая става въпрос, разбира се, за методологията на бягството, защото то принципно било решено от генералния щаб на „ние“ някъде из Съединените щати, веднага щом научил, че ваксината скоро ще бъде готова. Била предоставена обаче голяма свобода на действие и на местно равнище, и начинът и датата на бягството били определени в Блувил от съвет в много стеснен състав на няколко поредни заседания, нито едно от които не траело повече от половин час.

Когато по-късно, попитах Буридж къде е намерило „ние“ толкова сигурно място за съвещанията си в Блувил, тя ми отговори: в детското отделение на плувния басейн в часовете, когато малките се къпеха. Вдигаха такава врява, че всякакво подслушване бе изключено. После ме поглежда със засмени очи:

— Ти, предполагам, си мислел, че дрънкаме глупости...

— Да, — отвърщам аз, засрамен, със закъснение.

Тя се разсмява:

— Дрън-дрън, а!

— Да, така беше.

Отново се разсмява.

— Тъкмо такова впечатление искахме да създадем. Знаехме, че можем да разчитаме на старите сексуалистски рефлексии. Между другото, заради нашите „дрънканици“ мистър Бароу все задяваше жена си.

— Какво? Нима мисис Бароу участвуваше в тези съвети?

Буридж ме поглежда, а в очите ѝ заиграва пламъче.

— Мисис Бароу беше ръководителката на „ние“ в Блувил.

След което замълчава, за да се наслади на учудването ми.

— Именно мисис Бароу привлече Рита. Заварила я да рови в кошчето за отпадъци на мъжа ѝ. А Рита привлече Джеки, известно ти е как (кратко изсмиване). И много други след Джеки. Рита просто е родена за такава работа. Спомняш ли си, че правеше кукли? Тя имаше почти безпогрешен нюх да открива сред самотните жени ония, които бяха устояли с майчиния си инстинкт на бедфордистката пропаганда. Подаряваше им по една от своите кукли и ако я приемеха с удоволствие, започваше словесната атака.

Отново си правя на ум самокритика. Знаех, че имаше някаква „история с куклите“ сред самотните жени в лагера и мистър Бароу бе забранил на края, цитирам „това смешно забавление“. Но за мен — уви и за него — то бе празна работа. Не бях обърнал внимание. Едва днес откривам политическия ѝ подтекст.

Поглеждам Буридж с уважение.

— А какво стана след забраната на мистър Бароу?

— О, беше прекрасно! — отговаря тя със светнали очи. — Каква услуга само направи старият кастрат на нашето дело! И то без да подозира! След забраната куклата мина в нелегалност и се превърна едва ли не в символ на съпротивата. Стана — в пълния смисъл на думата — „забраненият плод“! Често правеха обиски и по време на тия обиски — предупреждаваше ни мисис Бароу — неизменно намираха кукли. Но у кого? У шпионките и у бедфордистките... Така се отървавахме от тях. А колкото до куклите, манията стана всеобща. Всички започнаха скришом да майсторят кукли и да им шият рокли и бельо. Самотните жени свикнаха да се събират тайно да сплетничат и да си показват „бебетата“. Даже милиционерките се запалиха! Джеки затваряше очи или по-точно затваряше само едното око, засичаше „грижовните майки“ в редовете на милицията, съобщаваше за тях на Рита и Рита веднага минаваше в действие.

Когато попитах Буридж как ѝ хрумна онази хитрост за бягството ни, тя отговори: „От ревност.“ Ужасно ревнувах, Ралф, и то от всички жени, които бяха край теб: Анита, Крофорд, Хелсингфорт, Джеки, Пуси и най-вече от Бес. Да, от Бес! Знам, абсурдно е. Но неизвестно защо у мен се получи едно отрицателно зафиксиране към Бес. Мразех я, без да съм я виждала. Струваше ми се крайно несправедливо това, което е забранено за една честна лаборантка, да бъде позволено на една курва. Знаех по твоето описание (ти описваш така добре!), че Бес е горе-долу с моя ръст и телосложение и може би ще ми се смееш, но една вечер в стаята си се гримирах като нея — изкуствени мигли, ярки сенки на очите, кървавочервени устни. Тъкмо в този момент дойде Джеки и от сърце се смя, после отиде да ми донесе една руса перука, която беше конфискувала от някаква милиционерка. Сложих я и нали Джеки познаваше Бес — беше я проверявала на входа — ми каза, че приликата била удивителна. И ми подхвърли да дойда, така както съм се маскирала, в 9 часа вечерта у вас да ти взема една малка „проба“. Цял час лудо се забавлявахме с тази идея, разчопляхме я от всички страни: един вид отдушник, предполагам, на сексуалната ни фрустрация, която все повече ни измъчваше. Тази нощ, а и следващите нощи все сънувах, че премахвам Бес, заемам нейното място, чукам на вратата ти... Та това е, Ралф, няма никаква загадка: от този сън се роди хрумването ми...

Ето сега, час по час, сценарият на бягството.

В осем часа, след вечеря, казвам на Дейв да се прибере право у дома, а аз отивам в лабораторията, където бледа и напрегната, ме чака Буридж и ми предава уискито с разтвореното в него приспивателно. Ваксината не трябваше да вземам, бяхме се уговорили тя да се погрижи за нея.

В осем и четвърт съм у дома или по-точно в стаята на Дейв. И както ме помоли Джеки, сядам, без да промълвя нито дума, вземам лист хартия и написвам с флумастер какво ще стане и какво точно Дейв трябва да направи. После му подавам листа и го наблюдавам, докато чете. Изопва рамене, пламва, изпъчва гърди и очите му заискриват. Пред мен е едно много щастливо момче. „Приключенията на Хъкълбери Фин“ продължават, но с главни действащи лица баща му и той самият, и то не на сал, а съвсем на сухо, в една камионетка „Форд“. Навеждам се през рамото му и подчертавам с пръст

отнасящите се за него нареждания на „ние“. Със светнало, развълнувано лице Дейв ги чете и препрочита и по движението на устните му разбирам, че ги учи наизуст. Изкушавам се да го грабна и да го прегърна, но съобразявам точно навреме, че едно такова поведение в разрез със стереотипите на приключението може само да го смути. Донасям му от кухнята кибрит и му го подавам. Сериозно, едва ли не с религиозна съсредоточеност той изгаря листа. Не искам да развалям хубавите мигове, като ги продължавам повече, отколкото трябва. Оставям го. Но на излизане го потупвам по рамото и му намигам — това, предполагам, в най-добрата филмова традиция на суровото мъжко приятелство.

Отивам в стаята си, нищо не трябва да вземам със себе си, освен чантата с бележките си, така че нямам какво да правя до девет часа.

Тези четиридесет и пет минути бездейно чакане бяха най-тежките мигове от цялото ми бягство. Ако бях поне пушач, щях да се отдам на любимата си отрова. Макар че в такъв случай по всяка вероятност нямаше да забележа, че пуша. Вземам най-приемливото решение: вместо да крача напред-назад, изтягам се на леглото. И само след няколко минути ме обзема чувство, което и до днес ме учудва. Обхождам с поглед стаята и изведнъж изпитвам силно, пронизващо съжаление, че я напускам.

А в нея няма нищо привлекателно. Студена зима, гореща лете, с простички мебели, с малко удобства, със скъперническа светлина, идеща от единствения прозорец, с отчайващ изглед към телената ограда и бараката на милиционерките. А какви спомени, свързани с тази стая! Едно легло, в което съм прекарвал повече безсънни нощи и съм сънувал кошмари, отколкото спокойно да спя. Една ниска масичка, имитация на махагоново дърво, пред която толкова често съм седял, без да чета, без да пиша, да преживявам наново униженията си, да се измъчвам в очакване на Анита или да си мисля с голяма тревога за бъдещето си. Да, но все пак си беше моето местенце! Бърлогата, в която се криех да си ближа раните. Сега я напускам, но оставям в нея нещичко от моята козина, от моята миризма, от моята топлина и няколко месеца от живота си.

Когато в девет часа Бес и Рикардо почукват на вратата, посрещам ги трескав, но и доста доволен, че мога да се облека на установения вече помежду ни ред. В кухнята, където Рикардо чака, наливам му

последната си чаша чисто уиски. После отивам при Бес в стаята, но не обръщам особено внимание на професионалното ѝ въодушевление, дори след като се оплаква колко съм бавен и ме обвинява, че „имала конкуренция“. Ето че най-после се озоваваме при Рикардо в кухнята и аз с треперещи ръце изваждам от единствения стенен шкаф, който се заключва, предадената ми от Буридж бутилка. Макар и да съм получил уверението, че в нея няма нищо опасно, аз се чувствам като истински отровител, когато наливам и на двамата по една пълна чаша уиски с приспивателно. И губя не малко време, след като заспиват, опрели лакти на масата, да им прислушвам сърцето и да им меря пулса.

— Какво чакате още, че не сваляте престилката на Рикардо и не я обличате? — втурва се в кухнята Буридж, гримирана, нагласена с перука, просто да не я познаеш.

И точно тук идва единственият опасен момент от бягството. В девет и половина всичко е готово: Буридж — на волана на камионетката, аз — до нея с бялото кепе, нахлупено до очите, преструвайки се на пьян; отзад — завит презглава в одеяла — Дейв; вдясно от него — хладилната камера, където ваксината е поставена до епруветките на Бес и която, надявам се, рано или късно ще ги направи безпредметни.

Бялата камионетка спира до наблюдателната кула. Вече е тъмно, а лампите в лагера все още не са запалени. Буридж подава двата ни пропуска на постовата, която дълго ги оглежда, преди да ѝ върне, сякаш с неохота, личните ни карти. Отпуснат на седалката, поглеждам към милиционерката само с крайчеца на окото, но това ми е достатъчно, за да разбера веднага, че тази едра дръглеста кобила с пъпчиво лице е заядлив човек. Тя подозрително наднича през вратата:

— Защо не кара шофьорът?

— Защото е пьян — отговаря Буридж провлачено и хрипливо.

— Защо?

— Не мога да забраня на клиентите да го черпят — отвръща Буридж, попадайки невероятно точно в съответния тон.

— Кой го черпи? — сопва се милиционерката.

— Доктор Мартинели.

— Ще докладвам за него — казва тя злобно. (Изглежда, не ме обича, бог знае защо.)

— Ами ако забранявам, мойто момиче — подхваща Буридж, — на клиентите да се черпят и да черпят Рикардо, аз моята работа не мога да я върша.

Милиционерката се изчервява. Виждам, че разговорът с една безпътна жена ѝ струва много и че ѝ се ще да сложи край. Но не го прави. Колкото повече я гледам, толкова по-малко ми харесват и издадената челюст, и тесните ѝ устни. Упорита жена.

— Ще докладвам и за шофьора.

— О'кей — съгласява се Буридж.

И тогава тя допуска грешка, първата от началото на разправията. Включва на скорост и моторът задира. Милиционерката сухо ѝ заповядва:

— Спрете двигателя, слезте и отворете страничната врата.

Насилвам се да остана неподвижен, но цялото ми тяло се напруга и сърцето ми заблъсква в ребрата. Мълчание. Буридж се окопитва. Изключва двигателя и казва провлачено и злорадо:

— Мойто момиче, там има само сперма в камера.

Милиционерката трепва, сякаш са я зашлевили. Но не отстъпва. Напротив:

— Чухте ли ме?

— А, да си имаме уважението — повишава тон Буридж. — Все пак трябва да се знай кой за к'во отговаря! Казвам ви — нямате право да пипате спермата в камерата!

— Правете каквото ви казвам — сопва се оная.

— Ами, щом настоявате толкова много, повикайте лейтенантката — отвърща Буридж с удивително спокойствие. — Ще отворя само в нейно присъствие.

Извън кожата си съм от страх и от яд и най-много ме е яд на Джеки. Беше обещала да бъде тук за проверката. Всичко може да се провали заради нея. Къде се бави?

— Станете от мястото си — нарежда сухо милиционерката.

Буридж се подчинява, но е разбрала какво цели. И като излиза от колата, обръща се, навежда се, грабва ключовете и ги пъха в джоба си.

— Дайте ми ключовете — разярява се милиционерката.

— Мойто момиче — казва ѝ Буридж, — тая сперма е федерална собственост. Никой, освен мен няма право да я пипне.

Най-неочаквано милиционерката сваля карабината от рамо и насочва дулото към гърдите на Буридж. Забелязвам, че ръцете ѝ треперят.

— Дайте ми ключовете — повтаря тя с безизразен глас.

Решавам да се намеся. Минавам на мястото на Буридж зад волана, подавам навън глава, уж леко замаян от алкохола и казвам с приблизителен испански акцент:

— Сеньора солдате, не може да стреляте срещу сеньора Бес. Тя е федерална служителка.

— Не ми викайте „сеньора“ — изкрещява милиционерката.

Надъхана на всичкото отгоре!

— Да, сеньора — отвърщам глупаво аз.

В същия момент лакътят ми натиска клаксона и се чува кратко изсвирване. Става случайно, но ще се възползвам от тази случайност: изведнъж омеквам и пьянски отпуцам глава и ръце върху волана. Клаксонът засвирва продължително и режещият и равен звук заглушава гласа на милиционерката, която, предполагам, крещи заповеди и заплахи. С крайчеца на окото зървам как караулните изскачат от бараката. Те са пет или шест, с оръжие в ръка, настръхнали. Суматоха. Пълно объркване. Крясъци, едва чуващи се от клаксона. Най-разнообразни ругатни по мой адрес. Няколко чифта ръце, и то не от съвсем нежните, ме разтърсват, за да ме накарат да пусна волана, но въпреки ударите аз здраво съм се вкопчил в него, докато най-после виждам Джеки.

Зачервена, с искрящи очи, тя се задава тичешком от лагера. Заплющяват заповеди. Караулните засрамено се прибират в бараката. Милиционерката застава мирно и замръзва на мястото си. Раздрусват я здравата. Раздрусват и Буридж, и мен. Джеки поисква ключовете, изпраща милиционерката да включи осветлението на лагера, отваря и затваря шумно страничната врата на камионетката, връща ключовете и на Буридж и навеждайки се, прошепва разярено: Не спазихте часа, дошли сте на контролата пет минути по-рано.

Поглеждам часовника си. Права е. Виновна е Буридж, тя толкова много ме караше да бързам, когато прислушвах заспалите Бес и Рикардо. Намествам бялата си шапчица и сядам на мястото си. Тогава забелязвам, че устата ми кърви и ме болят венците. Тези мили момичета добре са ме наредили с юмруците си.

Потегляме. Блувил и наблюдателната кула се смаляват зад нас. Избърсвам наранената си уста с носната кърпа. В този миг се чувствам преди всичко унижен — от начина, по който се отнесоха с мен, от дегизирането ми, от мустаците ми, от зелената значка, която пари гърдите ми. Ако не се боях отново да наруша заповедите, щях да я изхвърля през прозореца. Да, съвсем не напускам Блувил достойно.

Камионетката се движи с малка скорост по някакъв черен път; подрусва от време на време. Буридж смъква забрадката и перуката, разтърсва червени коси, обръща се към мен и изведнъж ядно изтърсва:

— Виждам, че все пак сте способен на инициатива, когато трябва да се притечете на помощ на сина си.

Подскачам. Това вече е прекалено! Това е върхът на несправедливостта! Сякаш не съм се притекъл на помощ и на нея! Или пък „ние“, откакто е поело работата в свои ръце, ми е предоставило и най-малката възможност нещо да решавам. Улавям те в сексуалистски рефлекс, Буридж, и то на местопрестъплението! Както преди с жените, така сега към мен се отнасят като към малолетен: не ме питат за нищо, забраняват ми да предприемам каквото и да е, а когато не правя нищо, упрекват ме! Притиснал кърпа до устата, без да пророня дума, аз се отдръпвам на седалката си и отвърщайки очи от шофьора, се заглеждам в нощта.

Мрачна картина на близкото ми бъдеще: Дейв и грижите ми по него. Една ревнива жена, чиято ревност се разпростира и върху Дейв. Друга жена, бременна от мен и която бяга заедно с нас. И едната, и другата си приписват права върху мен, защото ме „охранявали“. О, да, забравих нежната си законна съпруга Анита, с която, доколкото ми е известно, не съм се развел. Имам чувството, че съм сменил един затвор с друг.

Гледам навън в тъмното. Венците ми кървят. От време на време изплювам по малко кръв в кърпата си. Колко горчиви всъщност се оказват първите ми минути свобода.

На около два километра след Блувил Буридж отбива камионетката със загасени светлини в дясната канавка на пътя. Чакаме безмълвно. Появява се джип, от прозореца се подава глава — това е Джеки, задминава ни бавно и ни прави знак да я последваме.

След около шест или седем километра джипът излиза от шосето и поема по черен път, виещ се между борове. Здрачен светлик, при

който е трудно да се кара без фарове, но изведнъж просветва, когато излизаме на една поляна. Джеки слиза от джипа и идва да ни каже:

— Не излизайте от камионетката, не говорете и не се тревожете, ако чуete изстрели. После се връща при джипа, сваля униформата си и нахлузва стари зеленикави джинси, издути на коленете, и кафяво поло с прикачена на левия ръкав жълта лента. Стяга върху тях колана с револвера, прехвърля през рамо карабината, навива униформата си на топка, хвърля я отзад в джипа и тръгва с малък радиопредавател в ръце. Бързо я изгубвам от поглед между борове.

Отново дълго чакане. Изведнъж започва яростна престрелка. Посягам към дръжката на вратата и Буридж ме попитва:

— Къде отивате?

— Да кажа на Дейв да не се плаши.

— Стойте на мястото си. Не чухте ли заповедите?

Вдигам рамене, излизам от колата, отварям страничната врата и тихичко се обаждам на Дейв. Опипвам лицето му. Изпотил се е под плътно подпъхнатите одеяла. Отвивам го и надавам ухо. Стрелбата продължава. Връщам се и сядам до Буридж, която ме скастрия:

— Чудесно! Не се притеснявайте! Затръшнете вратата!

Но какво значение може да има такъв слаб шум сред оглушителната пукотевица? Толкова е нелепо, че даже не отговарям. Ала ми се ще да скръцна със зъби. В този миг е останала твърде малко обич между мен и Буридж.

Стрелбата отслабва, отекват още три-четири изстрела и всичко стихва. Радвам се на настъпилата тишина, макар и да знам, че скоро ще свикна с нея и утехата ми ще е краткотрайна. Отново дълго чакане и ето че от мрака, в който все още се процежда малко светлина, бързо изплува открояващият се сред борове тъмен силует на Джеки; тя е без предавател, без оръжие, но с ослепителна усмивка.

— В кърпа е вързано! — виква тя поривисто, когато се приближава до нас.

Подкарва колата, прави обратен завой и излиза на пътя със запалени светлини. Ние потегляме след нея.

След три километра ни спира въоръжена група или по-точно спира Джеки. Фаровете на камионетката осветяват ярко целия отряд: момичета и момчета по на двадесет години, облечени като Джеки със

зеленикави джинси, кафяво поло и жълта лента на ръката. Едно момиче се приближава към камионетката.

— Ти ли си докторът с ваксината? — пита весело то.

— Аз съм.

— Покажи си главата да те видя.

Подчинявам се.

— Ей, татенце, та ти си имал симпатична физиономия! — повдига се то леко и ме целува по устата.

Не знам дали да се натъжа от обръщението, или да се зарадвам на целувката. Затова казвам първото, което ми идва наум:

— Как е, върви ли партизанството?

— Бомба е — разсвива се то.

Разсвива се отново и се отдалечава с широка, равна стъпка. Май че не беше много чисто, така ми се стори. Но устните му бяха свежи и целувката му имаше привкус на трева. Потегляме бавно. Младежите размахват оръжие, когато минаваме покрай тях. За първи път усещам полъха на свободата. Хвърлям помирителен поглед на Буридж. Тя е бледа и напрегната на волана.

Митницата откъм американска страна е в ръцете на друга въоръжена група, по-многобройна, но далеч по-малко шумна. Виждам и неколцина „старчоци“. Изцапани, уморени лица. Може би са понесли загуби в акцията.

Съвсем кратко спиране на канадската митница. Явно, чакат ни. Едно насочване на електрическото фенерче към лицето ми и към лицето на Буридж, махване с ръка и ние минаваме, без да показваме никакви документи. Буридж въздъхва и спира няколко метра по-далеч камионетката.

— Ралф, моля ви, минете на волана.

Сменяме си местата и аз надниквам при Дейв да му кажа, че може да махне одеялата и да се изтегне по-удобно. Когато потеглям, пак след джипа на Джеки, от всички страни — отпред, от страни, отзад — ни обгражда рояк от моторизирани милиционерки. Охраняването продължава, но вече от канадска страна.

Някъде далеч зад нас започва силна престрелка.

— Контраатакуват ли? — питам аз.

Буридж поглежда часовника си и поклаща глава:

— Третият въоръжен отряд превзема Блувил.

— И каква е целта на тази операция? — повдигам аз вежди.

— Целите са три — казва тя бледа, свила се на седалката.

Забелязвам, че е много уморена, но не е загубила нищо от присъщата си методичност.

— Първо: да унищожат предавателния пост в Блувил. Второ: да отвлекат най-заstraшените хора — мисис Бароу, Рита, Грейбъл, Пиърс, Смит и Стинови. Трето: да сложат ръка върху бордовия дневник на проекта „Джеспърсън“. От само себе си се разбира, че ще отвлекат и Джеспърсън, но не по същите съображения и ние очакваме от него да даде свидетелски показания и да си направи самокритика.

Замълчавам. Възхищавам се. „Ние“ нищо не е пропуснало. С разкриването на проекта „Джеспърсън“ военната машина, насочена срещу Бедфорд, се сдобива с още едно опасно оръжие.

Прехвърлям тия мисли из главата си, когато Буридж, закрила лице с ръцете си, се свива одве и избухва в плач. За миг се стъписвам. После полека казвам:

— Буридж...

— Оставете ме на мира! — отвърща тя, без да сваля ръце.

Далеч не насърчаващи слова. Все пак протягам дясната ръка и я докосвам по рамото. Ръката ми е веднага отблъсната.

— Не ме докосвайте, сексуалист такъв! — вика тя през сълзи.

— Какво пак! Какво съм казал...

— Не сте казали, помислили сте го...

— А, вече чувате и мислите ми!

— Спестете ми недодяланата си ирония.

Естествено, моята ирония може да бъде само недодялана.

— И какво по-точно съм си помислил?

— Когато се явих пет минути по-рано на пропуската, вие го счетохте за проява на женско лекомислие.

— Съвсем не. Грешката беше и моя.

Нищо обаче вече не може да я спре.

— На поляната, когато ви забраних да излезете от колата, за да успокоите Дейв, вие ме обвинихте в безчувственост.

— Не. Вие си бяхте уставна. Не и аз.

— И сега, когато се разплаках...

— Грешите! Помислих си, че обществото, в което живеем, ви позволява да плачете, а на мен — не!

След което ѝ подавам носна кърпа, бяла като белия гълъб на Ноевия ковчег. Хлипанията се разреждат. Ръцете се спускат надолу, показва се лицето. И след още няколко леки пристъпа настъпва затишие. Но и аз самият чувствавам буца в гърлото си. В края на краищата и омировите герои плачат.

— Ох, Ралф — възкликва Буридж, — как се изплаших, как само се изплаших, когато оная дръглеста мръсница ми заповяда да отворя страничната врата на камионетката.

— Много добре се измъкнахте.

— Ами, аз! Вие, Ралф, вие спасихте положението. Бяхте чудесен! И всичко бе така неочаквано! Нали сте чувствителен, досега мислех, че падате и малко пъзльо.

— Благодаря.

Не ме чува. В главата ѝ, в устата ѝ добродетелите ми нарастват с всяка измината секунда.

— Горкичкият ми Ралф! Колко мъчно ми беше за вас! А вие стоически понасяхте ударите. Вкопчен във волана като мъничък булдог.

— „Мъничък“ може би не беше необходимо да се казва.

Тя се засмива, приближава се до мен на двойната седалка и ми хвърля „вързало“. Улавям го с десницата си. Ето го и пристанището. Спокойни води. Приятен бриз. Закотвяме се един до друг. Вече и дума не става, че „съм способен на инициатива само когато трябва да се притека на помощ на сина си“. Мълчание. Двете ни мачти се поклащат редом.

Скоро обаче трябва да отпусна пръстите ѝ. Необходими ми са и двете ръце, за да карам. Но все пак вече съм по-спокоен. Трудно ми беше да поддържам такъв разговор, вперил очи в задните светлини на джипа и приглушаван от грохота на мотоциклетистките.

След три часа джипът прекосява едно летище — военно, както изглежда — и ни отвежда право в зиналата паст на един транспортен самолет, която ни поглъща заедно с камионетката. Имат нужда от нея, предполагам, като „веществено доказателство“. Преди това измъкнах Дейв от завивките. Спеше!

Но в самолета веднага се разсъни. Големите му, обрамчени с черни мигли очи гледат живо и изпитателно от триъгълното му лице — и тъй като вече се унасям в дрямка, безкрайно съм благодарен на

Джеки, че се заема с него и започва да му разказва епични истории. Отпускам се на седалката, стягам колана и затварям очи.

— Сега не е време за спане, Ралф — казва ми Буридж и сяда до мен. — Имам работа за вас.

Повдигам клепачи. Пред мен е Буридж, ново издание: сресана, с ведро лице, с бързи рефлексии и ясни слова. Толкова е свежа, сякаш току-що е станала от сън и излиза от банята.

— Ето текстът на изказването ви по канадската телевизия. Не бива да го четете, а все едно че импровизирате. Полетът ни трае половин час. Ще ви интервюират при: пристигането ни. Така че имате половин час да научите текста.

— За всичко сте помислили! — забелязвам аз кисело. — Вие ли го написахте?

— О, не! Изготвен е на много по-високо равнище. Допускате ли, че ще ви оставят да говорите каквото ви падне.

— Не съм глупак!

— Хайде, скъпи ми, мъничък Ралф, не се засягайте!

Нежно набляга на „мъничък“ и навеждайки се, бръсва лицето ми с разкошните си червени коси. Помирисвам ги и установявам, че са измити и парфюмирани. Слава богу, женствеността не е умряла. Кой мъж би помислил да си измие косите, преди да бяга? Поглеждам Буридж. Обичам повече от всякога този неукротим пол.

В прозаичната версия на нещата от живота се казва, че мъжът обладава жената. А защо да не може да се каже, че жената „приласкава“ мъжа? И точно това прави сега Буридж — от психологическа гледна точка. Тя ме приласкава — едно много приятно усещане — с косите си, с очите си, с усмивката си, с пръстите си. Да не забравяме и гласа й.

— Не сте глупак — додава тя, — но сте политически незрял. С вашите артистични данни, Ралф, ще кажете този текст блестящо. Трябва. Всичко е претеглено. Всяка дума трябва да въздействува.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Думите наистина въздействаха. Една седмица след моите разкрития Конгресът на Съединените щати подведе под съдебна отговорност президентката Бедфорд.

Не си приписвам славата за това. Моята заслуга е скромна: ръководех един колектив, който създаде ваксината срещу енцефалит 16. За останалото бях инструмент в ръцете на „ние“. Инструмент с ограничени умения, но способен при изпълнението, както казва Буридж, да прояви известна самоинициатива.

В същност аз само се оказах съкрушителното доказателство за обвиненията, които причиниха гибелта на Бедфорд. Аз лично като свидетел казах, че, тъй като субсидираше изследванията ни, тя се е споразумяла с Хелсингфорт ваксината да не се приложи на практика.

Показанията ми нямаше да имат такава тежест, ако не бяха потвърдени по канадската телевизия от мисис Бароу. Тя разказа за някои разговори между Хелсингфорт и мъжа ѝ, които доказваха не само съществуващия заговор срещу моята ваксина, но и срещу самия мен.

Тогава Джеспърсън — щом се оказа в ръцете на „ние“ и се озова здрав и читав в Канада, отрече бедфордизма — пожела публично да разясни основната задача на проекта, който ръководеше: да се направи каладиум сегинум без вкус, без мирис и без цвят.

Самокритиката му се превърна в пресконференция по канадската телевизия: глутницата журналисти здраво го разтърси. Той се оправдаваше доста вяло, но поради тази именно вялост оправданието му прозвуча някак по-приемливо: нямал ясна представа, обясняваше той, за какво точно би могла да използва откритията му администрацията на Бедфорд. Създаде впечатлението, че е добър химик, който не иска да види по-далеч от химията си и е издигнал, за лично удобство или от умствена леност, непроницаема преграда между науката и съвестта си.

На края „ние“ показа по телевизията и най-изненадващия си свидетел: Алина Мърдок, съветничка на президентката в Белия дом, двадесет и осем годишна, неомъжена. Тя разказа с най-големи подробности, документирайки се с фотокопия и магнетофонни записи, за финансовата сделка, по силата на която Хелсингфорт се задължавала пред президентката да не пуца в производство ваксината.

Нейните показания направиха огромно впечатление на световното обществено мнение: поставяха всички кубчета от играта по местата им и така подредена, тя възпроизвеждаше картина с ослепителна яснота: в името на една порочна философия администрацията на Бедфорд бе взела цяла поредица от мерки, целящи унищожението или, което се свеждаше до същото, неопазването на мъжкото население в Съединените щати.

Очаквах да призват и Джеки да свидетелствува поне за опита за убийство на Хелсингфорт срещу моята особа. Но това не стана и Буридж ми обясни, че „ние“ решило да премълчи както за личните ми отношения с Хелсингфорт, така и за сполетялото нея и Одри. Негласната теза на „ние“ беше, мисля аз, че жената на Цезар — в случая аз — не бива да попада под подозрение и че моят виден образ много би пострадал от насилието и еротизма на въпросния епизод^[1].

На края трябва да се подчертае, че операцията, насочена срещу Бедфорд, не би била осъществима без дейната подкрепа на властите в Отава.

В действителност „ние“ поддържаше отдавна тесни връзки с президентката Колет Лаграфъой, за чиято изненадваща епистоларна идилия с френския президент ми бе разказала Анита и която също като своя писмовен събеседник беше необикновена личност. Необикновена първо дори с ръста си. Никога френската думичка „мъничка“, с това, което носи в себе си едновременно като женственост в съдържанието и като нежност в обръщението, не е била по-точно употребявана за човешко същество. Френскоговорещите канадци, които бяха толкова доволни, че президентката носи име „съвсем по тяхному“, я наричаха, и то не без известна обич, „това мъничко женче“. Без високи токове — а нейните не бяха от най-скромните — тя сигурно не бе по-висока от метър и петдесет. Но бе така добре сложена и пропорциите ѝ — така съвършени, че създаваше впечатлението за много по-голяма „завършеност“ от неизбежно по-едрите хора, който я обкръжаваха.

Когато ме прие за първи път — после се срещнахме неколkokратно, защото тя искаше да се посъветва с мен за леки нервни смущения, — аз бях приятно изненадан от фината ѝ кожа и хубавия ѝ тен, едновременно матов и свеж. Носът ѝ далеч не беше класически, широк в основата и вирнат, но без да разваля линията на лицето ѝ, той му придаваше закачливо изражение. И на края — най-хубавото запазих на последно място — черни, извънредно привлекателни очи, чието късогледство — тя почти никога не носеше очила — я правеше още по-чаровна.

Лаграфъой беше член на ДОЖ, но съвсем чужда на бедфордисткия фанатизъм. И начинът, по който анализираше взаимоотношенията между двата пола, се оказваше много по различен от този на Дебора Грим. Тя заявяваше, че мизогинията у мъжете е предразсъдък, всеобщ, повърхностен, но същевременно трудно изкореним, защото е проява на определена култура, а не израз на осмислена позиция. Така че не бива да се сърдим на мъжете за техния сексуализъм: внушен им е бил от даден тип цивилизация и ако предопределя постъпките им, то в повечето случаи е, без те самите да го осъзнават. Истинска лудост е да се отговори на тяхната мизогиния с мъжемразство от бедфордистки тип. Въпросът е не да се мрази мъжа, а да се превъзпита. „Mend, not end“^[2] казваше Лаграфъой и тя лично хранеше голяма обич и уважение към човешкото животно, включително и към мъжките екземпляри и с ужас мислеше за „еднополовото му партеногенетично състояние“, към което така силно се стремеше Бедфорд.

„Това мъничко женче“ беше много храбро. Когато с активното ѝ съучастничество избухна „скандалът Мартинели“, тя се противопостави много твърдо на натиска и заплахите на могъщия си съсед. И наистина, още след първото ми интервю по канадската телевизия Бедфорд предприе яростна кампания. Верните ѝ средства за масова информация веднага ме представиха за безскрупулен човек, който не само бе откраднал ваксината от фирмата Хелсингфорт, но и разпространяваше най-долни клевети за Белия дом, чернеше доброто име на работодателя си, когото мамеше и в чието изчезване сигурно беше замесен. Бедфорд поиска същевременно моето екстрадиране, както и екстрадирането на мисис Бароу, на Джеспърсън и на Алина Мърдок. И след като желанието ѝ не бе удовлетворено, тя отзова

посланика си и заплаши Лаграфьой с икономическа блокада и с военни действия.

Истината е обаче, че тъкмо в този момент трудно би могла да предприеме каквато и да е бойна операция срещу Канада. Веднага щом направих публично своите разкрития, те бяха подхванати от нелегалните радиостанции, работещи чрез „ние“ на територията на САЩ, и започнаха да се разпространяват с милиони позиви и брошури. А антибедфордистките партизани минаха навсякъде в настъпление и принудиха правителствените милиционерски отряди — в които дезертьорките непрекъснато се увеличаваха — да водят отбранителни боеве.

Независимо от това, предвид все по-войнствените и истерични декларации на Бедфорд през цялата седмица преди подвеждането ѝ под съдебна отговорност, можеха да се очакват апокалиптични репресалии, но тъкмо тогава президентът Дьофромон даде в Париж пресконференция, на която, говорейки за тежките опасности, надвиснали над Канада, заяви, че френски атомни подводници кръстосват край нейните брегове и Франция — както се изрази той — „няма да остане със скръстени ръце“, ако бъде нападната нейната съюзничка.

За щастие, изправянето на Бедфорд пред Сенатския съд на САЩ, ръководен от председателя на Върховния съд, разсея напълно тези страхове. Защото макар и Бедфорд да запазваше всички прерогативи и изпълнителската власт, моралният ѝ авторитет бе силно разклатен, а политическата ѝ власт твърде осезателно парализирана, за да предприеме такова сериозно действие срещу северната си съседка.

Процесът по всяка вероятност щеше да се проточи и аз се приготвих за дълъг престой в Отава. В действителност съвсем не се получи така, но аз все пак имах удоволствието да видя пущането в масово производство на нашата ваксина и започването на първите ваксинации. По принцип се смята, че епидемията в една страна е спряна, когато 30% от хората са ваксинирани. Този скромен процент винаги ме е учудвал, но и в дадения случай той се оказа отново точен. В Канада статистическите данни за смъртните случаи от енцефалит 16 намаляваха непрекъснато с приближаването към съдбовните 30%. А след като те бяха надхвърлени, броят на умиращите дневно стана незначителен.

Тези новини бяха предадени от нелегалните радиостанции на „ние“ в САЩ и развихриха невероятна буря срещу Бедфорд. При нормални условия гневът на общественото мнение би трябвало да се излее преди всичко чрез пресата, но тя все още бе ограничена от извънредните мерки, наложени от Бедфорд и проявяваше съвсем несвойствена за нея боязливост. Така че насилието се оказа единственият възможен начин на изказ за огромните тълпи, които в повечето американски градове излязоха по улиците и площадите, за да искат внасянето на канадската ваксина и оставката на Бедфорд.

Случилото се потвърди за сетен път, че сблъска ли се една манифестация с въоръжена полиция, тя винаги завършва с жертви. И ако в повечето американски градове безредиците доведоха само до материални загуби, без да се пролива кръв, то стана, защото женските отряди бяха прекалено заети в борбата си с партизаните по селата, за да се намесват и в градовете. Затова пък във Вашингтон, където Бедфорд бе съсредоточила много войскови части за собствената си безопасност, манифестацията се изроди в метеж, а метежът — в истинско сражение. Създаде се на местно равнище положение на гражданска война с всички произтичащи от него жестокости и от двете страни.

Бездейно в първите дни, многобройното чернокожо население във Вашингтон най-неочаквано се разбунтува на петия ден и плъзна из града. Според слуховете, отстъпвайки пред настояването на Сената, Бедфорд скоро щяла да внесе ваксината, но това щяло да стане тайно, защото била предназначена само за белите. А на черните Бедфорд била наредила да се раздава по месторабота, без тяхно знание, безцветен и безвкусен каладиум сегинум, измислен от някакъв учен.

Тези „новини“, научих го впоследствие, бяха съвсем неоснователни и „ние“ не носеше никаква отговорност за разпространяването им. Те спонтанно излязоха от средите на чернокожите, своеобразно психическо прегряване, резултат от създалото се напрежение и от вековното им чувство за несигурност. Един много симпатичен факт — докато траеше епидемията, в повечето щати настъпи, така да се каже, примирие между черни и бели. Но примирieto бе прекъснато, щом дойде ред да се предотврати заболяването. Още преди да се появи ваксината в САЩ, черните американци вече се смятаха за лишени от нея.

Поддавайки се на рефлекс, който може да се нарече само расистки, началничката на женските отряди във Вашингтон Ивлин Б. Кропър извършила огромна грешка. Тя съсредоточила по-голямата част от войските в града, за да спре настъплението на чернокожите, многобройни, но невъоръжени и така оголила фронта си срещу белите партизани, които обаче разполагали с огромни количества картечници, гранати, базуки. Преценявайки положението, те, естествено, масирано атакували рехавия кордон пред тях и след няколко часа ожесточени боеве превзели парка около Белия дом.

Устремът им веднага стихнал, щом се озовали там. Не смеели да влязат в дома, с който са свързани толкова светли спомени, и го оглеждали мълчаливо, видимо объркани и изпълнени едва ли не с религиозно преклонение. В края на краищата, като не знаели какво да правят с победата си, а и съвсем далеч от мисълта да свалят насилствено правителството на САЩ, още по-малко да малтретират президентката, те поискали от нея да приеме тяхна делегация.

Бедфорд седяла невъзмутимо в овалния салон със затворени врати и прозорци. Наредила предварително да ѝ представят списък на делегатите. Изненадващо зачитащи протокола, въстаниците се подчинили. Когато най-после, след като минал през толкова много ръце, списъкът ѝ бил предаден, тя внимателно го прочела. Имало пет имена. Първите четири били на жени. Петото било на мъж. Попитала дали е „А“ и като получила отрицателен отговор, тя пребледняла от ярост и рязко отказала да приеме делегацията.

Това, което станало после, можеше лесно да се предвиди. Партизаните нахлули в Белия дом, няколкото милиционерки, които го охранявали, започнали да стрелят и били убити, вратите — изкъртени, а Бедфорд — гонена от стая в стая. В последвалата суматоха, не можа да се установи със сигурност дали е било убийство, самоубийство или нещастен случай, президентката изхвърчала от един прозорец.

Избрана преди година за вицепрезидентка по „картончето“ на Шърман, след неговата смърт Бедфорд стана президентка. А когато тя умря, съгласно конституцията нейното място в Белия дом зае председателката на Сената.

Тази жена, която след Бедфорд заставаше начело на „най-могъщата държава в света“, беше почти непозната от широката публика. Казваше се Елизабет Хоуп. Разведена, омъжена за втори път и

вдовица още след първия месец от епидемията, тя бе на четиридесет и осем години, грижеше се за четирите си деца от двата брака и преди да стане сенаторка, ръководела успешно едно промишлено предприятие за готово облекло.

Денят, в който новата президентка на САЩ положи клетва, малката група заточеници в Отава взе самолета за Вашингтон. Буридж, Бароу и Джеки сияеха от радост. Опасната им и смела борба завършваше с победа. И за тях, и за САЩ започваше нов живот: Елизабет Хоуп, неоспорима, но предпазлива водителка на антибедфордистката опозиция в Сената, бе една от нелегалните ръководителки в национален мащаб на „ние“.

В сравнение с тези големи събития моят личен живот изглежда доста маловажен, но все пак искам да кажа няколко думи, защото с мен стана същото, каквото и с милиони мъже, останали живи в САЩ: завземането на властта от „ние“ преобърна с главата надолу цялото ми съществуване, макар и по съвсем различен начин, отколкото при Бедфорд. Още от първата нощ след бягството, която прекарах в Отава, аз вече предусещах какво ме очаква. В два часа през нощта в един хотел извън града, с натъпкан с постове парк, ни предоставиха две стаи с по две легла, отделени помежду с баня. Като истински целомъдрен американец, аз предложих да се настаня в едната с Дейв, а другата да бъде за Джеки и Буридж. Двете жени се усмихнаха и се спогледаха съучастнически и с израз на превъзходство — все едно, че не заслужава да обръщат внимание на лицемерното ми предложение. И тогава Джеки каза с нетърпящ възражение тон:

— Не. Все още не съм разказала всичко на Дейв. Ще спим с него в една стая. А вие с Буридж ще се настаните в другата.

Така и стана. Един бог само знае колко много бях чакал този момент. Но когато най-после настъпи, аз се чувствавах прекалено изтощен, за да се зарадвам. Щом останахме сами, Буридж ме погледна, само веднъж и с достойно за възхищение хладнокръвие взе едно съвсем разумно решение: вдигна телефонната слушалка и поръча на администраторката да ни събуди в шест часа сутринта.

— Дотогава — рече тя, поглеждайки ме нежно и затваряйки телефона — ще оставя да поспи горкото ми животинче.

Мина една седмица. Седмица, през която дните ми се струваха дълги, а нощите — къси. Днес с усмивка си спомням за душевното ми състояние от ония дни: понесъл бях своя дял от неуспехи и тежки загуби и най-после бях срещнал Буридж, а тя представляваше „във всяко отношение“ най-доброто, което може да пожелае един мъж. Освен това и Дейв я обичаше, намерила бе подходящия тон с него, държеше се майчински и тактично. С една дума Буридж, Дейв и аз, тримата заедно на един кораб, се готвехме да се понесем с попътен вятър към небесните кръгозори. Пълно щастие за тримата, „семейна клетка“, малко спокойно островче сред световния хаос.

На третата вечер, докато Буридж е отпуснала глава на рамото ми, аз казвам:

— Предполагам, че Анита няма да ми създаде трудности по развода.

— Защо ти смяташ да искаш развод?

— Колкото се може по-скоро, изненадва ли те това?

— Не ме изненадва. — И след кратка пауза додава. — Но не виждам какъв смисъл има.

Отдръпвам се, повдигам се на лакът, поглеждам я и питам с безизразен глас:

— Не ме ли обичаш толкова, че да се омъжиш за мен?

— Обичам те. И толкоз — точка.

— Но не толкова, че да се омъжиш за мен?

— Едното няма нищо общо с другото.

Замълчавам, после подхвърлям:

— Струва ми се, че когато човек обича някого, иска да живее с него.

— Това смятам да направя и аз — отвръща Буридж и ме поглежда лукаво.

— Без да се омъжиш за мен ли?

— Да.

— Защо?

— Традиционният моногамен брак, Ралф, е вече напълно остаряла форма.

Вярно ли е, или не е вярно, не знам. Но не обичам подобни спорове. Несигурна почва. Мочурище. Блато. Не можеш с часове да се

измъкнеш от него. Излизам колкото се може по-бързо от това диалектическо тресавище и стъпвам на твърдата почва на конкретното.

— А ако имаме дете, какво ще стане?

— Какво ще стане с детето на Джеки?

Поглеждам я стъписан. Как не се досетих по-рано! Те всичко си казват! Само от мен крият, като от дете... Като детето, което направих на Джеки или по-точно, което тя ме накара да ѝ направя. Защото все пак не бива да преувеличаваме ролята на моята инициатива в онази бурна нощ...

— Не знам — отговарям объркано. — Не съм я питал.

— Каквото направя и аз — заявява Буридж. — Ще му дам моето име и ще го отгледам.

— Без моя помощ?

— С твоята доброволна помощ, ако желаеш и докато живеем заедно.

— А ако ме изоставиш?

Буридж реагира по най-неочакван начин: обсипва ме по врата с нежни целувки.

— О, колко си мил, Ралф. Не допускаш дори, че ти би могъл да ме изоставиш!

Грабвам я в прегръдките си. Изпълвам се с умиление към нея, после към себе си. На края вече не знам към кого от двамата се умилявам. Както и да е. Да не задълбаваме повече. Нека оставим да отминат тези минути на нежно мълчание. И да се надяваме, че те често ще ни спохождат. Поглеждам Буридж с признателност. Ето поне един човек, който оценява добрите ми качества. Не като Анита. У Анита изчоплиш ли малко гланца на чаровността и коравосърдечието избива. Въпрос на нос. Носът на Анита, тънък, леко извит, малко заострен и както тя самата казва, „изящно изваян“, винаги ми се е струвал свързан с известна суховатост. А колко по-вдъхващ сигурност е кръглият нос на Буридж или вирнатото носле на Колет Лаграфьой!

— Ако се разделим — продължава Буридж, — сигурно е едно: ще поема сама, без никаква помощ отглеждането на детето.

— Значи никаква издръжка.

— Абсолютно никаква. Жената се унижава, като приема да бъде финансово зависима от мъжа. Трябва да се справи самостоятелно със собствената си заплата.

— А правото на свиждане?

— Не е никакво право — прекъсва ме веднага тя, — и не е свързано с изплащането на издръжка. Просто едно взаимно споразумение.

Мълчание.

— Струва ми се все пак — казвам аз, — че от нас двамата като двойка аз се оказвам маловажният и безотговорен елемент. Ще имаме заедно с теб дете и аз няма да имам никакви задължения към него.

— Нито пък права.

— Значи ще му бъде съвсем чужд, така ли?

— Не. Ще се занимаваш с него колкото желаеш. Ще загубиш в същност едно двойно опекунство: над „твоята“ жена и над „твоеото“ дете.

— Искаш да кажеш — остро възразявам аз, — че цялата власт ще мине в ръцете на майката?

— Да.

Едно не рязко, но решително „да“.

— В такъв случай това е матриархат.

— Да.

Замълчавам, за да преглътна тези две „да“ и продължавам:

— Но нали така още от началото ще се установи неравенство между мъжа и жената и то напълно обратно на досегашното!

— Да, вярно е — честно признава Буридж. — Има известна несправедливост. Често сме спорили за това. Но какво може да се направи? Всички смятаме, че освобождението на жената е именно на такава цена.

— Колко удобно — възкликвам аз — и колко лесно е да се примириш с една несправедливост, когато си облагодетелствуван от нея...

Буридж не отговаря. Не мога да кажа, дали е решила „последната дума“ да бъде моя, или да си направи оглушки пред протестите ми. Но ако наистина става въпрос за оглушки, принуден съм, уви, да призная, че виждам в това една типично мъжка тактика: вежливият, но категоричен отказ или още по-лошото — развеселената снизходителност на мъжа пред вековните искания на слабия пол.

Но това не е всичко. Още преди подвеждането под съдебна отговорност на Бедфорд и идването на власт на „ние“ в САЩ, в Отава

аз ще минавам от изненада към изненада в личния си живот.

На осмия ден съм зает до много късно вечерта, обаждам се по телефона в хотела триото да не ме чака за вечеря и когато най-после се прибирам в стаята си, установявам, че светлината е загасена, а вратата — незалучена. Не искам да събуждам Буридж. Не запалвам лампата и влизам в банята да се съблека и да взема един душ. После отивам до леглото и все така в тъмното търся пижамата си. Безуспешно. Камериерките в този хотел показват завидна изобретателност да укриват въпросния вид дрехи.

Натискам копчето на малката нощна лампа и това, което виждам, ме кара да забравя какво търся. В съседното легло, подавайки се от завивките — руси коси. Веднага познавам цвета и прическата.

— Джеки! — възкликвам аз.

Тя показва глава, премигва и първото, което прави, бих се обзаложил, че ще е така — е да се разсмее. Това момиче има весел характер.

— Джеки! Какво правите тук? Тя наново се разсмива.

— О, Ралф! Каква физиономия правите! Колко сте смешен! Освен това гол мъж не бива да изглежда учуден. Съчетанието е невероятно!

— Къде е Буридж, Джеки?

— В съседната стая. Където искате да бъде?

— С Дейв ли?

— Не. Дейв си има вече самостоятелна стая. Беше много засегнат, че трябва да дели жилището си с дама.

Изпитвам облекчение. Може да съм старомоден, но все пак не бих искал момчето да си задава прекалено много въпроси.

— Но това не ми обяснява защо ви намирам тук? — настоявам аз.

Тя се разсмива още по-силно.

— Как се чудите, докторе! Трябва отново да тръгнете на училище! И после няма да е първата нощ, която прекарваме заедно, нали!

— А Буридж? С нейно съгласие ли?...

— Разбира се! — възкликва тя. — Ралф! В кое време живеете? Обзалагам се, че мислите вече за прелюбодеяние! А защо не и за грехопадение, веднъж като сте почнал... Би трябвало да се засрамите,

Ралф! Главата ви е натъпкана със стария фалшив блясък на моногамията...

След което объркан, осмян, нахокан и, защо да не го призная, разочарован, аз се отказвам от пижамата си — за какво ми е — и се пъхам в леглото, в което с един скок само се озовава и Джеки. Да, разочарован. Опознавам добре, след като толкова често съм мечтал за тях, съблазните на разнообразието. Но все пак не точно сега! Сега, когато с опиянение откривам Буридж. Вярно, Джеки е хубаво, жизнерадостно момиче, но при нея всичко е толкова ясно и просто. Тя взема удоволствието си както добрият войник грабва пушката. Нещо повече, прекъсва медения ми месец с Буридж и всички прелестни и изтънчени удоволствия, които свързвах с него.

На следващия ден рано сутринта Джеки, свежа и бодра, отвежда Дейв на разходка из града и докато аз се бръсна в общата ни баня, влиза Буридж, облечена в пенъоар в черно и златисто, върху който червените ѝ коси великолепно се открояват. В Отава ли се намират такива хубави неща? Каква елегантност у една активистка на ДОЖ! В същност, защо не? Поглъщам я с очи, а тя застава до мен и показвайки белите си ръце изпод широките ръкави, започва — енергично, методично, старателно — да разресва разкошните си коси. Гледам я в огледалото над двойната мивка. Красива картина, която бих окачествил като архаична, ако не се боях да бъда обвинен в сексуалистка носталгия. Колко по-различно е при Джеки, която подсвирквайки си, прекарва набързо гребен в късите си коси.

— Добър ден, Ралф — спокойно ме поздравява Буридж. — Добре ли спа?

Тонът напълно се покрива с думите, без ни най-малка безочливост.

— Щях да спя още по-добре, ако не бяха ми сменили другарчето. И то, разбира се, без да ми кажат.

Леко изсмиване, но спокойствието си остава.

— Извинявай, Ралф. Смятах сама да ти съобща нашето решение. Но ти се прибра толкова късно, а аз умирах за сън. Бях взела приспивателно.

— Така е — отвърщам горчиво аз. — Съобщават ми решението, не го вземат заедно с мен.

Какво друго ще направи, освен, все така усмихната, да мине в настъпление?

— Ралф, така, случайно да си малко лицемерен? Та Джеки ти харесва. Ти беше спал с нея. Преди да спиш с мен. В онази прословута колиба.

— Инициативата дойде от Джеки.

— Детинщини, Ралф! Има ли значение кой какво на кого е направил? Налице е резултатът.

Мълчание.

— Но все пак — Джеки! И то с твое съгласие! Мислех, че ревнуваш.

— Аз да ревнувам? — възкликва Буридж.

Ала очите ѝ се смеят, докато казва това. Ясно, тия две жени ми се подиграват. Имам чувството, че край тях се превръщам в неописуемо смешен образ, вдетинен, изостанал, старомоден. С една дума презрение, смекчено с обич. Защото и ме обичат! О, да! Този скъп мъничък Ралф, толкова наивен, толкова сантиментален. И винаги готов да защити с чест латинската си мъжественост. Защото тя, естествено, е латинска. Южна Европа си има и своите добри страни.

Ще опитам и аз с малко спокойствие:

— Ако си спомням добре, в Блувил ти много ревнуваше. Правеше ми сцена след сцена.

— А, в Блувил! — отговаря Буридж.

Оставя четката за коса върху мивката. Лицето ѝ се променя. Гласът също.

— В Блувил, Ралф, положението беше друго. В Блувил всички в крайна сметка си вземаха полагаемото от „бедното животинче“, освен мен. Бес! Джеки! Не, скоро няма да забравя Блувил! Всяка нощ по цели часове се въртах в леглото и все те зовях в тъмното. Спомням си, Ралф, как мачках с ръце чаршафите и все си повтарях тихо — много тихо, заради подслушвателите: Дари ме с дете, Ралф, дари ме с дете!

Това нейно слово ме развълнува. Изключвам електрическата самобръсначка и в разсеяността си я прибирам в кутията, без да я почистя. Поглеждам Буридж. Разкошни коси, сини очи, млечно бяла кожа, без да забравям кръглия, вдъхващ доверие нос и всичко това на очарователния фон на пенъора в черно и златисто. Обзема ме неудържим порив. Но тъкмо си помислям да я грабна в прегръдките си

и вълнението ми отминава. Въздържам се: имам ли право да я прегърна тази сутрин? Как са ме поделили двете жени? По една седмица при всяка ли? И през седмицата, в която съм с едната, имам ли право да галя другата?

Овладеявам раздразнението си, вземам електрическата самобръсначка, изваждам я от кутията и я почиствам.

— Каквото и да казваш, Буридж, не мога да повярвам, че драговошно ме отстъпваш на Джеки. А и снощи си взела приспивателно, ти, която си против успокоителните.

Тя посяга отново към четката, но макар и да съм мъж, не съм глупак, ясно ми е, че вече е изчеткала косите си.

— Мислиш ли — казва най-после тя с леко сподавен глас и отбягвайки погледа ми в огледалото, — че с подобни забележки улесняваш нещата?

Кратко, но наситено мълчание. Не искам да злоупотребявам с преимуществото си, но все пак! Започвам с равен глас:

— Щом не ти харесва, защо го правиш?

Устните се стисват, сините очи стават още по-сини, косите се развяват, горгона или вакханка, по избор. И тази буря ще се стовари върху мен, усещам го.

— Ралф, ти си лекомислен! Безотговорен! И политически неграмотен! Изобщо не си даваш сметка за положението. Съединените щати загубиха огромен процент от мъжкото си население. Процент, който все още не се знае с точност, защото всички статистически данни на администрацията на Бедфорд са фалшиви, това ни е много добре известно. Без да смятаме всички тия „А“-та, от които гъмжи вече навсякъде. Така че, Ралф, задачата пред нас е извънредно тежка и коя жена при тези условия ще има претенциите да задържи един мъж само за себе си?

— А изкуственото осеменяване?

Тя силно разтърсва червените си коси.

— Оказва се, че е неуспешно. Убедиха се още при Бедфорд. Малко жени прибягват до него. Фактът си е факт: жените не желаят да имат дете от мъж, когото лично не са познавали.

„Лично“ е добре казано. И като лицемерие е достойно за моето. Но няма значение, сега всичко е ясно.

— Затова ли — и цитирам не без ирония — „традиционният моногамен брак е остаряла форма“? Кой казва това, Буридж? „Ние“ ли?

— „Ние“, но аз също съм съгласна — отвърща тя твърдо.

Поглеждам със смесени чувства тази активистка, която принася в жертва страстната си ревност пред олтара на обществените интереси.

— В такъв случай — саркастично забелязвам аз — струва ми се, че в момента не съм пълноценно използван. Две бременни жени, очевидно, не са достатъчни. Както някога не са стигнали само Лиа и Рашел в състезанието си по плодовитост, за да надарят Яков с достатъчно многобройно семейство. Трябвали са им помощнички.

— Ще има и помощнички — казва Буридж със стиснати устни.

Не отвърщам нищо. Не се усмихвам. Не показвам никакви чувства. Неутрален съм от главата до петите. Но какво ли в мен точно в този миг излезе издайнически наяве, почти неуловимо, но достатъчно, за да пламне искрата?

И гръмотевицата се тресва.

— Не си струва да се показваш толкова доволен — подхваща ме Буридж, а гласът ѝ влачи грамади от облаци и бури, — нито като си толкова доволен, така да се мъчиш да го скриеш. Не можеш никого да излъжеш, познавам те. Нямах ни морал, ни срам. Ти си една горила, нищо повече. Не, не си горила, много е голяма. Шимпанзе! И като него космат. Животно си ти, нищо друго! Едно ненаситно, похотливо животно. Достоеен партньор на Бес! Истински Рикардо преди аблацията!

Това е прекалено много за мен. Излизам от банята, затръшвам вратата. Казаното от Буридж не е нито истина, нито лъжа. То просто няма нищо общо с разговора ни. Като всяко човешко същество — мъж или жена — и аз бих могъл да имам много партньорки. Но ето че снощи не исках никаква друга жена на мястото на Буридж. И тя го знае добре. Но след като са ме поделили и жертвата е принесена, на кого може да си изкара яда, ако не на мен!

Както очаквах, след онова, което ми разказа Буридж в Блувил за стратегията на „ние“, президентката Хоуп назначи администрация, в която всички държавни секретари бяха жени. Тя все пак се погрижи да постави и неколцина мъже на сравнително маловажни постове, но там, където ги постави, виждаха ги всички: изпрати например мъж да

представя САЩ в ООН, също мъж назначи посланик в Париж — на мястото на Анита и избра за говорител на Белия дом едно очарователно момче, бивш актьор, което учеше наизуст написания му предварително текст и на всички въпроси неизменно отговаряше: „Без коментар“.

Като загуби поста си в Париж, моята съпруга (тъй като тя продължаваше да ми бъде законна съпруга) не изпадна в немилост. Да си призная, обратното би ме изненадало. Анита е от ония дълбоководни риби, които умеят да плуват по течението, но не се оставят при отлив да бъдат изхвърлени на сухо заедно с пожертвуваните от Историята. През последните месеци от управлението на Бедфорд тя бе установила полезни нелегални връзки с „ние“ и когато президентката Хоуп я отзова от Париж, това не беше „снемане“: Анита бе назначена за съветничка по външните работи в Белия дом. На тази си длъжност тя служи последователно на трима президенти — случай може би единствен в летописите на САЩ.

Така че доста често се срещах с Анита във Вашингтон. Още повече че и аз отново живеях в къщата си в Уесли Хайтс. И трябва да кажа — но за това ще разкажа по-нататък, — че Анита успя да наложи между нас двамата отношения, които ме поразиха.

Анита беше една от четирите или по-точно една от трите съветнички в Белия дом, защото четвъртият беше мъж. Той в общи линии играеше ролята, която в американската армия играе един чернокож висш офицер — на образец. Той е там, за да покаже, че американската армия не е расистка и че дори един черен може да стане генерал. Анита, която отначало изпитваше твърде малко уважение към четвъртия съветник — но тя промени отношението си, когато влиянието му нарасна, — го наричаше най-безмилостно „служебния мъжкар“, което не звучеше любезно нито за Арчибалд С. Монтагю, нито за неговия пол.

Отначало, разказа ми Анита, никой не знаел точно каква роля изпълнява Арчи сред съветничките. Той естествено винаги бил налице, но никога не отварял уста и слушал с еднаква почтителност често противоречивите мнения, които съветничките и президентката изказвали пред него.

Не се отделял обаче от Елизабет Хоуп и двамата представлявали забавен контраст. Защото Арчи е блестящ млад мъж, на когото не му

личат тридесетте години, а президентката с мъка носи своя набръчкан петдесетак. Колкото той е висок, строен, расов, толкова тя е дребна и пълна. И докато тя провесва на раменете си и над малкото си коремче все рокли, дете сякаш са ушити на две на три и нахлузени както дойде, Арчи винаги се облича от главата до петите по най-изискан начин.

За три месеца Анита и другите съветнички ни веднъж не видели Арчи да прави нещо друго, освен грациозно да сяда до Елизабет Хоуп, да мълчи със съвършено достойнство и да скача от стола си със запалка в ръка, щом се появи цигара на президентските устни. През цялото това време не го чули да казва нещо друго, освен едно-единствено изречение и то съвсем тихо: „Много пушите, президентке!“ Забележете, че „мистър“, което някога предшествуваше „президент“ се изпуска като неподходящо, а „мисис“ — като сексуалистко.

Елизабет Хоуп е с толкова прагматичен дух, че в Белия дом се чудели защо търпи край себе си съветник, чиито функции били най-вече естетически. Загадката се изяснила, когато с влизането в сила на новия кодекс на жената президентката избра Арчи за свой другар. Доказателство, че проницателното ѝ око е съумяло да оцени истинските достойнства на съветника.

Някои от тях, между другото, съвсем скоро станали очевидни. Арчи имал вроден усет за протоколната йерархия — продължаваща да бъде все така важна във Вашингтон. С малко труд той проникнал във всички тайни на етикета и ги овладял, а естествената му тактичност направила останалото: той винаги си спомнял имената на хората, умее да слуша и притежавал таланта да говори изискано, без никого да злепоставя. Той станал главният коз на Елизабет Хоуп, когато тя възобновила приемите в Белия дом.

А колкото до приемите по времето на Бедфорд, те се били превърнали в отблъскваща пародия. Тъй като мъжете били прогонени от тези събирания, самотните жени компенсирали отсъствието на омразните мъжкар с демонстрирането на свръхмъжественост, която се отразявала пагубно на поведението им. Свикнали да пият прекалено много на официалните вечери в Белия дом, да се търкалят по креслата, да говорят цинизми. Според очевидци, сред които и един „А“, нает като салонен управител, защото работил в „Максим'с“, някои, в израз на своеобразен протест срещу мъжкото лицемерие, „се оригвали и пърдели на масата“.

От само себе си се разбира, че никой нямало да си позволи подобна разюзданост пред мъжа на президентката Хоуп. Арчи не излизал извън своята територия, но на своя територия проявявал твърдост.

На една държавна секретарка, която си позволила да се появи в Белия дом по джинси и поло — славен спомен, от нелегалните години — той не се поколебал да ѝ каже вежливо, но твърдо, че такова облекло не е вече подходящо за мирно време. Месец по-късно, когато секретарката по протокола си позволила да изрече в присъствието на президентката някаква грубост, той издействувал моменталното ѝ уволнение и за всеобщо задоволство поел нейните функции с несравнима изкусност. Подобно чувство за благоприличие, заедно с толкова красота и елегантност, заради която казвали, че Арчи бил „най-добре облеченият мъж в света“, допринесли много за неговата популярност. Снимката му все по-често се появявала в илюстрираните списания, придружена от приятни коментари и шест месеца след женитбата му вече го наричали „първият джентълмен“.

Отначало си помислих, че в това прозвище е вложен известен присмех — очевиден бе намекът за бившите „първи дами“, — но Анита ме увери, че журналистките, които го наричали така, хранели към него искрено възхищение, примесено с топла нотка на покровителство.

В крайна сметка всички бяха много доволни, че президентката Хоуп може да се облегне на малко семейна топлина, защото трябваше да се справи с едно извънредно тежко положение. Във всички страни и най-много в САЩ енцефалит 16 бе причинил ужасни опустошения сред мъжкото население. В САЩ не говореха като в Европа за проблема на раждаемостта. Употребявайки за първи път една формулировка, която бе отзвук на поуците от историята, президентката заяви, че трябва да се даде пълно предимство на „демографската реконструкция“ на САЩ.

Определението бе типично американско и приложените мерки или по-точно либералната философия, от която те произтичаха, се открии ярко сред взетите в другите страни решения. В Европа, където консерватизмът на нравите се опираше на дълголетна традиция, сметнаха, че ще поощрят увеличението на населението със забраната на абортите и хомосексуализма. Президентката Хоуп осъждаше строго

подобна политика на принуда. Считаше, че тя поставя отново под въпрос неотменимото право на всеки индивид да разполага с тялото си и че тя в същност конфискува в полза на държавата размножителните органи на гражданите. Президентката смяташе, освен това, че влиянието на противозачатъчните средства и абортите върху демографската реконструкция е незначително, а на хомосексуализма — практически никакво. Според нея жените в огромното си мнозинство в дадена страна искаха да имат деца и не като хвърлят в затвора незначителното малцинство, което не ги желае, ще накарат останалите да имат повече деца. Онова, което бе необходимо да се направи, е да се осигурят на жените такива предимства, че многобройното семейство да не бъде повече смазващ товар или робуване за цял живот.

Това бе и една от основните задачи, които си поставяше Новият кодекс на жената. Обнародван през първата година от управлението на Хоуп, той вземаше пред вид една историческа даденост: към края на епидемията вече нямаше американки, които да си стоят в къщи, свършило бе царството на „housewife“^[3]: с изключение на пенсионерките всички жени работеха.

Кодексът на жената извлече от това фактическо положение налагащите се изводи: отсега нататък жената заявяваше отделно доходите си, плащаше си данъците и даваше своето име на децата, поемайки сама законното опекунство над тях до пълнолетието им. Кодексът на жената признаваше в същност един-единствен родител — майката. И само тя получаваше семейни надбавки, ползваше социално-битови услуги и имаше значително намаление на данъците, узаконено от администрацията на Хоуп.

Ролята на бащата само се подразбираше. Макар новата администрация да бе премахнала законите срещу полигамията като ненужно ограничаващи, никъде не бе казано, че структурата на брака в САЩ трябва да се промени. Напротив, дадена бе пълна свобода на брачната двойка — била тя с католическо, протестантско или еврейско вероизповедание — да се бракосъчетае в каквато желае църква. Но понятията „съпруг“ и „баща“ сами по себе си отпадаха, тъй като и задълженията, и правата, свързани с тях, вече не съществуваха. В Кодекса се използваше терминът „сътворител“, но сътворителят не даваше името си на жената, която бе забременяла от него, нито на

родилите се впоследствие деца. Още по-малко можеше да ги впише в данъчната си декларация и не бе задължен нито да ги храни, нито да живее заедно с майка им.

Единствената връзка, която мъжът можеше да установи с потомството си, бе да му даде името си като „социално определящо име“ (middle name), което се поставяше пред майчиното име. Това полуосиновяване не предполагаше обаче никакви права за осиновителя. И се осъществяваше само с писмена молба от майката, молба, за която не бе необходимо съгласието на сътворителя.

Очевидно бе, че кодексът поставя началото на единствена по рода си сексуална революция в световната история. Но тя бе революция, която не назоваваше името си. Ловкият и далеч не предизвикателен начин, по който бе съставен Кодексът на жената, свидетелствуваше за онова, което старомодните сексуалистски психолози биха нарекли „женската хитрост на президентката“. Новото законодателство привидно не посягаше с нищо на принципа на моногамния брак, но като се вглеждаше човек малко по-внимателно, виждаше, че той се е превърнал в празна обвивка. Сведен до биологичната си роля на възпроизводител, мъжът бе изчезнал в качеството си на баща: обществената му власт бе дискретно премахната. Лишен от ръководната си роля, и преставайки същевременно да бъде ядрото на семейната клетка, той се свеждаше до страничен елемент в обществото.

Както бе казала и Буридж, понятието за юридическа собственост, подразбиращо се като част от „правата“ на бащата, се бе изпарило заедно с тях. Единствено майките имаха установен обществен статут. Можеха да живеят сами или с мъж, без значение. Обаче си оставаха юридически несемейни, тъй като и опеката, и икономическата зависимост от съпруга бе изчезнала.

Помагаха им, разбира се, но им помагаше обществото. Щедрата, постоянна и многостранна помощ, оказвана на майките и на самотните майки — семейни надбавки, премии, по-ниски данъци, квартални или селски ясли, работещи по двадесет и четири часа на денонощие — поставяше бащите „между скоби“ и водеше в същност до едно негласно одържавяване на възпитанието на децата.

Тези реформи нямаше да имат успех, ако мъжете владееха все още икономическите ресурси на страната. Тогава рано или късно

парите биха възвърнали на бившия силен пол позициите, които законите им бяха отнели. Но подобна хипотеза бе завинаги изключена. По време на епидемията жените бяха получили по наследство повече от три четвърти от средствата за производство в САЩ и се бяха оказали способни да ги използват. Новата данъчна система на президентката Хоуп осигури по-нататъшното развитие на този процес. Със специално намаление на данъците се ползваха жените-собственички на предприятия и акционерните дружества, в които жените притежаваха контролния пакет акции или заемаха ръководни постове. И тъй като данъчните облагания бяха станали много тежки, за да компенсират новите задължения на нацията, наложената мярка водеше практически или до изчезването на предприятията, ръководени от мъже, или до прехвърлянето им на жени. Наследственият данък също бе значително намален, когато имуществото на майката се прехвърляше на наследнички. Майката можеше, естествено, да завещава и на сина, но тази справедливост беше само привидна. Сумите, които трябваше да плати наследникът от мъжки пол, се равняваха на половината от полученото наследство, докато определените за наследничките такси не надвишаваха 10%.

Така Новият кодекс на жената установяваше без никакви принципни декларации, само чрез една обикновена данъчна мярка прикритото право на старшинство за момичетата. Ако в близко бъдеще кодексът не бъде отменен, тези разпореждания ще осигурят за две или три поколения пълното господство на американските жени в американската икономика, а оттам и дълготрайността на политическата им власт.

Процесът очевидно не е завършен. Понастоящем той продължава. Но не можем да не признаем още отсега, че благодарение на уменията си да убеждава, на зачитането на свободата на словото, на разбирателството си с Конгреса, президентката Хоуп осъществява успешно онова, в което предишната администрация плачевно се провали. Лицемерното престараване на Бедфорд, престъпното мъжемразство на кликата ѝ, мечтата на гримовци и на джетисъновци да създадат — цитирам глупавия им плеоназъм — „партеногенетична еднополова държава“ доведоха САЩ до гражданска война. Затова пък президентката Хоуп разбра, че колкото и да е била ощетявана жената

през вековете, не е възможно да се изгради що-годе траен социален строй, опиращ се на омразата към мъжа.

Може, разбира се, да се обвини Кодексът на жената, че наново създава неравновесие, като облагодприятствува всемогъществото на бившия слаб пол. Бъдещето ще покаже дали това неравновесие не носи в себе си тревожните кълнове на междуособиците. Но аз поне мога да удостоверя, че в сегашното общество се живее далеч по-леко, отколкото в онова в Блувил. При управлението на президентката Хоуп мъжът не е вече нито мразен, нито презиран, нито пък над мъжествеността и живота му тегне постоянна заплаха. В поведението на жената спрямо него сега има по-скоро прекомерна обич — едно несъмнено отреагиране на протиестествените табу на Бедфорд, а същевременно и освобождаването на дълго потискан у жената инстинкт от чувството ѝ за социална непълноценност.

Още със завръщането ни във Вашингтон въртележката, която ни бе завъртяла в Отава, отново ни подхвана: радио, телевизия, пресконференции, но все пак с една значителна разлика. В Отава важният човек бях аз, а във Вашингтон беше Буридж.

Тя подели известността си с Джеки, излязла от сянката, в която беше в Отава, а също така и с мисис Бароу. Трите обясняваха на дълго и на широко — за най-голяма прослава на „ние“ — как са ме опазили от бедфордистите в Блувил и как са организирали бягството ми.

Аз също участвах в интервютата, но си мълчах, понеже не ми задаваха почти никакви въпроси. Забелязах, че ме представят на публиката по-скоро като обект за разнежване, отколкото като действителния герой на цялата история. В телевизията например камерата не се скъпеше на едри планове на моята особа — и ако интервюиращата не ми даваше често думата, компенсираше го с хвалебствени коментари. „Присъстващият тук доктор Мартинели, който, както виждате, е много чаровен мъж“ (a very charming man). Казваше го мимоходом, като поставяше ръка на бедрото ми и съучастнически намигаше от екрана, та телевизионните зрителки сами да оценят моите прелести.

Между другото преди всяко интервю Буридж и Джеки винаги ме инструктираха. Ако ми зададат въпроси (трябваше все пак да се каже нещо за тази прословута ваксина), да не се показвам прекалено сексуалист. Какво разбирате сега под това? — О, Ралф, знаеш много

добре — арогантен, самоуверен... — Да, ясно! Трябва да бъде скромната наивка от пиесите на Уайлд, която винаги отговаря на майка си: „Да, мамичко!“...

И все пак моите другарки ми даваха мъдри съвети. Шест месеца по-късно, когато се опитах да демонстрирам сексуалистка арогантност, се провалих. На едно от поредните ми интервюта по телевизията — което, ако си спомням добре, бе излъчено на видеозапис — водещата отново ме представи като „много чаровен мъж“. Леко засегнат, аз я прекъснах и живо добавих: „И надявам се, също добър научен работник“. Тя ме погледна така, сякаш бе изумена от нападателността ми, после снисходително се усмихна и развеселено каза: „Разбира се, доктор Мартинели, никой не се съмнява във вашите способности.“ След което в едър план — коремите на Джеки и Буридж, и двете вече в напреднала бременност. Предполагам, че водещата и операторките доста са се позабавлявали, когато са правили монтажа.

— Виждате ли — избухна Буридж — какво става, когато изневерите на съдържаността си!

За Дейв бе огромно удоволствие да се озове отново в нашата къща в Уесли Хайтс с голямата градина, с плувния басейн, със самостоятелната му стая, където голяма черна дъска заемаше цяла стена. Но най-голямата му радост бе телевизията, която толкова много му липсваше в Блувил. Отначало се безпокоях как ще приеме съжителството ми с две съпруги. Но когато предпазливо го поразпитах, установих, че страховете ми са неоснователни. Благодарение на телевизията, на училището той много бързо бе възприел водещите идеи на Реконструкцията. Вярно, при него те не трябваше да се преборват, както при мен, с една дълбоко вкоренена моногамна традиция. Разбрах, че както много често досега, напразно се тревожех за него и ето че един ден той тържествуващо ми заяви, когато се върна от училище, че три момичета от неговия клас са го избрали за сътворител, „щом порасне“.

Между другото той с жив интерес следеше бременността на съпругите ми и за да задоволя ненаситното му любопитство, реших да му изнеса кратка лекция по ембриология на черната дъска в стаята му. После научих, че повторил лекцията в училище с такова разбиране, че учителката му го похвалила. „Независимо от това — заяви той, разказвайки ми за нейните поздравления — идва ми да вия, като си

помисля, те никога няма да имам бебе.“ И меланхолично додаде: „Май че е кофти да си момче.“

Нещо, което не би помислил преди година, нито дори в Блувил. Най-малкото, което може да се каже за образованието в смесеното училище днес, е, че далеч не поощрява фалократщината у момчетата.

Колкото до взаимоотношенията му с Буридж и с Джеки, те са толкова добри, че аз едва ли не ревнувам. И по това как буквално се зарови в нежността и топлотата на тяхната обич, аз изведнъж си дадох сметка колко много му е липсвало женското присъствие след смъртта на майка му. Жаден за общуване, той винаги иска много от Джеки и от Буридж и забелязвам, че за да постигне своето, най-безсрамно им се докарва. То между другото хваща място. Той обсебва цялото им време и внимание, но с тайно предпочитание — аз все пак го долових — към Буридж. А от двете — дори и за него — Джеки е с по-лек характер: винаги весела, винаги в добро настроение, без комплекси, тя никак не се обижда и никога не се заяжда, докато Буридж се засяга и от време на време показва ноктите си. Затова пък притежава качество, към което Дейв е особено чувствителен. Тя е много по-ласкава и много по-пълно го „обгръща“. Той сигурно счита, че това напълно компенсира някой и друг удар през палците.

Установявам с голямо удоволствие, че настоящото му щастие не го е накарало да забрави Мъч, която толкова много се занимаваше с него в Блувил. Той често ѝ пише и тя му изпраща от Харвард, където Стин се е върнал на старото си място, дълги, методични и едва ли не родителски писма. Дейв пише и на Джоан Пиърс. Имах неблагоприятното да му кажа, че ако се уреди да ме назначат за ръководител на един научноизследователски институт във Вашингтон, ще се опитам да събера стария екип от Блувил със Смит, Пиърс и Грейбъл. От този ден нататък почти всяка седмица ме пита докъде са стигнали работите и дали скоро ще видим „Пиърсови“. Джеки също е не по-малко нетърпелива: щяло да бъде чудесно да се срещне отново с „Рита“. И аз така мисля. Буридж обаче си мълчи, но аз знам защо. Сърди се на Рита заради инквизиторския ѝ темперамент.

Затова пък голяма радост за всички ни бе, когато най-неочаквано у нас пристигна Дороти Бароу. Поканих я да ни гостува и много съжалявах, че ще остане само две седмици във Вашингтон. Губернаторът на щата Охайо починал и тя искаше да се кандидатира в

изборите. Когато я опознах по-отблизо — в Блувил си разменяхме само усмивки, но никога не бяхме разговаряли — тя ме изненада с неизчерпаемата си енергия. За малкото време, което прекара във Вашингтон, тя се разведе с мистър Бароу — Кодексът на жената улесняваше много съпругите на „А“-та да се разделят с безплодните си мъже — справи се с безброй политически задачи при президентката и ме накара да ѝ направя бебе. Помоли ме също така, по установения ред, да дам името си като „социално определящо име“ на бъдещото ѝ дете.

Джеки и Буридж се бяха обърнали към мен със същата молба и аз приех, но с голяма неохота, защото трябваше да деля на три наследството на Дейв. Наложих се да се съглася да го разделя на четири. Мисис Бароу бе в края на краищата ръководителката на „ние“ в Блувил — и знаех много добре (а и малко ли ми го бяха повтаряли!) как ме бе закриляло „ние“ в Блувил.

Изненада ме обаче това, че още преди раждането на детето мисис Бароу добави моето име към нейното като „социално определящо име“ и през цялата изборна кампания се представите като Дороти Мартинели Мортимър, Мортимър бе моминското ѝ име.

Постъпката ѝ не беше ни най-малко законна. Но този начин на действие все повече се разпространяваше. В административните формуляри вече нямаше графа за омъжени или не (разграничение, считано за сексуалистко), а дали са майки или не. Майките се ползваха от толкова предимства и се радваха на такова обществено уважение, че жените, които все още не бяха майки, но скоро щяха да станат, го оповестяваха, като добавяха към името си „социално определящото име“ на „сътворителя“ на бъдещото им дете.

Дороти Мартинели Мортимър очевидно бе приела името ми като „социално определящо“ с политическа предумисъл. По това време аз бях почти толкова известен в САЩ, колкото и един голям певец и тя се представяше в доста романтична светлина, като се кандидатираше в изборите бременна от мъж, когото бе охранявала в Блувил.

След избирането ѝ Дороти идваше доста често във Вашингтон, все забързана, все заета, винаги между два самолета, но колкото и за малко да оставаше, намираще начин, ако мога така да се изразя, да предяви правата си върху моето ложе. Истината е, че това за мен не беше неприятно задължение. Не бих искал да живея заедно с Дороти,

защото нейната енергия би ме съсипала, но винаги я приемах с добри чувства и с удоволствие.

В първите дни след установяването ни във Вашингтон Анита, завърнала се от Париж и назначена за съветничка на президентката, ми се обади по телефона... Държах се хладно, направо ѝ казах, че ме е изоставила, и без да слушам повече обясненията ѝ, тракнах слушалката. Буридж, която беше при мен и дори взе втората подвижна слушалка, се възмути от постъпката ми, съвсем неотговаряща, подчерта тя, на скромността на моя пол. Анита, вярно, била ужасна опортюнистка, но не можело да се отрече, че направила всичко възможно, за да ме опази в Блувил.

Извиках: „Именно! До гуша ми дойде да ме пазят!“ Буридж вдигна рамене: „Мълчи, Ралф, каза ми тя с тон на превъзходство, говориш глупости.“ В този момент в стаята влезе Джеки, капитанската ѝ униформа (неотдавна я бяха повишили) вече не скриваше бременността ѝ, но постоянните пристъпи на гадене, които я измъчваха, не се отразяваха на доброто ѝ настроение. Буридж ѝ обясни как съм избухнал и тя се разсмя. „Каква детинщина, Ралф — възкликна тя. — Не бива да се поддаваш на чувствителността си! Няма все пак да се скараш с една съветничка на президентката! А и ние няма да те оставим да го направиш!“

След два дни Анита, нежна като ангелче, отново ми се обажда по телефона. Добре обработен междувременно, аз ѝ се извинявам. „О, Ралф, поведението ти беше напълно обяснимо. Искаш ли утре да обядваме заедно в китайския ресторант? Каня те. Епидемията покоси стария мистър Туенг, доказателство, че не е бил толкова стар (смях). Но мисис Туенг с ослепителната си цепка на роклята (смях) е все още там. И аз ще бъда там...“

Пристигам със закъснение. Анита се е настанила на една маса на горния етаж и прелиства илюстрирано списание. Никак не се е променила. Червени коси, зелени очи и този така изваян нос, който ми харесва вече по-малко, откакто съм открил носа на Буридж. И в облеклото ѝ — никаква промяна: черна права рокля с малка бяла якичка, почти униформа. С израз на страшно компетентен човек. И с поглед, който ме пронизва светкавично като шпага и ме измерва от глава до пети, докато се приближавам към нея. Изправя се поривисто, поне така изглежда — един може би грижливо подготвен порив — и

ме целува по устата. Премалявам. Да не забравям все пак, че преди целувката беше погледът. Сяда отново на мястото си, хваща десницата ми и казва:

— Изглеждаш чудесно, Ралф! Очите — бистри, косъмът лъскав! Веднага се вижда, че жените ти много добре се грижат за теб (смях): подсушен, изчеткан, нахранен!... И колко си елегантен! Много харесвам новата мода, която замести сакото с прибраното в кръста яке. То подчертава фигурата на мъже като теб, слаби и мускулести. Особено когато се носи с прилепнал панталон. Като теб. Само едно не харесвам: панталонът ти не е с цепка немски тип! Тя вече жъне големи успехи в Ню Йорк и аз лично смятам, че е много съблазнителна...

Мисис Туенг идва да вземе поръчката. Тя е с все същата стародавна усмивка, която разтяга и прибира по желание, но съвсем не е със същата невъзмутимост. Когато погледът ми по навик се спира на цепката на роклята ѝ, тя ми намига така агресивно и така красноречиво, че аз буквално се стъписвам. Щом излиза от помещението, Анита ме посъветва (сякаш чувам Буридж) да бъде по-сдържан и по-внимателен:

— Ще те отвлекат, Ралф. Сега много отвличат. Банди от три или четири жени. О, нищо общо няма с историята на нещастния мистър Б., спомняш ли си? Нито бият, нито измъчват. Освобождават „сътворителя“ с най-голямо внимание, след като си е изпълнил задължението. Какво можем да направим? Ние сме кажи-речи безпомощни. Изпаднали сме в мистично обожествяване на майчинството! Нито един съдия не би посмял днес да осъди за отвличане бременни жени, които ще кажат, че са действували, водени от патриотичния си дълг „в духа на Реконструкцията“. Сериозно, Ралф, трябва да криеш кадифените си очи или поне да ги държиш сведени, когато край теб има жена. Не те съветвам да идваш сам в този ресторант. И изобщо да се движиш сам. Трябва да помолиш капитан Дейвидсън да ти даде охрана. Така ще бъде по-безопасно.

— Познаваш ли Джеки?

— Разбира се. И Буридж също. Каква очарователна жена! И каква чест за мен, Ралф, да избереш жена, с която си приличаме (смях). Имаме еднакви коси.

— Не си приличате: нейните очи, носът ѝ...

Анита прекарва леко пръст по така изящно очертания си нос.

— В носа, може би не — отвърща тя със суетен жест, твърде изненадващ за един политик.

После изважда от чантата си малка кутийка, която ми поднася като „миниподарък“. Много ми се ще да откажа, но не посмивам, тя явно се вълнува дали ще го приема. А когато отварям кутийката, вече е, разбира се, твърде късно. Не е „миниподарък“, а златен пръстен с моите инициали. Отново излизат на мода, ми казва тя, като го поставя на малкия ми пръст и пак ме целува.

След като ме „опръстени“ като хвъркато, а и тя самата се успокои с „целувката на мира“, започва да се тъпче със скаридени мекички (скоро ще се справи и с моята порция), като същевременно ми разказва за големите си планове по отношение на мен.

Запознала се в Белия дом с една новоизлюпена петролна милионерка, вдовица, разбира се. Тази „милионерка“ — която не е вече млада — изпитва огромното желание да остави името си на поколенията с една научна фондация. Подсказах ѝ — какво по-удачно? — изследователски институт по заболяванията на главния мозък. Тук, във Вашингтон. С теб за ръководител. Мисля, че ще стане.

Слушам, промърморвам от време на време благодарности, повече не мога да направя. Като всички велики хора и Анита е свикнала вече с монолога. Но между другото ме поздравява, че умея да мълча: „Така внимателно слушаш, Ралф, и толкова са хубави очите ти, когато ме слушаш!“

От института — за който ми говори, сякаш вече е построен, макар все още тухла върху тухла да не е сложена — тя минава на друг, много по-настоящ въпрос, който също така ѝ лежи на сърце и също предполага моето сътрудничество: иска да има дете от мен.

Смаян съм.

— Ти! Искаш дете!

— Защо? Смяташ, че не мога да имам ли?

— О, не! Но е напълно противоположно на твоята жизнена философия!

— Жизнената ми философия се промени — отговаря тя сериозно. — Времената също. Както и обществото. Децата не са вече несъвместими с една политическа кариера. Напротив!

Оценявам мимоходом и по заслуга това „напротив“.

— Не бива да забравяме — подхваща Анита в стила на последната реч на Елизабет Хоуп (кой знае, може би и тя самата да я е писала), — че задача номер едно на нашето време е демографската реконструкция. В близко бъдеще нито една американка, колкото и високопоставена да е тя, не би могла да върви с открито чело, ако не е майка. За нещастие президентката (снижава глас), като се има пред вид възрастта й... Но ние, нейните съветнички, трябва да дадем пример. Погледни, Ралф, ще видиш нещо, което ще бъде официално въведено след една седмица.

Без да изважда напълно ръка от чантата си, тя ми го показва в шепата си: тъмночервена значка със златни букви: МАР.

— Какво означава МАР?

— *Майките на американската реконструкция.* Ще имат право да носят тази значка — обяснява ми тя, като я пуца със съжаление в чантата си, а в зелените й очи припламва завист — само ония американки, които забременеят през първата година на *Реконструкцията*.

Помислям си, че трябва да го кажа на Буридж и на Джеки. Ще им достави удоволствие, особено на Джеки, нали е военна, сигурно има слабост към значките.

— Добре, но защо аз? — питам. — В края на краищата има и други мъже.

Тя се разсмява.

— Ами защото сме женени, Ралф! Законно! И доколкото ми е известно, нямаш намерение да се развеждаш, нали? (Откъде ли знае?)

Наново се разсмява.

— Моля те, не прави такава физиономия! Нямам намерение да обърквам живота ти. Живееш с две очарователни жени и така е много добре. А аз, както знаеш, винаги съм живяла сама. Не искам нищо друго от теб, Ралф, освен приятелството ти и едно дете. Името ти вече го имам.

Дискретно напомняне и колко добре насочващо! Разбира се! Патриотичният дълг! Ето ни, Елизабет Хоуп! Пионерите на треската за плодovitост! Най-първите майки на Реконструкцията! Но да не забравяме също така, че иска да носи в утробата си дете, което носи моето име. И да се свърже по този начин — заедно с Джеки, Буридж, Бароу — с един исторически епизод от антибедфордистката съпротива,

именно тя, която в началото толкова малко се е съпротивлявала... Поглеждам с възхищение (и с леко отвращение) хитрия политик, който се крие зад тези хубави зелени очи и този красив нос.

Анита хваща ръката ми и силно я стисва в своите две ръце.

— Приемаш, нали, Ралф?

Приласкан, опръстенен, направен институтски човек, как бих могъл да откажа? Но все пак. Чувствувам дълбоко вкоренена в мен, макар и малко раздвоена, здравата съпружеска почтеност:

— Що се отнася до мен, Анита, да, с радост (това, казано с леко усилие). Но трябва да се посъветвам с моите другарки.

Тя се размива.

— Не си прави тоя труд, Ралф. Вече е сторено.

— Как така сторено?

— Вчера пихме заедно чай.

И нищо да не ми кажат! Идва ми да изрева! И сигурно щях да изрева, ако в този момент не влезе мисис Туенг със сметката. Веднага свеждам очи и ги държа сведени, докато Анита плати и малката човекоядка с цепнатата рокля излезе от помещението. Забелязвам, че без ни най-малко да се притеснява, Анита поправя цифрите в сметката, преди да я уреди. Може да си съветничка на президентката и пак да бдиш над собствените си интереси.

— Значи, разбрахме се — весело ми казва тя, — идваш с мен!

— Къде?

— У дома.

— Как — възкликвам аз — сега, веднага ли?

— Защо не веднага? Идеално съвпада, днес ми е най-благоприятният ден. Отвличам те, Ралф! Само да се обадя по телефона и тръгваме!

Без да дочака отговора ми, става и отива в другия край на помещението и сваля слушалката на телефона. Никак не вярвам, че „идеално съвпада“, а че тъкмо обратното — датата на нашата среща е била точно изчислена.

С ясен глас, недвусмислени слова, с насмешлив тон говори Анита по телефона. Жена на действието, която чудесно си изпече с мен работата. Докато хапна няколко мекички и ето че се озовах в чантата ѝ заедно със значката на MAP.

Тя не се обаждат по телефона на един човек, а на няколко души. За да не излезе, че подслушвам, започвам да прелиствам илюстрираното списание, което тя остави на скамейката.

Знак на новото време, само мъже...

Красиви, мускулести, космати. Реклама за луксозна баня (с позлатени метални части) — един черноок хубавец е седнал на крайчеца на синя вана, гол или почти гол — малка хавлиена кърпа закрива срамните му части, но така, че ясно да се очертаят и формата, и големината им. Доверчивата поза, в която е застанал, и приятелският му поглед създават впечатлението, че ако купите ваната, ще получите безплатно заедно с нея и този як „сътворител“. По-нататък — русокос мъж и той гол, но благоприлично гол, е обърнал към вас мускулист гръб и космата мишница, за да ви убеди, че с дезодоранта, който употребява, може да се поти, без да е неприятно на околните. А ето и на цяла страница — бих се обзаложил за това — внушителен асортимент от цепки на панталони немски тип, заснети в едър план, заедно със съдържанието им. В средата — за сравнение — оригиналната цепка немски тип, такава, каквато може да се види по картините от XVI век — в Германия, естествено, сочи текстът, но също така и във Фландрия, и във Франция по времето на Шарл IX — компетентни уточнения, които придават достолепие на възвръщането на „тази очарователна мода“ (точно така казано!), приспособена към съвременния живот. Така че повече никакви шнулове, толкова трудни за развързване, а цип, скрит под подходяща бродерия. Две направления: цепката е от същия плат и в същия цвят като прилепналия панталон. Или цепка от различен плат, „която подчертава релефността на формите“ (точно така казано!). Изисканият вкус ще предпочете може би все пак „добрия тон“ (точно така казано!) на цепката от различен плат, но същата тоналност, по-светла или по-тъмна, с цвета на панталона. Нищо не са пропуснали, дори и подпълнената цепка, на която дискретно се показва вътрешната подсилена страна, благодарение на която „подчертаната релефност на формите“ щяла да вдъхне самоувереност на по-плахите. Да, достатъчно е да погледна тези реклами, за да се простя с всякакви илюзии: господстващ е другият пол.

Анита приключва с телефонните си разговори, но сега аз трябва да се обадя, за да отменя насрочена среща. По-малко търпелива или

по-припряна, тя ми казва, че отива да докара колата, шофьорът я гарирал на стотина метра вдясно, а аз да тръгвам, щом свърша.

По-добре да я бях чакал пред ресторанта. Защото не предвидих, че ще ми се наложи да мина пред двадесетина строителни работнички, които похапват, насядали по тротоара. Когато ги забелязвам, вече е твърде късно. Трябва да мина. Което се и опитвам да направя, свел очи и преструвайки се на безразличен. Никога обаче не бих могъл да си представя какво ще последва. Досега по улиците ми се е разминавало с някое и друго докосване, подвиквания, подсвирвания и един или два пъти — с груби предложения. Но тук, дали виновни бяха хубавото слънчице, обедната им почивка или редките минувачи в този час? Не знам. Щом ме зърват, те се вторачват в мен и ме разглеждат с ококорени очи, а като се приближавам още малко, започват да подвикват. Невероятно развихряне. Има нещо унижително и садистично в това разсъбличане с поглед, своеобразно словесно изнасилване, чиято грубост ме стъписва. Преструвам се, че нищо не чувам, вървя, не смея да ускоря крачка, ще ги предизвикам, ако помислят, че бягам. Напразно. Пред мен се изправя една девойка с лунички по лицето. Пронизващите ѝ сини очи почти са изскочили от орбитите си, тя цялата е потна и като ми препречва пътя, се развивка сред смеховете и насърчителните подмятания: „Момичета, това сладурче ще го сваля!“ Хваща ме здраво за ръцете, прегръща ме, чак ще ме задуши, и ме целува по устата. Устните ѝ са топли и от нея се носи силна миризма. Дърпам се, викам, измъквам се, но други ръце се вкопчват в мен. Надавайки викове, всички момичета се втурват, натрупват се на гроздове около мен. „Аверче, подхвърля ми сред смеховете русокосата, прегръщайки ме отново през врата с лявата си ръка, трябва да помогнеш да си изпълним патриотичния дълг!“

Черен плимут удря спирачки до тротоара така, че гумите изсвистяват. Кратко, пронизително изсвирване с клаксона. Изскача милиционерка. Свирепо ругаене. Освобождават ме.

Мушвам се в колата под последните подигравки, две или три от които — отправени към Анита, но вече с нотки на озлобление. Милиционерката потегля, а фуриите блъскат с юмруци по каросерията. Отпускам се на седалката задъхан, разрошен, с разтуптяно сърце. Треперя от ярост, ала, защо да не си призная, и от страх. Бих могъл, разбира се, да се справя с две или три от момичетата, но освен че не

мога да ударя жена (старомодно табу, предполагам), те бяха толкова много, че щяха да ме смажат.

— Хайде, съвземи се, Ралф — обръща се към мен Анита, — и закопчай панталона си. Те само се закачаха. Такива жени не отвличат. Няма тито необходимите средства, тито достатъчно свободно време — още по-малко подходяща къща, в която да те затворят. Но все пак нека това ти послужи за урок. Още днес да поискаш от Джеки охрана. Не бива повече да рискуваш да се движиш сам по улиците на Вашингтон, дори и през деня.

Отложената ми среща и гостуването у Анита — по-дълго, отколкото предполагам — объркаха плановете ми и след като хапвам набързо един сандвич, се прибирам късно у дома. Започнах да се безпокоя, казва ми Буридж, когато ми отваря. Джеки е дежурна и аз сложих Дейв да си легне. Но с голяма мъка. Искаше да те чака.

Събличам се, вземам един душ и вече по пижама, с чаша уиски в ръка, се отпускам в голямото кресло и ѝ разказвам онова, което очаква да чуе. Толкова съм изморен, че дори не я укорявам, че, без да ми каже, се е срещнала на чай с Анита.

Мълчание. Въздържа се от всякакъв коментар и тогава аз добавям:

— Имам чувството, че съм се продал за един институт.

Тя вдига кисело рамене:

— Това не е вярно. Драматизираш нещата. В края на краищата Анита е твоя законна съпруга.

— Имам само една съпруга и знаеш добре коя е тя.

— Казах: законна.

— А кой ме разубеди да се развеждам?

— О, Ралф, да не започваме пак. Разводът не беше възможен, независимо дали ти го искаше или не. Би имал политически подтекст. Щеше да излезе, че заклеимяваш бедфордизма на Анита, след като президентката е решила да ѝ подаде ръка. Честно казано, в какво упрекваш Анита? Даже и от Париж не престана да се застъпва пред Бедфорд да не посягат на теб.

— Но това променя всичко! — надигам се аз в креслото. — Не го знаех! От кого си го научила?

— От Дороти.

— И не си ми го казала!

— Може би прекалено много е да искаш от мен непрекъснато да хваля Анита — разтърсва тя коси.

Замълчавам. Поглеждам я. Велики човече Буридж — неотдавна я назначиха на отговорна длъжност в министерството на здравеопазването, — трябва лека-полека, с добро, с упоритост, с нежни укори и с цялото женско изкуство на убеждението да те накарам, първо, да не криеш нищо от мен и, второ, да не вземаш сама решения, които ме засягат. Пак ще си поговорим за онази чашка чай, която си изпила вчера заедно с Анита. Но не тази вечер. Тази вечер се разтапям, защото каза една истина — истината на жената, пробила бронята на активистката.

— Буридж — обръщам се към нея полусериозно, полушеговито, — какво ще кажеш да зарежем всичко? Да заминем?

— Кой по-точно?

— Ти, Дейв и аз.

— Семейната клетка — отвърща тя, но без злъчния сарказъм, който бих могъл да очаквам.

— Защо не?

— Наистина, защо не? — възкликва с разнежена ироничност. — Ала къде?

— Където искаш: в Европа.

— А, в Европа! — казва тя. — С принудителните ѝ закони!

— Тогава в Африка.

— За да се върнем към общество, което презира жените!

Спирам дотук играта. Но това е игра, в която почувствувах нейната дълбока съпричастност.

— А защо само ние тримата? — додава тя, връщайки ми топката не без благосклонност. — Защо не и Джеки? Горката Джеки!

Мълчаливо оценявам състраданието ѝ. Но тя ме гледа, очаквайки отговор, и затова обяснявам:

— Аз много обичам Джеки. Ала тя е, как да кажа, привнесен елемент. Струва ми се, че е сред нас, за да придаде почтена външност на живота ни.

Буридж неудържимо се разсмява.

— Ах, Ралф, колко си забавен! „Почтена външност!“ И това в същност е съвсем вярно!

Спира тъкмо навреме. Няма да каже повече. Дори насаме с мен, дори отървала се най-после от подслушвателите, тя няма да критикува философията на „ние“, „Кодекса на жената“ и мистицизма на Реконструкцията. Ave, президентке Хоуп, тези, които ще реконструират страната, те поздравяват.

Улавя ръката ми и леко въздъхва.

— Ралф, не може повече да излизаш сам. Трябва най-после да поискаш охрана от Джеки.

Леко стисване на ръката, на което и аз отвърщам. Нова въздишка. Повече никакви мечти за бягство за бегълците от Блувил. Една тъжна истина е налице: където и да отиде човек, оградите от бодлива тел ще го последват. Буридж ще продължи да работи в ЗОСГ и ще продължи обществената си дейност. А аз, бившият благодетелствуван от една мизогинна култура, ще свиквам (след такова добро начало в Блувил) с новото си така дискретно наложено подчинено положение. Нещо повече — всекидневно ще понасям, както мога — кога добре, кога зле — новото си битие на сексуална вещ. Без прекалено да развивам, предполагам, нарцистични наклонности. И доколкото е възможно, без налудничавата мания за преследване.

Ако бях вярващ, щях да кажа, че изплащам грехове. И честно казано, сега, когато ролите са разменени, установявам го с всеки изминат ден: има какво да се изплаща.

Поглеждам Буридж и отново стисвам твърдите ѝ пръсти. Не, разбира се, няма да замина. Много загубих. Но все пак има нещо, което ми остава и което не могат да ми отнемат: ти, Буридж.

И нашата тайна съпружеска двойка сред официално обявената неделимост.

[1] „Ние“ се отказа и от евентуалните показания на Стин за клонирането. Смяташе, че не е необходимо да се хвърля сянка върху изследвания, които биха се оказали опасни само в един бедфордистки контекст. ↑

[2] „Да превъзпитава, а не да унищожава“ (англ.) Б.а. ↑

[3] Домакия (англ.). Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.